

Nousiaisten esihistorialliset löydökset
sekä hajatietoja historiallisen ajan kohteista

Kertomus vuonna 2003 tehdystä
arkeologisesta inventoinnista

Laatinut Esa Laukkanen

Nousiaisten kunta

Työn valvonta: Turun maakuntamuseo

Esipuhe

Nousiaisten kunta sijaitsee Länsi-Suomen läänissä Varsinais-Suomen maakunnassa. Nousiaisilla on yhteistä rajalinjaa Maskun, Ruskon, Vahdon, Mynämäen, Mietoisten ja Lemun kanssa, ja kun Nousiainen on yksi niistä kahdeksasta kunnasta, joiden alueet ulottuvat seitsemän pitäjän rajaksi sanottuun Kuhankuonon rajapaikkaan, sillä on siellä yksi yhteinen rajapiste Auran, Pöytyän, Yläneen ja Turun kanssa. Laajalla Ojankulman enklavaialueella ja muuallakin Nousiainen rajoittuu myös Raision kaupunkiin kuuluviin pitku enklaveihin.

ALUEEN LUONNE

Nousiaisten maapinta-ala on 198,07 km². Asukasluku on 31.12.1996 ollut 4087 henkeä. Nousiaisten läpi kulkee Turusta Raumalle vievä valtatie 8 ja Turku-Uusikaupunki-rautatie. Nousiainen sijaitsee lähimmillään vain noin 4 km:n etäisyydellä meren rannasta. Mainittavaa järveä kunnassa ei ole. Pienestä Savojärvestä, jonka suurin läpimitta on vain noin 1½ km:n luokkaa, sattuu osa Nousiaisten koilliskärkeen. Nousiaisissa on kuivattu Paistanojanjärvi, joka on ollut vielä Savojärveäkin pienempi. Vähävetinen ja matala Hirvijoki virtaa Nousiaisten läpi kohti merta. Maiseman korkokuvassa erottuu runsaasti suurehkojakin kallioalueita. Etenkin valtatie 8:n ympäristössä on tasaisia laajoja peltolakeuksia. Suot ovat yleensä pienehlaisia.

Nousiaisten keskustaajamaksi on muodostunut Nummi, joka sijaitsee kolmisen kilometriä pitäjän kirkon seudusta länteen. Nummelta on Turun keskustaahan valtatieta myöten noin 20 kilometriä. Asukasluku kunnassa on kasvava. Nousiaisten elinkeinorakenteessa maa- ja metsätaloudella on Suomen tilastollisen vuosikirjan 1996 mukaan 15,8 %:n osuus, jalostuksella 30,0 %:n ja palveluilla 50,8 %:n. Teollisuutta on vähänlaisesti. Maataloudessa on etusijalla kasvinviljely.

AIEMMAT YLEISESITYKSET NOUSIAISTEN MUINAISJÄÄNNÖKSISTÄ JA –ESINEISTÄ

Nousiaisten muinaisjäännöksiä on esitelty Suomen Muinaismuisto-Yhtiön aikakauskirjassa n:o III Maskun kihlakunnan muinaismuistojen esittelyn yhteydessä. Kun tuo aikakauskirja ilmestyi vuonna 1878, Nousiaisista tunnettujen kiinteitten esihistoriallisten muinaisjäännösten luku oli kylläkin erittäin pieni: vain kiviroukkioita oli tiedossa Kytöisten kylän takaa ja toisaalta Mynämäelle menevän maantien varresta. Irtaimista muinaisesineistä oli tunnettu Nousiaisista löydetty kultainen rengas, ja muista löydöistä kiersi huhuja.

Vuonna 1931 ilmestyneessä Varsinais-Suomen esihistoriassa esitteli A. M. Tallgren Nousiaisista jo lukuisia ja monenlaisia esihistoriallisia muinaisjäännöksiä. Nousiaisissa on sittemmin Torsten Edgren tehnyt muinaisjäännösinventoinnin vuonna 1958. Hänen laatimansa inventointikertomus on käsikirjoituksena Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa ja kopiona myös mm. Turun maakuntamuseolla ja Nousiaisten kirjastossa. Vuonna 1977 ilmestyneessä Aulis Ojan teoksessa *Nousiaisten historia I* on aivan pintapuolinen muinaisjäännösten ja esinelöytöjen esittely. Varsinais-Suomen seutukaavaliiton vuonna 1979 julkaisemassa suojelukohteiden luettelossa on lista silloin tiedossa olleista Nousiaisten ym. kuntien muinaisjäännöksistä (”Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet / Vaihesuotukaava 1/ Salon suotukaavan muutos 1979”).

ARKEOLOGISIA KENTTÄTÖITÄ NOUSIAISSA

Vuonna 1878 ilmestynyttä Maskun kihlakunnan muinaislöytöjen esittelyä varten on sen tekijä Kustaa Killinen käynyt Nousiaisissa, jolloin ainakin tarkasti Kytöisten kylän takana olleita röykkiöitä. Sitäkin varhemmin on Nousiaisissa tehty nimeksi muinaistutkimusta, sillä vuonna 1671 on taiteilija Elias Brenner kiertäessään piirtämässä muinaisuuden muistomerkkejä tehnyt piirroksen Nousiaisten Santamalan kylästä tunnetusta keskiaikaisen monumentaalihaudan katelaatasta.

Arkeologisia kaivauksia on Nousiaisissa suoritettu ensimmäisen kerran vuonna 1886, ellei oteta lukuun joitakin 1840- ja 1850-luvulla tapahtuneiksi tiedettyjä kiviröykkiöiden avaamisia, mitkä ehkä ovat olleet paremminkin ajattelematonta penkomista kuin asiallista tutkimista. Nousiaisten kaivauskohteista tunnetuimpia on 1970-luvun alussa tutkimusten kohteena ollut Koivumäen rautakautinen asuinpaikka. Koivumäen löydöksillä on merkitystä koko Suomenkin mittoissa, ja samaa voi sanoa Nousiaisten Moision Myllymäen rautakautisista kalmistolöydöksistä, mitkä tunnetaan 1930-luvulla tehtyjen kaivausten perusteella.

Turun yliopiston arkeologian oppiaineen rautakauden tutkimukset ovat suuntautuneet joinakin vuosina Nousiaisiin, ja se on tapahtunut paljolti Nousiaisten kunnan taloudellisella tuella ja samalla työllisyysmäärärahojen avulla. Näiden rautakauden tutkimusten tulokset ovat olleet runsaita ja monipuolisia. Erillinen osainventointi on toteutettu suunnitteilla olleen Santamalan kaavan vuoksi vuonna 1999. Sen inventoinnin suoritin Nousiaisten kunnan tilauksesta marraskuussa 1999. Nummen aluetta on vastaavalla tavalla inventoinut vuonna 2002 Mia Lempiäinen. Nousiaisissa olevia hautaraunioita on tarkastettu v. 1986 sen vuoksi, että Turun yliopiston arkeologian oppiaineella oli käynnissä Lounaisrannikon hautaraunioita tutkiva projekti. Nousiaisten hautarauniot tarkasti tuolloin Juha-Matti Vuorinen, hänen havaintotuloksiaan on julkaistu Turun yliopiston arkeologian osaston vuonna 1992 ilmestyneessä Karhunhammas-sarjan teoksessa n:o 14: ”Luettelo Suomen rannikon hautaraunioista. Osat 1-2”.

Nousiaisista voidaan osoittaa useita esimerkkejä myös siitä, miten asianmukaisesti muinaismuistolain puitteissa toimivien arkeologian harrastajien huomaamat löydökset ovat antaneet lähtökohtia arkeologisille tutkimuksille. Tällaisia esimerkkejä on jopa useitten vuosikymmenien ajaltakin. Muinaisjäännösten kunnostustöitä on niitäkin toteutettu Nousiaisissa: Museovirasto on viime vuosina kunnostanut Nousiaisissa kahta muinaisjäännösalueita, Repolan Linnavuorta ja Palon kylässä ns. Isontalon kalmistoa, mäki-aluetta, joilla on hautaraunioita.

INVENTOINNIN LÄHTÖKOHDAT

Tässä selostettava syksyn 2003 muinaisjäännösinventointi tapahtui Nousiaisten kunnan aloitteesta ja sen kustannuksella. Se liittyi kolmantena osana kunnassa sijaitsevien suojelukohteiden selvittämiseen; aiemmin Nousiaisissa oli tehty vanhan rakennuskannan inventointi ja luontoselvitys.

Seutukaavaliiton julkaisemat suojelukohteiden luettelot käsittävät Nousiaisista 14 esihistoriallista kohdetta. Luettelot olivat kuitenkin jo vuoteen 2003 tultaessa niin vanhentuneita, että alle 20 % Nousiaista tunnetuista esihistoriallisista muinaisjäännöksistä oli niissä mainittu. Tämä johtui lähinnä siitä, että varsinkin 1980- ja 1990-luvulla Nousiaisista on löytynyt lisää esihistoriallisia muinaisjäännöksiä.

Nousiaisista tunnettiin ennen vuoden 2003 inventointia kaikkiaan 40-47 esihistoriallista asuinpaikkaa, 5 varmempaa hiidenkiuasta, 3-17 muuta mahdollista esihistoriallista kiviröykkiöhautaa, 8-10 rautakautista kalmistoa, 3 rautakautista hautakumpua, uhrikuoppia 11-16 esiintymässä, 1 varmempi ja kaksi epävarmempaa muinaislinnaa. Nousiaisista tunnetuista historiallisen ajan muinaisjäännöksistä mainittakoon ensinnäkin merkittävä vanha tie, ns. Suuri Postitie. Nousiaisissa on myös optisen lennättimen paikka Krimin sodan ajalta.

INVENTOINNIN TOTEUTTAMINEN

Aloitin inventoinnin kenttätöitä 28.8.2003. Nousiaisista tunnettiin etukäteen arvioiden puolenkymmentä sellaista rautakautisten esineiden löytöpaikkaa, joita voitiin ajatella olevan tarpeen tutkia erottelevan metallinpaljastimen avulla. Tästä syystä inventoinnissa oli yhden miestyöviikon ajan käyttämässä metallinpaljastinta nousiaislainen arkeologian, paikallishistorian ja botaniikan harrastaja Jukka Sainio. Työnantajamme oli Nousiaisten kunta. Inventointityötä valvoi tutkija Heljä Brusila Turun maakuntamuseosta.

Inventoinnin tärkein työmenetelmä oli perinteinen pintapöimintä, nopeutensa ja tehokkuutensa vuoksi. Pöimintä tarkastelemaan viljelysmaita ja muita alueita, joissa maan pinta oli paljaana, kuten metsämaan

laikutusalueita. Käytävissä oleva aika ei juurikaan antanut myöten historiallisen ajan muinaisjäännöksiä koskevan tiedon järjestelmälliseen keruuseen. Merkitsin kuitenkin muistiin historiallisen ajan muinaisjäännöksiä koskevia seikkoja, mikäli niitä esille tuli.

Inventoinnissa tuli **varmoja esihistoriallisia asuinpaikkalöytöjä** yhdeltä löytöpaikalta, josta oli aiemmin löytynyt kaksi epävarmaa iskosta. Yhden **mahdollisen esihistoriallisen asuinpaikan** sijainti selvisi ja **kaksi mahdollista uhrikuoppaesintymää** löytyi. Yksi aiemmin tarkastamaton **mahdollinen hautaraunio** tarkastettiin nyt.

Vuoden 2003 inventoinnin jälkeen on Nousiaisista tiedossa esihistoriallisia ja mahdollisesti esihistoriallisia muinaisjäännöksiä lajeittain seuraavasti:

32– 35	kivikautista asuinpaikkaa
5	kivikauteen ja/tai pronssikauteen ajoittuvaa asuinpaikkaa
1	pronssikautinen asuinpaikka
2– 6	rautakautista asuinpaikkaa
1	pronssikauteen ja/tai rautakauteen ajoittuva asuinpaikka
5	pronssikautista hiidenkiuasta
3– 18	pienempää hautarauniota
8– 10	rautakautista kalmistoa
3	rautakautista hautakumpua erillään laajemmista kalmistoista
11– 18	rautakautista uhrikuoppien esiintymää
1– 3	muinaislinnaa (rautakausi t. hist. aika)
Yht.	72–105

Näihin ei ole luettu mukaan yhtä kokonaan tai lähes kokonaan tuhoutunutta kivikautista asuinpaikkaa (Pöytäkallion) eikä Hiidenmäellä mahdollisesti jäljellä olevaa kalmiston jäännöstä, jonka tarkkaa sijaintia ei tunneta; kaksi osittain tutkittua hävinnyttä hautakumpua on sisällytetty summiin.

Kivikautisia asuinpaikkoja Nousiaisista on runsaasti, mutta muitakin esihistoriallisten muinaisjäännösten tyyppisiä esiintyy niin, että kokonaisuus vaikuttaa, ei suinkaan yksipuoliselta, vaan ennemminkin monipuoliselta. Inventointikertomuksen tarkoituksena ei ole varsinaisesti luoda silmäystä esihistorialliseen kehitykseen; silti kuitenkin tässäkin sopinee mainita, että muinaisjäännöskantaa tarkastelemalla syntyy vaikutelma, että mitään selviä todella pitkäaikaisia katkoja ei Nousiaisten esihistoriallisesta asutuksesta löytyne. Esikeraamista asutusta ei Nousiaisista toistaiseksi tunneta varmuudella, vanhinta löytöä etsittäessä voitaisiin tarkastella vaikkapa Saksalasta löydettyä kivitalttaa, jossa on esikeraamisen Suomusjärven kulttuurin kirveen malli (KM 4370:1), esine voi silti olla kampakeraamisen kauden alustakin (Suomusjärven kulttuurin ja kampakeramiikan vaihe kalibroidulla ajoituksella 5100 eKr.; siihen ajankohtaan kuuluu nykyistä noin 50 m nykyistä korkeampi meren pinnan taso).

Nousiaisissa on viime vuosina valitettavasti useampikin muinaisjäännös kärsinyt vaurioita löytymisensä jälkeen kun mittasuhteiltaan sinänsä vähäinen kotitarvehiekkanotto on kohdistunut sellaisiin muinaisjäännöksiin, jotka ovat olleet tunnettuja, mutta eivät vielä maanomistajien tiedossa. Ainakin viideltä esihistorialliselta asuinpaikalta on viime vuosina otettu hiekkaa asuinpaikan löytymisenkin jälkeen. Kolmen tilan omistajien taholta kuulin, ettei heidän maallaan olevalta hiekanottoa paikalta löydetystä muinaisjäännöksestä oltu saatu ilmoitusta, eikä muinaisjäännöksen olemassaolosta oltu tiedetty ennen keskusteluumme. Yhtä asuinpaikkaa oli hiekanotossa tuhottu noin 20 X 30 m:n alalta sen jälkeen, kun asuinpaikka oli löytynyt, muut vastaavat vahingot näyttivät olevan sitä alaltaan pienempiä, mutta yhden muun näin tuhotun asuinpaikan keramiikka lienee harvinaista lajia (KM 29473), ja olisi ansainnut tulla tallennetuksi mahdollisimman tarkoin. Muinaisjäännöksen osittaisena tärvelymisenä on myös huomioitava hiljattain tapahtunut Repolan linnavuoren rinteen kaivaminen talon pihan tai varastoalueen vierustalta (Lieneekö siinä suojelukohteen laajuudesta ollut väärää tietoa?).

Nousiaisista on tullut aikojen kuluessa runsaastikin irtaimia muinaisesineitä julkisiin kokoelmiin. Niitten löytöpaikkoja kuitenkin tunnetaan verraten harvoin. Koetin inventoidessani käydä myös tunnetuilla irtaimien muinaisesineiden löytöpaikoilla, ja katsoin myös oletettavia löytöpaikkoja mahdollisuuksien mukaan. Inventoinnin alkuvaiheessa listasin muinaisesineet Museoviraston lappukortistojen avulla. Lisäksi selasin Kansallismuseon pääluettelon läpi niitten vuosien osalta, joilta tiedot eivät olleet vielä ehtineet lappukortistoon. Siten katsoin Museoviraston topografisessa arkistossa 2.9.2003 läpi KM-numerot aina päänumeroon 33927 saakka. Turun yliopiston kokoelmien luettelot kävin läpi TYA-päänumeroon 814 saakka. Arkistoissa on runsaasti tietoja löytäjistä, mutta tässä olen irtaimia muinaisesineitä koskeviin taulukoihin

poiminut enemmänkin löytöpaikkoja selventäviä tietoja. – Löytäjien nimiä yleensä olen maininnut taulukoissa vain silloin, kun olen katsonut sen kautta mahdollisesti voitavan saada jotakin lisäselvyyttä löytökohtien paikantamiselle.

Inventoinnin jälkitöille oli varattu kaksi työjaksoa, joista toinen alkoi heti kenttätöiden jälkeen, ja toinen vuoden 2004 helmikuussa. Inventoinnin aikana ottamani valokuvat luetteloitaneen Nousiaisten kunnan arkistoon. Tässä kertomuksessa niille ei ole merkitty juoksevia numeroita, mutta siltikin tiettyä kuvaa mahdollisesti etsittäessä löytäminen on helppoa, koska kuva voidaan löytää aikajärjestyksessä eteneviltä valokuvaletteluista inventointikohteen selostuksessa olevan tarkastuskäynnin päivämäärän avulla. Nousiaisten inventointilöydöt ovat Museoviraston luettelonumeroilla KM 34378–34426. Inventointikertomuksessa olevat tiedot maanomistajista ovat saadut 16.4.2004 Nousiaisten kunnalla olevasta Map Info -tietokannasta, ellei toisin mainita.

Muinaisjäännösten sijainnin olen ilmoittanut yhtenäiskoordinaattien avulla, jotkin lisätiedon luonteiset vanhat koordinaattimerkinnot ovat niiden rinnalla joskus peruskoordinaatteina.

Aiemmin muinaisjäännösluetteloihin liittämättömät kohteet ovat saaneet tässä luokitusehdotuksen seuraaviin yleisessä käytössä oleviin luokkiin sijoittamisesta:

- Luokkaan II ne, joiden kohdalla pätee: ”Kohteiden arvoa ei voida selvittää ilman tarkempia tutkimuksia. Tutkimustulosten perusteella ne siirretään joko I luokkaan tai tavallisimmin III luokkaan”
- Luokkaan III pätee: ”Kohteet, joita riittävästi tutkittuina tai kokonaan hävinneinä ei ole enää tarpeen pitää rauhoitettuina”.

Yhdenkään nyt ensimmäistä kertaa kuvatus kohteen sijoittamista luokkaan I tai en ehdota.

- Luokkaan I pätee: ”Kohteet katsotaan valtakunnallisiksi muistomerkeiksi, jotka ovat niin arvokkaita, että niiden säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa. Vaikka ne tutkittaisiinkin, ne pyritään entisöimään”.

Tässä yhteydessä haluan vielä kiittää kaikkia työtäni avustaneita tahoja.

Nousiaisissa 25.4.2004

Esa Laukkanen
Esa Laukkanen

Taulukko 1: Muinaisesineitä Nousiaisista

Järjestetty rekisterikylittäin, kylät aakkosjärjestyksessä.

Löytöpaikkaa koskevissa tiedoissa on viittaus muinaisjäännöksen v:n 2003 inventointinumeroon ja tarvittaessa muu viite lisätietoihin. (Tärkeimmät tietolähteet ovat olleet KM-pääluetelo verifikaatteineen ja Museoviraston lappukortisto; niihin ei tässä yleensä ole lähdeviittauksia.)

Lyhennykset:

Inv. (kert.) 1958 = Torsten Edgrenin inventointikertomus v:lta 1958

KM = Kansallismuseon kokoelmat

SM = Suomen Museo (= julkaisusarja)

TKHM = Turun Kaupungin Historiallinen Museo, myöhemmin Turun maakuntamuseo.

TYA = Turun yliopiston arkeologian osaston kokoelmat.

Kivikauden löydöt ja sellaisiksi alustavasti arvioitavat

KM 34407:1-9	Puotusenkallio (T18)	Iskoksia, iskentäytimiä, hioin	Aatoila ja Repola
KM 3674:2	Alakylän Mäkilän torpan tallin edustalta perunamaasta (56) (T7)	Tasataltta	Alakylä
KM 4828:1	Alakylän Läksyn talon Iso-orko-nimiseltä niityltä	Talтта	Alakylä?
KM 7187:1-2	Alakylän Pilpolan talon maalta	Kiviesineen teelmiä (vrt. FM 1919, s. 12.)	Alakylä?
KM 8165:1	Alakylän Rauvalan Pähkinämäestä (inv. n:o 56)(T7)	Vasarakirveen teräosa	Alakylä
KM 9006:1-2	Näitten saviastian palojen joukossa lieenee jokunen pieni Alakylän metsästä, Finnin ja Pietilän rajalta vedetystä sannasta löydetty kappale. Muut löydöt ovat Repolan Kukonharjusta (14).	Saviastian pala	Alakylä? ja Repola
KM 9121	Alakylän Viirilästä erotetun Sannaisten Heikin Perkiö -nimisen palstan maalta, ojankaivuussa. Verifikaatin mukaan Heikin perkiö olisi lähellä Maununnummea, jolla kulkee Finnin ja Pietilän talojen raja.	Talтта	Alakylä?
KM 10367	Alakylän Sannaisten maalta noin 3 km päässä kirkolta	Piikeihäänkärki	Alakylä?
KM 10368	Alakylän Laihon maalta tietä rakennettaessa löytenyt	Oikokirves	Alakylä?
KM 14529	Malmiluoto-nimisen palstan puutarhasta. Löytöpaikka on Hinttermäen (3) ja Nousiaisten kirkon puolivälissä Hirvijoien etelärannalla. Samasta puutarhasta on löytenyt hopearaha KM 11462.	Reikäkivi	Alakylä
KM 21923:1-15	Mäkilä ja Rauvola (56) (T7)	Asuinpaikkalöytöjä	Alakylä
KM 29099	Kikertäjä (77)	Asuinpaikkalöytöjä	Alakylä
KM 29844	Keonmäki (T21), p = 6731 790, i = 3234 380.	Asuinpaikkalöytöjä	Alakylä
KM 34403:1-4	Haverinummi (74)	Asuinpaikkalöytöjä	Alakylä ja Killainen
KM 34411:1-2	Orko, löytökohta: p = 6731 240, i =	Saviastian pala ja lohkontu	Alakylä

	3235 210, z = 40	porfyyrin kappale.	
KM 34412	Hiuniittu, löytökohta: p = 6731 460, i = 3235 260, z = 40-45.	Iskos	Alakylä
KM 34413:1-3	Pilpolan pelto, löytökohta: p = 6732 100, i = 3233 400, z = 25.	Iskoksia ja iskentäydin	Alakylä
KM 34417	Valpperinjokivarsi, löytökohta: p = 6734 770, i = 3236 600, z = 25-30.	Hioma-alusta	Alakylä
TYA 323:1-2	Rauvola 2 (T7) (56)	Kaivauslöytöinä iskoksia	Alakylä
TYA 792:1-3	Katunpään maalta hiekkakuopasta. (Tarkka löytöpaikka on löytöluettelon mukaan tuntematon.) Löytäjältä kuulin tämän olevan Kikertäjän asuinpaikalta (77).	Asuinpaikkalöytöjä	Alakylä
TKHM 14297	Halisojan kylä, Pahtanoja-nimisestä paikasta tietyössä. Ollut 80 cm syvällä, paikalla oli havaittu runsaasti hiiliä. Löyt. Armas Virta v. 1948.	Vasarakirves	Alakylä?
Löytäjän hallussa	Aulis Mantere löytänyt Hujavuoren läheltä kohdasta: p = 6731 480, i = 3235 520, z = n, 37.	Mahdollinen hioma-alusta	Alakylä
Löytäjän hallussa	Reijo Rauvola löytänyt pellostaan. Löytöpaikka Kikertäjässä: p = 6731 840, i = 3235 810, z = 37.	Kivitaltta	Alakylä
Löytäjän hallussa?	Aulis Mantere on löytänyt iskoksia Halisojan läheltä kohdasta: p = 6730 820, i = 3235 320, z = 37,5.	Iskoksia	Alakylä
KM 3799:1	Pakaisten kylän Sipilän talon Laatikko-nimisen torpan santanummesta sannanotossa. Ilmo Suomiselta kuulin 7.8.1994, että Laatikon torppa olisi ollut kumminkin Hakolan maalla ja sijainnut Kuokkapellon (peruskartalla on Kuokkapelto) suussa.	Vasarakirves	Hakoila?
KM 14431	Hakolan talon Isoniitty-nimisestä paikasta. Löytöpaikka on noin 900 m talosta koilliseen ja noin 900 m Ristiojan talosta pohjoiseen. Pientä metsätietä oli raivaustraktorin avulla tehty leveämmäksi, jolloin kirves oli löytynyt.	Poikkikirves	Hakoila?
KM 30935	Hakola, Ympyrniittu (58)	Saviastian paloja	Hakoila
KM 34394:1-3	Hakola, Ympyrniittu (58)	Saviastian paloja	Hakoila
KM 30220	Ampumarata (29)	Asuinpaikkalöytöjä	Hyrkki ja Nutturla
KM 34387:1-2	Ampumarata (29)	Asuinpaikkalöytöjä	Hyrkki ja Nutturla
Ei liene tullut kokoelmiin	Hyrkön santanummesta Hyrkön talon läheltä. (Frans Leivon kirjeessä 20.5.1938 mainittu, Museovirasto.)	Poikki sahattu kivi (kivikautinen valmiste?)	Hyrkki (?)
KM 7991:1	Järäisten talon Ison niityn pellosta	Kourutaltta	Järäinen
KM 34420:1-2	Järäisten Isoniittu, löytöpaikka: p = 6732 600, i = 3240 100, z = 45-47,5.	Iskoksia	Järäinen
KM 3932:6	Ollilan tilan pellosta. Löyt. Lautamies A. Olli. Lienee Kaitaraisten Ollin talon maalta.	Kivikirves	Kaitarainen?
KM 3978:11 tai :12	Kaitaraisten kylän Sukon talon pellosta.	Reikäkivi	Kaitarainen?
KM 9683:1	Ollin talon Mustankullan suosta muokatulta pellosta.	Reikäase	Kaitarainen
KM 12247	Kolhin talon maasta, keskipellosta	Suippohamarainen	Kaitarainen?

	ruokamullasta.	vasarakirves	
KM 26067	Kurjenmäki (28)	Asuinpaikkalöytöjä	Kaitarainen
KM 30212	Vainion tila, metsätien eteläpuolelta, p = 6733 060, i = 3230 740.	Riipushioin	Kaitarainen
KM 34419:1-7	Huhdannokanahde, löytökohdat: p = 6734 950, i = 3229 200, z = 32,5-35; p = 6735 090, i = 3229 210, z = 40; p = 6734 880, i = 3228 920, z = 35.	Hioin ja iskoksia	Kaitarainen ja Sukkinen
KM 34424	Laivahaka, löytökohta: p = 6736 250, i = 3232 370, z = 32,5 (KM-luettelossa löytöpaikan nimenä "Laivaniittu").	Iskos	Kaitaraisten ja Vastlahden rajalta
KM 29473	Kotiranta (67)	Nuorakeramiikka?	Keskusoja
Kirkonpiirin koulu; op. Nurmella ollut	Keskusojan kylän Saarisen talon maalta noin 0,5 km NNW Pakaisista.	Rikkinäinen kirves	Keskusoja?
Kirkonpiirin koulu; op. Nurmella ollut	Keskusojan kylän Saarisen talon maalta noin 0,5 km NNW Pakaisista.	Tasatalta	Keskusoja?
KM 8165:2	Killaisten Tontinmäestä (68?)	Tasatalta	Killainen
KM 9238	Killaisten Pitulan nummen santakuopasta. Pitulannummi (17)	Kourutalta	Killainen
KM 9466:1	Pitulan nummen santakuopasta. Pitulannummi (17)	Saviastian paloja	Killainen
KM 9487:2	Pitulannummen santakuopasta. Pitulannummi (17)	Nelisivuinen hioin	Killainen
KM 9871:1-9	Ella Kivikosken kaivauslöytöjä. Pitulannummi (17)	Iskoksia	Killainen
KM 9958	Pitulannummi (17)	Hioinkivi	Killainen
KM 10518	Killaisten Pajalan maalta ns. Kyläsuon santakuopasta, kun Pitulan nummeen mentäessä täytyy Kyläsuon nummesta läpi käydä. Pitulan latomäen nummen läheltä (kuuluneen n:on 26, Pehkutehdas, yhteyteen).	Kivitalta	Killainen
KM 12357	Killaisten Pitulan pellolta n. 200 m Hirvijoesta. "Tontinpellosta"	Reikäkivi	Killainen
KM 14357	Killaisten kylä, Pajalan talon metsästä ojan kaivuussa. Maaperä hiekan sekaista multamaata.	Vasarakirves	Killainen?
KM 22616:1-5	Haverinnummi (74)	Asuinpaikkalöytöjä	Killainen
KM 22618:1-2	Pajalan äijän mettä (76)	Asuinpaikkalöytöjä	Killainen
KM 22619:1-2	Pitulannummi (17)	Iskoksia	Killainen
KM 24150:1-2	Pehkutehdas (26)	Asuinpaikkalöytöjä	Killainen
KM 28693	Killainen, Kolkka, p = 6733 650, i = 3235 100.	Kivitaltan/-kirveen katkelma	Killainen
KM 28804	Seinäkallio (27)	Asuinpaikkalöytöjä	Killainen
KM 34385	Pitulannummi (17)	Iskoksia	Killainen
KM 34386	Pehkutehdas (26)	Iskos	Killainen
KM 34400:1-12	Tonttimäki (68)	Asuinpaikkalöytöjä	Killainen
KM 34403:1-4	Haverinnummi (74)	Asuinpaikkalöytöjä	Killainen ja Alakylä
KM 34408:1-3	Löytökohta Koivistontien mutkan ja Hirvijoan välillä: p = 6733 950, i = 3235 160, z = 22,5	Iskoksia	Killainen
Ei ole tullut yleisiin kokoelmiin?	Löytöpaikka Pehkutehtaalla, sijainti n. p = 6733 340, i = 3236 350, z = n. 37,5. Tieto Jukka Sainiolta.	Kivikirves	Killainen
Ei tallennettu kokoelmiin	Löytynyt inventoinnissa Hirvijoan rannalta Pikua vastapäätä. Löytöpaikka	Iskos	Killainen tai Kuloila

	karkeasti: p = 6736 480, i = 3238 550.		
KM 8329	Koimäen tilan pellostä ojaa kaivettaessa. Koimäki tarkoittanee Koivumäkeä.	Oikokirves	Koivumäki?
KM 8592:1	Koimäen tilan peräpellosta. (Koivumäen tilaa on sanottu Koimäeksi.)	Tasatalta	Koivumäki?
KM 8842	Koimäen (Koivumäki) peräpellon mäkikumpareesta hiekkaa nostettaessa.	Oikokirves	Koivumäki?
KM 8852:1-2	Koivumäen yksinäistilan maalta hiekkaa ajettaessa. Talon lähellä on kumpu, josta on kahdesta paikasta otettu hietaa ja molemmista paikoista löydetty kiviaseita. Hietä on kuljetettu ns. Onnelan tielle kilometrin matkalle. Koivumäki (16).	Vasarakirves ja työkirves	Koivumäki
KM 8909:2	Koivumäen Kivisillanmäen santakuopasta. Koivumäki (16)	Saviastian paloja	Koivumäki
KM 8929:2	Koivumäen Kivisillanmäen santakuopasta. Koivumäki (16)	Asuinpaikkalöytöjä	Koivumäki
KM 8933:1-4	Koivumäen Kivisillanmäen santakuopasta. Koivumäki (16)	Asuinpaikkalöytöjä tai mahdollisesti osaksi nuorakeraamisen kulttuurin hautalöytöjä?	Koivumäki
KM 9000	Koivumäen talon maalta Kivisillanmäen hietakuopasta Pälsin pääkaivausalueen lounaisreunasta metrin tai parin päästä. Koivumäki (16)	Vasarakirves	Koivumäki
KM 9245:6	Koivumäki (16)	Kaksi saviastian palaa	Koivumäki
KM 9437	Koivumäen talon maalta talosta 250 m pohjoiseen ja 200 m Kivisillanmäen santakuopasta savisesta peltomaasta. Koivumäki (16)	Oikokirves	Koivumäki
KM 4258:3	Koljolan kylän maalta	Kiviterän katkelma	Koljola
KM 8972:1	Koljolan Taka-Pramin Tuuramäestä, joka sijaitsee noin 2 km luoteeseen Koivumäestä ja noin 1,7 km kirkolta. Löytötietojen sijainnin määritykset eivät ole keskenään yhtäpitäviä. Koivumäestä 800 m luoteeseen on Taka-Pramista lohkaistu Tuuramäen tila, mutta se on kauempana kirkosta kuin mainittu 1,7 km.	Reikäkivi	Koljola?
KM 9962	Koljolan Etu-Pramin Kauniston (vai Kanniston?) pellostä noin 300 m Nikkilän talosta itään etelään viettävästä hiekkamultamaasta. Nikkilän kantatilan pihamaa lienee nykyisin Kalliopohjan seuraintalon piha Koljolassa. Löytöpaikka voi olla nykyisen Koljolan urheilukentän alla tai sen lähellä.	Tasatalta	Koljola
KM 10545	Isoniitun asuinrakennuksen montusta rakennuksen perustuksia kaivettaessa. Noin 500 m etelään Tuuramäestä. (Molemmat näkyvät peruskartalla)	Hiekkakivihioimen osa	Koljola
KM 14193	Isoniitun talon maalta. Löyt. mv. Into Isoniitty (Koljola).	Nelitahoinen hioin	Koljola?
KM 23522	Pitkämäen tilan maalta, p = 6733 660, i = 3232 210.	Kourutalta	Koljola
KM 30369	Isoniityntie (40)	Asuinpaikkalöytöjä	Koljola
KM 34393:1-2	Isoniityntie (40)	Asuinpaikkalöytöjä	Koljola
KM 34409	Koljolan linnavuoren (19) luota pellostä kohdasta: p = 6733 530, i = 3232 400, z =	Iskos	Koljola

	30-35		
KM 34414:1-2	Pohjapitkämäki. Löytökohta: p = 6734 680, i = 3232 940, z = 32,5-35	Hioin ja iskos	Koljola
KM 34426	Pramintie, löytöpaikka: p = 6733 790, i = 3232 890, z = 25-27,5	Iskoksia	Koljola
TYA 72	Savipellosta Koljolan linnavuoren (19) läheltä	Kaksi kvartsi-iskosta	Koljola
-	Ks. myös Koivumäen (16) löydöt, jotka ovat aivan Koljolan kylän rajalta.		Koljola
KM 22615:1-5	Falkinkoski (71)	Asuinpaikkalöytöjä	Kuloila ja Pappila?
KM 29425	Falkinkoski (71)	Kampakeramiikkaa	Kuloila ja Pappila
TYA 436	Falkinkosken (71) seudulta: - Uimapaikan pohjoisrinteestä - Falkinkosken risteyksestä 220 m Mansikkaniemeen (p. o. Mansikkaniitty?) päin, Pappila 1:6 (peruskoordinaatit: x = 6727 75, y = 565 80; p. o. 6726 75?) - Palo 1:27, peruskoordinaatit 6727 05, 565 46; ne viittaavat metsäalueelle; löytäjän suullisen tiedonannon mukaan yksi löytöpaikoista onkin sijainnissa: p = 6736 160, i = 3237 780.	Keramiikkaa, iskoksia, hioin, hioinalustan osa	Kuloila ja Pappila?
Kirkonpiirin koulu	Löyt. Aarne Seipel Kulolan kylästä	Poikkitaltta	Kuloila?
Ei tallennettu kokoelmiin	Löytynyt inventoinnissa Hirvijoen rannalta Pikua vastapäätä. Löytöpaikka karkeasti: p = 6736 480, i = 3238 550.	Iskos	Kuloila tai Killainen
KM 7998	Kärmälän Pläsin taloon kuuluvan Palmun torpan läheltä perunakuoppaa kaivettaessa. (lähellä on rautakautinen kalmisto, 11)	Kourutaltta	Kärmelä
KM 8592:2	Kärmälän kylän maalta	Oikokirves	Kärmelä
KM 8890:1a-b	Haaviston tahdon -nimisestä peltotilkusta. V:n 1958 inventointikertomuksen mukaan löytöjä olisi myös 8890:1c, ja ne olisivat Kärmälän kylän Mikkola-nimisen palstatilan maalta. (Kärmälässä on ollut kaksi Mikkolaa, tämä on saattanut olla se, joka on sijainnut Kalliopohjan seurojentalon vieressä tienhaarassa vastapäätä Räpin taloa.)	Oikokirves ja kiviesineen sirpale	Kärmelä?
KM 8909:1	Kärmälän Räpin pellosto	Kiviase	Kärmelä?
KM 28803	Rangel, Paistanoja p = 6740 500, i = 3234 780 ja Kärmelä p = 6740 700-760, i = 3235 120.	Iskoksia tien laidoilta	Kärmelä ja Paistanoja
Kirkonpiirin koulu	Kärmälän kylän Räpin maalta, löyt. Vankka Viitasalo v. 1935.	Poikkikirves	Kärmelä?
Yleisiin kokoelmiin tallentamattomia	Kärmälän Räpin pellosto	Kiviesineitä	Kärmelä?
Yleisiin kokoelmiin tallentamattomia	Kärrysten Anttilan talon läheltä	Kiviesineitä. Joutuneet hukkaan. Tieto Reijo Anttilalta.	Kärryinen?
KM 8271	Laihoisten kylän Linnamäen hakapellosta	Lattea reikäkirves.	Laihoinen?
KM 23278:1-143	Paistanoja Joenpolvi (65)	Asuinpaikkalöytöjä	Laihoinen
KM 33927	Paistanoja Joenpolvi (65)	Asuinpaikkalöytöjä	Laihoinen
KM 34398:1-2	Joenpolvi (65)	Asuinpaikkalöytöjä	Laihoinen ja

KM 8325	Löytäjä on ollut Vieno Aso, vaikka löytötiedoissa mainitaan sattuneen sekaannuksen vuoksi hänen veljensä löytäjäksi. Löytötiedoissa mainitaan löydön tulleen multakummusta. Ason mukaan silmän kohdalta katkennut kiviesine oli löytynyt tietöissä noin 50 cm syvältä sannasta.	Vasarakirveen osa, murtunut silmän kohdalta	Paistanoja Leijankorven yhteismetsä Ym IV
KM 21868	Moisio, Myllymäki (5)	Iskos	Moisio
Ei tallennettu	Kurjenportaasta Uhlussuon läheltä. Havaittu inventoinnin aikana. Löytökohta: p = 6738 239, i = 3237 899, z = 57,5.	Iskentäydin	Nummi
KM 8592:3	Nutturlan Hollon metsästä santakuopasta. Hollolla on ollut metsää Saksalassa saakka.	Vasarakirves	Nutturla?
KM 26068	Ampumarata (29)	Asuinpaikkalöytöjä	Nutturla
KM 30220	Ampumarata (29)	Asuinpaikkalöytöjä	Nutturla ja Hyrkki
KM 34387:1-2	Ampumarata (29)	Asuinpaikkalöytöjä	Nutturla ja Hyrkki
Löytäjän hallussa	Mikko Rautinen löytänyt Kuuvajokivarresta kohdasta: p = 6734 350, i = 3225 450, z = 5-7,5.	Reikäkivi (voi olla kivikautta myöhempikin, ellei ole veteen hukattu?)	Nutturla
KM 8972:3	Ojanummesta. (Ojankulmalta?)	Kaksi iskosta	Oja?
KM 32056	Ketola, Saksalan ja Valpperin rajalta	Kivitalta	Oja
KM 33406:1-4	Ojankulman santakuopat (60).	Asuinpaikkalöytöjä	Oja
Hämeen museo n:o 1211:31	Ojankulmalta, Ojan tilan maalta, santakuopasta. Löytövuoden ilmoittamisessa mahdollisesti kahdenlaista tietoa; vuodet 1918 ja 1925?	Vasarakirves (kuva Nousiaisten historia I:ssä sivulla 16.)	Oja
KM 8935:5	Kukonharjan löytöjä ja joukossa saviastian paloja Varvanummen santakuopasta Valpperiin johtavan tien varrelta. Kukonharju (14) ja Varvanummi (69).	Saviastian paloja	Paijula ja Repola
KM 18187	Viisi metriä mv. Arto Hietamäen navetan länsipäädystä, löytynyt perunapellosta.	Kivikirves	Paijula?
KM 22614:1-3	Varvanummi (69)	Asuinpaikkalöytöjä	Paijula
KM 24151:1-4	Varvanummi (69)	Asuinpaikkalöytöjä	Paijula
KM 34425	Hietämäki 2, löytöpaikka: p = 6737 100, i = 3239 170, z = n. 48	Iskentäydin	Paijula
TYA 277	Varvanummi (69), p = 6736 560, 3238 310.	3 iskosta	Paijula
KM 4258:2	Paistanojan Airikin talon maalta	Kourutalta	Paistanoja?
KM 4258:4	Paistanojan kylän maalta	Kivinuija, reiällinen	Paistanoja
KM 5810:1-2	Paistanojan kylän maalta	Tasatalta ja reikäkirveen osa	Paistanoja
KM 8744	Paistanojan kylän Päivärinta-nimiseltä palstatilalta	Poikkikirves	Paistanoja?
KM 9219	Löytynyt santanummesta soranotossa Paistanojan Lehtilän lohkoilta noin 50 sylvä itään asunnosta.	Vasarakirves	Paistanoja?
KM 10151	Paistanojan Kylä-Heikkilän pellolta Paistanojaa kaivettaessa	Poikkikirves	Paistanoja?
KM 28802	Mustimetä (30)	Asuinpaikkalöytöjä	Paistanoja
KM 28803	Rangel, Paistanoja 6740 500, 3234 780 ja Kärnelä 6740 700-760 i = 3235 120.	Iskoksia tien laidoilta	Paistanoja ja Kärnelä
KM 28818	Pitkäperkko, p = 6740 600, i = 3234 970.	Riipushioin	Paistanoja
KM 29843	Kiivuori (66)	Asuinpaikkalöytöjä	Paistanoja

KM 34388:1-4	Mustimetä (30)	Asuinpaikkalöytöjä	Paistanoja
KM 34398:1-2	Joenpolvi (65)	Asuinpaikkalöytöjä	Paistanoja ja Laihoinen
KM 34399:1-2	Kiivuori (66)	Asuinpaikkalöytöjä	Paistanoja
KM 34404	Alhoperkontie (80)	Iskos	Pakainen
KM 34405:1-5	Mäki-Jaakkola (81)	Asuinpaikkalöytöjä	Pakainen
Yleisiin kokoelmiin tallentamaton?	Väliperkkoniityltä p = 6740 450, i = 3238 550. Luetteloinut Heljä Brusila 11.12.2002	Kivikirves	Pakainen
Yleisiin kokoelmiin tallentamaton?	Myllyniityn pellon länsipuolelta, tierumpua kaivettaessa löytynyt, p = 6737 250, i = 3235 700. Luetteloinut Heljä Brusila.	Kivikirves	Pakainen
Yleisiin kokoelmiin tallentamattomia?	Alhoperkontien alapuolella olevasta sorakuopasta. P = 6737 300, i = 3235 150. (80) Luetteloinut Heljä Brusila 17.12.2002	Asuinpaikkalöytöjä	Pakainen
Yleisiin kokoelmiin tallentamattomia?	Mäki-Jaakkolan tilan pelloilta, asuinpaikan (81) asuinpaikat sijainneissa: p = 6736 830, i = 3235 000 (2 kirvestä, 2 talttaa, hioinalustan kappale, hioinkivi); p = 6736 880, i = 3234 920 (kirves); p = 6736 850, i = 3235 100 (kirveen ja taltan katkelma). Luetteloinut Heljä Brusila 13.12.2002	Asuinpaikkalöytöjä	Pakainen
KM 3629:1	Longin talon pellolta läheltä Kuloilan kylää.	Kivikirves	Palo?
KM 6531	Hirvijoen äyräältä Falkin torpan maalta. Löytynyt maanvyörymän jälkeen kohdasta p = 6735 680, i = 3237 480. V:n 1958 inventointikertomuksen mukaan (s. 8) löytöpaikka olisi noin 200 m Mansikkaniityn talosta kaakkoon. Ks. irtolöytöpaikkojen selostukset.	Vasarakirves	Palo?
KM 8944	Mansikkaniityn maalta, noin 100 m Hirvijoen rannasta ylöspäin metsää kohden. V:n 1958 inventointikertomuksen mukaan (s. 8) talosta noin 40 m pohjoiseen, metsän reunalta. Samalta niityltä pitäisi olla myös 9418, 10996:2 ja 14692. Ks. irtolöytöpaikkojen selostukset.	Reikäase, suippopäinen	Palo
KM 9418	Mansikkaniityn maalta. V:n 1958 inventointikertomuksen (s. 8) mukaan talosta noin 40 m pohjoiseen, metsän reunalta. Samalta niityltä pitäisi olla myös numerot KM 8944, 10996:2 ja 14692. Ks. irtolöytöpaikkojen selostukset.	Kivikirves	Palo
KM 9667:1	Palon kylän Isontalon Puteri-nimisestä pellosta tasaisesta savimaasta.	Nuijakivi, uurrenuija	Palo?
KM 10996:2	V:n 1958 inventointikertomuksen mukaan (s. 8) Mansikkaniityn maalta, talosta noin 40 m pohjoiseen, metsän reunalta. (KM-luettelossa on löytöpaikka määritetty väljemmin, löytö on tehty uutisraivauksessa.) Samalta niityltä pitäisi olla myös numerot KM 8944, 9418 ja 14692. Ks. irtolöytöpaikkojen selostukset.	Kiviesine	Palo
KM 14692	Löyt. Jalmari Virtanen samalta niityltä kuin n:ot KM 8944, 9418 ja 10996:2.	Nelisivuinen oikokirves	Palo

KM 14693:1-2	Mansikkaniityn Kiviniitty-nimisestä pellostä. Löytöpaikka on noin 100-120 m itään KM 14692:n löytöpaikasta.	Oikokirves ja poikkikirves	Palo
KM 21630:1-70	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Palo ja/tai Vadanvainio
KM 23487:1-38	Kirjunpaju (15)	Pyörökiviä	Palo ja/tai Vadanvainio
KM 23723:1-72	Kirjunpaju (15)	Kaivauslöytöjä	Palo
KM 26073	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Palo ja/tai Vadanvainio
KM 27792	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Palo tai Vadanvainio
KM 28701	Kirjunpaju (15?)	Reikäkiven teeljän katkelma	Palo ja/tai Vadanvainio
KM 34384:1-12	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Palo ja Vadanvainio
TYA 7:1-4	Palon Longin maalla sijaitsevasta pienestä hiekkakuopasta 5.6.1970, Vadanvainion asuinpaikalta noin 200 m kaakkoon (Inventoijan huomautus: Kuoppa on saattanut tulla yhdistetyksi siihen, joka alkaa Kirjunpajun, n:o 15, asuinpaikalta)	Asuinpaikkalöytöjä	Palo
TYA 21:1-3	Palon Isontalon kalmistoalueen (1) etelärinteestä noin 30 cm:n vahvuisesta nokimultakerroksesta.	Saviastianpaloja, kvartsitalltaa muistuttava iskos ja poltettua savea	Palo
TYA 28	Alhon asuinpaikalta (72). Löytökohta: p = 6735 310, i = 3235 770, z = 30.	Saviastianpaloja, iskoksia ym.	Palo
TYA 67:1-2	Longin pellolta läheltä Kyleninmäkeä (1)	Iskoksia	Palo
TYA 540:1-22	Kirjunpaju (15)?	Asuinpaikkalöytöjä	Palo tai Vadanvainio
TYA 679:1-7	Kirjunpajun (15) tienojasta hiekkakuopan reunalta	Asuinpaikkalöytöjä	Palo tai Vadanvainio
TYA 746:1-4	Kirjunpaju (15?)	Asuinpaikkalöytöjä?	Palo tai Vadanvainio
TYA 754:1-37	Kirjunpaju (15?)	Asuinpaikkalöytöjä?	Palo tai Vadanvainio
Ollut Kirkonpiirin koululla	Löytöpaikka Törmin tienoilla, karkeasti sijainnissa: p = 6735 900, i = 3237 100, z = 35-40. Tieto Erkki Virtaselta.	Kivitaltta	Palo
KM 9009:1	Haverin santanummi (inv. n:o 74 tai 75?)	Tasataltta	Pappila
KM 9466:2	Haverinummi (inv. n:o 74 tai 75?)	Hiotun kiven palanen, mahd. kivikautinen. V:n 1958 inventointikertomuksen mukaan iskos.	Pappila (v:n 1958 inv. kertomuksen mukaan)
KM 9840:1-7	Haverin nummesta (inv. n:o 74 tai 75?)	Asuinpaikkalöytöjä	Pappila (v:n 1958 inv. kertomuksen mukaan)
KM 9957	Haverin nummi (inv. n:o 74 tai 75?)	Hioinkivi	Pappila
KM 13057	Haverin nummesta ajetusta hiekasta (inv. n:o 74 tai 75?)	Oikokirves	Pappila (v:n 1958 inv. kertomuksen mukaan)
KM 22615:1-5	Falkinkoski (71)	Asuinpaikkalöytöjä	Pappila ja Kuloila?
KM 22617:1-4	Haverinummen hiekkakuoppa (75)	Asuinpaikkalöytöjä	Pappila
KM 24152:1-6	Falkinkoski (71)	Asuinpaikkalöytöjä	Pappila
KM 29425	Falkinkoski (71)	Kampakeramiikkaa	Pappila ja

			Kuloila
KM 29557	Kuuvanvuorelta Pappilasta (73)	Asuinpaikkalöytöjä, kampakeramiikkaa	Pappila
KM 34402:1-5	Kuuvanvuori (73)	Asuinpaikkalöytöjä	Pappila
TYA 436	Falkinkosken (71) seudulta: - Uimapaikan pohjoisrinteestä - Falkinkosken risteyksestä 220 m Mansikkaniemeen (p. o. Mansikkaniitty?) päin, Pappila 1:6 (peruskoordinaatit: x = 6727 75, y = 565 80; p. o. 6726 75?) - Palo 1:27, peruskoordinaatit 6727 05, 565 46; ne viittaavat metsäalueelle; löytäjän suullisen tiedonannon mukaan yksi löytöpaikoista onkin sijainnissa: p = 6736 160, i = 3237 780.	Keramiikkaa, iskoksia, hioin, hioinalustan osa	Kuloila ja Pappila?
?	Löyt. Uno Isotalo v. 1927 Haverin nummesta Pappilan metsästä (Frans Leivon kirje 14.7.1928; Museoviraston ark. osaston topografinen arkisto.)	Vasarakirves? (Leivon mukaan germanilainen vasarakirves)	Pappila
Yleisiin kokoelmiin tallentamaton?	Falkinkosken uimapaikasta lounaaseen olevasta kohdasta on löytynyt kiviesine pitkin Hirvijoen rantaa menevän tien paikkeilta. Tieto Erkki Virtaselta.	Kiviesine.	Pappila (?)
Yleisiin kokoelmiin tallentamattomia?	Haverin santanummi (inv. n:o 74 tai 75?)	Kiviaseita (KM 9009:1 löytötiedoissa mainittu)	Pappila
KM 3597:4	Repolan kylän Anttilan maalta	Oikokirves	Repola?
KM 6852:1	Repolan kylän Hemmingin talon santanummesta (Leoniitun syrjällä), liittyyne Levonniitun asuinpaikkaan (32)	Vasarakirves	Repola?
KM 8683:5-20	Julius Ailion kaivausten löytöjä. Kukonharju (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 8935:1-4	Ns. Repolan nummen santakuopasta, Kukonharjan suoniemekkeeltä Pelto- Huitin talon metsästä. Kukonharju (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 8935:5	Kukonharjan löytöjä ja joukossa saviastian paloja Varvanummen santakuopasta Valpperiin johtavan tien varrelta. Kukonharju (14) ja Varvanummi (69).	Asuinpaikkalöytöjä	Repola ja Paijula
KM 8945:1-2	Repolan nummen santakuopasta. Tarkoittanee Kukonharjua (14)	Liuskerenkaan kappale (vai teelmä?) ja saviastian paloja	Repola
KM 8971:1-2	Repolan metsästä hietakuopasta. Löytöpaikka ollut Luolin maissa, Lamperin sivulla. Kukonharju (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 9006:1-2	Löytöpaikka Repolan kylän metsän sisässä, Vuorenpään yksinäistilan metsästä ostettu korkeahko santanummi. Saviastian palojen joukossa lienee myös jokunen pieni Alakylän metsästä, Finnin ja Pietilän rajalta vedetystä sannasta löydetty kappale. Kukonharju (14)	Teelmä ja saviastian paloja	Repola ja Alakylä?
KM 9027:1-2	Kukonharju (14)	Hioin ja saviastian paloja	Repola
KM 9042:1-3	Kukonharju (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 9068	Kukonharju (14). Vainionpohjan Raikon tielle ajetusta hiedasta.	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 9397	Kukonharju (14)	Hiekkakivihioin	Repola
KM 9672	Vuorenpään maalta, Kukonharja. Ase lienee lähtöisin repolaisten santakuopasta.	Kourutalтта	Repola

	Kukkonharju (14)		
KM 9682	Kukkonharju (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 9890:2	Kukkonharju (14)	Kivikirveen teräosa	Repola
KM 10576	Kukkonharju (14)	Kiviaseen teelmä	Repola
KM 10775	Kukkonharju (14)	Hiekkakivihioin	Repola
KM 10808	Kukkonharju (14)	Saviastian paloja	Repola
KM 17592	Kukkonharju (14 tai 63 tai 64?)	Saviastian paloja	Repola tai Vuorenpää
KM 19708:1-5	Kukkonharju (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 22957:1-8	Rauanniittu (31)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 23488:1-8	Kukkonharja (14)	Pyörökiviä ja porfyirikappale	Repola
KM 23594:1-4	Kukkonharja (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 23595:1-27	Päittiönsuo (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 23596:1-3	Rauanniittu (31)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 23724:1-124	Kukkonharja (14)	Kaivauslöytöjä	Repola
KM 23726:1-5	Päittiönsuo (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 24155:1-4	Päittiönsuo (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 24285:1-148	Rauanniittu (31)	Kaivauslöytöjä	Repola
KM 26069	Kukkonharja ja Päittiönsuo (14 ja 64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 26072	Kukkonharja (Päittiönsuo) (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 26267	Kukkonharja (Päittiönsuo?) (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola?
KM 28805	Levonniittu (32)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 34378	Repolan peltoaukealta	Kivitalta	Repola
KM 34383:1-4	Kukkonharja (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola tai Vuorenpää
KM 34389	Levonniittu (32)	Saviastian pala	Repola
KM 34396:1-2	Kukkonharju 2 (63)	Iskoksia	Repola
KM 34397:1-8	Päittiönsuo (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
KM 34407:1-9	Puotusenkallio (T18)	Iskoksia, iskentäytimiä, hioin	Repola ja Aatoila
KM 34423:1-4	Hautavuorensuo, löytöpaikat: p = 6737 470, i = 3230 590, z = 42,5-45; p = 6737 440, i = 3230 540, z = n, 45.	Iskoksia	Repola
TYA 11:1-4	Kukkonharja (14 tai 64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola tai Vuorenpää
TYA 13:1-3	Kukkonharja (Päittiönsuo) (64), hiekkamontun reunamilta. Hiekkamonttu on muutama sata metriä Frans Leivon löytöpaikasta (14) Nousiaisten keskustaan päin, saman suon toisella laidalla. P = 6737 510, i = 3230 270	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
TYA 24:1-3	Kukkonharjulta isomman hiekkakuopan (14) reunalta. Suonpuoleinen reuna.	Asuinpaikkalöytöjä	Repola tai Vuorenpää
TYA 47:1-6	Kukkonharju (14 tai 64 tai 63?)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola tai Vuorenpää
TYA 49:1-5	Kukkonharju, pienestä uudesta sorakuopasta, omist. Kallunen (Kallusen talo?) (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola?
TYA 49:6-12	Kukkonharju, vanhasta sorakuopasta, (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola tai Vuorenpää
TYA 59:1-5	Kukkonharja (14 vai 64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola tai Vuorenpää
TYA 125:1-5	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola tai Vuorenpää
TYA 126:1-5	Kukkonharjan pieni kuoppa (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola?
TYA 126:6-8 ja lisäksi :9-:12?	Kukkonharjan iso sorakuoppa (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola tai Vuorenpää
TYA 126:13-15	Kukkonharja, Koiviston maalta (64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola?

TYA 145:1-3	Kukkonharjan iso sorakuoppa (14)	Iskoksia, saviastian pala	Repola tai Vuorenpää
TYA 145:4-7	Kukkonharjan pieni sorakuoppa (64?)	Iskoksia, saviastian pala ym.	Repola?
TYA 278:1-4	Kukkonharjan pieni sorakuoppa (64?). Myöhemmin lisätty ”Koiviston” ja 6727 95, 558 30. Sijainti on siten: P = 6737 590, i = 3230 320. (Päittiönsuo)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
TYA 481	Kukkonharju 2 (63) ja ehkä myös Päittiönsuo (64)	Tieto puuttuu (Löydöt ovat sekoittuneet muihin Turun yliopiston ark. kokoelmissa.)	Repola
TYA 507:1	Kukkonharjan uudesta hiekkakuopasta, löytänyt A. Lonki 26.8.1989 (64? 63?)	Iskentäydin, mahdollinen kirveen aihio	Repola
TYA 507:2-6	Kukkonharja, Koiviston hiekkakuopasta, (64) (Päittiönsuo)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
TYA 653:1-4	Kukkonharja (64), p = 6737 480, i = 3230 25.	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
TYA 654:1-3	Kukkonharja (Päittiönsuo) (64), p = 6737 480, i = 3230 25.	Mm. kohovyökoristeisen nuorakeraamisen astian pala	Repola
TYA 655:1-3	Kukkonharja (Päittiönsuo) (64), p = 6737 480, i = 3230 25.	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
TYA 680:1-3	Kukkonharja (Päittiönsuo) (64), p = 6737 480, i = 3230 25.	Asuinpaikkalöytöjä	Repola
TYA 741:1-6	Kukkonharja (Päittiönsuo) (64) Koiviston hiekkakuopasta, p = 6737 500, i = 3230 220.	Asuinpaikkalöytöjä?	Repola
KM 8906	Riitalhon Simolan maalta Hätälukkarin pellostalosta itään päin. Löydetty peltotöissä.	Vaajamainen kiviase	Riitalho?
KM 10997	Vadvainion Ristiojan talon haasta, Kolimäessä olevasta pienestä sorakuopasta, joka on talosta toista sataa metriä koilliseen	Vasarakirves	Ristmäki
KM 14691	Vadvainion Ristimäen tilalta	Poikkikirves	Ristmäki?
KM 15441:1	Ristimäen talon maalta, talosta noin 400 m lounaaseen, metsän reunasta, sivuniityn itälaidasta.	Olkakirveen kantakatelma	Ristmäki
KM 15441:2	Samasta pellostalosta kuin KM 15441:1, laskuojan länsipuolelta.	Hioin	Ristmäki
KM 34421:1-2	Kulmala, löytöpaikka: p = 6736 080, i = 3234 260, z = 37,5.	Iskoksia	Ristmäki
Paistanojan koulu	Kulmalan Kuokkapellolta	Kourutaltilta	Ristmäki?
Paistanojan koulu	Kulmalan pellolta, kivikkoisesta kohdasta	Kaksi oikokirvestä	Ristmäki?
KM 14434	Ylitalon pihamaalta	Kirveen teelmä	Riukula
KM 14435	Paistanojan Ylitalon Vääräniittu-nimisestä pellostalosta, joka on noin 1,4 km talosta pohjoiseen ja saman verran etelään Mynämäen rajasta	Kourutaltilta	Riukula
KM 3597:2	Santamalan Väliweräjän perunamaa. Väliweräjän perunamaasta on myös KM 8165:3.	Tasataltilta	Sontamala?
KM 8165:3	Ramaharjunrinne, Frans Leivon perunamaa.	Tasataltilta	Sontamala?
KM 10195:1	Sontamalan kylässä Hirvijoen eteläpuolella mäen ja kallion rinteessä maata kaivettaessa n. 40 cm syvältä.	Reikäkivi	Sontamala
KM 26066	Tevavuori (34)	Asuinpaikkalöytöjä (voivat olla kivikautta myöhempiä)	Sontamala
KM 30317	Luhdanoja (35)	Asuinpaikkalöytöjä	Sontamala
KM 30370	Kylävuori (37)	Asuinpaikkalöytöjä	Sontamala

KM 34391:1-4	Tevavuori (34)	Asuinpaikkalöytöjä (voivat olla kivikautta myöhempiä)	Sontamala
KM 34392:1-2	Luhdanoja (35)	Asuinpaikkalöytöjä	Sontamala
KM 34406:1-6	Perkkovuori 2 (83)	Asuinpaikkalöytöjä (voivat olla kivikautta myöhempiä)	Sontamala
Yleisiin kokoelmiin tallentamaton	Tapanin talon hakapelloilta, joka on talosta n. 1000 m pohjoiskoilliseen. Pelto metsän keskellä v. 1958 (inv. 1958, s. 12.)	Kourutaltoa	Sontamala
KM 30219:1-8	Pöytäkallio (62)	Asuinpaikkalöytöjä	Sukkinen
KM 34395:1-3	Pöytäkallio (62)	Asuinpaikkalöytöjä	Sukkinen
KM 34419:1-7	Huhdannokanahde, löytökohdat: p = 6734 950, i = 3229 200, z = 32,5-35; p = 6735 090, i = 3229 210, z = 40; p = 6734 880, i = 3228 920, z = 35.	Hioin ja iskoksia	Sukkinen ja Kaitarainen
Yleisiin kokoelmiin tallentamaton	Ks. irtolöytöpaikkojen tarkastusten selostukset, Hiidenmäen etelärinne. (Löytöpaikka on kohdassa p = 6731 370, i = 3230 100, z = 21.)	Kivitalta	Sukkinen
KM 34410	Hammarinkallio, löytökohta: p = 6732 220, i = 3236 960, z = 45-50.	Kivilaji-iskoksia	Tappuri?
KM 34415:1-L	Tappurin riihi, löytöpaikka: p = 6735 430, i = 3227 550, z = 30-35	Iskoksia	Tappuri
KM 34416	Palovuori, löytöpaikka: p = 6735 610, i = 3227 550, z = 30-35	Porfyryriesine	Tappuri
KM 34418:1-2	Inkkiö, löytöpaikat: p = 6736 020, i = 3228 330, z = 42,5-45 ja p = 6736 090, i = 3228 160, z = 45-50.	Iskoksia	Tappurin ja Kärrysten raja
KM 3592:4	Vadanvainion (Junnilan?) talon pellostalasta läheltä jokiäyriä, noin 200 sylvä itään talosta.	Oikokirves	Vadanvainio
KM 3978:2	Vadanvainion Isoheikkilän mäeltä kiven alta kellaria kaivettaessa. Paikalla autotalli vuonna 1958.	Kiviveitsi	Vadanvainio
KM 7585	Vadanvainion kylän Etu-Anttilan torpparin Aug. Nummelinin torpan mäeltä Kolisuo (7)?	Oikokirves	Vadanvainio
KM 10996:1	Isoheikkilän maalta n. 500 m Kirjunpajun talosta etelään, sorakuopasta. Takahaan asuinpaikasta (6) noin 100 m koilliseen. Kirjunpaju (15)?	Vasarakirves	Vadanvainio
KM 11125	Ristiojan talon maalta, joen rannasta aivan talon kohdalta.	Reikäkivi, verkonpaino?	Vadanvainio
KM 14428	Takahaka (6)	Inventointilöytöjä	Vadanvainio
KM 14429	Kolisuo (7)	Inventointilöytöjä	Vadanvainio
KM 14430	Kujanpäänmäki (8)	Inventointilöytöjä	Vadanvainio
KM 14526	Vadanvainion kylästä Iso-Heikkilän sorakuopasta. Löytöpaikka on noin 100 m koilliseen Vadanvainion Takahaan asuinpaikasta (6). Samasta sorakuopasta on toinenkin vasarakirves, joka on mainittu v:n 1958 inventointikertomuksessa. Kirjunpaju (15)	Vasarakirves	Vadanvainio
KM 15359:1-11	Iso-Heikkilän Kirjunpajun metsäpalstalta tienojaa kaivettaessa. Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
KM 16103:1-113	Kaivauslöytöjä Kirjunpajusta (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
KM 18435:1-6	Vadanvainiosta teiden varsilta kilometrien välein ja erään pienen pellon reunasta noin aarin suuruiselta alalta.	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio

KM 19694:1-5	RN:o 2:16 tilalta matalan hiekkakuopan reunalta. Sijainti: p = 6736 300, i = 3236 330. Taka-Anttilan hiekkakuoppa (70).	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
KM 20528:1-5	Kirjunpajulle vievän tien itäpuolella olevan kuopan reunasta. Kirjunpaju (15).	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
KM 21216:1-5	Kirjunpaju (15) Anne Vikkulan tarkastuslöytöjä 9.10.1981	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio ym.
KM 21361:1-12	Kirjunpaju (15), Anna-Liisa Hirviluodon tarkastuslöytöjä 22.9.1980	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio?
KM 21630:1-70	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio ja/tai Palo
KM 23487:1-38	Kirjunpaju (15)	Pyörökiviä	Vadanvainio ja/tai Palo
KM 26073	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio ja/tai Palo
KM 27792	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio tai Palo
KM 28701	Kirjunpaju (15?)	Reikäkiven teelmän katkelma	Vadanvainio ja/tai Palo
KM 34380:1-2	Takahaka (6)	Iskoksia	Vadanvainio
KM 34381:1-4	Kolisuo (7)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
KM 34382:1-3	Kujanpäänmäki (8)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
KM 34384:1-12	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio ja Palo
TYA 8:16	Vadanvainion Kirjunpajusta (15) ojasta.	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
TYA 15:1-6	Vadanvainio (kohteen 15 läheltä tai sen yhteydestä). Maantien ojasta v:n 1962 kaivausalueelta Valpperin kylän suuntaan.	Asuinpaikkalöytöjä.	Vadanvainio
TYA 26:1-6	Kirjunpajun asuinpaikalta (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
TYA 27:1-6	Kolisuo (7). P = 6735 530, i = 3235 440.	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
TYA 29:1-7	Hiekkakuopasta, Taka-Anttila (70). P = 6736 280, i = 3236 350.	Asuinpaikkalöytöjä; iskoksia, nuorakoristeinen astian pala, hiotun kiviesineen pala ym.	Vadanvainio
TYA 42:1-2	Kirjunpaju (15), tien vieressä kulkevan sähkölinjan alta	Iskoksia	Vadanvainio
TYA 43:1-6	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
TYA 44	Kirjunpaju (15)	Pyörökirveen kanta	Vadanvainio
TYA 48:1-2	Vadanvainiopelto	Iskoksia	Vadanvainio
TYA 50:1-9	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
TYA 58	Kirjunpaju (15) (tien ojasta)	Keramiikan pala	Vadanvainio
TYA 279:1-4	Kirjunpaju (15), p = 6735 900, i = 3236 200	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio
TYA 539:1-11	Kirjunpaju (15), hiekanottoalueen reunasta, p = 6735 800, i = 3236 240.	Saviastian paloja	Vadanvainio
TYA 540:1-22	Kirjunpaju (15)?	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio tai Palo
TYA 679:1-7	Kirjunpajun (15) tienojasta hiekkakuopan reunalta	Asuinpaikkalöytöjä	Vadanvainio tai Palo
TYA 746:1-4	Kirjunpaju (15?)	Asuinpaikkalöytöjä?	Vadanvainio tai Palo
TYA 754:1-37	Kirjunpaju (15?)	Asuinpaikkalöytöjä?	Vadanvainio tai Palo
Yleisiin kokoelmiin tallentamaton	Samasta sorakuopasta kuin KM 10996:1. Takahaan asuinpaikasta (6) noin 100 m koilliseen. Kirjunpaju (15)	Vasarakirves	Vadanvainio
KM 6852:2	Vainionpohjan Jaakkolan Tutola-nimisen niityn ojan reunasta	Vasarakirves	Vainion-pohja?
Paistanojan koulu	Raikon talon pelloilta.	Vasarakirveen puolikas	Vainion-

			pohja?
KM 8683:2-4	Löydetty Vastlahden torpan lähistöstä, josta on myös hukkaan joutuneita kiviesineitä. Lunastettu Esko Virralta. Säilytetty Vastlahden maalla olevassa ent. torpassa. Torpan (vai talon?) sijainti on neljä kilometriä Nousiaisten kirkolta NW:een.	Kaksi tasatalttaa ja kourutaltoa	Vastlahti?
KM 10318	Vainionpohjan Vastalahden talon maalta noin 100 m talosta ja noin 160 m kylätiestä noin metrin syvyydeltä hiekasta. Paikka soransekaisista savea.	Vasarakirves	Vastlahti?
KM 14433:1-2	Vastlahden talon maa. Noin 500 m pohjoiseen talosta.	Kivikirveen teräpuolisko ja kourutaltoa	Vastlahti?
KM 34424	Laivahaka, löytökohta: p = 6736 250, i = 3232 370, z = 32,5. KM-luettelossa löytöpaikan nimenä "Laivaniitty".	Iskos	Vastlahden ja Kaitaraisten rajalta
Paistanojan koulu	Vainionpohjan Vastalahden talon pellossa olevan pienen mäen rinteeltä. Mäestä löydetty tuhkaa.	Kaksoiskourutaltoa	Vastlahti?
Paistanojan koulu	Vastalahden kylän Palomäen pellolta ruokamullasta paikalta, josta on mainittu ennenkin löytyneen kiviesineitä.	Oikokirves	Vastlahti?
Paistanojan koulu	Vastlahden talon maa	Kaksoiskourutaltoa	Vastlahti?
Yleisiin kokoelmiin tallentamattomia	Löydetty Vastlahden torpan lähistöstä, josta on myös hukkaan joutuneita kiviesineitä. Lunastettu Esko Virralta. Säilytetty Vastlahden maalla olevassa ent. torpassa. Torpan (vai talon?) sijainti on neljä kilometriä Nousiaisten kirkolta NW:een.	Kiviesineitä?	Vastlahti?
	Ks. myös KM 14432 niitten ryhmässä, joitten löytöpaikkaa ei ole voitu sijoittaa mihinkään tiettyyn kylään.		Vastlahti
KM 3597:3	Vuorenpään talon pellon ojasta. Turkuun menevän maantien lähellä sijaitseva Vuorenpää. (Nousiaisissa on ainakin kaksi muuta samannimistä taloa.)	Kivilaatta, johon on hiottu naarmuja.	Vuorenpää?
KM 17592	Kukonharju (14 tai 63 tai 64?)	Saviastian paloja	Vuorenpää tai Repola
KM 26069	Kukonharja ja Päittäönsuo (14 ja 64)	Asuinpaikkalöytöjä	Repola, (osaksi myös Vuorenpää?)
KM 34383:1-4	Kukonharja (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Vuorenpää tai Repola
KM 34422:1-2	Inkkiönkallio, löytöpaikka: p = 6737 040, i = 3228 660, z = 45.	Iskoksia	Vuorenpää
TYA 11:1-4	Kukonharja (14 tai 64)	Asuinpaikkalöytöjä	Vuorenpää tai Repola
TYA 24:1-3	Kukonharjulta isomman hiekkakuopan (14) reunalta. Suonpuoleinen reuna.	Asuinpaikkalöytöjä	Vuorenpää tai Repola
TYA 47:1-6	Kukonharju (14 tai 64 tai 63?)	Asuinpaikkalöytöjä	Vuorenpää tai Repola
TYA 49:6-12	Kukonharju, vanhasta sorakuopasta, (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Vuorenpää tai Repola
TYA 59:1-5	Kukonharja (14 tai 64)	Asuinpaikkalöytöjä	Vuorenpää tai Repola
TYA 125:1-5	Kirjunpaju (15)	Asuinpaikkalöytöjä	Vuorenpää tai Repola

TYA 126:6-8 ja lisäksi :9-:12?	Kukonharjan iso sorakuoppa (14)	Asuinpaikkalöytöjä	Vuorenpää tai Repola
TYA 145:1-3	Kukonharjan iso sorakuoppa (14)	Iskoksia, saviastian pala	Vuorenpää tai Repola
KM 1345	?	Vasarakirves	?
KM 2979:4	Tammenmäen torpasta, arveltu tuoduksi Nousiaisista sannan joukossa.	Vasarakirves	?
KM 2979:6	?	Tasataltta	?
KM 2979:7	Alakylän Mäkilän torpasta	Tasataltta	?
KM 3592:2 (vai KM 3599:2?)	Perkko-nimiseltä niityltä noin 1,5 km Nousiaisten kirkolta ja noin 200 m Hirviöjen rannasta	Reikäkivi, rombia muistuttava muoto	?
KM 3592:3	Ketolan eteläpuolelta hiekkaperäisestä maasta peltoa raivattaessa. Valpperin-Saksalan rajalla.	Kourutalтта	?
KM 3592:5	Pitäjän korpimalta. Löyt. ent. torppari Matti Luola. (Luolan torppa on ollut Saksalassa Luolankallion lähellä, Kiikon taloryhmästä hieman luoteeseen.)	Teränkatkelma tasataltasta	?
KM 3597:6		Reikäkivi	?
KM 3619:4	Gurgolan niityltä. Löyt. Toroisten Kauppilan isäntä. (Kurkolan niityt ovat lähellä Mietoisten rajaa.)	Reikäkivi	?
KM 3699:1	Anttilan kylän (?) Anttilan talon pelloilta.	Epävarma kiviase	?
KM 3792:2	Ojan talon Ketolan töllin edustalta peltoa tehtäessä. Yksi Ketola on Valpperin ja Saksalan rajoilla Ojan enklaavissa.	Kourutalтта	?
KM 4370:1	Saksalan Rantalan pellosta. Rantala tunnetaan nykyisin Rantapihana, ja on Savojärven rannan tuntumassa. Rantalalla on ollut useita peltotilkkuja verraten etäälläkin toisistaan.	Tasataltta	?
KM 7767:2	Löydetty Nousiaisten pitäjistä jostakin sannan seasta	Lävistetty hietakiven pala	?
KM 7991:2	Alhaisten tilan pellosta	Hionkivi, lattea	?
KM 8683:1	Koljolasta Paistanojalle (Paistoon) menevältä maantieltä. Sorapaikkoja on lähellä.	Poikkikirves	?
KM 8890:1b	Haaviston tahdon -nimisestä peltotilkusta, löyt. palstatilan poika Oiva Mäntysalo (vrt. Kärmälä, KM 8890:1a-b)	Kiviesineen sirpale?	?
KM 8972:2	Vähän-Heikkilän suuresta santanummesta	Saviastian pala	?
KM 9232	Alakylän Laineen vuokramaalta Airikki-nimistä maata kynnettäessä. Löytöpaikka on Pitulan santanummen vieressä.	Oikokirves	?
KM 9487:1	Aadukka-nimisestä pellosta Vastalahden ja Paistanojan kylien väliltä Hangonojan (vai Hongon ojan?) ja Tatiojan (vai Fatiojan?) länsipuolelta noin 3 km Kukonharjan nummesta koilliseen kynnöksestä	Oikokirves	?
KM 9683:2	Haapalho-nimisestä pellosta noin 3 km pohjoiseen Kukonharjasta.	Reikäkivi	?
KM 9890:1	Repolan Mäkilän Halisojan pelloilta, n. 2 km Paistonjärven lounaispuolella Rakkisten kosken länsipuolella. Paikka on lähellä Mynämäen rajaa ja Paistanojan Ylistalon Vääräniittyä.	Kourutalтта	?
KM 14432	Pikkulaivahaka-nimiseltä pelloilta	Oikokirves	?

KM 19599	Seurakunnan maalta. Falkin uimarannalta maantien ojasta hiekkamaasta noin 300 m Falkista.	Kivikirves	?
TYA 51	Pihlavan asuinpaikalta. (inventoijan huomautus: Pihlavassa mahdollisesti olevasta asuinpaikasta en ole nähnyt tietoa muualla. Kolme iskosta ehkei riitä todistamaan löytöpaikkaa asuinpaikaksi.	3 kivilaji-iskosta	?
TYA 66	Vastlahden Laivahaan pellon reunalta. Läheltä löytynyt Kansallismuseoon lähetetty kivikirves. Talon om. Markus Alho.	Porfyryri-iskos	?
Rauman museo 722	Nousiainen	Reikäkivi, reikä iso	?
Rauman museo 721	Nousiainen	Reikäkirveen vasarakatkelma	?
Rauman museo 411	Nousiainen	Tasatalta	?
Paistanojan koulu	Pellosta; löyt. mv. Kaarlo Mäki (os. Vainionpohja) v. 1948.	Poikkikirves	?

Kivikautta myöhemmät maalöydöt ja alustavasti sellaisiksi katsottavat

Hämeen Museo 1209:24-30	Sulosen asuinrakennuksesta 100 m kaakkoon, löytyneet hevoskiertoa tehtäessä (Ks. irtolöytöpaikkojen selostukset.).	Ainakin rautamiekka, kaksi keihäänkärkeä, keritsimet, sirppi, pronssisolki	Aatoila
KM 3674:3	Krappulan töllin pellostä	Keihäänterä	Alakylä (v:n 1958 inventoinnin muk.)
KM 9815	Hinttermäki (3)	Pronssisolki	Alakylä
KM 10349:1-2	Hinttermäki (3)	Miekka, pr. lankarengas	Alakylä
KM 10369:1-85	Hinttermäki (3)	Kaivauslöytöjä	Alakylä
KM 11462	Malmiluoto-nimisen palstan piha	Arabialainen hoperaraha, A. D. 783-809.	Alakylä
KM 23725:1-4	Pietilä (54)	Kaivauslöytöjä asuinpaikalta: saviastian paloja, palanutta luuta	Alakylä
KM ?	Malmiluoto-nimisen palstan piha	Sormus, lähetetty v:n 1958 inventointikertomuksen mukaan (s. 26) hist. osastolle	Alakylä
TYA 265:1-112	Koljola, Topoinen, Alakylä (2, 3, 21, 55, T4-T6, T8?)	Pintapöimintalöytöjä (vrt. Alakylän löydöissä TYA 593)	Alakylä ym.
TYA 320:1-41	Kalmamäki (21)	Kaivauslöytöjä	Alakylä ja Topoinen
TYA 470	Rauvolan pellolta rautakautiselta asuinpaikalta (T6) läheltä Kalmamäkeä (21).	Mm. kangaspuun painon kappaleita, rautakuonaa	Alakylä
TYA 593	Pietilä (54)	Saviastianpala, palanutta luuta (samat, jotka ilmoitettu Pietilän tarkastuskertomuksessa numeroille	Alakylä

		TYA 265:1-2?)	
TYA 790:1-2	Raurvolan pellolta rautakautiselta asuinpaikalta (T6) läheltä Kalmamäkeä (21).	Hioin ja kangaspuun painon kappaleita	Alakylä
Hukatut	Pilpolan talon tontilta navetan perustuksia kaivettaessa. Löytynyt navetan eteläkulmasta ison kiven kyljen alta. (Tietolähde: Sakari Pälsin 18/XI 1916 päiväämä arkki; Museoviraston arkeologian osaston top. arkisto.)	Rautainen keihäänkärki, lappeissa harjat, kannassa hulkki ja sierakivi	Alakylä?
Hukatut	Kalmamäeltä (21) (ks. muinaisjännöksen kuvaus)	lasihelmiä	Alakylä
KM 3629:2-3	Kaiselan Postin pellonmäestä, löytyneet rapakiveä kaivettaessa	Veitsenterä ja pronssivarras	Kaisela
KM 10906:1-5	Kaiselan Postin Hiidenmäeltä	Rautamiekka, kaularenkaan katkelma, kierresormus, pronssikierrettä, keramiikkaa	Kaisela
KM 20542	Omakotitalon tontilta samalta mäeltä, jolla Kaiselassa on kauppa. P = 6731 300, i = 3229 230.	Rautamiekka	Kaisela
KM 23521	Kaisela, Lindholmin piha, p = 6731 540, i = 3229 860	E-tyyppin keihäänkärki	Kaisela
KM 33464	Kaisela, Posti	Pronssinen leijonasolki	Kaisela
KM 9197	Kaitaraisten Taimisen tilan asuntontilta Kalmamäeltä	Palanut ja vääntynyt keihäänkärki	Kaitarainen
KM 6558	Viljellystä pellostä santaisesta mäkirinnemaasta n. 100 sylvä talosta kaakkoon	Rautainen keihäänkärki	Keskusoja
KM 10366	Killaisten kylän Ilkkisten ojasta, Mäkelän hävinneeltä pihamaalta n. 100-150 m etelään. Ilkkisten puroa on ehkä koneellisesti kaivettu, löytöpaikan voidaan arvella karkeasti olleen kohdassa: p = 6732 760, i = 3234 860.	Keihäänkärki	Killainen
KM 17800:1-3	Koivumäki (16)	Asuinpaikkalöytöjä, mm. Morbyn keramiikkaa	Koivumäen ja Koljolan rajalla
KM 19349:1-505	Koivumäki (16)	Kaivauslöytöjä (ent. n:ot TYA 5, 6, 22)	Koivumäen ja Koljolan rajalla
TYA 53	Koivumäki (16). Löytänyt Antti Lonki.	Kolme Morbyn keramiikan palaa	Koljolan ja Koivumäen rajalla
KM 3132	Nikkilän talon Grönroosin torpan riihen kohdalta. (Löytöpaikka on suunnilleen sijainnissa: p = 6733 320, i = 3233 060.)	Hopea-aarre	Koljola
KM 3579:1-4	Nikkilän talon Grönroosin torpan riihen kohdalta. (Löytöpaikka on suunnilleen sijainnissa: p = 6733 320, i = 3233 060.)	Rahoja, rannerenkaan palasia	Koljola
KM 3978:6-7	Koivon töllin tontilta	Kilvenkupuran kupuosa, tulikauha	Koljola
KM 5161:1	Häävälän talosta erotetun Palsala-nimisen palstan asuntomäestä. (V:n 1958 inventointikertomuksen mukaan paikka olisi seurojen talon piha.)	Hopeinen rannerengas	Koljola
KM 8879	Ramaharjan rinteeltä Koljolan ja Repolan kylien rajalta.	Rautakirves	Koljolan ja Repolan kylien rajalta
KM 9226	Koljolan Metsolan uudisrakennuksen	Keihäänkärki	Koljola

	itäpuolelta aivan talon läheltä. Löytöpaikka ollut viljelemätöntä mäkimaata, kivien välissä multamaata.		
KM 9245:5	Himilänmäeltä, kylän ja Pramin talojen puolivälistä (44)	Saviastian paloja	Koljola
KM 17800:1-3	Koivumäki (16)	Asuinpaikkalöytöjä, Morbyn keramiikkaa	Koljolan ja Koivumäen rajalla
KM 19349:1-505	Koivumäki (16)	Kaivauslöytöjä	Koljolan ja Koivumäen rajalla
TYA 53	Koivumäki (16). Löytänyt Antti Lonki.	Kolme Morbyn keramiikan palaa	Koljolan ja Koivumäen rajalla
Statens historiska museum, Tukholma	Korpraali J. Ekbomin pelto	Kultainen kaularengas (Lähteitä: Weilin+Göösin <i>Suomen historia 1:ssä</i> on tätä rengasta koskeva tietoisku sivuilla 234-235.)	Koljola
TYA 9	Korsuvuori (Koivumäen kaivauspaikan lähellä olevassa louhikossa olevasta luolamaisesta muodostumasta, ks. valokuvat 7.10.2003.)	Saviastian pala	Koljola
TYA 265:1-112	Koljola, Topoinen, Alakylä (2, 3, 21, 55, T4-T6, T8?)	Pintapointalöytöjä (vrt. Alakylän löydöissä TYA 593)	Koljola ym.
TYA 322:1-5	Himilänmäki (44)	Kaivauslöytöjä, mm. saviastian paloja, iskoksia ja palanutta luuta	Koljola
TYA 599:1-6	Kuukkala (x = 6723 25-55, y = 1561 85 – 1562 20) ja Palsala (x = 6723 45-75, y = 1561 75- 1562 20)	Pintapointalöytöjä	Koljola
Ei liene säilynyt	Korpraali J. Ekbomin pelto	Kultainen rengas (Ehkä perusteellisin tietolähde siihen, myös renkaan kuva on julkaistu: SM XXIX, 1922.)	Koljola
?	Väinö Nuhin uudesta asuintotontista. (Frans Leivon kirje 14.7.1928, Museoviraston ark. osaston top. arkisto.)	Keihään terä	Koljola
Hukattuja	Palsalan ulkokuoneitten kohdalta. Koljolan Otemäki. (Tietolähde: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkisto, kortisto: ”Paikallistarinat/vainoajat ja sodat/vartio- ja majoituspaikkoja”)	Keihään ja miekan teriä?	Koljola
KM 3978:21	Urpon talon maalta	Messinkinen rasian kansi	Kytöinen?
KM 1972:24-33	Palmumäki (11)	Kalmistolöytöjä?	Kärmelä
KM 3597:7	Kärmälän Mikkolan talon maalta Kiveis- nimisen töllin mäkirinteestä peltoa tehtäessä. (Kärmälässä on ollut kaksi Mikkolaa, tässä lienee kysymyksessä se, joka on sijainnissa p = 6733 920, i = 3233 430.)	Keihäänkärki	Kärmelä
KM 3597:8	Palmumäki (11)	Keihäänterä	Kärmelä
KM 3699:3	Kärmälän kylän Mikkolan talon pohjoispuolelta perunamaasta (Kärmälässä on ollut kaksi Mikkolaa, tässä lienee kysymyksessä se, joka on sijainnissa p = 6733 920, i = 3233 430.)	Miekan osa	Kärmelä

KM 3966:39	Palmumäki (11)	Kalmistolöytöjä?	Kärmelä
KM 4107:1-6	Palmumäki (11)	Rauta-aseita	Kärmelä
KM 7652	Kärmälän Pläsin talon Puterin pellost.	Piisirppi? Kiiltäväksi kulunut.	Kärmelä?
KM 8931	Palmumäki (11)	Rautaveitsi	Kärmelä
KM 9667:2	Palmumäki (11)	Miekanterän kappale	Kärmelä
KM 10808:2	Palmumäki (11)	Ruotokeihäänkärki	Kärmelä
TKHM 5887	Palmumäki (11)	Keihäänkärki	Kärmelä
KM 3619:1-2	Vähä-Lotti (13)	Rautamiekka ja väkäkeihäs	Laihoinen
KM 3792:8	Laihoisten Laurilan Mäkilä-nimisen torpan pellost	Keihään kärki, rautaa.	Laihoinen
KM 4165:1-2	Vähä-Lotti (13)	Palaneita luita, saviastian pala	Laihoinen
KM 4681:2	Vähä-Lotti (13)	Rautainen pistin	Laihoinen
KM 4828:2	Linnamäen talon metsästä lahonneen kannon alta	Miekka	Laihoinen?
KM 5268:1-10	Vähä-Lotti (13)	Kalmistolöytöjä	Laihoinen
KM 6685:1-43	Vähä-Lotti (13)	Rautakautisia esineitä	Laihoinen
KM 7220:1	Linnamäen talon maalta "Hannaskallion" (vai Hannakkallion?) läheltä, löytynyt mullan otossa	Keihään kärki	Laihoinen
KM 8692:1-2	Vähä-Lotti (13)	Kalmistolöytöjä	Laihoinen
KM 9143:1-3	Vastamäki (9)	Kalmistolöytöjä	Laihoinen
KM 9215:1-2	Vastamäki (9)	Rautakeihäs, rautaesine	Laihoinen
KM 9236	Vastamäki (9)	Rautaesine	Laihoinen
KM 9706:2	Vastamäki (9?)	Rautaesine (?)	Laihoinen
KM 10596	Vastamäki (9)	Keihäänkärki	Laihoinen
KM 3696:3	Pilpolan talon pellolta, kilometri talosta itään.	Keihäänterä	Mahala
KM 9009:2	Kleemelän navettamäeltä	Keihään kärki	Moijoinen
KM 9142:1-13	Moision Myllymäki (5)	Kalmistolöytöjä	Moisio
KM 9228:1-58	Moision Myllymäki (5)	Kalmistolöytöjä	Moisio
KM 9236:1-8	Moision Myllymäki (5)	Kalmistolöytöjä?	Moisio
KM 9297:1-10	Moision Myllymäki (5)	Kalmistolöytöjä	Moisio
KM 9706:1	Moision Myllymäki (5)	Sotakirves	Moisio
KM 9892:1-553	Moision Myllymäki (5)	Kaivauslöytöjä kalmistosta	Moisio
KM 10146:1-207	Moision Myllymäki (5)	Kaivauslöytöjä kalmistosta	Moisio
KM 10671:1-39	Moision Myllymäki (5)	Kaivauslöytöjä kalmistosta	Moisio
KM 12509:1-23	Moision Myllymäki (5)	Kalmistolöytöjä	Moisio
?	Löytyneet Lindgrenin sahan teossa. (Frans Leivon kirje 17.1.1930; Museoviraston ark. os. topogr. arkisto)	Muinaisesineitä?	Moisio?
KM 3932:7	Viinikan Ylistuvan tontilta	Keihään kärki	Nummi
KM 3978:9	Nummen kylän maalta	Hevoskenkäsolkki	Nummi
KM 4258:5	Santakasasta Nummen kylän maantieltä	Soikea tuluskivi	Nummi
Löytäjän hallussa	Mikko Rautinen löytänyt Kuuvajokivarresta kohdasta: p = 6734 350, i = 3225 450, z = 5-7,5.	Reikäkivi (voi olla kivikautinenkin, mikäli on veteen hukattu?)	Nutturla
KM 3622:1-10	Isotalo (1)	Kalmistolöytöjä	Palo
KM 3966:1-38	Isotalo (1)	Kaivauslöytöjä kalmistosta	Palo
KM 3978:5	Isotalo (1)	Keihäänterä	Palo
KM 4189:3	Palon kylän Isotalon maalla olleesta Grönholmin pajasta kiven juurelta. Paja sijainnut noin 150 m talosta pohjoiseen.	Puukon terä	Palo
KM 6612:1-2	Isotalo (1)	Juomasarven ketjun nivel ja ns. krapusolkki	Palo
KM 6660:1-12	Isotalo (1)	Rautakautisia esineitä	Palo
KM 14425	Isotalo (1)	Emaloitu hevosenkenkäsolkki	Palo
KM 14426	Isotalo (1)	Keihäänkärki	Palo
KM 14427	Isotalo (1)	Luuta ja rautakautista	Palo

		keramiikkaa	
KM 14666:1-25	Isotalo (1)	Kaivauslöytöjä	Palo
KM 24290	Palo, Isotalo (1)	Rapusoljen katkelma, keramiikkaa	Palo
KM 28794	Alho (72)	Saviastian paloja	Palo
KM 34401:1-3	Alho (72)	Saviastian paloja	Palo
TYA 332:1-125	Markulanmäki (42)	Kaivauslöytöjä	Palo
KM 1972:1-23	Mäksmäki (2)	Koru(ja) ja aseita	Pappila
KM 3592:6	Mäksmäki (2)	Säilä	Pappila
KM 9230	Mäksmäki (2)	Keihäänkärki	Pappila
KM 9722	Mäksmäki (2)	Miekankärki	Pappila
KM 14436:1-5	Mäksmäki (2)	mm. kilven kupura	Pappila
KM 18438	Mäksmäki (2). Mäen juurella olevan tien varteen kaivetusta ojasta.	Keramiikkaa, savitiivisten paloja	Pappila
KM 21931:1-41	Mäksmäki (2)	Saviastian paloja, palanutta savea, luunmuruja, kuonaa	Pappila
KM 29577	Pappila, Mäksmäki (2)	Keramiikkaa	Pappila
KM 34379:1-10	Mäksmäki (2)	Asuinpaikkalöytöjä?	Pappila
TYA 65:1-2	Mäksmäki (2). Löytöpaikka mäen alla koulun tien risteyksessä maantienojan reuna.	Keramiikkaa, poltettua savea	Pappila
TYA 495:1-126	Mäksmäki (2)	Kaivauslöytöjä	Pappila
TYA 511:1-3	Mäksmäki (2)	Saviastian pala, savitiivistettä, savikuonaa	Pappila
TYA 511.1-3	Mäksmäki (2).	Saviastian pala, savitiivistettä ja savikuonaa	Pappila
KM(?) 2500:1	Repolan Linnavuori (12)	Rautainen nuolen kärki kaivauslöytönä (SMYA XII, ss. 50-51.)	Repola
KM 3619:3	Jaanin talon Hakalan torpan pellosta. (Hakala on sijainnut kohdassa: p = 6734 900, i = 3230 620.)	Viikatteen terä	Repola
KM 8879	Ramaharjan rinteeltä Koljolan ja Repolan kylien rajalta.	Rautakirves	Repolan ja Koljolan kylien rajalta
KM 28795	?	Keihäänkärki, rautaa	Repola?
KM ? KM 39421 : 1-7 KM 39422 : 1-4	Otemäen (41) ja Varesmäen (T1) löydöt	Palaneita luun siruja, pyöreä pronssin pala, pronssinen soljen neula, pronssinen sarjahelmi	Repola
KM 10186	Paistanojaa syvennettäessä joen pohjasta, läheltä ns. ...kuljua (?). Vadanvainion Ristimäen ahteelta	Krapusolki	Ristmäki?
KM 3865:8	Mattilan talon peltomäestä. ”Paikka on talosta n. 30 m pohj. ja paikalla on sähkömuuntaja.”	Kaksi miekan katkelmaa, terä kierrettyä rullalle	Sontamala
KM 7220:2	Prehtun entiseltä tonttimaalta, jossa sittemmin ollut Anton Vanteen asunto, löytynyt ketoa pelloksi tehtäessä	Miekan yläpää	Sontamala
KM 9189	Santamalan kylän maalta, löytynyt Anton Vanteen asuinrakennuksen perustusta kaivettaessa	Reiällinen savikiekkko	Sontamala
KM 12801:1-2	Prehtun Myllymäki (4), latorakennuksesta noin 3,5 m luoteeseen. Leppäaho tarkastanut 1951.	Keihäänkärki ja miekansäilä	Sontamala
KM 28799	Perkkovuori (33)	Asuinpaikkalöytöjä	Sontamala
KM 31783	Perkkovuori (33)	Asuinpaikkalöytöjä	Sontamala
KM 33263:1-102	Perkkovuori (33)	Kaivauslöytöjä	Sontamala
KM 34390:1-10	Perkkovuori (33)	Asuinpaikkalöytöjä	Sontamala

TYA 598	Pintapöiminta-alue (4 ja 33)	mm. iskoksia ja saviastian paloja	Sontamala
Hukattu	Mainittu n:on 12801 verifikaatissa hukattu keihäänkärki Prehtun Myllymäeltä (4).	Keihäänkärki	Sontamala
	Ks. myös kivikauden osiossa Sontamalan kylän Tevavuoren ja Perkkovuori 2:n löydöt (voivat olla kivikautta myöhempiä)		Sontamala
Eivät kokoelmissa	Paikkakunnalla on kerrottu työmies A. Salon kertoneen, että oli 1940-luvulla navetanrakennustöissä löytänyt esineitä, jotka oli vaivihkaa kaivanut syvemmälle maahan niitten löytöpaikalle. Tämä muinaislöytöjen piilottaminen oli vaikuttanut olevan erityinen ylpeyden aihe. Tiedossa ei ole tarkkaan, minkä talon navetasta on kysymys, se on jokin kylän itälaidan taloista.	?	Sontamala
KM 3838:1	Sukkisten yksinäistalon Isokaaren pellostä	Kuokaksi muodostettu rautakirves	Sukkinen?
KM 3932:8	(V:n 1958 inventointikertomuksen mukaan, sivu 29 siinä, tällä numerolla olisi putkikeihäänkärki Toposten pellonmäeltä (T2?))	Keihään kärki, rautaa.	Topoinen
TYA 265:1-112	Koljola, Topoinen, Alakylä (2, 3, 21, 55, T4-T6, T8?)	Pintapöimintalöytöjä (vrt. Alakylän löydöissä TYA 593)	Topoinen ym.
TYA 320:1-41	Kalmamäki (21)	Kaivauslöytöjä	Topoinen ja Alakylä
TYA 321:1-3	Granströminmäki (T2)	Saviastian paloja	Topoinen
KM 29828	Toroinen (24)	Palanutta savea	Toroinen
KM 4370:3	Nummen kylän Vuorenpään talon pellostä Nousiaisissa	Rautainen harppi	Vuorenpää?
KM 3592:1	Kappo-nimisestä metsäpuron koskesta etelään päin Kiikon torpasta Nousiaisten korvessa. Saksala.	Kivinen rombikirves, pronssi- tai rautakaudelta	?
TKHM 319		"lifring", pronssia	?
TKHM 322	?	Pronssinen rannerengas	?

Nousiaisista tunnettuja ja tallennettuja esineitä, joista ei tiedetä, onko niiden löytöpaikka Nousiaisissa

KM 2979:5	Pakaisten kylän Efraimin torpasta.	Kirves	
KM 3597:1	Vadanvainion kylän Ristojan talon riihen kiukaalta.	Kirves	
KM 4370:2	Killaisten kylän Jaakkolan talon vintiltä.	Kourutaltta	
KM 7290:1	Luovuttanut Vadanvainion Junnilan ent. talon poika Wille Heikinpoika.	Oikokirves	
KM 7767:1	Luultavasti Valpperin kylän maalta. Saatu Hakalan torpan vintiltä.	Kirves	
KM 11385	Ojankulman Nummilan talon pikkupellosta. (Ehkä Maskun puolelta?)	Suiponsoikea reikäkivi	

	Löyt. Yrjö Virtanen.		
Kirkonpiirin koululla	Ojankulman Huntuvuoren palstatilalta läheltä Maskun rajaa (Ehkä Maskun puolelta?)	Jäkärän tyypin kirves	

Nousiainen inventointi 2003

Taulukko 2: Muinaisjäännökset inventointinumeroiden mukaisessa järjestyksessä

MJREK	Inv. n:o 2003	PK-lehti n:o	Paikannimi	Tyyppi	Ajoitus	p	i	z	Aikaisemmat kenttätöyt, niiden johtajat tai selonteon kirjoittajat, tutkimusvuosi	Luokka
538 01 0001	1	1044 08	Isotalo	Hautapaikat	Rautakausi	6733908	3234628	27,5-32,5	Kaiv. Hjalmar Appelgren 1901 Kaiv. Alfred Hackman 1914 Inv. Torsten Edgren 1958 Kaiv. Torsten Edgren 1959 Tark. Simo Vanhatalo 1988 Kunnostustyöt Teija Tiitinen 1997-2003	1-2
538 01 0002	2	1044 08	Mäeksmäki	Hautapaikat	Rautakausi	6732980	3233668	25	Inv. Torsten Edgren 1958 Koekaiv. Kaarlo Katiskoski 1983 Pintapoininta Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985 Koekaiv. Olli Soinen 1989 Seurantatutk. Olli Soinen 1989	2
538 01 0003	3	1044 08	Hinttermäki	Hautapaikat	Rautakausi	6732760	3233830	22,5	Kaiv. Ella Kivikoski 1936 Inv. Torsten Edgren 1958	2
538 01 0004	4	1044 08	Prehtun Myllymäki	Hautapaikat	Rautakausi	6732371	3232095	25	Tark. Jorma Leppäaho 1951 Inv. Torsten Edgren 1958 Osainventointi Anna-Kaisa Sjölund 1993	2
538 01 0005	5	1044 05	Moision Myllymäki	Muinaisjäännösryhmät: polttokenttäkalmisto, ruumiskalmisto, kirkon paikka, oletettu kello-tapulipaikka	Rautakausi ja keskiaika	6731370 6731330	3231360 3231200	12,5-20 n. 15	Tark. ja koekaiv. Helmer Salmo (Salonen) 1930 Kaiv. Sakari Pälsi 1930 Kaiv. Helmer Salmo (Salonen) 1934 Kaiv. Helmer Salmo (Salonen) 1935 Kaiv. Helmer Salmo (Salonen) 1937 Inv. Torsten Edgren 1958 Tark. Helmer Salmo 1959 Koekaiv. Jyri Saukkonen 1982 Tark. Heljä Brusila 1990 Seurantatutk. Esa Laukkanen 1990	1

538 01 0006	6	1044 08	Takahaka	Asuinpaikat	Kivikausi	6735714	3235979	37,5	Inv. Torsten Edgren 1958	2
538 01 0007	7	1044 08	Kolisuo	Asuinpaikat	Kivikausi	6735527	3235379	35	Inv. Torsten Edgren 1958	2
538 01 0008	8	1044 08	Kujanpäänmäki	Asuinpaikat	Kivikausi	6735498	3235256	32,5	Inv. Torsten Edgren 1958	2
538 01 0009	9	1044 05	Vastamäki	Hautapaikat	Rautakausi?	6732140 6732100 6732070 6732030	3230270 3230280 3230270 3230280	25 25 20-30 26	Tark. Helmer Salmo (Salonen) 1930 (?) Inv. Torsten Edgren 1958 Inv. Juha-Matti Vuorinen 1986	2
538 01 0010	10	1044 05	Vastamäki 2	Kivirakenteet	Esihist. aika	6732286	3230278	32,5	Tark. Helmer Salmo Inv. Juha-Matti Vuorinen 1986	1
538 01 0011	11	1044 08	Palmumäki	Hautapaikat	Rautakausi ja/tai keskiaika	6734124	3234024	30	Tark. U. T. Sirelius 1902 Inv. Torsten Edgren 1958	2-3
538 01 0012	12	1044 05	Linnavuori	Puolustus- varustukset	Rautakausi	6734106	3230706	40	Kaiv. Hjalmar Appelgren 1886 Inv. Torsten Edgren 1958 Kunnostustyöt Teija Tiitinen	1
538 01 0013	13	1044 05	Vähä-Lotti	Hautapaikat	Rautakausi	6732340	3229690	25	Kaiv. U. T. Sirelius 1902 Kaiv. A. M. Tallgren 1914 Inv. Torsten Edgren 1958	3
538 01 0014	14	1044 05	Kukonharju	Asuinpaikat	Kivikausi	6738029	3230231	n. 37,5-39	Kaiv. Julius Ailio 1926 Inv. Torsten Edgren 1958 Tark. Esa Laukkanen Koekaivaus Helena Taskinen 1987 Tark. Heljä Brusila 2001	2
538 01 0015	15	1044 08	Kirjupaju	Asuinpaikat	Kivikausi	6735811	3236229	35-40	Inv. Torsten Edgren 1958 Kaiv. C. F. Meinander 1962 Tark. Anna-Liisa Hirviluoto 1980 Tark. Anna-Liisa Hirviluoto 1980 Tark. Anna-Liisa Hirviluoto 1981 Tark. Anne Vikkula 1981 Tark. Pekka Honkanen 1982 Koekaiv. Helena Taskinen 1987	2
538 01 0016	16	1044 08	Koivumäki	Asuinpaikat (Ehkä myös	Kivikausi ja rautakausi	6735620	3233510	35	Kaiv. Sakari Pälsi 1928 Inv. Torsten Edgren 1958	3

				hautapaikka samalla)					Kaiv. Torsten Edgren 1970, 1971 ja 1972	
538 01 0017	17	1044 08	Pitulannummi	Asuinpaikat	Kivi- ja/tai pronssi-kausi	6733850	3236460	37,5-40	Kaiv. Ella Kivikoski 1934 Inv. Torsten Edgren 1958	3
538 01 0018	18	1044 05	Linnamäki	Puolustus-varustukset	Rautakausi?	6732897	3230193	25-30	Tark. Hjalmar Appelgren 1886 Inv. Torsten Edgren 1958 Tark. Esa Laukkanen 1987 ja 1988	2-3
538 01 0019	19	1044 08	Koljolan linnavuori	Puolustus-varustukset	Rautakausi?	6733448	3232405	45	Tark. Hjalmar Appelgren 1886 Inv. Torsten Edgren 1958	2-3
538 01 0020	20	1044 05	Nunnavuori	Kivirakenteet	Pronssi-kausi	6734382	3226148	30	Tark. Anna-Liisa Hirviluoto 1966 Inv. Juha-Matti Vuorinen 1986	1
538 01 0021	21	1044 08	Kalmamäki	Hautapaikat	Rautakausi	6732445	3233589	20-25	Tark. ja koekaivaus Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985	2
538 01 0022	22	1044 05	Anttila	Kivirakenteet	Pronssi-kausi?	6732646	3226452	20	Inv. Juha-Matti Vuorinen 1986 Tark. Heljä Brusila 1996	2
538 01 0023	23	1044 05	Radan varsi 224	Kivirakenteet	Rautakausi?	6732174	3226780	20-25	Tark. Heljä Brusila 1996	2
538 01 0024	24	1044 05	Alakoulunmäki	Muinaisjäännös	Rautakausi	6733789	3226265	12,5	Tark. Heljä Brusila 1997	2
538 01 0025	25	1044 05	Takamäki	Kivirakenteet	Pronssi-kausi	6733625	3225858	25	Tark. Heljä Brusila 1997	1
538 01 0026	26	1044 08	Pehkutehdas	Asuinpaikat	Kivi- ja/tai pronssi-kausi	6733581	3236105	40	Tark. Helmer Salmo (Salonen) 1934 Tark. Esa Laukkanen 1987	2
538 01 0027	27	1044 08	Seinäkallio	Asuinpaikat	Kivikausi	6733520	3235610	47,5-50	Tark. Esa Laukkanen 1994	2
538 01 0028	28	1044 05	Kurjenmäki	Asuinpaikat	Kivi- ja/tai pronssi-kausi	6736364	3229536	40	Tark. Esa Laukkanen 1990	2
538 01 0029	29	1044 05	Ampumarata	Asuinpaikat	Kivikausi	6735118	3227884	33-37	Tark. Esa Laukkanen 1990 Tark. Antti Bilund 1997	2
538 01 0030	30	1044 09	Mustimetä	Asuinpaikat	Kivikausi	6740213	3234260	42,5-45	Tark. Esa Laukkanen 1994	2
538 01 0031	31	1044 05	Rauanniittu	Asuinpaikat	Kivikausi	6737543	3231041	40-44	Tark. Nina Lepokorpi 1980 Tark. Heljä Brusila 1985 Koekaiv. Simo Vanhatalo 1987	2
538 01 0032	32	1044 05	Levonniittu	Asuinpaikat	Kivikausi	6736420	3230245	35	Tark. Esa Laukkanen 1994	2

538 01 0033	33	1044 08	Perkkovuori	Asuinpaikat	Kivi- ja/tai pronssi-kausi	6732503 6732530- 6732570	3231856 3231930- 3231970	27-30 27- 32	Tark. Esa Laukkanen 1994 Inv. Esa Laukkanen 1999 Kaiv. Heljä Brusila ja Riikka Saarinen 2002	2
538 01 0034	34	1044 08	Tevavuori	Asuinpaikat	Pronssi-kausi	6731272	3233231	n. 20-25	Tark. Esa Laukkanen 1990	2
538 01 0035	35	1044 08	Luhdanoja	Asuinpaikat	Kivikausi	6731254	3232546	25	Tark. Esa Laukkanen 1997	2
538 01 0036	36	1044 08	Mäntyniemi	Kivirakenteet	Ajoitus?	6734669	3234215	35	Tark. Heljä Brusila 1996	2
538 01 0037	37	1044 08	Kylävuori	Asuinpaikat	Kivikausi	6730941	3232235	25-30	-	2
538 01 0038	38	1044 05	Koivuniemi	Kivirakenteet	Pronssi-kausi?	6730363	3227901	35	Tark. Heljä Brusila 1996	2
538 01 0039	39	1044 08	Ritamäki	Kivirakenteet	Rautakausi	6735641	3233480	35	Tark. Heljä Brusila 1996	2
538 01 0040	40	1044 08	Isoniityntie	Asuinpaikat	Kivikausi	6735007	3232718	37,5	-	2
538 01 0041	41	1044 05	Otemäki	Hautapaikat	Rautakausi	6733883	3229962	30	Tark. Esa Laukkanen ja Harto Roth 1994	2
538 01 0042	42	1044 08	Markulanmäki	Kivirakenteet	Rautakausi	6733503	3233334	n. 36	Inv. Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985 Kaiv. Marita Kykyri 1986	2
538 01 0043	43	1044 05	Hiidenmäki 2	Kivirakenteet	Ajoitus?	6731379	3230195	25-30	Tark. Heljä Brusila 1993	2
538 01 0044	44	1044 08	Himilänmäki	Hautapaikat	Rautakausi	6733556	3232977	25-26	Koekaivaus Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985 Tark. Heljä Brusila	2
538 01 0045	45	1044 05	Sukkinen	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6730581	3229579	7,5-10	Tark. Heljä Brusila 1991	1
538 01 0046	46	1044 05	Töyhä	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6731352	3228946	n. 17,5	Tark. Heljä Brusila 1991	2
538 01 0047	47	1044 05	Etuperkki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6732420	3230130	15	Tark. Heljä Brusila 1991	1
538 01 0048	48	1044 05	Uusi-Hemminki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733892	3230083	20	Tark. Heljä Brusila 1991	1
538 01 0049	49	1044 05	Hietämäki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733844	3230059	n. 15	Tark. Heljä Brusila 1991	1
538 01 0050	50	1044 05	Kylähuitti	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733953	3230290	20	Tark. Heljä Brusila 1991	1
538 01 0051	51	1044 05	Metsola	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733694	3233010	n. 23	Inv. Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985 Tark. Heljä Brusila 1991	2

538 01 0052	52	1044 08	Viitala	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733663	3233459	22,5	Tark. Heljä Brusila 1991	1
538 01 0053	53	1044 08	Pelto-Uotila	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733903	3233803	22,5	Tark. Heljä Brusila 1991	1
538 01 0054	54	1044 08	Pietilä	Asuinpaikat	Rautakausi	6732569	3234545	46-49	Tark. Aino Nissinaho 1985 Koekaiv. Helena Taskinen 1987	2-3
538 01 0055	55	1044 08	Pilpola	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6732310	3233527	n. 18	Inv. Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985	2
538 01 0056	56	1044 08	Rauvola-Mäkilä (ks. Rauvola 2)	Asuinpaikat	Kivikausi	6732119	3234293	n. 25-30	Tark. Tapani Tuovinen 1982 Koekaiv. Aino Nissinaho 1985	2
538 01 0057	57	1044 05	Linnamäki 2	Kivirakenteet	Ajoittamaton	6732596	3230186	19	Tark. Anna-Liisa Hirviluoto 1984 Kaiv. Esa Laukkanen 1987	3
538 01 0058	58	1044 08	Ympyrniittu	Muinaisjäänös	Kivikausi	6736895	3236469	35	-	2
538 01 0059	59	1044 08	Mäkilä	Kivirakenteet	Ajoittamaton	6732734	3235043	50	Tark. Heljä Brusila 1998	2
538 01 0060	60	1044 08	Ojankulman santakuopat	Asuinpaikat	Kivikausi	6730832	3238477	37,5-40	Tark. Esa Laukkanen 2002	2
538 01 0061	61	1044 08	Teva	Kivilatomukset	Ajoitus?	6731120	3233490	40	Tark. Heljä Brusila 2001	2
1000 00 1477	62	1044 05	Pöytäkalio	Asuinpaikat	Kivikausi	6735040	3228430	42-43	Tark. Antti Bilund 1997	
1000 00 1479	63	1044 05	Kukonharju (2)	Asuinpaikat	Kivikausi	6737810	3230310	40	-	
1000 00 1481	64	1044 05	Päittänsuo	Asuinpaikat	Kivikausi	6737480 6737600 6737630	3230240 3230320 3230100	42,5 n. 42,5 n. 37	Tark. Esa Laukkanen 1987	
1000 00 0278	65	1044 09	Joenpolvi	Asuinpaikat	Kivikausi	6739810	3232260	34-45	Tark. Heljä Brusila 1986	
1000 00 1482	66	1044 08	Kiivuori	Asuinpaikat	Kivikausi	6739270	3234030	40-45	-	
1000 00 1484	67	1044 08	Kotiranta	Asuinpaikat	Kivikausi	6737870	3234430	n. 40	-	
1000 00 1485	68	1044 08	Tonttimäki	Asuinpaikat	Kivikausi (pronssi-kausi?)	6732770	3234380	28	Tark. Jorma Leppäaho 1952	
1000 00 1487	69	1044 08	Varvanummi	Asuinpaikat	Kivikausi	6736570	3238210	n. 47,5	Tark. Sirkku Pihlman 1983	
1000 00 1488	70	1044 08	Taka-Anttilan hiekkakuoppa	Asuinpaikat	Kivikausi	6736300	3236360	40	-	
1000 00 1489	71	1044 08	Falkinkoski	Asuinpaikat	Kivikausi	6735800	3237870	35-40	Tark. Sirkku Pihlman 1983	
1000 00 1490	72	1044 08	Alho	Asuinpaikat	Pronssi-kausi tai rautakausi	6735350	3235810	27,5	-	

1000 00 0315	73	1044 08	Kuuvanvuori	Asuinpaikat	Kivikausi	6735000– 6735020	3237480– 3237500	35	Tark. Heljä Brusila 1999	
1000 00 1491	74	1044 08	Haverinnummi	Asuinpaikat	Kivikausi	6734500 6734450	3236560 3236720	30-35 37,5	Tark. Sirkku Pihlman 1983	
1000 00 1492	75	1044 08	Haverinnummen hiekkakuoppa	Asuinpaikat	Kivikausi	6734490	3236190	30-35	Tark. Helmer Salmo (Salonen) 1934 Tark. Sirkku Pihlman 1983	
1000 00 1493	76	1044 08	Koivisto-Pajala	Asuinpaikat	Kivikausi	6734230	3236170	30-35	Tark. Sirkku Pihlman 1983	
1000 00 1494	77	1044 08	Kikertäjä	Asuinpaikat	Kivikausi	6731620	3235380	n. 45	-	
1000 00 1495	78	1044 07	Ruskallio	Kivirakenne	?	6729470	3231570	27,5	-	
1000 00 1497	79	1044 08	Eräänmiehen- mäki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6732770	3232650	20	Tark. Anna-Kaisa Sjölund 1993	
1000 00 1498	80	1044 08	Alhoperkontie	Asuinpaikat	Kivikausi	6737300	3235150	52,5	Tark. Heljä Brusila 2002	
1000 00 1499	81	1044 08	Mäki-Jaakkola	Asuinpaikat	Kivikausi	6736830	3235000	30-35	Tark. Heljä Brusila 2002	
1000 00 1500	82	1044 05	Kokkovuori	Sotilas- rakennelmat	Krimin sodan aika	6732500	3226920	55	-	
1000 00 1502	83	1044 08	Perkkovuori 2	Asuinpaikat	Kivikausi ja/tai pronssi- kausi	6732840- 6732890	3232210- 3232280	25	-	
1000 00 1503	84	1044 08	Vähätalo	Muistomerkit	1800-luvun loppu?	6738430	3240 360	n. 52	-	
1000 00 1504	85	1044 05	Suuri Postitie	Kulkuväylät	1600-luku tai aiempi	6732790	3230050	n. 12,5	-	
538 00 0001	T1	1044 05	Varesmäki	Löytöpaikat	Rautakausi	6733861	3230091	20	Tark. Harto Roth ja Esa Laukkanen 1994	2
538 00 0002	T2	1044 08	Granströmin- mäki	Löytöpaikat	Rautakausi	6732491	3233412	n. 26	Koekaiv. Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985	2-3
538 00 0003	T3	1044 08	Taka-Prami	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733608	3232962	25	Tark. Heljä Brusila 1991	2
538 00 0004	T4	1044 08	Rauvola	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6732484	3233603	20	Tark. Heljä Brusila 1991	2
538 00 0005	T5	1044 08	Katunpäänmäki	Maarakenteet	Ajoittama- ton	6732320	3233920	30	Inv. Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985	2-3
538 00 0006	T6	1044 08	Rauvolan pelto	Asuinpaikat	Rautakausi?	6732488	3233663	17,5-20	Inv. Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen 1985 Koekaiv. Aino Nissinaho 1988	2-3

538 00 0007	T7	1044 08	Rauvola 2 (sama kuin n:o 56 Rauvola- Mäkilä)	Asuinpaikat	Kivikausi	6732119	3234293	n. 30	Tark. Tapani Tuovinen 1982 Koekaiv. Aino Nissinaho 1985	2 (n:o 56:n mu- kaan)
538 00 0008	T8	1044 08	Finni-Pietilä	Muinais- jäännösryhmät: asuinpaikka ja kaksi kuppi- kiveä	Rautakausi?	6732662	3234182	16	Koekaivaus Aino Nissinaho 1987	Ei määri- Telty
538 00 0009	T9	1044 05	Kärryistentie (rekisteröity nimeämättä)	Kivirakenteet	Pronssi- kausi	6735424	3227289	30-35	Tark. Esa Laukkanen 1991	Ei määri- telty
538 00 0010	T10	1044 05	Linnamäki 3 (rekisteröity nimeämättä)	Kivirakenteet	Ajoitus?	6732040	3230320	27	Tark. Heljä Brusila 2000	Ei määri- telty
538 00 0011	T11	1044 05	Mustanlehmän- mäki (rekisteröity nimeämättä)	Kivirakenteet	Pronssi- kausi	6733382	3225333	n. 25	Inv. Juha-Matti Vuorinen 1986	Ei määri- telty
538 00 0012	T12	1044 05	Laukvuori (rekisteröity nimeämättä)	Kivirakenteet	Pronssi- kausi	6733264	3226398	25-30	Juha-Matti Vuorinen 1986	Ei määri- telty
538 00 0013	T13	1044 05	Pahan ämmän mäki	Muinais- jäännös	Rautakausi ja/tai keskiaika	6734663	3226154	15-20	Tark. Heljä Brusila 1998	2-3
538 00 0014	T14	1044 08	Pilpola (3)	Työ- ja valmistus- paikat	Historial- linen aika	6732177	3233334	27,5	Tark. Heljä Brusila 2001	2-3
538 00 0015	T15	1044 08	Ulkomuseon mäki	Maarakenteet	Ajoitta- maton	6732121	3233288	27,5-30	Tark. Heljä Brusila 2001	2-3
1000 00 1505 tentatiivi	T16	1044 05	Riitamaa 1	Kivirakenteet	Ajoitta- maton	6734270	3226660	25	-	
1000 00 1506 tentatiivi	T17	1044 05	Riitamaa 2	Kivi- latomukset	Ajoitta- maton	6734220	3226880	25	-	
1000 00 1507 tentatiivi	T18	1044 09	Puotusenkallio	Asuinpaikat	Kivikausi	6742100 6742100	3237030 3236910	52,5 47,5	-	
1000 00 1508	T19	1044 05	Krouvila	Kultti- ja	Rautakausi	6731240	3229260	n. 15	-	

tentatiivi				Tarinapaikat						
1000 00 1509 tentatiivi	T20	1044 05	Hiidenmäki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6731340	3230110	20	-	
1000 00 1510 tentatiivi	T21	1044 08	Keonmäki	Asuinpaikat	Kivikausi	6731790	3234380	30-32,5	-	

Kohdekuvaukset inventointinumeroitain (viimeisinä tentatiivikohteet T1-T21)

1 Isotalo

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0001 Isotalo.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 648.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1/2

Lukumäärä: 1-3 (3 muinaisjäännösrekisterin mukaan, ja samoin on asia esitetty myös Nousiaisten historia I:ssä; siinä on katsottu samassa rinteessä olevan kolme lähekkäistä kalmistoa. Kalmistoon kuuluvat rakenteet ja esineiden löytöpaikat sijoittuvat kuitenkin siksi lähelle toisiaan, että kokonaisuuden voisi hahmottaa yhdeksi ja samaksikin kalmistoksi.)

Peruskartat: (Merkitty vuosien 1984 ja 1995 peruskarttalehdille kahdella rinnakkaisella muinaisjäännöksen merkillä)

P = 6733 908, i = 3234 628, z = 27,5-32,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkinä: ei merkintää

Pinta-ala: hautaröykkiöitä ja rautakauden irtolöytöjä on (vuosien 1901 ja 1958 kaivauskarttojen mukaan) todettu n. 200 m:n matkalla mäenharjanteen pituussuunnassa.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 2 km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Palo 434

Tilat: Isotalo, RN:o 1:31 (538-434-0001-0031); Isotalo, RN:o 1:38 (538-434-0001-0038); Männistö, RN:o 1:21 (538-434-0001-0021)

Omistajat:

- Sen Isontalon, jonka rekisterinumero on 1:31: Rauno Johannes Isotalo
- Sen Isontalon, jonka rekisterinumero on 1:38: Jaakko Juhani Isotalo
- Männistön: Amanda Kylan

Osoitteet: Rauno Johannes Isotalon: Valpperintie 163, 21270 NOUSIAINEN; Jaakko Juhani Isotalon: Valpperintie 161, 21270 NOUSIAINEN; (kolmannen omistajan osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa)

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	Irtol. 1898	KM 3622:1-10
Hjalmar Appelgren	kaiv. kesäkuussa 1901	KM 3966:1-38, hiekkakivihioimen pala, keramiikkaa, savitiivistettä, pronssisen kaularenkaan puolisko, kivilaji-iskoksia, ukonkiven palasia rautahela, luun siruja ym.
	irtol. 1901	KM 3978:5, keihäänterä
	irtol. 1910	KM 6612:1-2, juomasarven pronssinen nivel ja rapusolki
Alfred Hackman	kaiv. 1914	KM 6660:1-12, kilven kupuran osia, keihäänkärki, rautakuonaa,

		saviastian paloja ym. KM 14425, emalikoristeinen hevosenkenkäsolki
	irtol.	
Torsten Edgren	irtol. inv. 1958, n:o 1, ss. 22-25	KM 14426, keihäänkärki KM 14427:1-2, luun siruja ja saviastian paloja
Torsten Edgren	kaiv. 1959	KM 14666, mm. ratasriipus, luesineen pala, keihäänkärkiä, saviastian paloja
	irtol. 1971	TYA 21:1-3, saviastian paloja, iskos palanutta savea
	irtol. 1973	TYA 67:1-2, iskoksia
Simo Vanhatalo	tark. 23.6.1988	KM 24290:1-2, rapusoljen katkelma ja saviastian paloja
Teija Tiitinen	muinaisjäännöksen kunnostustoimia vv. 1997- 2003	-

INVENTOINTI 2003

Aika: 23.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 14

Kuvat: Mustavalkonegatiivi: Maisemakuva Palon Isontalon kalmistoalueelta Hirvijoen yläjuoksulle päin.
(valokuvaliitteessä)

Dia, kylämäki jokirannasta päin.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Itä-länsi-suuntaisella mäellä osaksi pihamailla sijaitseva kalmisto, josta on todettu 15 hautarauniota ryhmässä tai ryhmissä. Röykkiöistä on viisi tutkittu kaivauksin. Kalmiston ajoitettavat löydöt kuuluvat nuorempaan roomalaisaikaan, kansainvaellusaikaan ja nimeksi niitä myöhemmällekin ajalle (rapusolki ja toisen katkelma).

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee vainioiden ympäröimän Palon kylämän etelälaidassa. Kalmiston läntisin pää sijaitsee kahdella pihamaalla, jotka ovat osoitteissa Valpperintie 161 ja 163.

Kohteen kuvaus:

Röykkiöistä on asemapiirroksia mm. Torsten Edgrenin inventointikertomuksessa, hänen kaivauskertomuksessaan ja alla mainitussa julkaisussaan, alla olevat röykkiöiden tunnuksot ovat niistä. Röykkiöitä on kaikkiaan todettu 15 (n:ot I-XI, 1-3 ja yksi numeroton), Edgrenin inventointikertomuksen mukaan niistä n:o V on hävitetty, ja numerot III ja IV eivät olleet olleet paikannettavissa vuonna 1958; viime vuosina paikalla on tehty kunnostustöitä, ja jos oikein hahmotin, niin numerot III ja IV erottuvat nyt. (Torsten Edgren on inventointikertomuksessaan maininnut asuinrakennuksesta noin 20 m itään sijaitsevalla harjanteella olevan ainakin kolme hautarauniota mutta samalla esitellyt niitä vain kaksi, kaivausten tuloksia esittelevässä artikkelissaan hän sanoo harjanteella sijainneen kahden osaksi hävitetyn hautaraunion jäännökset. - Voitaneen katsoa röykkiöitten hahmottamisen olleen kaivaustulosten perusteella varmemmalla pohjalla, ja harjanteella todettujen röykkiöiden määräksi tulisi siten kaksi.)

Röykkiö XI: Kivikkomäen harjanteella Isontalon ja Lonkin talojen välisen tilusrajan tienoilla.

Röykkiö X: Aivan tai lähes kiinni edellisessä sen länsipuolella.

Röykkiö IX: Tämäkin on aivan tai lähes kiinni edellisessä (n:ossa X) sen länsipuolella.

Röykkiö VIII: Edellisen välittömässä tuntumassa sen länsipuolella. Tutkittu vuonna 1914. Röykkiön pohja oli silloin todettu epäsäännöllisen viisikulmion muotoiseksi. Harva kivikehys, jonka kivistä kaksi oli maaperäistä, oli samalla havaittu. Löytöihin (KM 6660) oli kuulunut palaneita luita, kilven kupuran osia, keihäänkärki, rautakuonaa, saviastian paloja ym.

Röykkiö VII: Edellisestä noin 10 m eteläkaakkoon röykkiö jonka läpimitta Appelgrenin kartan mukaan ehkä noin 6 m.

Röykkiö VI: Edellisestä kymmenisen metriä länsiluoteeseen röykkiö, Appelgrenin kartan mukaan pieni.

Röykkiö V: Edellisestä noin viisi metriä lounaaseen ollut röykkiö, joka on hajotettu heinäladon rakennustöissä. Sitä hajotettaessa oli löydetty aseita, joita ei ole tallennettu. Appelgrenin vuonna 1901 laatiman kartan mukaan tämä röykkiö näyttäisi olleen läpimitaltaan noin viisi metriä

Röykkiö IV: Edellisestä muutama metri lounaaseen röykkiö. Se on Appelgrenin kartalla esitetty muutamaa kiveä esittävällä merkinnällä. Torsten Edgrenin mukaan tämän sijaintipaikka oli vuonna 1958 perunamaana.

Röykkiö II: Mäen harjalla edellisen keskikohdasta noin 20 m pohjoiseen. Tutkittu vuonna 1901. Pohjan mitat 4,3 X 4,8 m, korkeus noin 20 cm. Nurmen alta löydetty kaivauksissa tiheä pyöreä kiveys, jonka keskellä kivetön kohta. Löytöinä palaneita luita, niiden lisäksi rauniosta löytyi keramiikkaa, ja raunion ulkopuolelta oli löytynyt kappale pronssisesta kaularenkaasta, kivitaltta ja rautarengas (KM 3966:29-38).

Röykkiö III: Edellisestä vajaa 20 m lounaaseen. Läpimitta Appelgrenin kartan mukaan noin 4 m. Torsten Edgrenin mukaan tämänkin sijaintipaikka oli vuonna 1958 perunamaana.

Ainoa numeroton röykkiö: Aaltosen torpan vieressä. Torpan asuinrakennusta ei enää ole. Tämä röykkiö on sillä kohdalla, jolla vuoden 1984 peruskarttalehdellä on itäisempi kahdesta Isontalon röykkiöitä kuvaavasta muinaisjäännöksen merkistä. Torsten Edgrenin mukaan tämän röykkiön läpimitta on noin 5 X 6 m, ja sen keskellä on iso kivi. Löydöt KM 3622:1-10 ovat tästä röykkiöstä.

Röykkiö 2: Todettu vuonna 1958/1959 asuinrakennuksen itäpuolelta noin 20 m:n päässä siitä. (Numero 2 on sille annettu ehkä vasta Edgrenin alla mainittavassa julkaisussa.) Tässä en käynyt inventoidessani. Tämä on sillä kohdalla, jolla vuoden 1984 peruskarttalehdellä on läntisempi kahdesta Isontalon röykkiöitä kuvaavasta muinaisjäännöksen merkistä. Tutkinut Torsten Edgren kaivauksilla vuonna 1959. Röykkiö oli todennäköisesti osaksi tuhoutunut ennen kaivauksia, sen pituus on ollut ennen kaivauksia 4,4 m, leveys 3,8 m ja korkeus noin 20 cm. Röykkiö on ollut matala ja maansekainen. Löydöt (KM 14666:1-24). Röykkiö on varauksin ajoitettu nuoremmalle roomalaisajalle, lähinnä sen loppupuolelle (Edgren, alla mainittava julkaisu, s. 81.)

Röykkiö 1: Todettu vuonna 1958/1959, ollut edellisen vieressä sen länsipuolella ja asuinrakennuksen itäpuolelta noin 20 m:n päässä rakennuksesta. (Tämäkin on, kuten edellinen, ehkä saanut järjestysnumeron vasta vuoden 1958 inventoinnin jälkeen.) Tässä en käynyt inventoidessani. Tämäkin on sillä kohdalla, jolla vuoden 1984 peruskarttalehdellä on läntisempi kahdesta Isontalon röykkiöitä kuvaavasta muinaisjäännöksen merkistä. Röykkiö on ehkä tuhoutunut suurelta osalta ennen sen löytymistä. Sen on todettu olleen varsin matala maansekainen röykkiö. Tutkinut Torsten Edgren kaivauksin vuonna 1959; aivan röykkiön alueelta ei silloin ole saatu löytöjä, maaleikkauksesta läheltä saviastian pala (KM 14666:25).

Röykkiö 3: Tässä en käynyt inventoidessani. Röykkiö on todettu tilusrajan mutkasta, joka on pihamaiden rajamaastossa. Sijaitsi Edgrenin mukaan 5 m asuinrakennuksesta ja 2 m kellarista; vuonna 1958 nurmipintainen 10 X 10 m laaja.

Röykkiö I: Mäen jyrkästi etelään laskeutuvalla rinteellä. Silmäkivi oli tästä hävitetty ennen tutkimuksia. Tutkittu vuonna 1901. Röykkiön kaivauksiin asti säilyneen osan mitat noin 5 X 6 metriä KM:n löytöluettelossa olevan karttapiirroksen perusteella. Löytöinä mm. palaneita luun siruja, saviastian kappaleita ja kivilaji-iskoksia sekä ukonkiven palasia (KM 3966:1-28). Torsten Edgren on havainnut vuonna 1958, että tästä oli jäljellä enää muutamia kiviä.

Rautakauden löytöjä on tullut esille 1950-luvulla kun Isontalon vanhaa päärakennusta oli purettu ja uutta rakennettu. Niitten löytöpaikkaa ei oltu asianmukaisesti tutkittu. Silloisista löydöistäkin on tullut talteen vain kaksi, toinen niistä harvinainen emalikoristeinen hevosenkenkäsolki (KM 14425), toinen rautainen keihäänkärki (KM 14426).

Inventointikäynnillä ei tarkasteltu maaperää metallinpaljastimella. Havainnoimme kalmiston lähistöllä olevilla viljelysmailla maaperää pintapuolisesti mahdollisten kivikauden löydösten varalta, koska mahdolliselta tuntuu, että kaivauslöytöihin kuuluneet iskokset saattaisivat olla lähiympäristöstä rautakautta vanhemmista asutuskerroksista peräisin. Ne olisivat voineet joutua hautakumpuihin niitten peittomaan mukana. Iskoksia on kuulunut myös Antti Lonkin läheltä huomaamiin hajalöytöihin (TYA 21 ja 67). Mitään muinaiseen asutukseen viittaavaa emme kuitenkaan vainioilta havainneet.

Kirjallisuutta:

- (Nimetön kirjoittaja:) Tutkimusmatkoja vuonna 1901. Suomen Museo 1901, s. 44.
- Torsten Edgren: Uusia rautakauden löytöjä Nousiaisten Palosta. Suomen Museo 1962.

Luokitus ehdotus: 2

Lisäyksiä:

2 Mäeksmäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0002 Mäeksmäki.

Jostakin syystä ei ole ollut seutukaavan suojelukohteena.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat (mahdollinen rautakautinen asuinpaikka samassa)

Ajoitus: rautakautinen (Unto Salon mukaan löydöt osaksi nuoremalta roomalaisajalta tai kansainvaellusajalta, osaksi merovinki- ja viikinkiajalta; yhden kilvenkupuran hän on ajoittanut vanhemmalle roomalaisajalle.)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6732 980, i = 3233 668, z = 25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 300 m pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Pappila 435

Tila: Mäeksmäki, RN:o 6:31 (538-435-0006-0031)

Omistaja: Nousiaisten kunta

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1879	KM 1972:1-23, aseita ja koruja
	irtol.	KM 3592:6, miekanterä
	irtol.	KM 9230, keihäänkärki
	irtol.	KM 9722, miekanterä
	irtol.	KM 14436:1-5, kilven kupura, keihään kärki, miekan osia, nuolen kärki
Torsten Edgren	inv. 1958, n:o 4, ss. 17-18	-
	irtol. 1972	TYA 65:1-2, keramiikkaa, poltettua savea
	irtol.	KM 18438, keramiikkaa, savitiivistettä, piitä
Kaarlo Katiskoski	koekaiv. 1.6.-7.6.1983	KM 21931:1-41, saviastian paloja, palanutta savea, palaneita luunmuruja rautakuonaa
Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen	pintapaiminta pelloilla 1985	TYA 265 (osa siitä on mm. kuonaa Mäeksmäen läheltä)
Olli Soininen	koekaiv. 1.6.-30.6.1989	TYA 495:1-146, mm. lasimassahelmi, pronssinen avain tai riipus
Olli Soininen	seurantatutk. 16.10. ja 19.10.1989	TYA 511:1-3, saviastian pala, savitiivistettä, savikuonaa
	irtol. 1996	KM 29577, keramiikkaa
	irtol.	KM 34379:1-10, asuinpaikkalöytöjä

INVENTOINTI 2003

Aika: 11.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: Rinne, josta näkyy valuvaa maata, josta on löytynyt keramiikkaa.

LYHYT KOHDEKuvaus

Kalmiston jäännökset ovat jokilaakson peltoalueella korkealla sekalaista puustoa kasvavalla mäellä, jossa on koulun piha.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Hirvijoen pohjoisrannalla vastapäätä Nousiaisten kirkkoa Mäksmäellä, jossa on Kirkonpiirin koulu. Tästä alas kohti jokilaaksoa on Kirkonkosken sahan nyt käyttämättömänä oleva rakennus.

Kohteen kuvaus:

Ensimmäiset löydöt ovat kansakoulutalon seudulta. Koulun rakennustöissä on hieman ennen vuotta 1958 tuhoutunut muinaisjäännöksestä melkoisia osia. Niissä rakennustöissä valmistunut koulurakennus on mäen päällä. Kaivauksia on tehty mäen etelään laskevassa osassa (kaivauskertomusten yleiskartoissa näkyvät niiden tarkat paikat). Kaivaus vuonna 1983 on tehty tielinjalla, jolle silloin suunniteltiin koululle vievää yhdystietä, kokonaiskaivausala on ollut silloin 66 m². Jälkimmäinen kaivaus on tehty v. 1989 koulun uudisrakennustöille suunnitelluilla alueilla, silloin on kaiveattu 19,5 m² laaja koetaso, kaksi 5 m² laajaa koeojaa ja koekuoppia. Kaarlo Katiskosken kaivauskertomuksen mukaan mäellä on mahdollisesti asuinpaikka kalmiston lisäksi, sen kokonaisuuden ydinalue sijoittuu koulun piha-alueelle, mäen laelle ja sen länsiosaan.

Vuonna 1972 on Antti Lonki löytänyt keramiikkaa ja poltettua savea (TYA 65:1-2) mäen alta maantieojan reunasta koulun tienristeyksestä. Ehkä samalta kohtaa ovat hänen Museovirastolle lähettämänsä löydöt (KM 18438), joihin on kuulunut keramiikkaa, savitiivistettä ja piitä. Jukka ja Tuula Sainio ovat löytäneet samoilta tienoilta kevyen liikenteen väylän leikkauksesta mahdollisen saviastian palan ja mahdollisia savitiivisteiden paloja (KM 34379:9-10).

Mäen itärinnettä on leikattu luisteluradan läheltä. Siinä olevasta leikkauskohdasta valuneesta maasta (kuva) on löytynyt runsaasti saviastian paloja (KM 29577 ja KM 34379:1-7), siinä on näkyvissä myös palaneita kiviä ja noensekaista hiekkaa. On luultavaa, että sillä kohtaa olisi näkyvillä osa asuinpaikasta, ellei sitten ole kysymyksessä kalmistoon liittyvästä ruokauhripaikasta tms.

Jukka Sainio on huomannut mäen päällä sen pohjoislaidalta erikoisia maan pinnan epätasaisuuksia. Niiden alkuperä ei ole tiedossa.

Mäen ympäri on suunniteltu rakennettavan lähiaikoina kevyen liikenteen väylä.

Kirjallisuutta: Unto Salo: Die Frühromische Zeit in Finnland. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja 67. Helsinki 1968.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Mäksmäki esiintyy paikannimenä myös Maskussa. Myös siellä sijaitseva Mäksmäki on rautakautinen kalmistopaikka.

3 Hinttermäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0003 Hinttermäki.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 646.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Rauhoitusluokka: 2
Lukumäärä: 1
Peruskartat: (Merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)
P = 6732 760, i = 3233 830, z = 22,5
Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta.
Maastomerkintä: ei merkintää
Pinta-ala: ei tiedossa
Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 250 m itään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403
Tila: Majala, RN:o 3:22 (538-403-0003-0022)
Omistaja: Anita Inkeri Haverinen
Osoite: Kirkkotie 266, 21270 NOUSIAINEN
Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1934	KM 9815, pronssisolki
	irtol.	KM 10349:1-2, miekka ja sormus
Ella Kivikoski	kaiv. 1936	KM 10369:1-85, aseita, mm. ango
Torsten Edgren	inv. 1958, n:o 5, s. 17	-

INVENTOINTI 2003

Aika: 23.9.2003
Löydöt: -
Karttaotteet: n:o 10
Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Kalmistolöytöjä on kallioisen mäen harjalla olevalta pihamaalta. Mäen nimi on Hinttermäki.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Hirvijoen etelärannalla olevalla mäellä, jonka länsipuolella heti puronuoman takana on Nousiaisten kirkonmäki. Kalmisto on todettu pihamaalta, joka nyt on osoitteessa Kirkkotie 266. Ylle merkityksiä koordinaatit poikkeavat hieman muinaisjäännösrekisterissä olevista (jotka ovat 6732744/3233838).

Kohteen kuvaus:

Kustaa Pouru on havainnut Hinttermäeltä vuosina 1935 ja 1936 perunamaan raivaustöissä rautamiekan ja sormuksen (KM 10349:1-2), jotka luovutti I. Kronqvistille tämän ollessa vuonna 1936 valvomassa Nousiaisten kirkon seinämaalausten restaurointia. Jo kesällä 1936 on tehty Ella Kivikosken johdolla kaivaus Pourun perunamaassa, sen kaivauksen ala on ollut 17 m². Kaivauksessa on todettu jäännöksiä hautaröykkiöstä, jonka kiveys on ollut Pourun antamien tietojen mukaan noin 3 X 3 m:n alueella. Kaivausalueen sijaintipaikka on pihamaalta paikannettavissa Ella Kivikosken kartan yksityiskohtien perusteella. (Yksi sille kartalle piirretty suuri kivi näyttäisi kylläkin olevan kallionnokka eikä kivi.)

Luokitusehdotus: 2 edelleen

Lisäyksiä: Lähellä on ollut myöhemmin hävinnyt Viirilä, joka Eric Anthonin tutkimusten mukaan on ollut rälssitila (Anthoni, Eric: Finlands medeltida frälse och 1500-talsadel. H:fors 1970. Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland. N:o 442., sivu 337.).

4 Prehtun Myllymäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0004 Prehtun Myllymäki.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 644.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (Merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 371, i = 3232 095, z = 25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1½ km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Niitä ei tässä ole, koska tämän omistajatietojen asemasta sain toisen kohteen (T4) omistajatiedot.

Aue/Rekisterikylä:

Tila: , RN:o

Omistajat:

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	Irtol.	Hukattu keihäänkärki, mainittu seuraavan (12801:n) löytötiedoissa KM 12801:1-2
Jorma Leppäaho	Irtol. 1951 tark. 1951	-
Torsten Edgren	inv. 1958, n:o 6, s. 25	-
Anna-Kaisa Sjölund	inv. ja koekaivaus 4. – 6.5.1993	TYA 599

INVENTOINTI 2003

Aika: en käynyt tässä inventoidessani, lähialueilla vain

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Korkea metsää kasvava mäki Prehtun pihamaan pohjoispuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Suunnilleen Nummen ja Koljolan puolivälissä niiden välisen asfalttitiien luoteispuolella.

Kohteen kuvaus:

Prehtun tilan Myllymäeltä on löytynyt miekensäilä ja keihäänkärki latorakennuksesta noin 3,5 m luoteeseen 25 cm:n syvyydestä. Siitä noin 10 m:n päästä oli löytynyt toinen keihäänkärki, joka oli mennyt hukkaan. Löytöluettelossa (vai verifikaatissa) on mainittu Leppäahon tarkastaneen löytöpaikan vuonna 1951. Vuonna 1958 Torsten Edgren tarkasti saman paikan, jonka sanoi olevan mäen länsirinteellä Prehtun sahan vieressä Prehtun talosta noin 150 m luoteeseen. Edgrenin käydessä paikalla oli pieniä sorakuoppia. Hän totesi, että niissä ei ollut palokerrosten jälkiä; mitään polton jälkiä ei ollut Leppäahokaan huomannut vuonna 1951. Paikalla oli Edgrenin käydessä nurmikkomaata, jolla harvassa kiviä. Edgren ei näytä luokitelleen tätä inventointikohdetta varmuudella kalmistoksi, vaan hän on todennut siitä seuraavasti: ”paikalla on siis

nähtävästi kalmisto". Vuoden 1993 kenttätyöt on toteutettu tämän mäen ympäristössä peltoalueella pintapöimintana.

Luokitusehdotus: -

Lisäyksiä:

Tutkimukset Santamalan kappelista etelään (nykyisellä kunnankirjaston tontilla):

Heljä Brusila	Tark. 19.11.1990	pronssiketjun katkelma KM n:olla?
Esa Laukkanen	seurantatutkimus 28.11. – 4.12.1990	-

INVENTOINTI 2003

Aika: 25.8.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Korkea mäki-alue Nousiaisten Nummella, joka on osaksi julkisten rakennusten pihamaina, osaksi rakentamatonta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Nummella Koljolaan vievän tien varrella oleva mäki-alue, jolla on koulu, kirjasto ja vanhainkoti. Vuosien 1930-1937 kaivausalueet ovat vanhainkodin vieressä, kirkkorakennus on sijainnut siten, että sen itäinen pääty on ollut pihalla nyt olevan kalliopaljastuman reunan ja pyörätien pohjoislaidan välissä. Kalmistojen ja oletetun tapulin sijaintipaikan koordinaatit poikkeavat hieman muinaisjäännösrekisteriin merkityistä.

Kohteen kuvaus:

Tämä kohde on ollut pitkään tunnettu hävinneen kirkon sijaintipaikkana. Jo 1670-luvulla on taiteilija Elias Brenner kuvannut Santamalan kirkolla olleen ja sittemmin Kansallismuseoon kuljetetun haudan katepaaden. – G. A. Halleniuksen mukaan vielä 1700-luvun alussa olisi Moision mäellä ollut pieni puukappeli, jota Nousiaisten ja Santamalan asukkaat käyttivät (Haavio, Piispa Henrik ja Lalli, s. 125.). Karkeaa ajallista kiinnekohtaa saadaan myös siitä, että Henrik Gabriel Porthanin (1739-1804) papereista on havaittu muistiinmerkintä, jonka mukaan Moiosissa oli tai oli ollut pieni puukappeli. (Rinne: Pyhä Henrik, piispa ja marttyyri, s. 416.)

Nousiaislainen kansanperinteen tallentaja Frans Leivo on kirjoittanut vuonna 1899, että Moision mäestä, jolla sanoi sijaitsevan J. W. Lindgrénin höyrymyllyn, oli löydetty joitakuita esineitä. Mäen luultiin olleen muinaisen hautausmaan. Leivon mukaan muutamat oppineet olivat otaksuneet sen pakanallisten esi-isien jumalanpalveluspaikaksi. (Leivon käsikirjoitus ”Kansan taruja ja ennako luuloja sekä hist. tarun mukaisia paikkoja Nousiaisissa”, s. 5, Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa). Hieman runsas 20 vuotta myöhemmin kaivettaessa Moision talon päärakennukselle perustuksia tavattiin ihmisten luita ja suuri hakattu kivi. Löytöpaikalla suoritti tutkimuksia Juhani Rinne alkutalvella vuonna 1920. Hän ei kuitenkaan ehtinyt tutkimaan kirkon paikalla olleita ruumishautoja ennen niiden tuhoutumista. Muutamien vainajien luita haudoista kuitenkin oli todettavissa. Hakattu kivi osoittautui samaksi, jonka Brenner oli piirtänyt. Rinteen mainitussa teoksessa sivun 50 kartalla paikannimi Kappelimäki ei ole todetulla kirkon paikalla, vaan sen länsipuolella olevalla mäellä. Rinne myös sanoo samassa teoksessaan sivulla 49 Kappelimäen olevan Moision talon länsipuolella, ja niin ollen se olisi mäki, josta ei tunneta tähän muinaisjäännösryhmään kuuluvia osia.

Myllymäen haudat ovat löytyneet vuonna 1930 soranotossa. Samalla vuosikymmenellä tehdyissä kaivauksissa on todettu Myllymäellä olleen merovinkiaikaisia ja viikinkiaikaisia polttohautauksia, ja niiden lisäksi oli näissä kaivauksissa tutkittu kymmeniä ruumishautoja. Kristillisten ruumishautojen päälle sijoitettu polttokenttäkalmiston kiveys on osoittanut jotkut ei-kristilliset polttohaudat kristillisiä ruumishautauksia nuoremmiksi. Siitä ilmenevää uskonnollisten katsomusten vaihtumista ovat mm. Paula Purhonen ja Unto Salo käsitelleet tutkimuksissaan.

Moision rautakautinen kalmisto on Unto Salon päätelmän mukaan ollut joskus 1000-luvun toisella neljänneksellä Moision puolikristillinen sukukalmisto, ja myöhemmin, ehkä jo 1100-luvun puolivälissä, mutta viimeistään v:n 1200 tienoilta se on ollut kristillinen kirkkomaa. Tässä olisi hänen mukaansa ollut Moiosille kuulunut ns. aateliskirkko, josta myöhemmin olisi tullut pienyhteisölle kuuluva ns. seutukirkko. (Unto Salo, Oliko Kalanti muinaismaakunta, teoksessa Muinainen Kalanti ja sen naapurit, 15-16.) Nykyinen muistokivi mainitsee kirkon kuuluneen Santamalan seurakunnalle.

Kaivauksissa on todettu mäen maaperässä olleen myös ryhmä kuopanteita, jotka on selitetty kellotapulien perustuksiksi. Ne ovat näkyneet turpeen peittäminä syvennyksinä, ja ne erottuvat yhäkin maan pinnassa.

Kirkon paikan eteläpuolella olevan alueen rakentamista edelsi v. 1990 sen tarkastaminen ja seurantatutkimus. Heljä Brusila ja Henrik Asplund tarkastivat 19.11.1990 aluetta, jolloin he löysivät palan pronssiketjua ja mahdollisia savitiivisteiden paloja. Sen jälkeen tapahtuneen kirjaston perustusten kaivuun seurantatutkimus sattui työkseni. Mitään hautausmaahan viittaavia maavärieroja en seurantatutkimuksessa havainnut, vaikka kirkkorakennusten eteläseinän lähistöltä sellaisia voisi hyvin odottaa tulevan.

Juhani Rinne on olettanut surmatun Henrik-piispan haudan olleen alun perin Santamalan hautausmaassa, mutta myöhemmin on Aulis Oja vastustanut hänen näkemystään (Oja: Nousiaisten hist. I, s. 45-46.).

Kirjallisuutta:

Juhani Rinne: Pyhä Henrik piispa ja marttyyri. Suomen Kirkkohistoriallisen Seuran Toimituksia XXXIII. Helsinki 1932.

Jorma Leppäaho: Nousiaisten kultaiset kilven osat. Suomen Museo 1937(?).

Unto Salo: Nousiaisten Moisio – ikkuna Suomen uskonto- ja yhteiskuntahistoriaan. Suomen Museo 1997. Helsinki 1998.

Unto Salo: Oliko Kalanti muinaismaakunta? Muinainen Kalanti ja sen naapurit. Hämeenlinna 2003.

Paula Purhonen: Kristinuskon saapumisesta Suomeen. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja 106. Helsinki 1998.

Paula Purhonen: Esihistoriallinen hautausriitti – valmistautumista tuonpuoleiseen. Muinainen Kalanti ja sen naapurit. Hämeenlinna 2003.

Luokitusehdotus: 1 edelleen.

Lisäyksiä:

6 Takahaka

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0006 Takahaka.

Seutukaavan suojelukohteena yhdessä viereisen Kirjunpajun asuinpaikan kanssa nimellä ”Vadanvainio, Takahaka” ja numerolla 651.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (Merkitty v:n 1984 ja 1995 peruskarttalehdille)

P = 6735 714, i = 3235 979, z = 37,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 4 km pohjoiskoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Vadanvainio 448

Tilat: Vähä-Heikkilä, RN:o 1:24 (538-448-0001-0024) ja ?, RN:o 1:26 (538-448-0001-0026)

Omistajat: Vähän-Heikkilän: Kai Valter Puranen ja Sirpa Martta Anita Puranen

Osoitteet: Purasten: Repolantie 277, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Torsten Edgren

inv. 1958, n:o 8, s. 3

KM 14428:1-4, saviastianpaloja, iskoksia, hiekkakivihioiden pala

INVENTOINTI 2003

Aika: 7.9.2003 ja 23.10.2003

Löydöt: KM 34380, iskoksia

Kartaotteet: n:o 13

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVUUS

Asuinpaikkaa ajotien vierellä rinteessä pellon ja metsän rajassa. Aivan lähellä ei ole rakennuksia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kausvuoren etelärinnettä kulkevan tien (Kirjunpajuntie) varressa aivan Kausvuoren itäpäässä. Maaperä tien itäpuolella pellossa on hienoa hiekkaa. Tien länsipuolella on kivikkoisen Kausvuoren rinne. Puusto on mäntyvaltaista.

Kohteen kuvaus:

Varhaisin tieto on vuoden 1958 inventointikertomuksessa. Tämän asuinpaikan itäpuolista peltoa on nyt raivattu niin, että se ulottuu yhdessä kohdassa aivan tien itälaitaan asti. Siltä raiviolta havaitsin yhden porfyri-iskoksen aivan pellon reunasta tien itäpuolelta. Siitä noin 50 m pohjoiseen havaitsin yhden kvartsi-iskoksen tien läntisestä reunaleikkauksesta. Samoilla paikkeilla ovat aiemman inventointikertomuksen kartan ja peruskartan muinaisjäännöksen merkin perusteella paikannettuna aiemmatkin löytökohdat.

Luokitusehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä:

7 Kolisuo

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0007 Kolisuo.

Seutukaavan suojelukohteena (yhdessä viereisen Kujanpäänmäen kanssa?) nimellä Vadanvainio ja numerolla 650.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (Merkitty v:n 1984 ja 1995 peruskarttalehdille)

P = 6735 527, i = 3235 379, z = 35

Koordinaattiselite: P- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: läpimitta lienee yli 100 metriä, mikäli vuonna 1971 havaitun löytökohdan ja nyt havaitun pohjoisemman löytökohdan välialuekin luetaan asuinpaikkaan kuuluvaksi. Tämä asuinpaikka saattaa kuulua yhteen myös seuraavan inventointikohteen Kujanpäänmäen (8) kanssa.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km pohjoiskoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Vadanvainio 448

Tila: Junnila, RN:o 3:5 (538-448-0003-0005)

Omistajat: Arvo Armas Vähätalo ja Hilikka Esteri Vähätalo

Osoitteet: omistajien osoitteita ei ollut käytetyssä tietokannassa

Lisätietoja: puhelinluettelon mukaan Vadanvainiolla asuvan Arvo Vähätalon puhelinnumero on 02-4318927.

ARKISTOTIEDOT

Torsten Edgren

inv. 1958, n:o 9, s. 4.

KM 14429:1-3, hiekkakivihioin,
kaksi iskosta

irtol. 1971

TYA 27:1-6, asuinpaikkalöytöjä

Mahdollisesti KM 7585 liittyy tähän.

INVENTOINTI 2003

Aika: 27.8.2003

Löydöt: KM 34381:1-4, hiekkakivihioin, iskoksia

Karttaotteet: n:o 13

Kuvat: Löytöalue pellossa.

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivikautinen asuinpaikka osaksi metsäalueella, osaksi tiemaalla ja ehkä loma-asumuksen pihamaallakin.

Aiemmat löydöt on havaittu tästä tien vieriltä ja sen eteläpuolelta, jossa on piha uusine rakennuksineen.

Toinen löytökohta on mainitusta noin 100 m luoteeseen tiehen rajoittuvan pellon laidassa yli 40 m tiestä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä kivikautinen asuinpaikka sijaitsee metsäalueen ympäröimän pienen pellon kohdalla ja ympärillä, 250 metriä itään siitä kohdasta, jossa Kausvuorelle menevä tie ylittää Paistanojan. Pellon lähellä oli sirkkeloöntipaikka. Tien eteläpuolella rinne laskeutuu melko jyrkästi vainiolle, ja siinä rinteessä on suurehko loma-asunto ja muita sen yhteyteen kuuluvia rakennuksia sekä vesiallas, ne ovat etelään em. pienestä pellostä. Sirkkeloöntipaikan pohjoislaidassa näytti olevan vanha umpeen kasvanut hiekanottoipaikka, jossa oli nyt jätettä, etupäässä lahoavia pölkkyjä. Puut asuinpaikalla ovat korkeita kuusia ja mäntyjä. Maan pinta on melkoisen tasaista, sitä peittää paljolti sammal. Kivenlohkareita ei yleensä ottaen näkynyt paljonkaan.

Kohteen kuvaus:

Ensimmäiset tiedot tästä asuinpaikasta lienevät vuoden 1958 inventointikertomuksessa. Torsten Edgren on myös tallentanut täältä löytöjä myöhemmin vuonna 1971 kohdasta, jonka koordinaatit ovat: p = 6735 530, i = 3235 440. Nyt havaitsin läheltä samaa/samoja löytöpaikkoja hioimen kappaleen ja kaksi kvartsia itä-länsi-suuntaisen soratien reunaleikkauksen pohjoislaidasta siltä kohtaa, mistä ajotie menee alarinteessä olevaan loma-asumuksen pihaan. Sen löytöpaikan koordinaatit ovat: p = 6735 600, i = 3235 470, z = 35. Tarkasteluolosuhteet olivat siinä huononlaiset, koska reunaleikkauksessa kasvillisuus peitti paljolti maan pintaa.

Näistä löytöpaikoista noin 100 m luoteeseen pienen peltolohkon länsilaidasta ja luoteiskulmasta huomasin asuinpaikkalöytöjä alueelta, jonka leveys itä-länsi-suunnassa oli pellolla ehkä alle 10 m ja pituus pohjois-etelä-suunnassa yli 20 m. Se peltolohko oli 27.8. kesantona, mutta tarkasteluolosuhteet sen länsilaidalla olivat silti hyvät, muualla ne olivat tyydyttävät tai huonot. Vaikutelmaksi jäi silti, että iskoksia oli melkoisen selvärajaisella alueella, joskin juuri sanottu tarkastelumahdollisuuksien epätasaisuus saattoi vaikuttaa siinä. Sama löytöalue jatkunee länteen päin metsän puolelle. Iskoksia, jotka tässä olivat etupäässä kvartsista lyötyjä, näkyi pellon luoteiskulmassa ja länsilaidassa verraten runsaasti, ne näyttivät olevan yleensä pieniä. Kaikkia havaitsemiani asuinpaikkalöytöjä en tallentanut.

Soratien eteläpuolella vain joissakin harvoissa kohdissa maan pinta näytti olevan paljaana, lukuun ottamatta pihaa. Löytöjä tien eteläpuolelta en havainnut sen paremmin pellon laidasta kuin pihamaaltakaan.

Luokitusehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä:

8 Kujanpäänmäki

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0008 Kujanpäänmäki.

Seutukaavan suojelukohteena (yhdessä viereisen Kolisuon asuinpaikan kanssa?) nimellä Vadanvainio ja numerolla 650.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6735 498, i = 3235 256, z = 32,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisterin mukaan, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: Läpimitta lienee pintalöytöjen perusteella ainakin 30 m. Lisäksi on mahdollista, että tämä ja viereinen Kolisuon asuinpaikka (7) olisivat yhtenäinen kokonaisuus.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km pohjoiskoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Vadanvainio 448

Tila: Junnila, RN:o 3:5 (538-448-0003-0005)

Omistajat: Arvo Armas Vähätalo ja Hilikka Esteri Vähätalo

Osoitteet: omistajien osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa

Lisätietoja: puhelinluettelon mukaan Vadanvainiolla asuvan Arvo Vähätalon puhelinnumero on 02-4318927.

ARKISTOTIEDOT

Torsten Edgren

inv. 1958, n:o 10, s. 4

KM 14430:1-3, saviastian pala, iskoksia

Ehkä myös KM 3592:4 liittyy tähän.

INVENTOINTI 2003

Aika: 27.8.2003

Löydöt: KM 34382:1-3, iskoksia

Karttaotteet: n:o 13

Kuvat: Tienojan leikkaus, josta iskoksia.

LYHYT KOHDEKuvaus

Asuinpaikkalöytöjä on mäenrinteestä, jossa on tie, loma-asumuksen pihamaata ja peltoa. Lähellä jokiuoma.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kausvuoresta länteen sille Paistanojan purouoman yli tulevan tien vierillä. Asuinpaikalla kasvaa harvassa mäntyjä ja kuusia. Maan pinnanmuodot ovat tasaiset. Sammal ja heinikko peittävät maan pintaa.

Kohteen kuvaus:

Varhaisin tieto tästä muinaisjäänöksestä näyttäisi olevan vuoden 1958 inventointikertomuksessa. Itä-länsi-suuntaisen tien eteläpuolelta havaitsin ensinnäkin iskoksen 10 m tiestä ja pellon pohjoisreunasta etelään. Pellossa oli sänkeä, tarkasteluolosuhteet olivat siinä kohtalaiset. Tämän iskoksen löytökohtaa vastapäätä tien takana oli iskoksia yli 30 m:n matkalla tien sisäkaarteessa ylärinteen puoleisessa eli pohjoisessa reunaleikkauksessa. Löytötiheys vaikutti siinä suurenpuoleiselta. Jätin kvartsi-iskoksia poimimatta. Löytökohdat sijoittuivat kohdan p = 6735 500, i = 3235 190 ja kohdan p = 6735 480, i = 3235 210 välille. Tien reunaleikkaus oli niistä itään kasvillisuuden vuoksi vaikeasti havainnoitavissa. Muinaisjäänösrekisterin koordinaattitieto osoittaa näistä havaitsemistani löytökohdista hieman koilliseen, mutta ehkä vain niin vähän, että sen korjaaminen ei liene välttämättä tarpeen.

Luokitusehdotus: 2 edelleen. **Lisäyksiä:** -

9 Vastamäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0009 Vastamäki.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 641.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen? (Vuoden 1930 tienoilla tulleissa löydöissä on A. M: Tallgrenin Varsinais-Suomen historia I:n mukaan kansainvaellusajan aseita.)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 3-4

Peruskartat: (Molemmat alla mainittavat röykkiöt on merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle kumpikin omalla merkillään)

Pohjoisempi röykkiö: p = 6732 140, i = 3230 270, z = 25

Eteläisempi röykkiö: p = 6732 100, i = 3230 280, z = 25

Kalmistolöytöjen saantipaikka n. v. 1930: karkeasti: p = 6732 070, i = 3230 270, z = 20-30

Kivikehä, josta viikinkiaikainen pienoiskirves (KM 21944): p = 6732 030, i = 3230 280, z = 26

Pienoiskirveen löytöpaikka saattaisi löytyhteytensä puolesta kuulua myös jäljempänä selostettavan röykkiön, tentatiivikohteen T10 yhteyteen, röykkiöstä on löytötietojen mukaan kirveen löytöpaikkaan ehkä vain 5-40 metriä.

Koordinaattiselite: Röykkiöiden koordinaatit Lounaisrannikon hautarauniot -projektin perusaineiston mukaan. Vuoden 1930 tienoilla tarkastetun löytöpaikan koordinaatit perustuvat kiinteistönimeen Vastamäki ja Salosen sanallisten sijaintitietojen sijoittamiseen peruskartalle. Kirveen löytöpaikan koordinaatit ovat löytöluettelon sanallisten tietojen mukaan; siinä annetut koordinaatit (x = 6722 45, y = 558 75) viittanevat aiempien löytöjen eikä niinkään KM 21944:n löytöpaikkaan.

Maastomerkinä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata arvioida

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 3 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Laihoineen 424

Tilat: Vastamäki, RN:o 2:40 (538-424-0002-0040); ?, RN:o 2:128 (538-424-0002-0128);

?, RN:o 2:122 (538-424-0002-0122);

Omistajat:

- Vastamäen (sen alueelta löytötietojen mukaan ensimmäiset kalmistolöydöt?): Olavi Heinonen. (Osoitetta ei ole käytetyssä tietokannassa.)

- Sen tilan, jonka rekisterinumero on 2:128 omistaa Nousiaisten kunta (tilalla on röykkiöistä eteläisempi)

- Sen tilan, jonka rekisterinumero on 2:122, omistajatietona on "M0601 FINN-ANSSI KY" (tilalla on röykkiöistä pohjoisempi).

Osoitteet, jotka tietokannassa: Finn-Anssi Ky:n: 21270 NOUSIAINEN.

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Helmer Salmo (Salonen)	tark. 1930 irtol. irtol. irtol.	KM 9143:1-3, kalmistolöytöjä KM 9215:1-2, rautakeihäs ja rautaesine KM 9236, rautaesine KM 10596, keihään kärki
Torsten Edgren	inv. 1958, n:o 11, s. 20.	-
Juha-Matti Vuorinen	Inv. 1986: 538-06-0202-6, 538-06-0201-5	-

(Ehkä myös yllä mainittu irtolöytö KM 21944 kuuluu tähän yhteyteen.)

INVENTOINTI 2003

Aika: 30.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: Pohjoisempi röykkiö.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tämän kohteen osat ovat omakotitalojen pihojen laidoilla ja niiden takana olevalla rakentamattomalla kallioisella matalasti kohoavalla metsää kasvavalla mäki-alueella. Röykkiöt kuuluvat ns. Raukkaan reitin nähtävyyshohteisiin.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Fatiojan laakson itälaidasta kohoavalla kallioalueella. Noin 350 m itään siitä kohdasta, missä valtatie 8 ylittää Fatiojen. Kohteen osat ovat kahden pienen peltolohkon välillä mäki-alueella; toinen niistä peltolohkoista näkyy v:n 1984 peruskartallehdellä Alhon pihan ympärillä, toinen on Linnamäen länsilaitaa kohti menevän tien itäpuolella mäki-alueen alla.

Kohteen kuvaus:

Röykkiöt lienevät olleet vanhastaan yleisesti tunnettuja. Kalmistolöydöt havaitsi Juhani Aalto kaivaessaan syksyllä 1929 tai 1930 kellarikuoppaa pihalleen. Irja Ekmanin löytämä pienoiskirves on tullut Museovirastolle 15.8.1983.

Kaikki kohteen osat ovat noin 50 X 80 m:n suuruisella alueella. Pohjoisin niistä on röykkiö, joka sijaitsee noin 30 m tiilikattoisesta omakotitalosta kaakkoon (tunnus Turun yliopiston TYARKTIKA-tietokannassa: 538-06-0202-6). Röykkiön luona on Raukkaan kulttuurimaisemareitin opastaulu, jonka tekstikyltti on pahoin tärveltyneenä. Kyltin kehys oli lujasti paikoillaan. Tämän röykkiön pituus on Juha-Matti Vuorisen mittauksen mukaan, 7,2 m, leveys 6,5 m ja korkeus 0,8 m. Vuorinen on huomionut röykkiöstä silmäkiven, korkeudeltaan noin 0,8 m ja sen ympäriltä 0,6-0,9 läpimittaisten kivien muodostaman kehän kallio pohjalta. Lähin puusto on männikköä. Tämä on esitelty julkaisussa Karhunhammas 14 yhtenä Laihoisten nimelle siihen merkityistä neljästä röykkiöstä.

Eteläisempi röykkiö (tunnus Turun yliopiston TYARKTIKA-tietokannassa: 538-06-0201-5) on myös lähellä omakotitaloa joittenkin varastorakennusten luona. Tämän röykkiön etelälaita on vihreän peltiseinäisen varaston luoteisnurkasta noin 8 metriä luoteeseen. Länsipuolella on toisen varastorakennuksen seinä vielä lähempänä röykkiötä. Sammal ja karike peitti röykkiön kiviä. Röykkiöstä vain noin 5 m koilliseen on maassa kuoppa, johon on tuotu kiviä ja roskaa. Röykkiötä ympäröi vahva tiheikkö, joka peitti näkyvyyden niin, että valokuvausmahdollisuudet olivat olemattomat. Juha-Matti Vuorinen on mitannut tämän röykkiön pituudeksi 8,3 m, leveydeksi 7,8 m ja todennut sen korkeudeksi 0,6 m. Hänen mukaansa noin 0,6-0,9 m:n läpimittaisten kivien kehä kiertää kahta silmäkiveä. Jo vuonna 1986 röykkiön eteläreuna on ollut hajallaan. Tämä on esitelty julkaisussa Karhunhammas 14 yhtenä Laihoisten nimelle siihen merkityistä neljästä röykkiöstä.

Eselöydöt ovat pienoiskirvestä lukuun ottamatta mainitun Aallon omakotitalon eli Aaltosen pihalta, kiinteistön virallinen nimi Vastamäki. Löytöpaikka oli ollut aivan pihan itälaidalla raja-aidan vieressä, siitä noin 30 m itään oli 8X8 m:n laajuinen yhdenkerroksinen kiviröykkiö, josta noin 30 m pohjoiseen toinen, samankokoinen, mutta rikottu. Salmo (Salonen) totesi kellarin ympärillä olevan kaikkialla näkyvissä n. 15-20 cm:n paksuisen nokikerroksen. Hän arvioi, että kalmisto ei ollut suuri, vaan ehkä 10-15 X 10 m mitoiltaan. Sen multamaasta Salmo löysi koristeellisen veitsenterän.

Irja Ekman on löytänyt 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa rautaisen pienoiskirveen Vastamäen tilan (RN:o 2:36) maalta. Kirves oli ollut kivilatomuksessa, kivien välissä. Sen kivilatomuksen, kivikehän, Anna-Liisa Hirviluoto on ilmoittanut sijaitsevan Vastamäen röykkiöistä noin 60 m kaakkoon. Sillä etäisyydellä niistä on ollut sen numeroisen kiinteistön kulma; se on ollut tai on muutamia metrejä pohjoiseen siitä vihreästä asuinrakennuksesta, joka mainitaan alempana tentatiivikohteen T10 Linnamäki 3 yhteydessä. Tarkastelin niitä tienoita käydessäni kohteella T10, mutta kivilatomusta en erottanut.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Toinen röykkiö kaksine kivikehineen, on Tallgrenin Varsinais-Suomen historia I:n mukaan ollut nimeltään ”Nunnain kirkko”. Edgrenin inventointikertomuksen mukaan eteläisemmässä röykkiössä on ollut näkyvissä jäännöksiä kahdesta kivikehästä. Vuorinen on huomionut Edgrenin arvion kahdesta kivikehästä, mutta ei ole esittänyt omia havaintojaan kahdesta kehästä. Ehkä kiviä on liikuteltu tai niitä on peittyneet sitten Edgrenin inventoinnin. Omien havaintojeni perusteella en voi väittää, että kehä olisi enää varmuudella kahta jäljellä.

Salmo (Salonen) on arvellut tarkastuskertomuksessaan, joka on päivätty 17.1.1930, eteläisemmästä röykkiöstä, että se saattaisi olla roomalaisajalta (silloin sanottu roomalaiseksi rautakaudeksi), jälkimmäisen hän sanoi olevan todennäköisesti pronssikautisen. Vuorinen on pitänyt molempia luultavasti rautakautisina,

Juhani Kostet on Raukkaan reitin opaskirjasessa pohdiskellut, että näitten røykkiöitten ajoittaminen on vaikeata, mutta ne saattaisivat kuulua vanhemmalle roomalaiselle rautakaudelle. Nämä ajatukset mielestäni ovatkin mutkattomampia alustavina ajoituksina kuin olettaa kahden eri aikakaudelta olevan samanlaisen hautarøykkiön sattuneen lähelle toisiaan.

10 Vastamäki 2

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0010 Vastamäki 2.
Seutukaavan suojelukohde tunnuksella SU 642.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivistykenteet
Ajoitus: pronssikautinen tai rautakautinen
Rauhoitusluokka: 1
Lukumäärä: 1
Peruskartat: (Merkitty vuosien 1984 ja 1995 peruskarttalehdille.)
P = 6732 286, i = 3230 278, z = 32,5
Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus Lounaisrannikon hautarauniot -projektin perusaineiston mukaan.
Maastomerkintä: ei merkintää
Pinta-ala: röykkiön pohja-ala
Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3,6 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Laihoinen 424
Tila: ?, RN:o 2:122 (538-424-0002-0122)
Omistajatietona: ”M0601 FINN-ANSSI KY”
Osoite: 21270 NOUSIAINEN
Lisätietoja: Noin vuosi sitten tämä kiinteistö on ollut Nousiaisten kunnan omistuksessa.

ARKISTOTIEDOT

Helmer Salmo	tark. 1962 (Tark. kerto-) - musta en muista siitä nähteeni, vain mer- kinnän museovirastolla olevan v:n 1958 inven- tointikertomuksen mar- ginaalissa.
Juha-Matti Vuorinen	inv. 1986: 538-06-0300-5 -

INVENTOINTI 2003

Aika: 30.9.2003
Löydöt: -
Karttaotteet: n:o 6
Kuvat: Röykkiö.

LYHYT KOHDEKUVUUS

Röykkiö kallioisella metsäalueella lähellä omakotitaloasutusta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kiviröykkiö noin 400 m Linnamäen eteläpäästä etelään ja 300 m itään siitä kohdasta, jolla valtatie 8 ylittää Fatijoen. Röykkiö on harvaa männikköä kasvavalla kallioisella rakentamattomalla mäellä.

Kohteen kuvaus:

Tämä röykkiö näyttää tulleen tutkijoiden tietoon Hannes Linnamäen ilmoitettua sen omalta maaltaan. Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa olevan vuoden 1958 inventointikertomuksen marginaaliin on tehty lisäys Vastamäen röykkiöiden kohdalle H. Linnamäeltä saadusta tiedosta, jonka mukaan n. 200 m Vastamäestä pohjoiseen olisi kallion laella raunio. Sen viereen on kirjoitettu: ”Vastamäestä n. 250 m on mäki, jonka laella hiidenkivas; osittain hajoitettu. (H. Salmo kävi paikalla toukok. 1962) Valokuva”.

Röykkiö on ehjä, sammalpeitteinen, sijaitsee kallioisen mäen laella. Juha-Matti Vuorinen on ilmoittanut tämän röykkiön pituudeksi 10,4 m leveydeksi 7,9 m ja korkeudeksi 0,8 m, mahdollisen silmäkiven hän oli huomionut röykkiön keskeltä. Lohkareitten kooksi hän on maininnut 0,8-1 metriä. Vuorisen mukaan röykkiö oli vaikuttanut hieman kaivetulta. Tämä on esitelty julkaisussa Karhunhammas 14 yhtenä Laihoisten nimelle siihen merkityistä neljästä röykkiöstä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

11 Palmumäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0011 Palmumäki.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 647.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen ja/tai keskiaikainen

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (Merkitty v:n 1984 ja 1995 peruskarttalehdille, muinaisjäännöksen karttamerkki kuitenkin osoittaa noin 50 m pohjoisemmaksi, kuin alla olevat koordinaatit)

P = 6734 124, i = 3234 024, z = 30

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei liene täysin tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1½ km pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kärnelä 420

Tila: Palmumäki, RN:o 2:15 (538-420-0002-0015)

Omistajat: Reijo Uolevi Ailio (osoite: Sannasentie 19, 21270 NOUSIAINEN) ja Riku Pekka Ailio (osoite: Vadanvainiontie 12, 21270 NOUSIAINEN)

Lisätietoja: Alla mainittava pihamaa on erillinen kiinteistö tämän sisällä.

ARKISTOTIEDOT

	Irtol. 1879	KM 1972:24-33, miekkoja ym.
	Irtol.	KM 3597:8, keihäänterä
	Irtol.	KM 3966:39, keihäänterä
	Irtol.	KM 4107:1-6 keihäänteriä ym.
U. T. Sirelius	tark. 1902	-
	Irtol.	KM 8931, rautaveitsi
	Irtol.	KM 9667:2 miekanterän kappale
	Irtol.	KM 10808:2, ruotokeihäänkärki
	Irtol.	Turun Kaup. Hist. Museo 5887
Torsten Edgren	inv. 1958, n:o 12, s. 19	-

INVENTOINTI 2003

Aika: 23.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: Kaksi mustavalkonegatiivia.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalmiston mahdollinen jäljellä oleva osa on nyt joko pihamaalla tai sen tuntumassa metsässä tai molempien alueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Noin 200 m luoteeseen risteyksestä, jossa Vadanvainiolle menevä tie Kärnelän ja Palon kylien välillä haarautuu Valperriin menevästä tiestä.

Kohteen kuvaus:

Tämä kohde on ollut tunnettu jo pitkään, ja se on katsottu kaiketi lähinnä runsaan löydöstön perusteella selväksi kalmistoksi, vaikka kaivauksia ei ole tehtykään. Vuonna 1902 on U. T. Sirelius tehnyt asemapiirroksen, jossa näkyy löytöpaikkoja (Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa).

Sirelius on maininnut, että hiiliperäistä maata oli tarkastuksessa näkynyt kahden rautaesineen löytöpaikalla ja kolmannessa kohdassa niiden lähellä. Torsten Edgrenin vuoden 1958 inventointikertomuksessa on arvelu, jonka mukaan tässä voisi olla jäljellä polttokenttäkalmistoa.

Asuinrakennuksen lähellä näytti olevan kaksi oikein suurta maakiveä; niitä tarkastelin mahdollisina hautaröykkiöiden silmäkivinä. Niistä toisen juurella näkyi pienempiä kiviä; ellei niitä ole kasattu pihamaalta sivuun, tätä kiviryhmää voisi mahdollisesti otaksua jäännökseksi sen tyyppisestä rautakauden hautarauniosta, jossa suuren maakiven ympärille on koottu sitä väljästi ympäröivä kivikehä (valokuvasin tämän kiviryhmän, mutta kamerani mekaanisen häiriön vuoksi tätä esittävä otos valottui osaksi aiemman päälle). Toinen kivistä on harjava (näkyä valokuvassa).

Näistä kivistä pohjoiseen maaperä oli tasaista, sitä peitti lähinnä heinikko ja kituliaammin kasvava sammal. Lohkareita oli siellä melko taajassa. Etelään päin kivien tienoilta on pihamaata. Etelään pihasta on peltoa, jossa on kiviröykkiö noin 7 m:n päässä pellon pohjoislaidasta. Se (peltoraunio) on suoraan etelään mainitusta pihan asuinrakennuksesta.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

12 Linnavuori

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0012 Linnavuori.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 645.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6734 106, i = 3230 706, z = 40

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisterin mukaan, korkeus peruskartalta (Mäen laki on peruskartan mukaan yli 42,5 m mpy.).

Maastomerkintä: en huomannut merkintää

Pinta-ala: noin hehtaari

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km länsiluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Repola 439

Tila: Linnavuori, RN:o 1:3 (538-439-0001-0003)

Omistaja: Salme Maria Lehtilä

Osoite: Repolankuja 20, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Hjalmar Appelgren

kaiv. 1886 (SMYA XII, KM (?) 2500:1
ss. 50-51)

Torsten Edgren

inv. 1958, n:o 13 -

Teija Tiitinen

muinaisjäännöksen -
kunnostustoimia 1997-2000

INVENTOINTI 2003

Aika: 22.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jyrkkärinteinen mäki peltosaarekkeessa, jossa on metsää, kallionnokkia ja rakennuksia. Vuoren rinteellä on matala kivivalli, jossa olevan aukon lävitse kulkee polku.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Repolan kylän vainioiden keskellä.

Kohteen kuvaus:

Mäen rinteet ovat paikoin jyrkät, pihamaalle päin laskeutuva etelärinne on loiva, ja sillä rinteellä on matala kivivalli, jossa kiviä on yhdessä kerroksessa. Kaivaus on tehty vuonna 1886 lähellä siinä vallissa olevaa kulkuaukolta näyttävää katkosta. Silloin oli löytynyt rautainen nuolenkärki, joka oli todettu myöhemmällä rautakaudella tavalliseksi tyyppiä. Mäellä kasvaa kuusikkoo, ja maan pintaa peittää heinikko. Etelärinteen juurella on pihamaan laitaa, missä vuorelta katsoen näytti olevan epäjärjestyksessä monenlaista tarviketta ja ehkä törkyäkin, ja siltä kohtaa myös mäen rinnettä on kaivettu niin, että pihatasannetta on voitu laajentaa joitakin metrejä pitemmälle ylärinteeseen. Yksi kirjallisuuslähde on mainittu yllä, muita Jukka Luodon artikkeli Muinaislinnat, milloin ja mihin tarkoitukseen? (teoksessa Muinainen Kalanti ja sen naapurit).

Luokitusehdotus: 1 edelleen. **Lisäyksiä:** -

13 Vähä-Lotti

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0013 Vähä-Lotti.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6732 340, i = 3229 690, z = 15

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Laihoinen 424

Tila: ?, RN:o 3:24 (538-424-0003-0024)

Omistajat: omistajien nimeä ei ollut käytetyssä tietokannassa

Osoitteet: ?

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1898	KM 3619:1-2
U. T. Sirelius	kaiv. kesäkuussa 1902	KM 4165:1-2
	irtol.	KM 4681:2
	irtol.	KM 5268:1-10
A. M. Tallgren	kaiv. heinäkuussa 1914	KM 6685:1-43
	irtol. 1926	KM 8692:1-2
Torsten Edgen	inv. 1958, s. 21, n:otta	

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat:

- Kaivauspaikan ympäristöä.
- Kaivauspaikkaa rakennuksen seinustalla

LYHYT KOHDEKUVVAUS

Löytöpaikka, josta rautakauden löydöt ovat, on peltojen ympäröimän pihapiirin laidalla, navettarakennuksen kulmalla. Tässä näyttää olleen yksi hautakumpu, josta on löydetty useita polttohautauksia. Löytöesineet ovat A. M. Tallgrenin mukaan kansainvaellusajalta, hän ajoitti niistä vanhimman vuoden 400 tienoille, muut ajoitettavat hän sijoitti Varsinais-Suomen esihistoriassaan (Varsinais-Suomen historia I) vuoden 600 tienoille. Kaivauskertomuksessaan Tallgren oli kylläkin aiemmin maininnut löytöjä olleen 700-luvultakin, jolloin hautakumpu nykyisten periodinimityksten mukaan olisi osaksi kansainvaellusajalta ja osaksi merovinkiajalta. Kumpua on tutkittu vain osittain.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Pihamaa ja sen laidalla oleva löytöpaikka sijaitsevat noin 250 m länteen siitä kohdasta, missä valtatie 8 ylittää Fatijoen. Maan pinta laskeutuu loivasti itään Fatijoen uomalle päin. Pihamaasta pohjoiseen ja etelään on noin 100 m:n päässä suurten mäkialueilla olevien metsäsaarekkeiden laitoja, lännessä samoin, mutta hieman kauempana.

Kohteen kuvaus:

Vähä-Lotin pihalla on ollut U. T. Sireliuksen asemapiirustuksen ja siihen liittyvän selityksen (Muinaistieteelliselle Toimikunnalle 2667/25 1903; Museoviraston topografinen arkisto) mukaan kumpare, jonka etelälaitaan oli kaivettu kuoppa kellarille. Kellarin kaivuutyössä oli löytynyt rautakautinen miekka, veitsi ja keihäänkärki kumpareen etelälaidassa olleen ison kiven vierestä. Kesäkuussa 1902 Sirelius ja Th. Schvindt olivat tutkineet maakumpua kolmesta kohdasta ja löytäneet silloin kellarikaivantoa tehtäessä liikutellusta maasta runsaasti palaneita luun siruja ja saviastian paloja.

Heinäkuussa 1914 A. M. Tallgren oli tekemässä kaivausta Vähä-Lotin pihalla. Hän piirsi tuolloin asemapiirroksen piha-alueesta mittakaavaan 1:400. Tallgrenin kaivausalue oli laajuudeltaan 22 m². Se oli hautakummun luoteislaidalla, etelään sitä ei oltu voitu laajentaa, koska silloin olisi jouduttu kaivamaan rakennuksen nurkan alta. Hautakummusta Tallgren sanoi, että se näytti olleen jonkin verran soikea, läpimitoiltaan 11 X 12 m. Päältä kumpu oli nurmettunut, kiviä pisti sen pinnasta esille. Keskikohta oli ollut 55 cm reunuksia korkeammalla, ja kumpu kohosi jotakuinkin tasaisesti niiltä keskustaan. Tallgrenin laatimassa asemapiirroksessa näkyy kaivausalueen etelälaidan vieressä kellari, joka lienee sama, jota tehtäessä Vähä-Lotin pihalla oleva hautapaikka oli havaittu. Kellari näyttää liittyneen eteläisivullaan navettarakennukseen ja itäisivullaan johonkin rakennussiiven, jonka pituusunta on ollut itä-länsi. Navetan, kellarin ja rakennussiiven yhteinen pohja-ala on ollut L-kirjaimen muotoinen. Kaivausruudusta Tallgren totesi maanpinnan alta kaksi pienillä kiviroykkiöillä suojattua polttohautausta, joissa oli aseita hauta-antimina.

Vähä-Lotin asuinrakennusta vastapäätä on nyt piha-aukion takana navetta siten, että kummankin rakennuksen pitkät sivut ovat suunnilleen pohjois-eteläsuunnassa (molemmat näkyvät vuoden 1984 peruskartalla). Heti navetan länsipuolella on kasvimaan kokoinen peltotilkku, joka jää navetan ja sitä lännen ja etelän puolelta kiertävän ajotien välille. (Tätä ajotietä ei ole merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle.) Sireliuksen, Schvindtin ja Tallgrenin toteama hautakummun keskuskohta näyttäisi Tallgrenin asemapiirroksen ja peruskartan perusteella olleen nykyisen navettarakennuksen luoteisnurkan kohdalla. Vuoden 1914 kaivausalue olisi kutakuinkin sivunnut samaa nurkkaa, ja kaivausalue olisi ollut navetan luoteispuolella. Tarkastelin mainitun peltotilkun pintaa, tarkasteluolosuhteet olivat tässä vasta kynnyksessä pellossa hyvät, mutta palaneita luun siruja tai muuta mahdollisesti rautakauteen viittaavaa en nähnyt. Maalajista en saanut selvää, hiesuako se lähinnä oli vai savea. Tästä peltotilkusta seuraava lounaassa ajotien takana on huomattavasti alempana rinteessä. Navetan luoteisnurkasta noin 30 m länteen on hiekkaisen pellon ympäröimä kallionnokka (ei näy peruskarttalehdellä), joka näyttää olevan Tallgrenin asemapiirroksella. Kirjallisuutta: Suomen Museo 1909, s. 59.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Vähä-Lotin vieressä olevassa omakotitalossa asuva Jorma Almio kertoi 21.4.2001 tuttavalleen Antti Kolhille ja minulle, että Vähä-Lotin pihalla olevaa navettaa rakennettaessa oli joskus tullut esille esinelöytöjä. Onkin mahdollista että röykkiöstä olisi mennyt siten paljon löytöjä hukkaan. Navetan rakentamisajankohta on 1938. Samalla Almio neuvoi myös läheltä paikan, josta on hänen tietämänsä mukaan joskus louhittu kiviä. Se on sijainnissa: p = 6732 580, i = 3229 830. Almion taloa lähinnä olevalla kalliopaljastumalla. Siitä n. 60 m länteen näkyi kalliolla suurista kivistä muodostunut röykkiön tapainen.

14 Kukonharju

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0014 Kukonharju.

Seutukaavan suojelukohde numerolla 652.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (nuorakeramiikkaa ja tyyppillistä kampakeramiikkaa)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6738 029, i = 3230 231, z = n. 37,5-39

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeustieto koekaivauskertomuksesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Repola 439

Tila: Luoli II, RN:o 1:40 (538-439-0001-0040)

Omistajat: Marja Helena Olli ja Teemu Tapani Olli

Osoite: Kaitaraistentie 245 as 2, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1925	Hämeen Museo (1213:1?) (Varsinais-Suomen esihistoria, s. 26.)
Julius Ailio	kaiv. 1926	KM 8683:5-20
	irtol. 1928	KM 8935:1-5
	irtol.	KM 8945:1-2
	irtol. 1928	KM 8971:1-2
	irtol. 1929	KM 9006:1-2
	irtol.	KM 9027:1-2
	irtol.	KM 9042:1-3
	irtol.	KM 9068
	irtol.	KM 9397
	irtol.	KM 9672
	irtol.	KM 9682
	irtol. 1934	KM 9890:2
	irtol.	KM 10576
	irtol.	KM 10775
Torsten Edgren	irtol. 1938	KM 10808
	inv. 1958, s. 2, n:otta	-
	irtol.	KM 19708:1-5
	irtol. 1971	TYA 24:1-3
	irtol. 1972	TYA 49:6-12
	irtol.	TYA 126:6-8
	irtol. 1979	TYA 145:1-3
Esa Laukkanen	irtol.	KM 23488:1-8
	tark. 1987	KM 23594:1-4
Helena Taskinen	koekaiv. 1987	KM 23724:1-124
	irtol.	KM 26069
Heljä Brusila	tark. 2001	-
	irtol.	KM 34383:1-4

Ehkä myös löydöt KM 17592 ja TYA 11:1-4, TYA 47:1-6, TYA 59:1-5, TYA 126:9-12 liittyvät tähän.

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat:

- Koekaivauspaikan ympäristöä.
- Hiekanottoaikan itälaita.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kapea hiekkaharju, joka on hävinnyt itäkärkeään lukuun ottamatta hiekanotossa. Hiekkakuopan pohjalla on vettä suurina lampina. Lähistöllä metsää ja yksi tai useampia lomamökkejä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kukonharjun löytöpaikka sijaitsee Kukonharjaksi sanotulla paikalla Luolin peltovainion ja Mynämäen rajan välillä. Sähkölinja kulkee suunnilleen hiekkakuoppien päältä ja pohjoisivulta. Viimeksi tutkittu kaivausalue onkin ollut siinä, missä tämä sähkölinja tekee mutkan hiekanottoaikan itäisen reunaleikkauksen kohdalla (kaivauskertomuksen yleiskartta). Tästä reunaleikkauksesta itään on jäljellä aivan pieni osa harjun matalaa itäpäätä. Vuoden 1926 kaivausalue on ollut kylien rajalla harjun SSW-rinteellä eli se on ollut arviolta noin 20-30 m etelään jälkimmäisen kaivauksen paikasta, juuri sen kauempana se ei ole voinut olla.

Kohteen kuvaus:

A. M. Tallgrenin mukaan Kukonharjan löytöpaikka on keksitty keväällä 1925 hiekanajossa. Hän on kirjoittanut Varsinais-Suomen esihistoriassaan (Varsinais-Suomen historia I) s. 26 kuvauksen Kukonharjasta todeten siinä mm. että ala, jolta asutusmerkkejä oli tavattu oli suurehko, kulttuurimaan vahvuutta ja löytötiheyttä hän silti piti vähäisenä. Kaivauksissa oli todettu hiilusta, tuhkapesäkkeitä sekä pari liettä, niistä yksi oli tehty isolle maanalaiselle kivelle. Löytötasojen korkeus vaihteli hänen mukaansa 36-39 m mpy välillä. Nuorakeraamisia löytöjä Kukonharjasta tunsivat jo Tallgren, ja v:n 1987 kaivauskertomuksessa mainitaan tyypillisen kampakeramiikan aikaan ajoittuvat löydöt. Suurin hiekanotto Kukonharjasta lienee päättynyt jo ehkä 1980-luvulla harjun hiekkavarojen ehtymisen vuoksi. Inventointikäynnillä kävin kaivausalueitten tienoilla. Myöhemmin tietooni tuli, että siitä katsoen länteen kuopan vastakkaisen reunan tienoilta on Tarmo Virtanen löytänyt iskoksen ja saviastian palan (KM 34383:2, :4). Pelkästään niiden perusteella ei kuitenkaan voitane päätellä, että asuinpaikka olisi ulottunut yhtenäisenä kaivausalueilta länteen aina niiden löytöpaikkojen tienoille saakka.

Luokitusehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä: Kukonharja lienee Nousiaisissa enemmän käytetty nimitys kuin Kukonharju. Muissa yhteyksissä kuin muinaisjäännöksen nimenä en muista nimeä Kukonharju kuulleenikaan.

15 Kirjunpaju

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0015 Kirjunpaju.

Seutukaavan suojelukohteena yhdessä viereisen Takahaan asuinpaikan kanssa nimellä ”Vadanvainio, Takahaka” ja numerolla 651.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (ainakin yksi pala nuorakeramiikkaa, KM 16103:113 ja kampakeramiikkaa, KM 16103:114 ja aiemman inventointikertomuksen mukaan kaksi vasarakirvestä, joista toinen on KM 10996:1.)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6735 811, i = 3236 229, z = 35-40

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: asuinpaikan läpimitta on ollut alun perin ainakin 90 m.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4 km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Vadanvainio 448

Tila: Eden, RN:o 1:18 (538-448-0001-0018)

Omistaja: Tauno Tuomisto

Osoitteet: Nummentie 1 A 5, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol.	KM 10996:1
	irtol.	N:otta (v:n 1958 inv. kert., s. 3)
Torsten Edgren	inv. 1958, n:otta, s. 3	-
	irtol. 1962	KM 15359:1-11
C. F. Meinander	kaiv. 1962	KM 16103:1-113
	irtol. 1970	TYA 8:1-6
	irtol. 1971	TYA 26:1-6
	irtol. 1968 (diar. 1972)	TYA 42:1-2
	irtol. -68 ym. (diar. 1972)	TYA 43:1-6
	irtol. 1972	TYA 44
	irtol. 1973	TYA 50:1-9
	irtol. 1973	TYA 58
	irtol. 1979	TYA 125:1-5
Anna-Liisa Hirviluoto ja J.-P. Taavitsainen	irtol 1979	KM 20528:1-5
	irtol. 1985	TYA 279:1-4
Anna-Liisa Hirviluoto	tark. 1980	KM 27792
Anna-Liisa Hirviluoto	tark. 22.9.1980	KM 21361:1-12
Anna-Liisa Hirviluoto	tark. 20.7.1981 (tieto Pekka Honkasen selonteosta)	?
Anne Vikkula	tark. 9.10.1981	KM 21216:1-5
Pekka Honkanen	tark. 8.12.1981	?
Anne Vikkula	koekaiv. 1982	KM 21630:1-70
	irtol.	KM 23487:1-38
Helena Taskinen	koekaiv. 26.-28.1987	KM 23723:1-72

irtol. 1988	TYA 539:1-11
irtol. 1990	TYA 540:1-22
irtol.	KM 26073
irtol.	KM 28701
irtol. 1996	TYA 679:1-7
irtol. 2002	KM 34384:1-12

Tähän saattavat liittyä myös erät KM 10996:1, KM 14526, TYA 746:1-4 ja TYA 754:1-37.

INVENTOINTI 2003

Aika: 23.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 13

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Asuinpaikan jäännös on tien (Kirjunpajuntie) vierellä peltovainioiden lähellä metsässä olevassa suuressa hiekkakuopassa, jota on maisemoitu ja jossa on lomanviettopaikka.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kirjunpajun talosta 500 m etelään. Maaperä on hienoa hiekkaa, johon on kaivettu yksi suurempi ja yksi pienempi kuoppa. Kaikki ne löydöt, joiden saantipaikasta on tässä käytettävissä tarkka tieto, näyttävät yhtä löytöerää lukuun ottamatta olevan suuremmasta hiekkakuopasta, sen koillislaidalta, tai tienojista. Asuinpaikkalöydöt KM 20528:1-5 näyttävät olevan suuremman hiekkakuopan lounaisreunalta (vrt. kohta "Lisäyksiä"). Suuremmassa hiekkakuopassa kulkee yksi ajotie pitkin sen koillisreunaa. Saman kuopan koillispuolella on loivasti nousevaa mäenrinnettä jossa on pientä puustoa ja avokalliota. Kuopasta ehkä noin 50 m koilliseen oli rakenteilla loma-asumus. Luoteen suunnalla on laajan peltovainion reuna vain 20-30 m:n päässä Kirjunpajuntiestä, johon suuremman hiekkakuopan luoteisreuna rajoittuu. Tämän vainion ja Kirjunpajuntien välillä on osaksi luonnontilassa olevaa tasaista metsämaata ja myös jo mainittu pienempi kuoppa. Itään ja etelään suuremmasta kuopasta on metsää, jossa ei ole rakennuksia.

Kohteen kuvaus:

Kahta em. vasarakirvestä lukuun ottamatta ensimmäiset asuinpaikkalöydöt täältä näyttävät tulleen tietoon joskus 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa. Nyt asuinpaikalla on laaja hiekkakuoppa Kirjunpajuntien kaakkoispuolella. Sen yksi uloke on matala ja pistää kohti koillista pitkin Kirjunpajuntien viertä. Sitä uloketta on täytettykin mm. maalla ja kivillä. Sama laaja kuoppa ulottuu toisessa reunassaan 300 m Kirjunpajuntiestä kaakkoon. Käydessäni tässä 23.10. huomasin tämän suuremman hiekkakuopan koillisreunalla olevasta pitkästä maapenkasta, jossa ennenkin on löytöjä näkynyt, iskoksen ja saviastian palan. En poiminut niitä. Tämä maapenkka näyttäisi syntyneen siten, että pintamaita on puskettu tilusrajan tuntumaan ennen hiekanottoa. Pienempää hiekkakuoppaa en tarkastellut nyt; joskus aiemmin olen siellä käynyt; siellä ei näkynyt mitään erityistä. Asuinpaikan lounaispuolinen pelto oli kynnettyä. Vuoden 1962 kaivauksesta en ole nähnyt kaivauskertomusta, sitä ei ehkä ole arkistoissa. Koekaivausala vuonna 1987 on ollut 17 m².

Anne Vikkulan tarkastuskertomuksessa on merkitty kaksi löytökohtaa sijainteihin p = 6735 900, i = 3236 210 ja p = 6735 800, i = 3236 250. Niitten välialueellakin on ollut ehkä yhtenäistä asuinpaikka-aluetta päätellen siitä, että sille välille pusketussa penkassa on näkynyt löytöjä pienin välimatkoin. Kun kävin tällä asuinpaikalla 21.9.1990 sen löytöaluetta näytti minusta pikaisen tarkastelun perusteella olevan näkyvillä vieläkin laajemmalla alueella, koko hiekkakuopan koillislaidan kohdalla. Kuopan koillislaidalla oli silloin noin yhtä pitkä kuin nykyisinkin. Siten eteläisin (kaakkoisin) kohta, jossa asuinpaikkaa näytti olleen, olisi sijainnissa p = 6735 680, i = 3235 330. Pohjoisimmat tunnetut löytökohdat ovat varmaankin tien reunaleikkauksissa olevat. Tässä käytettävissä olevista löytötiedoista erottuu yksi erä (KM 20528 sijainnista p = 6735 840, i = 3236 130), joka osoittanee, että suuremman hiekkakuopan lounaislaidallakin olisi ollut asuinpaikkaa.

Kirjallisuutta: Jukka Luoto ja Anneli Terho: Kuoppakeraaminen astia Nousiaisten Kirjunpajusta. Faravid 12. 88.

Luokitusehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä: Läninhallitus on myöntänyt maanomistajalle kajoamisluvan tähän muinaisjäännökseen 1.11.1988 lähtien. (Tieto peräisin koekaivauskertomuksesta.)

Tiedossani ei ole, missä on sijainnut se lato, jonka nurkkakiveä varten tehdystä kuopasta on löytynyt pala nuorakeramiikkaa (KM 16103:113). Kirjunpajuntien pohjoispuolella olevan kuopan luona on lato, joka ei näy v:n 1984 peruskartalla, vaikka ei aivan uudelta näytäkään.

16 Koivumäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0016 Koivumäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat (tai asuinpaikan ja hautapaikan yhdistelmä)

Ajoitus: kivi- ja rautakautisia löytöjä (mm. Morbyn keramiikkaa, rautakuonaa)

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6735 620, i = 3233 510, z = 35

Koordinaattiselite: Koordinaatit osoittavat 1970-luvun kaivausalueetta, ja vuoden 1928 kaivausalue on niistä 30 m lounaaseen, ks. kohtaa ”Sijainti ja maasto”.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossani

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Koivumäki 416 ja Koljola 417

Tilat: Isoniitty, RN:o 5:3 (538-417-0005-0003) ja Koivumäki, RN:o 1:11 (538-416-0001-0011)

Omistajat: Isoniityn: Into Ilmari Isoniitty (osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa);

Koivumäen: Antti Taito Taimela (Koivumäentie 45, 21270 NOUSIAINEN) ja Jarkko Janne Allan Taimela (Valpperintie 15, 21270 NOUSIAINEN)

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1927	KM 8842
	irtol.	KM 8852:1-2
	irtol.	KM 8902:2
	irtol.	KM 8929:2
	irtol.	KM 8933:1-4
Sakari Pälvi	kaiv. 16. – 18.9.1928	-
	irtol. 1929	KM 9000
	irtol. 1930	KM 9245:6
Torsten Edgen	inv. 1958, ss. 2-3, n:otta	-
	irtol. 1967 (diar. 28.3.73)	TYA 53, saviastian paloja
	irtol. 1969	KM 17800:1-3, 182 palaa Morbyn Keramiikkaa, iskoksia, hiiltä
	irtol. ?	KM 19349:1-505 (osa)
Torsten Edgren	kaiv. 1970	KM 19349:1-505 (osa)
Torsten Edgren	kaiv. 1971	KM 19349:1-505 (osa)
Torsten Edgren	kaiv. 1972	KM 19349:1-505 (osa)
(Eriä TYA 5, 6 ja 22 säilytetään nyt numerolla KM 19249)		

INVENTOINTI 2003

Aika: 7.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Ritamäen etelään laskevaa rinnettä peltovainion pohjoispuolella. Lähellä on puro (Vainiitunoja), joka laskee Koljolassa Hirvijokeen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Onnelan talon (Paistanojantie 210) pihamaalta 200 m luoteeseen. Mäenrinne laskee tällä kohtaa itään vainioita ja puroa kohden ja etelään vainiolle. Rinteillä maanpinta on melko tasapintaista, vaikka kaltevaa. Mäen rinteiden eteläisimmissä osissa kaivauskohteiden lähellä on kuusikkoa. Kaivauspaikkojen eteläpuolisen pellon pinta näytti joko hiekalta tai hiesulta. Tallgrenin mukaan (Varsinais-Suomen historia I, s. 26) maalaji Koivumäen hiekkakuopissa on ollut pehmeätä keltaista hietaa. Pelto oli kynnöksellä käydessäni, ja tarkasteluolosuhteet olivat siinä hyvät. Havaitsin pellostä noin 10 m sen pohjoislaidasta etelään kvartsiitin kappaleen, joka näytti mahdolliselta iskokselta. En poiminut sitä. Maan pintaa peittää rinteillä ruohikko ja sammal. Paikoin oli kariekerrosta. Vainiitunojaa on näköjään kaivettu, sen reunalla oli maavallia. Yllä olevat Koivumäen koordinaatit poikkeavat muinaisjäännösrekisteristä olevista koordinaateista ($p = 6735\ 573$, $i = 3233\ 453$). Pälsin kaivausalue on kaivauksen yleiskartan perusteella on ollut kutakuinkin sijainnissa: $p = 6735\ 600$, $i = 3233\ 500$. Koivumäen 1970-luvun kaivausalueitten peruskoordinaatit sain tietoon Jukka Luodon kautta, ja niiden yhteydessä oli myös sanallinen maininta, että vuoden 1928 kaivausalue on ollut 30 m lounaaseen 1970-luvulla tutkitusta asuinpaikasta. Nämä peruskoordinaatit ovat yhtenäiskoordinaatteina $p = 6735\ 620$, $i = 3233\ 510$. (Niitten sekä kaivausalueiden keskinäistä sijaintia koskevan tiedon perusteella saadaan Pälsin kaivausalueelle määritetyksi kutakuinkin samoin paikantuva sijainti, kuin se, joka ilmenee kaivauskartasta.) Kun nämä tiedot osoittautuivat keskenään yhtäpitäviksi, katsoin, että muinaisjäännösrekisterissä olevat koordinaatit, jotka viittaavat peltovainiolle, on syytä tässä korvata tarkemmilla. Löytöpaikkoja on sanottu myös Koivumäen löytöpaikoiksi, ja vuoden 1928 kaivausalueen nimenä on ollut Kivisillanmäki.

Kohteen kuvaus:

Tullut tutkijoiden tietoon Lauri Koivumäen löydettyä hiekanotossa kiviesineitä. Puron länsipuoleisen peltolohkon koilliskulmasta 10 m pohjoiseen on noin 3-5 m:n syvyinen ja ehkä 25 m:n läpimittainen, lähes umpeen kasvanut hiekkakuoppa. Sitä sivuaa lännessä pienialaisempi hiekkakuoppa, ja sitä vuorostaan lännessä vielä kolmas. Näistä itäisintä erottaa 8-10 m:n levyinen kannas pohjoisessa olevasta umpeen kasvaneesta hiekkakuopasta, joka on 3 m syvä, 15 m pitkä ja 10 m leveä. Pälsin kartan mukaan ne olisivat niillä tienoilla, missä kaivaus on ollut hiekkakuopan reunalla kesällä 1928. Tuolloin kaivettu ala on ollut 33 m². Kaivaus oli löydötön, ja Pälsi arveli kivikautisten hautojen tuhoutuneen Koivumäen hiekkakuopasta hiekkaa otettaessa. Ella Kivikosken mukaan (s. 64, alla mainittu teos) Nousiaisten Koivumäessä olisi ollut nuorakeraamisen kulttuurin kalmisto. Torsten Edgrenin mukaan Koivumäellä on asuttu kivikaudellakin (s. 156, alla mainittu teos).

Kaivauksia on Koivumäessä rautakauden asuinpaikalla tehty vuosina 1970, 1971 ja 1972 (kaivauskertomuksia niistä ei taida olla arkistoissa). Niiden löytöihin on kuulunut mm. rautakuonaa, kuutiokiviä, savitiivistettä ja Morbyn keramiikkaa. Jukka Luodolta 7.12.2001 saamani tietojen mukaan kaivauksissa on todettu kivikkoisesta mäestä kulttuurikerros ja mm. neljä liettä. Edelleen näiden tietojen mukaan 1970-luvulla tutkitusta asuinpaikasta noin 30 m lounaaseen on tutkittu vuonna 1928 nuorakeraaminen hauta.

Kirjallisuutta: 1) Torsten Edgren: Den förhistoriska tiden. Finlands historia I. Siinä ainakin sivuilla 154 ja 156. 2) Sites and Settlements, s. 263. 3) A. M. Tallgren: Varsinais-Suomen historia I, s. 26. 4) Unto Salo: Pronssikausi ja rautakauden alku. Suomen historia I. (Koivumäen rautakuonasta sivulla 187.) 5) Ella Kivikoski, Suomen esihistoria.

Koivumäellä olevista kivirakenteista ks. inventointikohde 39 Ritämäki. Läheisestä luolasta irtolöytöjen taulukossa Koljolan löydön TYA 9 (Korsuvuori eli Koivumäen luola) yhteydessä ja valokuvaluettelossa.

Luokitusehdotus: Entinen luokka, ellei ilmene erityistä perustetta otaksua asuinpaikkaa vielä olevan jäljellä. Mahdollisuuksien mukaan toteuttamani arkistoaineiston läpikäymisen ja maastokäynnin kautta en sellaista ole havainnut. (Tämän kanssa samoilla tienoilla on kuitenkin luokassa 2 oleva kohde Ritämäki.)

Lisäyksiä:

17 Pitulannummi

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0017 Pitulannummi.
Ei ole kuulunut seutukaavan suojelukohteisiin.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivi- ja/tai pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6733 850, i = 3236 460, z = 37,5-40

Koordinaattiselite: Koordinaatit osoittavat kohtaa, johon Pitulannummen vuoden 1934 kaivausalue on merkitty museoviraston topografisessa arkistossa olevalle karttaotteelle mittakaavassa 1:42 000.

Kaivauskertomuksen sanalliset tiedot asuinpaikan sijainnista näyttäisivät nekin sopivan juuri näitten koordinaattien ilmoittamaan maastonkohtaan. (Muinaisjäännösrekisterissä olleista koordinaateista ks. alla.)

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km itäkoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Killainen 415

Tila: Pitula, RN:o 1:32 (538-415-0001-0032)

Omistajat: Lasse Juhani Pitula ja Soilikki Helena Pitula

Osoite: Vahdontie 130, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol.	KM 9238
	irtol.	KM 9466:1
	irtol.	KM 9487:2
Helmer Salmo	tark. 1934	KM 9958
Ella Kivikoski	kaiv. 1934	KM 9871:1-9
Torsten Edgren	inv. 1959, n:otta, s. 3	-
Sirkku Pihlman	tark. 12.8.1983	KM 22619:1-2

Tässä yhteydessä kannattanee huomioida myös KM 9232.

INVENTOINTI 2003

Aika: 3.9.2003

Löydöt: KM 34385, iskoksia

Karttaotteet: n:o 14

Kuvat: Iskoksien löytöpaikka hiekkakuopan reunaleikkauksessa.

LYHYT KOHDEKUVAAUS

Kahden vainion välisellä viljelemättömällä kaistaleella on tien vieressä hiekkakuoppa, jonka kohdalta asuinpaikka on tullut esille.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 500 m Härkäsuosta pohjoiseen ja Lapilan talosta noin 400 m länteen tien varrella. Tässä ajotie kulkee pienen matalan hietikkomäen lävitse tehdyssä leikkauksessa. Tien eteläpuolella töyräs on jäljellä, pohjoispuolelta harjanne on kaivettu pois lähes reunoja myöten. Kuopan ympärillä kasvaa sekalaista nuorta puustoa. Maanpinnan kasveihin kuuluu mm. sammalta ja kanerva. Tässä olevat koordinaatit eroavat tälle kohteelle muinaisjäännösrekisteriin merkityistä (ne olivat: 6733666/3236173), mitkä osoittivat lähellä olevalle toiselle muinaisjäännökselle, Pehkutehtaan eli Kyläsuon nummen asuinpaikalle.

Kohteen kuvaus:

Kaivauksissa 1934 on löydetty kolme liettä ja kaksi nokipesäkettä, ja niiden lisäksi vain iskoksia. Ennen kaivauksia hiekkakuopan pohjalta oli löytynyt saviastian paloja. Hiekkakuopan reunaleikkauksissa näkyi nyt karkeaa hiekkaa, joka ei näyttänyt olevan kovin kivensekaista. Havaittiin 8-9 m tien pohjoispuolelta kuopan itäreunalta kaksi iskosta, jotka tallensin (KM 34385). Hiekkakuopan lähellä pelloissa kasvoi ohraa ja kauraa kun kävin, mikä häiritsi pintalöytöjen tarkastelua joitakin harvemmin kasvavia kohtia lukuun ottamatta.

Luokitusehdotus: 2. Se, että iskoksia on löytynyt vuonna 1983 ja 2003 osoittanee, että tästäkin muinaisjäännöksestä olisi vieläkin joitakin rippeitä jäljellä, vaikka se pahoin tuhoutunut onkin.

Lisäyksiä:

18 Linnamäki

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0018 Linnamäki.
Seutukaavan suojelukohde tunnuksilla 431 ja SU:2-alue.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: entuudestaan 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei muinaisjäänöksen merkkiä peruskarttalehdillä)

P = 6732 897, i = 3230 193, z = 20-25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus peruskartalta; mäen laki on yli 42,5 m:n apukäyrästä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: 2½-3 ha

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kaitarainen 411 ja Laihoinen 424

Tila: Meijerinmetsä, RN:o 6:10 (538-411-0006-0010) ja RN:o 2:122 (538-424-0002-0122)

Omistajat:

Meijerinmetsän: Harri Juhani Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 24, 21270 NOUSIAINEN) ja Terho Aarne

Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 46, 21270 NOUSIAINEN)

Toisen tilan (RN:o 2:122) omistajatietona: ”M0601 FINN-ANSSI KY”

Osoitteet:

Lisätietoja: Tila RN:o 2:122 on ollut vielä noin vuosi sitten Nousiaisten kunnan omistuksessa

ARKISTOTIEDOT

Hjalmar Appelgren

tark. 1886 -

Torsten Edgren

inv. 1958, s. 30, n:otta -

Esa Laukkanen

tark. 21.7.1987 -

ja 6.5.1988 (molemmat -

käynnit samassa

selonteossa)

INVENTOINTI 2003

Aika: 22.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAAUS

Tämä Laihoisissa sijaitseva Linnamäki on laaja verraten loivarinteinen mäki. Varustusten jäännöksiä ei ole.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee heti sen kohdan kaakkoispuolella, jossa vanha Mynämäentie ylittää Fatijoen.

Kohteen kuvaus:

Vanhimpia muistuinpanoja tästä mäestä on Hjalmar Appelgrenin käsikirjoitus ”Kertomus Muinaistieteellisestä tutkimusretkestä Länsisuomessa ja Hämeessä syvällä 1886” (ellei mahdollisesti Reinholmin laajoissa linnavuoria koskevista kokoelmissa ole mitään lyhyitä muistinmerkintöjä tästä). Metsäinen ja kalliainen mäki. Luoteinen reuna lähes rajoittuu Fatijoen uomaan. Mäen ympärillä on vainioita kaikilla suunnilla, osaksi aivan sen rinteiden juurella, osaksi niitten lähellä. Jostakin syystä peruskarttalehdelle

(1984) ei ole merkitty vanhaa autiota asuinrakennusta, joka mäen itäpuolella on (ehkä kartta on perustunut ilmakuvaan, jossa rakennus ei ole näkynyt kunnolla). Mäellä kasvaa mm. pähkinäpensaita.

Hjalmar Appelgren on käsikirjoituksessaan maininnut lyhyesti, että vuoren poikki kulkee sen keskikohdalta rotko, jonka ”kummassakin suussa näkyy olleen varustus”. Appelgrenin mukaan samasta rotkosta pääsi tasanteelle, jossa hän totesi olleen viisi tai kuusi yli metrin läpimittaista kiveä kehässä. Appelgrenin mukaan mäellä olleista vallituksista oli viety kiviä sillanrakennukseen. Torsten Edgren ei mainitse inventointikertomuksessaan Appelgrenin toteamaa kivikehää. Kesällä 1987 etsin sitä kivikehää Linnamäen päältä. Appelgrenin kuvausta vastaava rotko ja tasanko löytyivät helposti, ja tasangolla näytti olevan hänen selostustaan vastaava kiviryhmä sijainnissa: p = 6732 780, i = 3230 170, sitä pidin kuitenkin luonnon aikaansaamana (tarkemmin siitä on kertomuksessani kaivauksesta kohteessa Linnamäki 2, joka kohde tässä on inventointinumerolla 57).

Kirjallisuutta:

Jukka Luoto: Muinaislinnat, milloin ja mihin tarkoitukseen?. Muinainen Kalanti ja sen naapurit. Hämeenlinna 2003. (Sen artikkelin mukaan mukaan tämä mäki ei olisi muinaislinna.)

Hjalmar Appelgren: ”Suomen muinaislinnat”. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja XII, painettu v. 1891.

Kansanperinteen mukaan lähellä olisi Linnamäen läntisen rinteen juurella ollut Käräjäkiviksi sanottu kivikko. Sen otaksuin luonnonmuodostumaksi tarkastaessani sitä 6.5.1988. Linnamäen maastossa on myös kivivalli, kaikei historialliseen aikaan kuuluva, ja tietty suurehko kivipaasi, jonka kansanperinne on väittänyt olleen sotapäällikön haudalla (näistä on tarkempia tietoja tarkastuskertomuksessani). Sijainnit ovat seuraavat. Käräjäkivet: p = 6732 800, i = 3230 100, paasi: p = 6732 780, i = 3230 160, valli: p = 6732 700, i = 3230 300.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Tämä mäki on luonnonsuojelualue. Mäen juurelta on kulkenut Suuri postitie (85) Turusta Kustaviin ja edelleen Tukholmaan. Vanha tielinja kivisiltoineen näkyikin Linnamäen luoteispuolella olevan tienoikaisun vierellä.

19 Koljolan linnavuori

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0019 Koljolan linnavuori.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 649.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6733 448, i = 3232 405, z = 45

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: hehtaarin luokkaa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1,4 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Koljola 417

Tilat: Mansikka, RN:o 6:39 (538-417-0006-0039) ja Kalliolähde, RN:o 6:35 (538-417-0006-0035)

Omistajat: Mansikan: Juha Kristian Puuri (osoite: Kappelmäentie, 21270 NOUSIAINEN) ja Jussi Petteri

Puuri (osoite: Linnankatu 27 C 48, 20100 TURKU);

Kalliolähteen: samat kuin Mansikan tilalla ja kolmantena Tuula Aulikki Puuri (osoite: Repolantie 276, 21270 NOUSIAINEN)

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Hjalmar Appelgren

tark. 1886

-

Torsten Edgren

inv. 1958, n:otta, s. 30

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 19.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o

Kuvat: mustavalkonegatiivissa: alempi kivivalli. Diat: Ylempi kivivalli; yksityiskohta samasta; ylempi kivivalli; lähde vuorella; vuoren päällystä.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Puolittain vainioihin, puolittain metsään rajoittuva kallioinen mäki. Mäen juurella asuinrakennuksia.

Metsäalue ulottuu idästä päin vuorelle. Vuoren päällä on hyvä lähde, josta otetaan vettä lähitaloon.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Koljolan kylän keskellä olevasta monihaarisesta teiden risteyskohdasta noin kilometri länteen ja noin 150 m Repolan ja Koljolan välisen tien (Repolantie) pohjoispuolella.

Kohteen kuvaus:

Koljolan linnavuoresta on tietoja jo Reinholmin kokoelmassa. Hän on Appelgrenin mukaan niissä (n:o 6) kirjoittanut, että Koljolan linnavuorella olisi monta yhdensuuntaista solaa, joiden ulkosuissa olisi pieniä kivivarustuksia (smärre stenbarrikaderingar). Koljolan vuorella todella on pohjoislaidalla vainiolle päin laskeutuvan solan suussa selvästi rakennettuja kivivalleja.

Vuorella olevat kivivallit sijaitsevat lähellä sen pohjoisreunaa solassa, jossa rinne nousee loivasti toisin kuin muualla siinä päässä vuorta. Vuoren koillispuolella olevalta kapealta pellolta näkyy vuoren juurelta ylärinteeseen katsottuna noin 2 m korkea siirtolohkare vuoren rinteellä. Se lohkar on suunnilleen sijainnissa p = 6733 490, i = 3232 380. Sen länsipuolella on valleista toinen. Siitä vallista 13,5 m ylärinteeseen on toinen valli.

Alempana rinteessä olevan 1½ m:n mittaisen kivivallin itäpää liittyy kallionnokkaan ja länsipää solan pohjalla olevaan noin kolmen metrin läpimittaiseen siirtolohkareeseen. Tämä puolitoistametrinen valli on matala, ja huolella ladottu, siinä on ainakin kolme kivikerrosta. Sen paksuus on 40-70 cm. Sammal peittää kiviä niin, että kaikkien kokoa ei saa selville; suurin, jonka koko erottui, oli läpimitaltaan noin 35 cm. Mainitun kolmimetrisen siirtolohkareen läntisellä kupeella on sammaltunut kivirykelmä, jonka pituus on 3-3,6 metriä ja leveys samaa luokkaa, korkeutta on vaikeata sen sijaintipaikan pinnanmuotojen johdosta hahmottaa. Se kivikko saattaa ehkä olla jokin sortunut korkeampi rakenne. Siinä kivien tavallinen läpimitta oli noin 35 cm:n luokkaa, muutaman kiven läpimitta oli metrin paikkeilla.

Ylempänä rinteessä oleva kaksiosainen kivivalli: Tämä on 13,5 m:n etäisyydellä edellisestä vallista. Niiden välillä on tasaisesti pohjoiseen laskevaa solan pohjaa. Ylärinteen vallin 5-7½ m:n mittaisen **pitemmän itäisen osan** leveys on 85 cm, korkeus on samaa luokkaa, valli on melko tasakorkuinen ja ulottuu yhdestä kallionnokasta toiseen tehden välillä noin 90 asteen mutkan. Vallissa on suora viisimetrisen seinämä ja sitä vastaan kohtisuora puolta lyhyempi seinämä. Seinämien liittymäkohdassa on läpimitaltaan metrisen lohkarin ja sen vieressä toinen, joka on läpimitaltaan noin 80 cm. Tavallinen kivikoko vallin tässä osassa vaihtelee rajoissa 20-65 cm, kivet ovat pyöristyneitä ja melko säännöllisen muotoisia, niitten pinnoissa on sammalta. Vallin lyhyempi **puolitoistametrinen osa** on liittyy samaan kallionnokkaan, johon viereinen vallikin, ja ulottuu toiseen kallionnokkaan. Kivien tavallinen läpimitta tässä jaksossa on 40 cm, yksi kivi on selvästi suurempi, pikkukiviä on vain vähän. Kivirakenteen yläpinta on vallin kummassakin jaksossa suunnilleen samalla korkeudella.

Koljolan linnavuorelle on luullakseni helpointa päästä etelälaidalla olevan vanhan asumattoman rakennuksen luota.

Kirjallisuutta:

Appelgren, Hjalmar: Suomen muinaislinnat. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja XII. H:ki 1891.

Jukka Luoto: Muinaislinnat, milloin ja mihin tarkoitukseen?. Muinainen Kalanti ja sen naapurit. Hämeenlinna 2003.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

20 Nunnavuori

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0020 Nunnavuori.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 640.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: pronssikausi

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (Merkitty vuosien 1984 ja 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6734 382, i = 3226 148, z = 30

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei määritetty

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7½ km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Nutturla 429

Tila: Männistö, RN:o 3:35 (538-429-0003-0035)

Omistaja: Maire Eeva Varjonen

Osoite: Humalistonkatu 17B A 19, 20100 TURKU

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Anna-Liisa Hirviluoto

tark. 6.7.1966

-

Juha-Matti Vuorinen

inv. 2.9.1986

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: Sateen vuoksi ei ole valokuvia inventointikäynniltäni.

LYHYT KOHDEKuvaus

Hiidenkiuas korkealla metsäisellä mäellä, jonka juurella rakennuksia. Yleisesti tunnettu nähtävyyshkohde.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee peltojen ympäröimällä ½ km pitkän N-S-suuntaisen mäen laella, rautatien ja niin sanotun Nutturlan makasiiniteatterin näyttämön välillä.

Kohteen kuvaus:

Julkaisussa "Suomen Museo" on Oskar Rancken v. 1894 käsitellyt mm. Nousiaisten Nutturlanvuoren kivikolurauniota, joka hänen selostuksestaan päätellen voisi olla Nunnavuoren vare (Ranckenin sanalliset paikanmäärytykset ovat liian pitkiä tähän liitettäväksi). Rancken ja muutamat muut olivat avanneet Nutturlanvuoren kiviraunion v. 1850. Siitä ja v. 1840 Nousiaisten Toroisissa avatusta toisesta röykkiöstä ei ollut tullut muita löytöjä kuin mahdollisesti joitakin polttamisen jälkiä (Rancken: "Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta" Muutamia muistutuksia J. Sjörosin teokseen etupäässä Mynämäkeen ja Mietoiisiin nähden", s. 172. SM 1894.). Nunnavuoren röykkiötä ei mainita A. M. Tallgrenin "Varsinais-Suomen historia I:ssä" vuodelta 1931. Vuonna 1958 valmistuneessa Nousiaisten inventointikertomuksessa ei ole tietoja Nunnavuoren hiidenkiukaasta, ei liioin vuonna 1977 ilmestyneessä "Nousiaisten historia I:ssä", teoksen ilmestyessä Anna-Liisa Hirviluoto oli kuitenkin jo käynyt tarkastuskäynnillä Nunnavuorella toteamassa sieltä hiidenkiukaan. Vaikka Nunnavuoren röykkiö on pahoin pengottu, se on silti suuri vieläkin. Röykkiö on Juha-Matti Vuorisen mittauksen mukaan 20,2 m pitkä, 14,6 m leveä, ja sen korkeus on yksi metri. Vuorisen mukaan tästä kalliolla sijaitsevasta röykkiöstä on varsinkin etelälaidasta ajettu pois paljon kiviä. Erikoista on, että

ainakin yksi erillinen muutaman kiven tiivis ryhmä näyttää olevan röykkiön ulkoreunasta muutamia metrejä etelään.

Tämän hiidenkiukaan suosiota nähtävyytenä on varmaankin lisännyt sen kuuluminen niin sanotun Raukkaan reitin kohteisiin (Ne on esitelty Varsinais-Suomen maakuntaliiton julkaisemassa pienpainatteessa ”Raukkaan reitti”, joka on painettu joskus 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa.). Raukkaan reitin kohteilla on ollut aikoinaan hyvät opastaulut. Tällainen opastaulu on Nunnavuorellakin jo aivan kelvottomaksi ränstynyt. Karhunhammas 14:ssa tämä hiidenkiuas on mainittu kylännimellä ”Nutturla”.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: – Nunnavuori-paikannimeen liittyvä tutkielma on Mauno Kosken ”*Nunna* ’jättiläinen’”, ss.: 39-47 v:n 1958 Virittäjässä, tosin siinä artikkelissa ei taideta esitellä Nousiaisten Nunnavuorta esimerkkien joukossa.

21 Kalmamäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0021 Kalmamäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2 (muinaisjäännösrekisterin mukaan 2, johtuneeko siitä, että tästä on todettu sekä polttokenttäkalmistoa että ruumiskalmistoa)

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 445, i = 3233 589, z = 20-25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: Koekaivausten tulosten mukaan kalmisto kattaa mäen laen kokonaan ja osan rinteitä.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta noin 250 m etelään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403 ja Topoinen 446

Tila: Rauvola, RN:o 7:29 (538-403-0007-0029) ja ?, RN:o 2:22 (538-446-0002-0022)

Omistajat: Rauvolan: Raili Annikki Rauvola ja Reijo Johannes Rauvola;

Osoitteet: Rauvoloitten: Halisojantie 60, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen koekaiv. 1985

TYA 320:1-41, esineitä, esineen katkelmia, saviastian paloja, palanutta ja palamatonta luuta.

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: Kalmamäki kuvattuna lännestä

LYHYT KOHDEKuvaus

Korkea rakentamaton mäki vainiolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä muinaisjäännös on mäellä, jonka laki on noin 250 m etelään Nousiaisten kirkosta.

Kohteen kuvaus:

Kalmamäeltä on kuuleman mukaan löytenyt lasihelmiä; ne oli löytänyt Reijo Rauvola lapsuudessaan. Helmet kun olivat päässeet putoamaan hänen rintataskustaan. Kalmisto on todettu kesällä 1985 Aino Nissinahon ja Hannu Poutiaisen johtaman Turun yliopiston kautta toteutetun rautakautisen asutuksen kartoituksen yhteydessä. Silloin Kalmamäellä on tehty koekaivaus. Mäellä kasvaa männikköä ja mm. vadelmapensaikkaa. Maaperä ei ole siellä aivan tasapintainen, vaan paremminkin siinä on loivia kohoumia. Itälaidalla on avokalliota.

Luokitusehdotus: 2 edelleen

Lisäyksiä: Pellosta mäen pohjoisrinteen juurelta on havaittu kuppikivi (tentatiivikohde T4 Rauvola).

22 Anttila

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0022 Anttila.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: pronssikautinen?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 646, i = 3226 452, z = 20

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus Lounaisrannikon hautarauniot - projektin perusaineiston mukaan.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 7 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Toroinen 447

Tila: Anttila, RN:o 1:53 (538-447-0001-0053)

Omistajat: Kerttu Kaarina Kauppila ja Risto Olavi Kauppila

Osoite: Toroistentie 37, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Juha-Matti Vuorinen

inv. 2.9.1986

-

Heljä Brusila

inv. 12.12.1996

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 1

Kuvat: Sateen vuoksi en ottanut valokuvia.

LYHYT KOHDEKUVUUS

Hiidenkiuas laajahkon mäkialueen rakentamattomalla länsilaidalla tasaisen peltolakeuden yläpuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Hiidenkiukaan jäännös rakentamattomalla kalliolla, peltovainion yläpuolella, rautatien ja Nousiaisten Nummelta Mahalaan ja Mietoisten kirkonkylään vievän tien tasoristeyksestä runsas 100 m kaakkoon.

Kohteen kuvaus:

Juha-Matti Vuorisen ilmoittamien tietojen mukaan röykkiöstä on tullut ilmoitus T. Virtaselta vuonna 1985. Myös Antti Lonki on ilmoittanut tästä tutkijoille. Röykkiö (tunnus Turun yliopiston TYARKTIKA-tietokannassa: 538-06-0500-7) on pahoin hajoitettu, ja sen mittoja on vaikeata tarkoin määrittää, pituus on aiempien mittausten mukaan 12,5 m tai n. 13 m, leveys on 7,4 m tai 6 m. Korkeuden on määrittänyt Vuorinen saaden korkeudeksi 0,4 m. Hänen mukaansa kivien halkaisija on rajoissa 0,2-0,6 m. Julkaisussa Karhunhammas 14 on esitetty yhtenä neljästä Toroisten nimellä luetellusta röykkiöstä.

Luokitusehdotus: entinen

Lisäyksiä: Vuonna 1840 Oskar Rancken ja muutamat muut olivat avanneet jonkin Toroisten röykkiöistä. Joko niistä tai Nousiaisten Nutturlanvuoren röykkiöstä he olivat tavanneet mahdollisesti jotakin polttamisen jälkiä, minkä lisäksi ei röykkiöistä muuta löytynytäkään. (Oskar Rancken, ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta” Muutamia muistutuksia J. Sjörosin teokseen etupäässä Mynämäkeen ja Mietoisiin nähden”. Suomen Museo 1894, s. 172.)

23 Radan varsi 224

Muinaisjäännösrekisterissä numerolla 538 01 0023, nimi ollut siinä Paijula, joka kuitenkin on kylän nimi.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6732 174, i = 3226 780, z = 20-25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeustieto peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön pohja-ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6½ km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylät: Aatoila 401 ja Paijula 431

Tilat: Hakapelto, RN:o 1:16 (538-431-0001-0016) ja, RN:o 3:8 (538-401-0003-0008)

Omistajat: (Hakapellon) Auli Kaarina Taka-Paijula ja Maila Marjatta Taka-Paijula

Osoitteet: ei ollut käytetyssä tietokannassa

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

kirjallinen ilmoitus -

päiväyksellä 28.8.1996

Heljä Brusila

tark. 12.12.1996 -

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 1

Kuvat: Sateen vuoksi en valokuvannut.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö pienellä kuperalla kalliolla metsässä tilusrajalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Aatoilan ja Paijulan rekisterikylien välisellä rajalinjalla rautatien ja Nousiaisten Nummelta Mietoisten kirkonkylään vievän tien välillä. Aivan lähelle on peruskartalla merkitty radan varren välimatkapiste 224.

Kohteen kuvaus:

Kuulin tästä röykkiöstä Aulis Mantereelta 6.5.1995. Röykkiön päällä oli lahonneen puuidan jäännös nähdessäni sen 24.5.1995. Jo silloin röykkiö vaikutti hajotetulta. Heljä Brusila on tarkastuskäynnillään todennut röykkiön koko laajuudeksi noin 6-7 m X 10 m; sen itäosa on matalaa kivikkoa, länsiosassa taas on silmäkivi ja sen länsipuolella kivirivi muita suuremmista kivistä.

Luokitusehdotus: entinen

Lisäyksiä:

24 Alakoulunmäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0024 Alakoulunmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat (?)

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6733 789, i = 3226 265, z = 12,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus tarkastuslomakkeesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 7 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Toroinen 447

Tila: Isotalo, RN:o 1:34 (538-447-0001-0034)

Omistajat: Hilikka Hillevi Ketola ja Mauri Sulo Valter Ketola

Osoite: Nutturlantie 170, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

Irtol.
tark. 21.8.1997

KM 29828, palanutta savea

INVENTOINTI 2003

Aika: En käynyt tällä kohteella inventoidessani

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 1

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pieni rakentamaton mäki, jota lounaan suunnalla rajoittuu tiehen, muualla peltovainioon.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee mäellä, joka on rautatien ja Nousiaisten Nummelta Mietoisten Raukkaalle menevän tien tasoristeyksestä n. 450 m kaakkoon. Myös lähempänä on tasoristeys. Mäki on pienialainen ja jyrkkärinteinen, sillä on avokalliota.

Kohteen kuvaus:

Tämä muinaisjäännös on löytynyt siten, että Jukka Sainio oli kiinnittänyt huomiota tähän pieneen mäkeen, ja hieman tutkinut sitä metallinpaljastimella, ja hän oli havainnut läheltä maan pintaa keramiikalta tai palaneelta savelta näyttävän löydön kohdasta, josta metallinpaljastin oli antanut signaalin. Sainio oli lopettanut kaivamisen havaittuaan sen. Kun kävin hänen kanssaan löytöpaikalla 21.8.1996, olin huomaavinani, että humuksen alla olisi vaikuttanut olevan kivikkoa. Heljä Brusila tarkasti tämän löytöpaikan siitä päivälleen vuotta myöhemmin. Silloin avattiin pieni kuoppa uudelleen sille kohdalle, josta Sainio oli havainnut signaalin ja löydön. Kuoppaa ei kuitenkaan syvennetty. Löytö kuulunee rautakautiseen muinaisjäännökseen, joko kalmistoon tai sitten asuinpaikkaan.

Luokitusehdotus: entinen.

Lisäyksiä: Muinaisjäännösrekisterissä oleva nimi Alakoulunmäki ei ehkä ole paikkakunnalla yleisesti käytössä oleva nimitys, mutta sopiva sikäli, että tälle mäelle on joskus suunniteltu alakoulua.

25 Takamäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0025 Takamäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6733 625, i = 3225 858, z = 25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus tarkastuslomakkeelta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön pohja-ala runsas 100 m².

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7½ km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Toroinen 447

Tila: Isotalo, RN:o 1:34 (538-447-0001-0034)

Omistajat: Hilka Hillevi Ketola ja Mauri Sulo Valter Ketola

Osoite: Nutturlantie 170, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

kirjallinen ilmoitus

14.2.1997

Heljä Brusila

tark. 21.8.1997

INVENTOINTI 2003

En käynyt tällä kohteella inventointiaikana, koska se oli hiljattain tarkastettu ja sijaitsi erillään muista kohteista niin, että sen lähelle ei tullut muitten kohteitten tarkastamisen vuoksi käyntiä.

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 1

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hiidenkivas peltojen keskellä olevalla metsäisellä rakentamattomalla mäellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kuuvajoen ja rautatien välillä.

Kohteen kuvaus:

Kohde on tullut tutkijoiden tietoon arkeologian harrastajatoiminnan vaikutuksesta. Jukka Sainio oli kuullut lähellä asuvalta Pekka Virtaselta tämän röykkiön olemassaolosta ja havainnut, että sitä ei ole mainittu muinaisjäännösten yleisesityksissä. Sainio, Virtanen ja minä kävimme mäellä 26.10.1996, ja ilmoitin sen sijainnin 14.2.1997 tarkastamista varten.

Heljä Brusila tarkasti röykkiön maanomistajan ollessa myös paikalla 21.8.1997, Sainio ja minä olimme silläkin käynnillä mukana. Heljä Brusilan 11.12.1997 laatiman selonteon mukaan tämä röykkiö on mäen korkeimmalla laella kuperalla kalliopinnalla. Röykkiössä on ehkä penkomisen jälkiä. Sen laidalla näytti olevan myös selvää kivikehää. Röykkiön läpimitta on 11 X 13 m, röykkiön lounais-länsiosasta on kuitenkin ajettu kiviä.

Luokitusehdotus: entinen luokitus

Lisäyksiä: Vuonna 1840 Oskar Rancken ja muutamat muut olivat avanneet jonkin Toroisten röykkiöistä. Joko niistä tai Nousiaisten Nutturlanvuoren röykkiöstä he olivat tavanneet mahdollisesti jotakin polttamisen jälkiä, minkä lisäksi ei röykkiöistä muuta löytynytäkään. (Oskar Rancken, ”Muinaismuistoja Mynämäen

kihlakunnasta' Muutamia muistutuksia J. Sjörosin teokseen etupäässä Mynämäkeen ja Mietoisiin nähden". Suomen Museo 1894, s. 172.)

26 Pehkutehdas

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0015 Pehkutehdas.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivi- ja/tai pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6733 581, i = 3236 105, z = 40

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus tarkastuskertomuksesta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 2½ km itäkoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Killainen 415

Tila: Koivisto-Pajala, RN:o 6:2 (538-415-0006-0002)

Omistajat: Jukka Antero Pajala ja Raili Maria Pajala

Osoite: Raili Maria Pajala, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Helmer Salmo (Salonen)

tark. 12.6.1934

-

irtol. 1936

KM 10518, kivitaltta

Esa Laukkanen

tark. 25.10.1987

KM 24150:1-2

INVENTOINTI 2003

Aika: 3.9.2003 ja 8.11.2003

Löydöt: KM 34386, iskos

Karttaotteet: n:o 14

Kuvat: Hiekkakuopan reunaleikkausta kohdalta, josta löytyi iskos.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikkalöytöjä on havaittu metsässä vaimion länsipuolella asfalttitiestä pohjoiseen olevilta hiekkakuopilta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Löytöpaikat ovat Pehkutehtaalta pohjoiseen Haverinnummelle lähtevän tien ja Ojankulmalle menevän tien (Vahdontie) risteyksen koillispuolelta. Salmo on käyttänyt tästä nimitystä Kyläsuon santakuoppa. Maalaji on melko karkeaa käytännöllisesti katsoen kivetöntä hiekkaa.

Kohteen kuvaus:

Ensimmäinen löytö tältä asuinpaikalta näyttää olleen Frans Leivon löytämä kivitaltta KM 10518. Löytöpaikka varmentuu paitsi taltan löytötietojen perusteella, myös Salmon tarkastuskertomuksen ja Leivon tekemän pienen karttapiirroksen avulla, jossa näkyy Kyläsuon nummi (Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa). Tarkastuksessa 25.10.1987 löytyi hiekkakuopan eteläreunasta kolme saviastian palaa ja kvartsi-iskos. Silloin havaittiin kaksi erillistä löytökohtaa noin 30 m:n etäisyydellä toisistaan. Inventoinnissa huomasin hiekkakuopan eteläreunasta, oikeastaan paremminkin kaakkoisreunasta, yhden iskoksen, joka oli ehkä joitakin kymmeniä metrejä itään niiltä kohdin, joilta v:n 1987 löydöt saatiin. Mitään mahdollisesti muinaisen asutuksen värjäymiä kohtia ei näkynyt, eikä sellaisia tässä tietyvästi ole aiemminkaan nähty.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Läheltä on Pehkutehtaalta löytynyt kivikirves. Jukka Sainio oli hankkinut tiedon sen löytöpaikasta, joka on ollut entisen turvepehkutehtaan rakennuksen lounaiskulman ja sen tontin lounaiskulman puolivälissä kohdassa: p = 6733 340, i = 3236 350.

27 Seinäkallio

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0027.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (nuorakeramiikka)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6733 520, i = 3235 610, z = 47,5-50

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 2 km itäkoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Killainen 415

Tila: Majamäki, RN:o 4:18 (538-415-0004-0018)

Omistajat: Riitta Kaarina Lindgren

Osoitteet: Tontinmäentie 15, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

tark. 1994

KM 28804, mm. nuorakeramiikka

INVENTOINTI 2003

Aika: 22.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 14

Kuvat: Asuinpaikkaa tien vierellä.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikkalöydöt ovat tulleet esille asfalttitienvierestä, jossa metsäisellä ja kallioisella mäennyppylällä oli kuorittu jostakin syystä maan pintaa pieneltä alalta. Lähellä ei ole rakennuksia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Hieman länteen siitä kohdasta, missä Vahtoon menevästä tiestä haarautuu etelään Seinäkallion ylitse menevä ajotie. Avokallion nokka, jota on hieman louhittu tienrakennuksessa, on aivan löytöpaikan lähellä, joka on mäen harjan tuntumassa länteen viettävässä rinteessä. Ympäriällä maanpinta on laajalti tasaista, kivenlohkareitakin näkyy ympäristössä. Metsä ympärillä on mäntyvaltaista. Maanpintaa peittää sammal ja jäkälikkökin.

Kohteen kuvaus:

Olen löytänyt tämän 14.8.1994, kun poikkesin mäellä sen ohi kulkiessani. Silloin tien (Vahdontien) eteläpuolelta aivan tienojan eteläreunan vierestä oli kuorittu pintaturve pois noin 5 m X 10 m:n alueelta. Kaikki löydöt, jotka havaitsin silloin, olivat siinä kuoritussa kohdassa. Silloin löytämissäni saviastian paloissa oli mm. yksi koristeltu nuorakeraamisen astian reunapala. Käydessäni nyt oli kasvillisuus peittänyt sen kuoritun kohdan ja tienojien leikkaukset.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

28 Kurjenmäki

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0028 Kurjenmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivi- ja/tai pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6736 364, i = 3229 536, z = 40

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisterin mukaan, z-koordinaatti tarkastuskertomuksen mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikea määrittää

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kaitarainen 411

Tila: Tasanen, RN:o 5:18 (538-411-0005-0018)

Omistajat: Sirkka Marita Tasanen ja Taneli Ilkka Tasanen

Osoite: Kaitarainen, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

tark. 30.9.1990

KM 26067, iskoksia

INVENTOINTI 2003

Aika: 26.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: Kurjenmäen sorakuoppia, joista on iskoslöytöjä.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Löytöpaikka metsässä olevalla pienellä hiekanottoalueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Metsässä noin 200 m koilliseen valtatie 8:n varrella olevasta kilometripylvään 114/27 paikasta. Kurjenmäen talo on tästä n. 300 m etelään. Ylärinteen puolella pohjoisessa kuoppa rajoittuu avokallioihin. Puusto hiekanottoaikojen ympärillä on lähinnä kuusia ja mäntyjä. Maanpinnan kasvillisuuteen kuuluu sammalta, jäkälää, kanervaa ja puolukanvarpuja.

Kohteen kuvaus:

Antti Kolhi ja minä tarkastelimme 30.9.1990 hiekkakuoppia vapaalla ajallamme tällä alueella, jossa Kolhi arveli saattavan olla merkkejä kivikauden asutuksesta. Iskoksia löytyi silloin kallioisen mäkiäluen etelärinteellä olevalta hiekkamaalta. Siinä pitkänomainen pohjois-eteläsuuntainen hiekkakuoppa on keskiosaltaan hyvin matala ja molemmista päistä syvämpi. Kuopan 2-4 m syvä eteläpää on nyt osaksi sammaleen ym. kasvillisuuden peitossa. Keskellä kuoppaa oleva korkeaksi jäänyt harjanne on kasvillisuuden peittämä. Kuopan eteläisessä päässä on hiekan joukossa jonkin verran nyrkin kokoisia ja pienempiä kivenmurikoita. Kuopan länsipuolelta kulkee pohjois-etelä-suuntainen ajotie ja itäpuolelta toinen. Vuonna 1990 havaitut löydöt olivat kuopan eteläpäässä pienellä muutamien metrien läpimittaisella alalla hiekkakuopan länsireunassa siinä, missä tämä reuna oli lähinnä kuopan ohi kulkevaa toista pohjois-etelä-suuntaista ajotietä. Myöhemmin, kun Antti Kolhi ja minä kävimme 19.5.1996 tällä hiekkakuopalla, havaitsimme yhden porfyri-iskoksen hiekkakuopan itäreunasta arviolta noin 70-100 m koilliseen aiemmin havaitusta löytökohdasta, jolla silloin näkyi kvartsiydin ja iskos. Tallensin nämä, mutta niitä ei kannattane

liittää mihinkään kokoelmiin. Käynnilläni 26.9.2003 en havainnut muita löytöjä kuin yhden suuren lohkaistun porfyyriliuskan, joka oli ajotiellä. En tallentanut sitä. Löytötiheys ei kuopan reunoissa ole vaikuttanut erityisen suurelta. Keramiikkaa ei täältä ole löytynyt. Sellaisia maaperän värjäytymisiä, jotka voisivat liittyä esihistorialliseen asutukseen, ei täältä ole havaittu. On mahdollista, että tämän hiekkakuopan reunaleikkauksissa on tullut esiin vain asuinpaikan laitaosia. Ehkä asuinpaikan keskikohta, jossa keramiikkaa, hioimia ym. luulisi olevan jäljellä, on vielä löytymättä, tai sitten se on tuhoutunut hiekanotossa. Muinaisjäännökseen kuuluneen ainakin se muutaman metrin läpimittainen alue, josta löytöjä on vuonna 1990 tallennettu ja sitä lähinnä oleva kuopan eteläpään länsiosa. Kuopan itälaidasta löytynyt porfyryri saattaa olla yksittäinen asuinpaikan lähelle kulkeutunut iskos, ja tielle päätyneen iskoksen voi jättää luvuista.

Luokitusehdotus: 2.

Lisäyksiä:

29 Ampumarata

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0029 Ampumarata.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen. (Antti Bilundin arvion mukaan hänen tästä kohteesta löytämänsä ruukunpalat sopisivat hyvin myöhäiskampakeramiikaksi.)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6735 118, i = 3227 884, z = 33-37

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäänösrekisteristä, z-koordinaatit Bilundin tarkastuslomakkeelta, jossa ne ovat tarkemmat kuin omallani.

Maastomerkinä: ei merkintää

Pinta-ala: Ei selvillä.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6 km länsiluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylät: Hyrkki 407 ja Nutturla 429

Tilat: ?, RN:o 1:17 (538-407-0001-0017) ja Kolli, RN:o 3:36 (538-429-0003-0036)

Omistaja (Kollin): Kari-Matti Tapio Hiivola

Osoite: Ruonkalliontie 11, 23120 MIETOINEN

Lisätietoja: Toisen tilan omistajaa ei ollut käytetyssä tietokannassa.

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

tark. 24.9.1991

KM 26068, asuinpaikkalöytöjä

Antti Bilund

tark. 8.5.1997

KM 30220:1-8, asuinpaikkalöytöjä

irtol.

KM 34387:1-2, kivikiekko ja

kvartsiydin

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt:

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Löytöpaikat ovat melko tasaisella hiekkakankaalla ampumaradan rakennusten läheisyydessä toinen niiden eteläpuolella, toinen länsipuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Löytöpaikan luona on ampumarata ja metsästysmaja, jonka osoite on Kärryistentie 90. Maalaji on hiekka.

Kohteen kuvaus:

Ampumaradan seutua otaksui mahdolliseksi kivikauden löytöpaikaksi ensin Antti Kolhi pohdiskeltuaan Nousiaisten löytöseikkoja arkeologian harrastuksen vuoksi. Hänen aloitteestaan tarkkailimme pintalöytöjä ampumaradan ympäristössä 28.7.1990, jolloin löytyi melkein heti iskoksia ja lähes ehjä kivinen nuolenkärki. Kaikki silloin havaitsemamme löydöt tulivat laajahkon hiekkakuopan laitaa sivuavan ajotien reunaleikkauksesta ja siitä irronneesta maasta vain muutaman metrin alalta. Käydessämme samoilla seuduilla 5.9.1996 havaitsimme ampumaradan rakennusten ja Kärryistentien välillä olevan mäennyppylän etelärinteen taitteesta lisää kivikauden löytöjä metsä-äestysalueelta, ja poimimme niistä mahdollisen kivikiekon (KM 34387:1). Löytökohta näytti olevan n. 140 m:n pohjoisluoteeseen entisestä; uusien löytöjen löytöpaikaksi merkitsin x = 6725 39, y = 1556 04 (p = 6735 250, i = 3227 840).

Vuonna 1997 Antti Bilund on todennut ajotien reunaleikkauksesta havaitsemamme löytöalueen jatkuvan aiemmasta löytökohdasta ainakin 20 m länteen-luoteen suuntaan. Löytöalueen hän totesi hiekkakuopan seinämissä olleista löydöistä. Antti Bilund on hänkin havainnoinut 8.5.1997 pintalöytöjä metsä-äestysalueelta ampumaradan rakennusten ja Kärrystentien välillä olevan mäennyppylän eteläkärjen luota löydettyään itsenäisesti tämän kohteen retkeillessään. Häneltä on tieto, että metsä-äestysalueella löytökohta on itä-länsi-suunnassa noin 50 m pitkä, leveyden ollessa 20 m. Bilund oli havainnut, että äestysalue ulottui lounaassa, lännessä ja pohjoisessa laajemmalle kuin löydöt. Asuinpaikan hän arveli jatkuvan idässä ampumaradan alueelle. Löytöjä hän oli metsä-äestysalueella havainnutkin runsaimmin aivan ampumaradan rajan vieressä. Käydessäni 1.10.2003 paikalla, ei löytöalueen tarkkailu juurikaan enää ollut mahdollista, koska kasvillisuus jo peitti äestettyjä kohtia.

Tiedossa ei ole, onko molempien mainittujen löytökohtien välialueella aukottomasti asuinpaikan osia. Kaikki löydöt ovat loivasti etelään laskeutuvalla tasamaalla. Hiekkakuopan syvyys vuoden 1990 löytöpaikasta pohjoiseen oli 1,5-2 m.

Vuonna 1990 löytöpaikalla näkyi ajotien reunaleikkauksessa myös nokimaakuvioita, joista on piirros silloisessa tarkastuskertomuslomakkeessa. Tähän en näe tarpeelliseksi kopioida sitä piirrosta.

Luokitusehdotus: entinen.

Lisäyksiä:

30 Mustimetä

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0030 Mustimetä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1044 09 Tapaninen, 1994 (ei merkitty v:n 1984 eikä 1994 peruskarttalehdille)

P = 6740 213, i = 3234 260, z = 42,5-45

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisterin mukaan, korkeus peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkkaan tiedossa, mutta asuinpaikan läpimitta lienee joka tapauksessa vähintään noin kymmenen metriä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7½ km pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Paistanoja 432 ja Kallunen 413

Tilat: Kuusela, RN:o 3:26 (538-432-0003-0026) ja Ojanperä, RN:o 1:13 (538-413-0001-0013)

Omistajat: Kuuselan: Anna-Liisa Luotonen ja Voipa Luotonen; Ojanperän: Jukka Olavi Koivisto

Osoitteet: Koiviston: Paistanojantie 530, 21270 NOUSIAINEN (toisen kiinteistön omistajien osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa).

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1930- ja 1940-lukujen vaihde	KM 28818, riipushioin
Esa Laukkanen	tark. 1994 irtol.	KM 28802, saviastianpaloja ja iskoksia KM 34388:1-2, :4, saviastianpaloja ja iskos

INVENTOINTI 2003

Aika: 7.9. ja 29.9.2003

Löydöt: KM 34388:3, saviastian pala

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVUVAUS

Pienen jyrkän kallioisen mäen juurella sen länsipuolella metsätien varrella. Siinä laajuudeltaan toistaiseksi tuntematon kivikauden asuinpaikka on tullut näkyviin tien itäpuolella olevan matalan ja pienen hiekanottoaikan kohdalta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Mustimetian vainion eteläpuolella kohdassa, jossa Järvenkulmantien länsipuolella on tasamaata ja itäpuolella mäenrinne. Asuinpaikka on tässä rinteessä. Lähellä ei ole rakennuksia.

Kohteen kuvaus:

Ensimmäinen tunnettu löytö tämän asuinpaikan lähipiiristä on kivinen riipushioin, jonka oli huomannut Ester Laine joskus 1930-1940-lukujen vaihteessa ollessaan kokoamassa lehdeksiä rehuksi. Riipus oli löydettyessä ollut irtaallaan maassa kohdassa, jonka koordinaatit ovat p = 6740 600, i = 3234 980 (Ks. irtolöytöpaikkojen selostukset). Kuulin löydöstä 6.8.1994, ja 14.8.1994 Antti Kolhi ja minä menimme vapaalla ajallamme katsomaan löytöpaikkaa, silloin havaitsimme iskoksia ja keramiikkaa hiekkakuopasta. Riipushioimen löytöpaikalla emme havainneet mitään merkkiä muinaisjäännöksestä.

Asuinpaikka ei ole kaukana Paistanoja-nimisestä purosta. Ne kohdat, mistä asuinpaikkalöytöjä on havaittu, ovat alle 1 metrin syvyisen hiekkakuopan reunat, niistä noin 25 metriä kaakkoon on avokallio. Inventointikäynnillä tarkasteltiin pikaisesti pintalöytöjä. Hiekkakuopan pohjoispää on jo kasvanut umpeen eteläpäästä on ehkä otettu hiekkaa viimeksi, siinä kuopan reunat eivät ole peittyneet kasvillisuudella. Kuopan umpeen kasvamaton osa on tien suunnassa 19 m pitkä, leveyttä on viitisen metriä. Löytöpaikoilla on karkeata hiekkaa. Yksi pieni täplämäinen noen värjäämä kohta erottui nyt kuopan seinämässä. Tien takana löytöpaikoista katsoen on vanha tasaiseksi täytetty hiekkakuoppa. Sammal peittää paljolti maan pintaa.

Luokitusehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä: Läheltä on löytynyt myös kolme iskosta. Niitten, ja mainitun riipushioimen löytöpaikkoja olen selostanut toisella tarkastuslomakkeella, jonka olen täyttänyt 18.8.2003, sen kohdenimenä Rangel. (Ks. irtolöytöpaikkojen selostukset).

31 Rauanniittu

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0031 Rauanniittu.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (Jäkärän keramiikkaa, kts. alempana)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6737 543, i = 3231 041, z = 40-44

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisterin mukaan, korkeustieto koekaivauskertomuksesta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: Koekaivauskertomuksen mukaan tämän asuinpaikan läpimitta on 35 m tai vähemmän.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5 km pohjoisluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Repola 439

Tila: Kylähuitti, RN:o 3:32 (538-439-0003-0032)

Omistaja: Kerttu Marjatta Lukka

Osoite: Vainiopohjantie 33, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Nina Lepokorpi

tark. 2.5.1980

Reikäkivi (Nousiaisten kotiseutumuseolla)

Heljä Brusila

tark. 18.10.1985

KM 22957:1-8

irtol. 1987

KM 23596:1-3

?

koekaiv. 14.-24.6.1988

KM 24285: 1-148

INVENTOINTI 2003

Aika: 19.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat:

- Hiekkakuopan länsilaita.
- Hiekkakuopan pohjoislaita.

LYHYT KOHDEKUVUUS

Asuinpaikan löytöjä on näkyvillä metsässä olevan pienen matalan hiekanottoaikan reunaleikkauksessa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Asuinpaikka on Hautavuorensuon ja Rauanniitun peltovainion välillä ja samalla kahden mäen välillä. Ajojie kulkee pohjois-etelä-suunnassa matalan hiekkakuopan itäpuolitse. Kuopan läpimitta pohjois-eteläsuunnassa lienee runsas 20 metriä. Heti kuopan pohjoispuolella on jyrkästi pohjoiseen nouseva rinne. Asuinpaikan lähellä on puro tai metsäoja. Puusto kuopan ympärillä on nuoria kuusia ja mäntyjä; kuopasta itään on harvaa hongikkoa, ja siellä ei ole paljoa pieniä puita. Maaperä mäen alla on tasaista kivetöntä hiekkamaata.

Kohteen kuvaus:

Löydöistä aikajärjestyksessä ensimmäinen on reikäkivi, jonka Vilho Lukka ja Pentti Anttila olivat huomanneet mäyränkolon liepeiltä v. 1979. Seuraavana keväänä maakuntamuseon tutkija Nina Lepokorpi tarkasti paikan havaitsematta muita löytöjä. Pirkko Heikkilä oli sittemmin löytänyt lähelle reikäkiven

löytöpaikkaa tehdystä hiekkakuopasta keramiikkaa, ja sen jälkeen Heljä Brusila Turun maakuntamuseolta tarkasti löytöpaikkaa. Museovirasto on toimittanut täällä koekaivauksen löytäen mm. koristeltuja keramiikan paloja, jotka lienevät Jäkärän keramiikkaa.

Kuopan matalat reunaleikkaukset olivat osaksi kasvaneet umpeen. Niissä näkyi kuitenkin iskoksia lähes kaikkialla, havaitsin lisäksi yhden saviastian palan. Löytöjä en tallentanut. Kuopan pohjoislaidasta siitä, missä se on lähinnä mainittua ajotietä, oli otettu hiljattain hiekkaa. Maanomistajalta kuulin myöhemmin, että Museoviraston koekaivausryhmä oli antanut hänelle ohjeet, mistä hiekkaa sopii ottaa. Tuoreelta hiekanotokohdalta en havainnut löytöjä, kun sitä inventointikäynnilläni tarkastelin.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä:

32 Levonniittu

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0032 Levonniittu.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (nuorakeramiikka)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6736 420, i = 3230 245, z = 35

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: maanpinnassa näkyvästä löytöalueesta päätellen ehkä vajaa 2000 m².

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: 439 Repola

Tilat: Uusi-Hemminki, RN:o 8:0 (538-439-0008-0000) ja ?, RN:o 3:35 (538-439-0003-0035)

Omistajat:

Uuden-Hemmingin: Harri Juhani Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 24, 21270 NOUSIAINEN) ja Terho Aarne

Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 46, 21270 NOUSIAINEN)

Toisen tilan omistajasta ei ollut tietoa käytetyssä tietokannassa.

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

tark. 5.9.1994

KM 28805

Ehkä myös KM 6852:1 liittyy tähän.

INVENTOINTI 2003

Aika: 8.9. ja 26.9.2003

Löydöt: KM 34389, saviastian pala

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat 8.9.2003:

Mustavalkonegatiivit:

Mahdollinen kivetyn tulisijan jäännös; Asuinpaikka; Kaivanto, josta saviastian pala.

Diat:

Mahdollinen kivetyn tulisijan jäännös; asuinpaikka.

LYHYT KOHDEKUVUUS

Löydöt ovat metsän ja vainion rajalla olevasta matalasta hiekanotto paikasta ja sen ympäriltä pelloilta. Lähellä ei ole rakennuksia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee melko uuden peltolohkon pohjoislaidalla sen ajotien päässä, joka haarautuu Korsvuoren länsisivua pitkin menevästä tiestä (joka on Hannulantie). Asuinpaikka sijaitsee etelään laskevan rinteiden juurella.

Maaperä siinä on karkeaa hiekkaa, puusto hiekanotto paikalla on pienellä alalla pensastiheikköä, sen pohjoispuolella on osaksi metsää, osaksi taimikkoa. Kallioita on lähellä ylärinteessä.

Kohteen kuvaus:

Löytöalue on tullut esille hiekanotto paikasta, joka näkyy vuoden 1984 peruskarttalehdellä ja sen ympärille raivatusta pellosta, joka ei näy vuoden 1984 peruskarttalehdellä. Huomasin löytöalueen käydessäni täällä 5.9.1994. Inventointikäynnilläni 8.9.2003 huomasin mahdollisen kivetyn tulisijan jäännöksen ojan reunaleikkauksessa. Lähellä asemapiirroksen merkitsemäni saviastian palan löytöpaikkaa näkyi maassa värjäytymistä. Pellosta oli vilja korjattu. Tarkasteluolosuhteet olivat siellä ja hiekkakuopassa hyvät.

Löytötiheys vaikutti nyt, kuten aiemminkin, kohtalaiselta; havaitsemistani löydöistä poimin vain osan. Hiekkaa oli pienessä mitassa otettu muinaisjäännöksen kohdalta tämän asuinpaikan löytymisen jälkeen; maanomistajalle ei tullut tietoa löydöistä ennen syksyä 2003.

Luokitusehdotus: edelleen 2.

Lisäyksiä:

33 Perkkovuori (1)

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0033 Perkkovuori.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: pronssikausi (paimionkeramiikaksi tunnistettujen kaivauslöytöjen perusteella.)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2 (Ollut kaksi osaa, toinen lienee hävinnyt)

Peruskartat: 1044 08 Koljola (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6732 503, i = 3231 856, z = 27-30 (tuhoutunut siinä?);

p = 6732 530-570, i = 3231 930-970, z = 27-32. (jäljellä oleva osa)

Koordinaattiselite: Ylemmät p- ja i- koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, alemmat peruskartalta; korkeudet suurimittakaavaisemmalla karttapohjalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muinaisjäännöksen säilynyttä osaa on arviolta jäljellä noin 400 m².

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1,6 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä:

Tontit omistajineen:

Pekankuja tiemaa ja viheralue, om. Nousiaisten kunta

Pekankuja 2: Nousiaisten kunta

Pekankuja 3: Jari ja Arja Kauppinen

Pekankuja 4: Nousiaisten kunta

Tuulankuja 1: Rami Taipalus

Tuulankuja 3: Erja Porema

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtolöytö mahdollisesti täältä	ei esinettä KM:n kokoelmissa; maininta löydöstä on Frans Leivon kartoissa v:lta 1932 Museoviraston arkeol. osaston top. arkistossa TYA 598:1-12
Anna-Kaisa Sjölund Aino Nissinaho	osainv. 1993 kirjallinen lisäys inventointikohteen (Santamala, Prehtu) tulkintaan 28.3.1994	
Esa Laukkanen Esa Laukkanen Heljä Brusila ja Riikka Saarinen	tark. 1994 inv. 1999 kaiv. 2002 irtol.	KM 28799 KM 31783 KM 33263:1-102 KM 34390:1-10, asuinpaikkalöytöjä

INVENTOINTI 2003

Aika: 12.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikan säilynyt osa on kaakkoon loivasti laskeutuvassa rinteessä metsää kasvavalla hiekkamaalla omakotitalon vierellä usean tontin alueella. Samalta tontilta, jolla on asuinrakennus, on tutkittu pelastuskaivauksella osa asuinpaikkaa. Lännempänä hiekanottoaikan kohdalla tai vieressä ollut asuinpaikan

osa on mahdollisesti tuhoutunut jo ennen kaivauksia (sijainti kohdassa: p = 6732 500, i = 3231 850). Siitä asuinpaikan osasta oli vielä 1999 havaittavissa pieni kaistale sittemmin katutöissä hävinneen vanhan ajotien varrella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Asuinpaikan itäinen osa on Perkkovuoren maastossa Santamalan alueella aivan Tapanintien ja Pekankujan risteyskohdan vierellä. Siinä asuinrakennuksen tontille on ajettu täytemaata. Asuinpaikan läntisempi osa on jäänyt omakotialueen alle, eikä sen säilyneisyydestä ole tietoa. Mainittu Pekankuja ei ole vielä rakennettu siihen mittaan, johon se on merkitty mm. puhelinluettelon kartassa, vaan ajotie johtaa ainoastaan mainitulle tontille.

Kohteen kuvaus:

Jokin tarkemmin määrittämätön kivikauden löydös on havaittu vuosikymmeniä sitten ns. Toimäen santakuopasta, joka on sijainnut ehkä tämän asuinpaikan läntisen osan kohdalla tai vieressä. Löydös ei ehkä ole tullut minnekään kokoelmiin, siitä on vain muistiinmerkintä nousiaislaisen Frans Leivon vuonna 1932 laatimissa kartoissa, joita on kaksi Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.

Turun yliopiston v. 1993 tekemässä osainventoinnissa on löytynyt mm. iskoksia ja kiviesineen katkelma pelloilta läheltä sitä mäkiäluetta, jolta tämä asuinpaikka on myöhemmin paikannettu. Vuoden 1993 löytöjen perusteella Aino Nissinaho totesi, että Perkkovuoren metsäalueilla voisi olettaa ehkä olevan muita kivikauden esiintymiä. Tämän kirjoittaja koetti 24.8.1994 paikantaa Perkkovuorelta asuinpaikkaa, mikä silloin onnistuikin pintapöiminnän avulla. Vuonna 1999 tein tällä mainitulla mäkiäalueella ja sen ympäristössä osainventoinnin Nousiaisten kunnan tilauksesta ja sen kustannuksella, tietojen hankkimiseksi kaavoituksen tarpeisiin. Silloin löysin koekuopittamalla asuinpaikan itäisen osan. Inventoinnin tulokset esitin 29.11.1999 kertomuksessa, jossa esitin myös arvion asuinpaikan osien sijainnista ja ulottuvuuksista. Myöhemmin, kun asuinpaikan itäinen osa oli tullut merkityksi kaavaan, sen rajaus oli ahtaampi kuin arvioni tämän asuinpaikan osan laajuudesta inventointikertomuksessa oli ollut. Kesällä 2002 oli hankkeilla omakotitalon ja autotallin rakentaminen tontille, joka oli osaksi tämän muinaisjäännöksen päällä. Rakentamisen alkuvaiheessa tapahtunutta pintamaiden kuorintaa valvoi Heljä Brusila Turun maakuntamuseolta, ja tuolloin hän huomasi vahvan hiililäiskän tontilta. Järjestetyssä pelastuskaivauksessa, jota johti Riikka Saarinen, hiililöytö osoittautui kuuluvan suureen kivettyyn tulisijaan. Tulisija oli kohdalla, jonka olin inventointikertomukseni kartassa merkinnyt arviolta asuinpaikkaan kuuluvaksi, mutta kaavan muinaisjäännösmerkintä ei ulottunut tämän tulisijan ylitse.

Tältä asuinpaikalta on todettu yksi mahdollinen kivetty tulisija vuoden 1999 osainventoinnissa, ja toinen, edellä mainittu, on tutkittu kaivauksella (molemmat on merkitty tähän liittyvään asemapiirroksen). Kaivauksen löytöihin kuului lisäksi kulttuurimaaläikkiä, palaneen luun siruja, kuutiokivi, kivitaltan katkelma, iskoksia ja paimionkeramiikaksi tunnistettuja saviastian paloja.

Vuoden 2003 perusinventoinnin aikana ei tätä asuinpaikkaa tarkasteltu enää erityisen tarkasti, koska siitä oli tuoretta ja yksityiskohtaista tietoa. Tutkitun tulisijan ympäryksen voidaan ajatella kuuluneen asuinpaikkaan vähintään useiden metrien säteellä, ja kun se huomioidaan, vuonna 1999 esittämäni arvio asuinpaikan alkuperäisestä laajuudesta kaipaa muutosta niin, että asuinpaikan reunaan kaakon suunnassa olisi siirrettävä muutamia metrejä alemmas rinteeseen.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Tämän asuinpaikan lähialueelta on enemmänkin iskoslöytöjä niiden lisäksi, joita on poimittu vuoden 1993 osainventoinnissa. Arkeologian harrastajat Jukka ja Tuula Sainio ovat poimineet iskoksia Tapanintien ja Santamalantien risteyskohdan viereltä joitakin vuosia sitten (KM 34390:5-10). Pelkästään näitten iskoslöytöjen perusteella en pidä mahdollisena päätellä, että asuinpaikka ulottuisi siihen tienristeykseen saakka. (Lienee yleensäkin mahdollista, että iskoksia olisi jäänyt jopa aivan lyhytkestoisten askareiden jäljiltä, eikä aina asuinpaikkojen keskuskohdille tai laiduille, vaan lähialueillekin.)

34 Tevavuori

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0034 Tevavuori.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen ja/tai pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6731 272, i = 3233 231, z = n. 20-25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäänösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: löytöalueen läpimitta on ainakin 50 m

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1½ km etelään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Sontamala 443

Tilat: Suna, RN:o 6:27 (538-443-0006-0027) ja ? RN:o 3:30 (538-443-0003-0030)

Omistajat: Sunan: Markku Juhani Suna ja Ritva Elina Suna (osoite: Kirkkotie 5, 21270 NOUSIAINEN);

toisen tilan (jonka RN:o on 3:30) omistajatiedoissa on ”M0601 HAKULA, RIITTA IRMELI

TAKKULANTIE 39 21270 NOUSIAINEN

M0601 HAKULA, TIMO HENRIKKI TAKKULANTIE 39 21270 NOUSIAINEN ”

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

tark. 10.-11.11.1990

KM 26066, iskentäydin, iskoksia,

yksi mahdollinen saviastian pala

irtol.

KM 34391:1-4, saviastian paloja ja

iskoksia

INVENTOINTI 2003

Aika: 18.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 11

Kuvat: Hiekkakuoppa, jossa maakerrosten rajoja on erottunut. Tässä kuvassa ne eivät erotu.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikka on tullut näkyville pellon ja metsän rajakohdasta jyrkästi pohjoiseen laskeutuvalla rinteeltä ja sen juurelta. Löytöjä on näkynyt pienessä hiekanotto paikassa ja tien reunaleikkauksissa ja pellossa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee siinä, missä peruskarttalehdellä näkyvä Mietlan vainiolle menevä ajotie nousee etelää kohti ylärinteeseen Luhdanaukian vainion kaakkoisreunalla. Aivan löytökohdan itäpuolella laskee puro ylärinteestä syväksi kuluneessa uomassaan (puron alajuoksu ei näy peruskartalla, yläjuoksu taitaa näkyä). Maaperä metsäisillä rinteillä on karkeaa hiekkaa, pellossa savea tai hiesua.

Kohteen kuvaus:

Havaitsin hiekkakuopan reunassa erittäin selvänä näkyviä värjäytyneitä maakerroksia ja ensimmäiset löydöt tästä 10.11.1990. Myöhemmin paikalta on otettu hiekkaa, mutta sama värjäytynyt maakerros näkyy yhä kuopan seinämässä. Hiekkakuopan reunaleikkauksessa selvinä erottuvista maakerroksista olen laatinut kaaviopiirroksen täyttämäni tarkastuslomakkeeseen. Kun kuopan reuna on vuosien mittaan siirtynyt, siinä näkyy nyt hieman erilainen kuva maakerroksista kuin 1990. Kerrokset eivät ole kaikin osin läheskään horisontaalisuuntaisia. Nykyisessä reunaleikkauksessa ne laskeutuvat ajotielle päin. Päällimmäinen karkean hiekan kerros oli v. 1990 tarkastelemassani kohdassa noin 25 cm paksu, nyt se erottuu kuopan

reunaleikkauksessa jopa arviolta metrin paksuisena. Heti sen alla näyttää nyt olevan saven näköinen paksu kerros maata, joka kuivana on vaaleanruskeaa ja kokkareiksi murenevaa. Vuonna 1990 näiden välillä erottui kaksi muuta kerrosta, tummanharmaaksi värjäytynyt karkea hiekka ja heti sen alla harmaaksi värjäytynyt karkea hiekka. Saven näköisen kerroksen alla oli aiemmin tummanharmaaksi värjäytynyt karkea hiekka noin 15 cm paksuna kerroksena, nytkin saven alla on tummanharmaa kerros, sen paksuus on noin 30 cm. Sen alla on ennen ollut karkea hiekka, nyt sen ja hiekan välillä erottuu jopa 15 cm paksu sorakerros. Kerrokset saattavat olla syntyneet siten, että puron tuomien kerrosten päällä olisi asuttu. Ehkä puro on rinnettä syövyttäessään tuonut eri aikoina erilaisia aineksia mukanaan. Kerrosten kaltevuus selittyisi ehkä puron uoman ja sen törmän korkeuseroista.

Tästä on nyttemmin löytynyt myös saviastian paloja (KM 34391:1-2). Niitä on näkynyt suhteessa vähän, ottaen huomioon, että iskoksia tuntuu näkyvän runsaanlaisesti. Kun kävin tässä 18.10.2003, pellon reunaojaa oli levennetty hiekkakuopan ja pellon väliltä muutaman metrin matkalta. Jotkin eläimet ovat kaivelleet kuopan seinämää. Tarkastelumahdollisuudet olivat hyvät.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

35 Luhdanoja

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0035 Luhdanoja.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6731 254, i = 3232 546, z = 25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: asuinpaikan ulottuvuus pohjois-etelä-suunnassa näyttäisi olevan ainakin 150 m:n luokkaa.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1,8 km lounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Sontamala 443

Tilat: RN:o 9:38 (538-443-0009-0038) ja RN:o 4:45 (538-443-0004-0045)

Omistajat: tietoja omistajista ei ollut käytetyssä tietokannassa

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

tark. 5.8.1997

KM 30317, hiotun kiviesineen

katkelma, ytimiä, iskoksia,

hiekkakivihoimen katkelma ym.

irtol.

KM 34392:1-2, saviastian pala ja iskos

INVENTOINTI 2003

Aika: 18.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 11

Kuvat: Asuinpaikan iskoslöytöalueen kohta.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikkalöytöjä on tullut esille yhtenäiseltä alueelta pallon ja metsän rajasta, jossa kulkee ajotie.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kylävuoren kaakkoispuolella siinä, missä peruskartalla näkyvän ajotien kaakkoispuolelle-itäpuolelle jää tämän tien ja vainion välille pieni kolmiomainen viljelemätön kieleke. Rinne sillä kohtaa laskee kaakkoon, ja maalaji on hiekkaa, ehkä jotakin hienojakoisempaakin ainesta on sen joukossa. Pellon pinnassa näytti olevan runsaasti kivenmukuloita.

Kohteen kuvaus:

Löysin tämän asuinpaikan 3.8.1997 ollessani ulkoilemassa. Erityisiä rakenteiden jäännöksiä tai maavärieroja ei ole ollut havaittavissa. Joitakin ehkä tuleessa haurastuneita kiviä oli pellossa. Löytötiheys oli kohtalainen, keramiikkaa on tästä löytynyt vain yksi pala (KM 34392:1). Ehkä ylärinteen puolella metsäalueella on myös jonkin verran asuinpaikkaa, ja siellä se voi olla paremmin säilyneessä tilassa kuin pellolla. Pellossa oli orasta inventoinnin aikana. En kävellyt siinä. Tarkasteluolosuhteet olivat erinomaiset silloin, kun määrittelin löytöalueen ulottuvuuksia vuonna 1997.

Luokitusehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä:

36 Mäntyniemi

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0036 Mäntyniemi.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6734 669, i = 3234 215, z = 35

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisterin mukaan, korkeus tarkastuselonteon mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 2 km pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kärmelä 420

Tila: Pläsi, RN:o 2:45 (538-420-0002-0045)

Omistajat: Antti Taito Taimela (Koivumäentie 45, 21270 NOUSIAINEN) ja Jarkko Janne Allan Taimela (Valpperintie 15, 21270 NOUSIAINEN)

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 12.8.1996

-

INVENTOINTI 2003

Aika: En ole käynyt tällä kohteella, koska siitä on tarkastuselonteossa sanottu, että sen muinaisjäännösluonne on hyvin kyseenalainen

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVUUS

Kiviröykkiö metsässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Heljä Brusilan tarkastuselonteon mukaan tämä röykkiö on noin 75 m:n päässä pellon kulmasta etelään viettävässä metsärinteessä.

Kohteen kuvaus:

Kuvaus muinaisjäännösrekisteristä: Rakenteeltaan hyvin epämääräinen, matala kiviröykkiö., halk. 5 m, itäreuna suhteellisen selvärajainen, eteläreunassa maakivi, kiviä osin ainakin kahdessa kerroksessa. Sammaleen peittämä, osa kivistä näkyvissä. Röykkiö voi olla luontainen kivipakkauma.

Luokitusehdotus: -

Lisäyksiä:

37 Kylävuori

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0037 Kylävuori.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (korkeuden puolesta sopisi hyvin kiukaiskulttuurin aikaan)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6730 941, i = 3232 235, z = 25-30

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 2 km etelälounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Sontamala 443

Tila: Prehtu, RN:o 1:22 (538-443-0001-0022)

Omistaja: Mauri Mauno Prehtu

Osoite: Koljolantie 176, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Irtol. 1996

KM 30370

INVENTOINTI 2003

Aika: 18.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 11

Kuvat: Löytöpaikka (2 kuvaa)

LYHYT KOHDEKUVAAUS

Asuinpaikkalöytöjä tien reunaleikkauksesta kaakkoon melko jyrkästi laskevasta metsärinteestä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kylävuoren korkeimmasta laesta noin 400 m etelään. Löytöpaikka on Pärkänkallion suunnasta tulevan hiekkapäällysteisen tien ylärinteen puoleisella reunalla. Siitä on noin 25 metriä ajotielle, joka kulkee Luhdanojan suunnassa metsän ja pellon rajaa. Nämä asuinpaikkalöydöt ovat kuusikkoa kasvavasta moreenirinteestä.

Kohteen kuvaus:

Havaitsin löydöt 18.8.1996. Löydöt olivat osaksi vasta perkatussa ojaleikkauksessa, ainakin yksi, porfyryridin, oli ojasta tiemaalle tullessa savipitoisessa moreenimaassa. Saviastian paloja näkyi vain neljä, iskoksia näkyi vähän. Kaikki löydöt olivat vain kahdeksan metrin matkalla. Silloin en havainnut maakerroksissa mitään värjäytyneisyyttä, ei näkynyt liioin mitään haurastuneita kiviä. Se, että useimmat löydöt olivat ojaleikkauksessa, viittaa siihen, etteivät ne olisi tulleet polulle ajatussa maassa. Myöhemmin tässä ei ole muistaakseni näkynyt juurikaan löytöjä, eikä niitä ainakaan näkynyt inventoinnin aikana. Vaikuttaisi, että tämä asuinpaikka ei ole juurikaan tuhoutunut. Se voi olla osaksi ylempänäkin rinteessä. Helpoimmin tälle kohteelle pääsee Santamalasta peltojen lävitse tulevaa hyvää tietä.

Luokitusehdotus: 2 edelleen

Lisäyksiä: Löytökohdasta on asemapiirros irtolöytölomakkeen mukana.

38 Koivuniemi

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0038 Koivuniemi.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: pronssikautinen?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6730 363, i = 3227 901, z = 35

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäänösrekisterin mukaan, korkeus luettu peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön pohjan ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6 km länsilounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Aatoila 401

Tila: Koivuniemi, RN:o 2:16 (538-401-0002-0016)

Omistajat: Tässä ei ole täyttä selvyyttä omistajista, ks. alla kohta ”Lisätietoja”

Osoitteet:

Lisätietoja: Elma Amanda Niemi, osoite Aatoilantie 212, 21270 NOUSIAINEN, on omistaja

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 12.12.1996

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat:

- Koivuniemen röykkiön jäännös Taurivuorella.
- Pieni kallion painanteessa Taurivuorella oleva kivikko.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hajallaan oleva hiidenkiuas rakentamattomalla korkealla kalliolla metsäalueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Hiidenkiukaan jäännös on kallioisen mäen päällä, jyrkän koillisrinteen taitteen lähellä. Oli hieman vaikeata määrittää tämän röykkiön sijaintia tarkoin. Arvelen sen kuitenkin olevan kallion päällä olevan tilusrajalinjan pohjoispuolella, paikan päällä minulle jäi sellainen kuva, että tämä muinaisjäänös olisi ehkä noin 20 m mainitusta tilusrajasta pohjoiseen. Puusto mäellä on pientä, kasvaa mäntyjä, kuusia ja koivuja. Kalliomäen laella on pyöristyneitä pieniä kohoumia, kuin selänteitä. Kallion pinnassa jäkälää ja sammalta. Jyrkänteen alla hiidenkiukaan jäännöksestä pohjoiseen näytti olevan pieni lohkarpelto. Lähellä asuvalta Seppo Lundgrenilta kuulin, että mainitun mäen nimi on Taurivuori. Häneltä olen myös kuullut tämän röykkiön jäännöksen olemassaolosta 18.4.1996.

Kohteen kuvaus:

Tiedossani ei ole, millä tavalla tämä röykkiö on tullut tutkijoiden tietoon. Suurehkon kiviröykkiön jäännös sijaitsee korkealla kalliolla niin, että näköala röykkiön luota avautuu kauaksi pohjoisen suuntaan. Mikäli metsä ei olisi esteenä, näköalaa saattaisi olla kukaties pitkälle muihinkin ilmansuuntiin. Röykkiön kivet ovat pääosin kallion kohoumalla. Röykkiö on matala ja sen muoto on epäsäännöllinen; röykkiö on niin hajanainen, että sen läpimitan ottaminen riippuu siitä, missä reunan katsottaisiin kulkevan. Kivien tavallinen koko on arvioni mukaan rajoissa 0,3-0,5 m, ne ovat pyöristyneitä. Kivikkoon on muodostettu kehä.

Hiidenkiukaan jäännöksestä arviolta noin 20 m luoteeseen on alempana kallion painanteessa pieni rykelmä samansuuruisia kiviä, kuin hiidenkiukaan jäännöksessäkin. Vaikutti, että kiviä ei olisi vyörytetty siihen painanteeseen, vaan niitä olisi ennemminkin kasattu siihen.

Paikannimi Taurivuori todistanee, että juuri tämä röykkiö on ollut se hiidenkiukaan jäännös, jonka A. M. Tallgren on Varsinais-Suomen esihistoriassaan (Varsinais-Suomen historia I) todennut olevan Nousiaisissa Tautivuorella. Tallgrenin kuvaus röykkiöstä sopii Taurivuoren kivikkoon, joskin kaksi pientä varausta on tehtävä. Tallgrenin tunteman hiidenkiukaan kivet olivat hänen mukaansa särmikkäitä. Pelkästään sen luonnehdinnan perusteella ei liene kuitenkaan syytä epäillä, etteikö hän olisi tarkoittanut Taurivuoren hiidenkiukaan jäännöstä, vaikka sen kivet voisi ehkä arvioida pyörityneiksikin. Röykkiöön tehty kivikehä näytti uudelta, ja uusi sen täytyisikin olla, jotta tämä röykkiön jäännös voitaisiin samaistaa Tallgrenin kuvailemaan: Tallgrenin mukaan Tautivuoren hiidenkiukaan jäännöksessä ei ollut kehää.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä:

39 Ritämäki

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0039 Ritämäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6735 641, i = 3233 480, z = 35

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus tarkastuskertomuksesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiöitten ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Koljola 417

Tila: Isoniitty, RN:o 5:3 (538-417-0005-0003)

Omistaja: Into Ilmari Isoniitty

Osoitteet: osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 12.8.1996

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 7.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat:

- Kahden suuren kiven väliin tehty kivilatomus

- Kiviröykkiö

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivirakenteita samalla metsäisellä rakentamattomalla mäenrinteellä, jolla Koivumäen asuinpaikka on. Rinteessä on useita hiekkakuoppia

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Onnelan talon (Paistanojantie 210) pihamaalta 200 m luoteeseen. Ritämäen eteläpuoliskolla. Suuremman rakenteen itäreunasta on askelmitalla mitattuna noin 70 m mäen itäpuolisen peltovainion laitaan. Mäellä oli korkeaa mäntyvaltaista metsää. Hakkuujätettä oli maan pinnalla paikoin. Mäen päällä maaperä on melkoisen tasapintaista, heinä peitti paljolti maan pintaa, siellä täällä näkyi lohkareita, mutta harvassa. Röykkiön paikkeilla sammal peittää maaperää.

Kohteen kuvaus:

Pieni kiviröykkiö on kahden suuren kiven välissä. Niistä läntisempi on noin metrin korkuinen, tasalakinen, 2½ m pitkä ja 1½ m leveä, itäisempi on metrin läpimittainen. Kivien välinen kiveys on matala ja sammalpeitteinen, sen päällyspinnan muoto on epäsäännöllinen. Kivitäyteen kivet ovat tavallisesti noin 15-30 cm läpimitaltaan, yksi muita suurempi metrin läpimittainen kivi on latomuksen länsipäässä. Rakenteen korkeus kolmea suurinta kiveä lukuun ottamatta on arviolta noin 30 cm, paikoin vähemmän. Röykkiön eteläreuna on säännöllisesti kaartuva, joskin kivet ovat siinä harvassa. Pohjoisreuna on melko säännöllinen. Röykkiön mitoituksi pohjois-eteläsuunnassa sain 5,1 m ja itä-länsi-suunnassa 4,4 m.

Edellisestä rakenteesta noin 10 m lounaaseen on kahden suuren kiven väliin ladottu pieni kiviseinämä, jonka pituus on noin 1 metri, ellei lasketa suurempien kivien päälle ladottuja seinämän reunimmaisista kiviä.

Mennessäni paikalle minulla oli tieto, että Koivumäen asuinpaikan välittömässä läheisyydessä pitäisi olla ainakin kaksi röykkiömäistä muodostelmaa. Todettuani edelliset latomukset ja niiden itäpuolelta epämääräisen muutaman kiven rivin, arvelin virheellisesti, ettei ladotun näköisiä kivikoita tässä olisi enempää. Kuulin sittemmin talvella Antti Bilundilta, että hän oli joskus havainnut samalta mäeltä kolmannenkin kivikon. Käsitin niin, että sen sijainti olisi jossakin mäenharjanteen lakitaitteen tienoilla eikä kaukana toisista.

Luokitusehdotus: entinen luokka edelleen.

Lisäyksiä:

40 Isoniityntie

Muinaisjäännösrekisterissä ollut numerolla 538 01 0040 ja nimellä Koljola (Koljola on kylän nimi).

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (nuorakeramiikkaa)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6735 007, i = 3232 718, z = 37,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus on luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 2 km pohjoisluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Koljola 417

Tila: Niitynperä, RN:o 6:40 (538-417-0006-0040)

Omistaja: Juhani Olavi Puuri

Osoite: Repolantie 225, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

irtol. 1996

KM 30369, asuinpaikkalöytöjä

INVENTOINTI 2003

Aika: 12.9.2003

Löydöt: KM 34393:1-2, saviastian pala ja iskos

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat:

- Asuinpaikkaa lännestä.
- Asuinpaikkaa lounaasta.

LYHYT KOHDEKuvaus

Peltovainiolle luoteesta pistävän korkean metsäniemekkeen laidalla olevan ladon eteläpuolella vainion laidalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Asuinpaikalla oleva lato on noin 80 m länteen Tuuramäen ja Isoniitun taloihin vievästä Isoniityntiestä ja noin 450 m lounaaseen Korsvuoren laesta.

Kohteen kuvaus:

Löytynyt 26.8.1996, silloin Jukka Sainio ja minä kävimme tässä palatessamme katsomasta Sainion Ojankulmalta havaitsemaa löytöpaikkaa, ja ehdotuksestani katsoimme pellon laidassa olevan ladon tienoita. Kaikki löydökset poimittiin silloin muutaman metrin säteeltä makasiinista eli ladosta joko pellon pinnasta, maaleikkauksista tai maakasoista. Löytötiheys on nykyisellään erittäin pieni, inventointikäynnillä havaittiin kohtuullisista tarkasteluolosuhteista ja huolellisesta etsimisestä huolimatta pintalöytöjä vain nimeksi. Kun tämä asuinpaikka löytyi syksyllä 1996, siltä oli helpompaa havaita pintalöytöjä, joskaan niitä ei ollut tiheästi silloinkaan. Löytöihin kuului mm. hiekkakivihioin, iskoksia ja koristeltuja saviastian paloja. Muutamaa viikkoa sen jälkeen oli ladon ympäristössä siirrelty maita. Inventointikäynnin aikana myös maanomistaja sattui olemaan tällä pellolla polttamassa oksia ja sai samalla tiedon löydöistä, joista ei ollut vielä kuullut.

Luokitus ehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä:

41 Otemäki

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0041 Otemäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6733 883, i = 3229 962, z = 30

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 4 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: 439 Repola

Tilat: Uusi-Hemminki, RN:o 8:0 (538-439-0008-0000) ja ?, RN:o 1:51 (538-439-0001-0051)

Omistajat: Uuden-Hemmingin: Harri Juhani Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 24, 21270 NOUSIAINEN) ja

Terho Aarne Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 46, 21270 NOUSIAINEN); toisen tilan (RN:o 1:51), jonka nimestä ei ole tietoa: Teemu Olli, Kaitaraistentie 245 as 2, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth ja Esa Laukkanen

tark. 11.10.1994

Löydöistä en huomannut merkintää KM:n luettelossa, vaikka Ilkka Penttinen kuulemani mukaan vei ne syksyllä 1994 Museovirastolle.

KM 39421:1-7

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: Maastonkohta, josta on kalmistolöytöjä.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalmisto on metsää kasvavassa saarekkeessa peltojen keskellä. Saarekkeessa on uhrikuoppia kalliion hakattuna.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Noin 200 m itään siitä kohdasta, missä Mynämäentie eli tie 12397 liittyy Kaitaraisissa valtatie 8:aan. Fatijoen ja Valtatie 8:n välillä on tässä kaksi vainioitten joka puolelta ympäröimää mäkeä, niistä lähempänä valtatieltä oleva on 150 m pitkä, lähempänä jokea oleva on pituudeltaan 250 m; molempien leveys on n. 80 m. Kalmisto on lähempänä jokea olevalla mäellä.

Kohteen kuvaus:

Frans Leivo on kirjoittanut vuonna 1899, että Repolan ja Kaitaraisten kylien välillä olevalta Otemäeltä olisi Hemmingin isäntä löytänyt suuren aarteen ”noin 30^{nen} vuoden paikolla sitte” (Leivon käsikirjoitus ”Kansan taruja ja ennakko luuloja sekä hist. tarun mukaisia paikkoja Nousiaisissa”, s. 5, Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa). Otemäen kalmisto löytyi sen vuoksi, että Ilkka Penttinen ja Harto Roth olivat suunnitelleet syksyllä 1994 koetettavan etsiä Nousiaisista aiemmin tuntemattomia muinaisjäänöksiä. Antti Kolhi ja minä esitimme heille tarkasteltavaksi Otemäkeä, jota pidimme lupaavana kohteena, muistan joskus erikoisesti kiinnittäneeni huomiota Otemäen maisemaan, joka mielestäni vastasi tuntemieni rautakautisten kalmistomäkien ulkonäköä. Maanomistajien luvalla suoritetuissa harrastajatutkimuksissa

totesimme 11.10.1994 Otemäeltä kalmiston ja toisen muinaisjäännöksen (Tentatiivikohde 1). Heti kummankin muinaisjäännöksen varmistuttua jätimme rauhaan sen alueen, millä muinaisjäännöksen oli mahdollista sijaita. Kerroimme maanomistajille löydöistä ja molempien talojen isännät seurasivat harrastajatutkimuksiamme hetken aikaa paikan päälläkin. Jonkin aikaa kalmiston löytymisen jälkeen tuli tietooni, että Antti Bilund oli havainnut Otemäen ja läheisen Varesmäen väliltä pellostä uhrikuppiesiintymän ja toisen Varesmäeltä (kohteet 48 ja 49). Pääkaupunkiseudulla asuva Penttinen otti viedäkseen löydöt Museovirastolle Helsinkiin, ja samalla aikoi keskustella niistä siellä Torsten Edgrenin kanssa. Tutkimuksista Roth ja minä laadimme selonteon samassa kuussa.

Kalmiston tienoilla Otemäellä kasvaa mäntyä, kuusta ja katajaa, ja mäellä on hieman avokallioitakin. Mäen pohjoispäässä on ollut pelto, jossa on nyt istutettua metsää. Mäellä ei ole rakennuksia, ei enää muuntajaa, joka näkyy vuoden 1984 peruskarttalehdellä. Mäelle 10.11.1994 tehdystä koekuopasta löytyi pronssinen soljen neula, sen jälkeen tehdystä toisesta kuopasta huomattiin kiveystä, runsaasti mustaa nokimaata, myöhäisrautakautista keramiikkaa, palaneita luun siruja ja pyöreä levymainen pronssin kappale. Kalmisto lienee säilynyt verraten ehjänä, ellei sitä ole 1800-luvulla pengottu, mihin kylläkin viittaa Leivon muistiinmerkintä, jonka mukaan sieltä voisi ajatella löytyneen jotakin (liioitellen) aarteeksi sanottua.

Lähitulevaisuudessa saattavat valtatie 8:n parantamishankkeet aiheuttaa tienrakennusta melko lähelläkin Otemäkeä.

Luokitusehdotus: entinen 2

Lisäyksiä: 10.11.1994 metsäsaarekkeesta, joka on tämän kalmiston ja valtatie välillä, löytyi rautainen kuolainten osa. Se oli löydettyä kohdassa: p = 6733 820, i = 3229 860. Siitä on kerrottu em. selonteossa.

Sen pitäisi olla Museovirastolle vietyjen muiden löytöjen joukossa.

Erine on reuuti, määdälyyn kiinnitetty reugus. Postattu 9.12.2010, 11:22

42 Markulanmäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0042 Markulanmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: rautakautinen (nuorempi roomalaisaika/kansainvaellusaika – viikinkiajan alkupuoli)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6733 503, i = 3233 334, z = n. 36

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus kaivausselonteosta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: tutkitun raunion laajuus 100 m².

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 800 m luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Tästä ei ole niitä saatu 18.4.2004 mennessä:

Alue/Rekisterikylä:

Tila: , RN:o :

Omistajat:

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen

inv. 20.6.1985

-

Marita Kykyri

kaiv. 2.6. – 11.7.1986

TYA 332:1-125

INVENTOINTI 2003

Aika: En käynyt tällä kohteella inventoidessani; olin käynyt sillä vuotta tai muutamaa vuotta aiemmin.

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaivauksin tutkittu ja ennallistettu hautaraunio erottuu mäen harjalla maanpinnassa olevana pyöreänä kohoutumana, joka koostuu kivistä ja maasta. Lähellä on asuinrakennuksia ja sementtivalimo.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Koljolassa pohjois-etelä-suuntaisen noin 700 m pitkän mäen harjalla noin 100 m luoteeseen siitä risteyksestä, missä Valpperiin menevä tie haarautuu Paistanojalle menevästä tiestä.

Kohteen kuvaus:

Todettu Aino Nissinahon ja Hannu Poutiaisen suorittamassa Turun yliopiston arkeologian osaston rautakauden kartoituksessa kesällä 1985. Ennen tutkimusta röykkiö on heidän täyttämänsä inventointilomakkeen mukaan ollut kooltaan 6,3 m X 10,5 m. Keskellä röykkiötä on ollut silmäkivenä haljennut siirtolohkare. Röykkiön ympärillä on ollut selvä kehäkiveys. Kaivauskertomuksen mukaan vanhimmat löydöt ajoittuvat nuoremmalle roomalaisajalle/kansainvaellusaikaan, nuorimmat viikinkiajan alkupuolelle. Kaivauksissa on todettu raunion eteläpuolelle tehdystä koeojasta hieman keramiikkaa. Kirjallisuutta: Mainittu julkaisussa Karhunhammas 14 sivulla 62 Palon röykkiönä.

Luokitusehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä:

43 Hiidenmäki 2

Muinaisjäänösrekisterissä ollut numerolla 538 01 0043 ja nimellä Nummi (Nummi on kylän nimi).

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6731 379, i = 3230 195, z = 25-30

Koordinaattiselite: Koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus tarkastuslomakkeesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3½ km länsilounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Nummi 428

Tila: ?, RN:o 8:74 (538-428-0008-0074)

Omistaja: Tuula Vira

Osoite: Venalhontie 2, 21250 MASKU

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 19.8.1993

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 12.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: Röykkiö läheltä.

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivistä kasattu röykkiö metsässä kallioisella mäellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Röykkiö on metsässä noin 140 m luoteeseen valtatie 8:n ja Mietoisiin Nummelta menevän tien (Mietoistentien) risteyksestä

Kohteen kuvaus:

Havaitsin tämän röykkiön 18.3.1990. Röykkiö on notkelmassa siten, että aivan sen lähellä kaakkoispuolella ja luoteispuolella kohoaa matala avokallio. Läpimitta itä-länsi-suunnassa on 4,3 m ja pohjois-etelä-suunnassa 3,4 m. Tämä röykkiö ei ole aivan matala. Heljä Brusila on ilmoittanut sen pohjoislaidan korkeudeksi 60 cm. Kivikoko vaihtelee rajoissa 0,1-0,55 m. Pienimmät kivistä ovat pyöristyneitä, suurimmat taas särmikkäitä, ja niitä voisi pitää vasta lohkottuina. Maata peittää paljolti sammal, jota on hieman kivienkin päällä. Metsä ympärillä on männikköä.

Luokitusehdotus: edelleen 2.

Lisäyksiä: Saman mäen muut kohteet: tentatiivikohde T20 Hiidenmäki, sekä Hiiremäki, joka on osiossa ”Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäänöksistä”.

44 Himilänmäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0044 Himilänmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6733 556, i = 3232 977, z = 25-26

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus koekaivauskertomuksesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Koljola 417

Tila: Etuprami, RN:o 6:38 (538-417-0006-0038)

Omistajat: Irma Kristiina Etu-Prami ja Veikko Kalervo Etu-Prami

Osoitteet: Pramintie 19, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho ja Hannu
Poutiainen

Heljä Brusila

irtol. 1930

koekaiv. 1985

tark. v.?

KM 9245:5, saviastian paloja

TYA 322:1-5

tieto puuttuu

INVENTOINTI 2003

Aika: 7.10. ja 23.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vainioiden keskellä on lähekkäin kaksi viljelemätöntä mäkeä, joista läntisempi on pienempi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sata metriä länteen Isoniitun ja Tuuramäen taloihin menevästä tiestä (Isoniityntie). Noin 380 m pohjoiseen siitä missä Isoniituntie haarautuu Repolan ja Koljolan välisestä tiestä (Repolantie). Muinaisjäännösrekisterissä olevat koordinaatit viittaavat itäiselle mäenharjalle, koekaivauksen löydöt ovat kuitenkin läntiseltä harjalta, sen koillislaidalta (p = 6733 600, i = 3232 960, z = 25-26), ja siten kylläkin vain muutamien kymmenien metrien päästä koordinaattien osoittamasta kohdasta.

Kohteen kuvaus:

A. M. Tallgrenin julkaiseman tiedonannon mukaan Himilän mäestä olisi löytynyt noin vuonna 1895 lahonnut puulaatikko, joka oli sisältänyt ruostuneita sotaesineitä (Varsinais-Suomen hist. I, s. 162). Vaikka tiedonanto olisikin todenperäinen, sellaisten löytöjen esihistoriallisuus olisi asetettava kyseenalaiseksi. Himilänmäestä on löytynyt saviastian paloja (KM 9245:5), ne on A. M. Tallgren tuonut vuonna 1930 kokoelmiin.

Koekaivauksessa vuonna 1985 on kahdesta koekuopasta löytynyt saviastianpaloja ja yhdestä muusta rautanaula ja palaneita luun siruja. Läntisellä pienemmällä Himilänmäen harjanteella on silloin ollut keskellä kuopanne, jossa vaihtelevan kokoisia kiviä, ja etelä-kaakkoisrinteellä pitkänomainen, vallimainen matalahko kivirakennelma. Himilänmäen läntisellä pienemmällä mäenharjalla havaittiin kuopan, joka on ehkä joskus ollut kellarikaivantona, se oli täytetty suurilla kivillä. Ehkä se on sama kuopanne, jonka koekaivausten tekijät

havaittivat. Heidän toteamaansa vallimaista rakennelmaa en etsiskellyt esille. Näytti, että pellostä oli tuotu kiviä mäelle. Mäellä kasvaa mäntyjä, ja maan pintaa peitti ruohikko. Mäen vierellä on aivan uusi omakotitalo Isoniityntie 38:ssä.

Himilänmäen isommalla itäisellä mäenharjalla on avokalliota pohjoislaidalla. Mäen päällä kasvaa mäntyjä. Näkyvyyttä häiritsevä mäen laella tiheä horsmikko ja vadelmikko ja hakkuujäte. Lohkareita oli verraten vähän, suurimpina niistä muutaman metrin läpimittaiset siirtolohkareet. Mäen eteläpään länsilaidalla oli noin 3 X 6 m laaja kuoppa.

Luokitusehdotus: 2 edelleen

Lisäyksiä: Himilänmäen läntisen osan laella on myös mahdollinen kuppikivi (Taka-Prami tentatiivikohde T3), ja toinen on löydetty vainiolta heti Himilänmäen pohjoispuolelta (Metsola 51).

45 Sukkinen

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0045 Sukkinen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikallio

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6730 581, i = 3229 579, z = 7,5-10

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: joitakin neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4½ km länsilounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Sukkinen 444

Tila: Sukkinen, RN:o 1:64 (538-444-0001-0064)

Omistajat: Hanna Irina F. (kolmas etunimi ei ole kokonaan tietokannassa) Härmälä ja Hannu Pentti Härmälä

Osoite: Sukkistentie 50

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 19.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vainion keskellä oleva alaansa nähden korkea kallio, jonka päällä uhrikuoppia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Vainiolla Nousiaisten aseman ja Sukkisten kartanon puolivälissä.

Kohteen kuvaus:

Heljä Brusilan laatiman piirroksen ja sanallisen kuvauksen mukaan kallion laella on kuppeja 13 varmaa ja kaksi epävarmaa. Kallion lounaisreunalla pitäisi olla kaksi kuppia. Kupprien halkaisijat ovat 8-9 cm, useat niistä ovat syviä. Osa kupeista on piirroksen perusteella ryhmässä, osa hajallaan.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä:

46 Töyhä

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0046 Töyhä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat: kuppikallio

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6731 352, i = 3228 946, z = n. 17,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisterin mukaan, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: lähes olematon

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 5 km länsilounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kaisela 410

Tila: Töyhä, RN:o 2:22 (538-410-0002-0022)

Omistajat: Hilma Elisabet Töyhä

Osoite: Osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa

Lisätietoja: Tietokannassa oli omistajatiedoissa lisäyksenä ”M0601 SUOMINEN HARRI ILARI AATOILANTIE 285 21270 NOUSIAINEN”.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: En käynyt tällä kohteella inventoidessani, olin nähnyt sen aiemmin.

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalliossa vanhan hävinneen asuinrakennuksen lähellä yksi tavallisen uhrikuopan näköinen kuppi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä muinaisjäänös sijaitsee 400 m Töyhän pihamaalta lounaaseen ja 100 m Pohjavuorelta pohjoiseen. Kuppi on Aatoilantien länsipuolella yhdessä Pohjavuoren pohjoispuolella olevista pienistä kallioista. Näistä kallioista muodostuu jonkinlainen katkonainen 300 m pitkä itä-länsi-suuntainen mäkipakso Pohjavuoren ja Nummelta Mietoisten kirkonkylään vievän tien välille. Tähän mäkipaksoon kuuluu yksi suurempi mäki.

Kohteen kuvaus:

Uhrikuppi on Antti Bilundin löytämä. Rosoisessa kalliopinnassa erottuu yksittäinen kuppimainen syvennys. Heljä Brusilan inventointikertomuksen mukaan kuppi on kalliopaljastuman matalammassa länsipäässä, ja noin 5 m länteen jostakin sähköpylvästä. Kupin suun läpimitta on noin 40 mm. Samalla kalliolla näkyi ainakin vuonna 1995 vanhan rakennuksen kivijalka. Olen kuullut kerrottavan, että siinä on ollut sotilaan torppa vielä 1930-luvulla.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: Inventoinnissa löytyi 10.9.2003 saman suunnilleen jo mainitun itä-länsi-suuntaisen mäkipakson vastakkaisesta reunasta 300 m idempää kaksi rinnakkaista uhrikuopan näköistä syvennystä (T19). Vaikka onkin epätavallista, että uhrikuppeja olisi yhden tai kahden esiintymänä, niin tällä mäkipaksolla näyttäisi sellaiset esiintymät olevan.

Läheisen Pohjavuoren pohjoisvuonon on liitetty vanhoja aarnivalkeatarinoita. Kuulin sen Seppo Lundgreniltä 18.4.1996.

47 Etuperkki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0047 Etuperkki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikallio

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 420, i = 3230 130, z = 15

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3½ km länteen.

OMISTAJATIEDOT

(Tietoa omistajasta en ole saanut 16.4. mennessä.)

Alue/Rekisterikylä:

Tila: , RN:o :

Omistajat:

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 24.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAAUS

Uhrikuppeja tasaisessa kallionnokka asfalttitiien vierellä uuden hallirakennuksen eteläpuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Noin 100 m etelään Laihoisten Linnamäen eteläkärjestä vanhan Mynämäen-tien (siinä nimellä Kaitaraistentie) länsipuolella olevassa kalliopaljastumassa.

Kohteen kuvaus:

Tämän kuppikallion on löytänyt Antti Bilund. Osoitteessa Kaitaraistentie 158 on halli, jonka pihasta muutamia metrejä etelään on kalliopaljastuma, jonka pinnassa on selvästi näkyvä uhrikuoppien esiintymä. Heljä Brusila on laatinut niistä tarkastuslomakkeelle piirroksen, jossa näkyy 14 varmaa ja 3 epävarmaa kuppia. Piirroksen mukaan kuppien läpimitta on 6,5-9 cm.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä:

48 Uusi-Hemminki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0048 Uusi-Hemminki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikallio

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1 tai 2

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

Kuppikallio: P = 6733 892, i = 3230 083, z = 20

Pystysuoralla kalliopinnalla olevan **mahdollisen uhrikuopan** sijainti: P = 6733 850, i = 3230 090, z = n. 20

Koordinaattiselite: Ylemmät p- ja i-koordinaatit ovat peräisin muinaisjäännösrekisteristä, muut ovat peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 4 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: 439 Repola

Tila: Uusi-Hemminki, RN:o 8:0 (538-439-0008-0000)

Omistajat: Harri Juhani Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 24, 21270 NOUSIAINEN) ja Terho Aarne Tasanen (osoite: Vainopohjantie 46, 21270 NOUSIAINEN)

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVUVAUS

Pohja-alaltaan pyöreä noin 40 m:n läpimittainen kalliainen mäki, joka idässä rajoittuu jokitormaan, muilla suunnilla peltovainioon. Mäellä on kaksi vanhaa kellarikuoppaa. Mäen pohjoispään kalliiossa on useita uhrikuoppia, ja yksi mahdollinen on joen puolella olevassa pystysuorassa kalliioseinämässä. Mäelle tehdystä koekuopasta on löydetty viikinkiaikainen sarjahelmi (inventointikohde T1), aivan lähellä on toinenkin uhrikupiesiintymä (49).

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Aivan Fatijoen lännen puoleiseen rantatormaan rajoittuva pieneen alaansa nähden korkea kalliainen mäki. Sijaitsee noin 350 m itään siitä kohdasta, missä Mynämäentie eli tie 12397 liittyy Kaitaraisissa valtatie 8:aan. Puustona kuusia, katajia ja lehtipuitakin.

Kohteen kuvaus:

Antti Bilundin löytämä muinaisjäännös. Mäen pohjoiskärjessä on selvästi erottuvia uhrikuppeja. Heljä Brusilan tarkastuslonteon mukaan niitä on kallion koillislaidalla 14 varmaa, useimmat niistä ryhmiteltyinä pareittain siten, että viidestä rinnakkaisesta kuppiparista muodostuu hieman taipuva parijono. Kupeista länteen on todettu pellon reunassa kalliopaljastumassa yksi tai kaksi epävarmaa kuppia. (v:n 1991 tarkastuskertomuksessa on kupeista asemapiirros).

Harto Roth huomasi 7.5.1995 näistä hieman etelään samalla mäellä olevasta pystysuorasta kalliioseinämästä yhden uhrikupin näköisen syvennyksen. Se on Fatijoen puolella, ja on silloin ottamastani valokuvasta päätellen noin metrin korkeudella sileässä noin 2 m korkeassa kalliioseinämässä. Koetin etsiä sen

uudelleen esille inventointikäynnillä. Mäen itälaidan jyrkimmässä kallioseinämässä on 95 cm:n korkeudella 4 cm:n läpimittainen syvennys, joka on kuin uhrikuoppa, joskaan sitä ei voi pitää aivan varmuudella hakkauksena, samassa kalliopinnassa on muutama saman syvyinen epäsäännöllisen muotoinen ja luonnollisella tavalla syntyneeltä vaikuttava syvennys. Uhrikuopaksi arveltu syvennys on 4,15 m pohjoiseen kallioon kiinnitetystä uudesta metallilenkistä, jossa on pakotettuna tai valettuna L-kirjain.

Luokitusehdotus: edelleen 1

Lisäyksiä:

49 Hietämäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0049 Hietämäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikallio

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6733 844, i = 3230 059, z = n. 15

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 4 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Repola 439

Tila: ?, RN:o 1:51 (538-439-0001-0051)

Omistaja: Teemu Tapani Olli

Osoite: Kaitaraistentie 245 as 2, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: Kuppikallio ja Varesmäki.

LYHYT KOHDEKuvaus

Peltovainion keskellä on matala kallionnokka, jonka päällä on uhrikuoppia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Fatijoen länsirannan pellolla noin 300 m itään siitä kohdasta, missä Mynämäentie eli tie 12397 liittyy Kaitaraisissa valtatie 8:aan.

Kohteen kuvaus:

Heljä Brusilan inventointiselonteon mukaan tässä esiintymässä on varmoja uhrikuoppia 21, lisäksi 6 epävarmaa, ja osa kupeista on ryhmitelty parijonoksi. Saman selonteon mukaan osa kupeista ovat 2-3 kupin yhteensulautumia. (v:n 1991 tarkastuskertomuksessa on kupeista asemapiirros

Luokitusehdotus: edelleen 1.

Lisäyksiä: Tästä kalliosta noin 50-100 m länteen on Otemäen rautakautinen kalmisto (41). Vielä lähempänä pohjoisen puolella on toinen uhrikuppiesiintymä (48, Uusi-Hemminki) ja yksi rautakautinen muu löytöpaikka (T1, Varesmäki).

50 Kylähuitti

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0050 Kylähuitti.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikallio

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6733 953, i = 3230 290, z = 20

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3½ km länsiluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Repola 439

Tila: Kylähuitti, RN:o 3:32 (538-439-0003-0032)

Omistaja: Kerttu Marjatta Lukka

Osoite: Vainiopohjantie 33, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 30.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tässä talon pihamaan tien puoleisella reunalla on kuppikallio, jonka pohjoispuolella on itä-länsi-suuntainen ajotie, ja sen pohjoispuolella peltovainiota.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä kuppikallio on Repolan kylässä 650 m koilliseen Valtatie 8:n ja Nousiaisten kirkolle vievän tien (Repolantien) risteyksestä, Vainiopohjantie 33:ssa olevan pihamaan länsilaidalla.

Kohteen kuvaus:

Antti Bilundin löytämä kuppikallio. Kupit on hakattu lähelle pihanurmikon laitaa kohtaan, jossa avokallion reuna laskeutuu pohjoiseen peltovainiolle päin. Heljä Brusilan tarkastuskertomuksen mukaan tässä on 7 varmaa ja 2 epävarmaa kuppia. Kallion pinnassa on pieni siihen jähmettynyt sementtitäplä, jonka vieressä on kupeista kaksi lähekkäin olevaa. Niitä kahta kuppia lukuun ottamatta kaikki varmat uhrikupit ovat verraten hajallaan.

Luokitusehdotus: edelleen 1.

Lisäyksiä:

51 Metsola

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0051 Metsola.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: Kultti- ja tarinapaikat, kuppikivi

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6733 694, i = 3233 010, z = n. 23

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus vuoden 1985 inventointiin liittyvän lomakkeen mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kiven ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta n.1 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Koljola 417

Tila: ?, RN:o 3:22 (538-417-0003-0022)

Omistaja: tietoa omistajasta ei löytynyt käytetystä tietokannasta

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen

inv. 1985

-

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 7.10. ja 23.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat:

- Kiviryhmä, jossa tämä kuppikivi on (kuvattu 7.10.2003).

LYHYT KOHDEKuvaus

Peltovainiolla lähellä omakotitalon pihaa oleva pieni kiviryhmä, jossa on yksi sellainen kivi, johon on hakattu uhrikuoppia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee vainiolla sata metriä länteen Isoniitun ja Tuuramäen taloihin menevästä tiestä (Isoniityntie). Noin 450 m pohjoiseen siitä missä Isoniituntie haarautuu Repolan ja Koljolan välisestä tiestä (Repolantie).

Kohteen kuvaus:

Löytynyt Aino Nissinahon ja Hannu Poutiaisen suorittamassa Turun yliopiston arkeologian osaston rautakauden inventoinnissa vuonna 1985. Isoniityntie 38:ssa olevan omakotitalon pihasta pohjoiseen on pellolla kaksi aivan pientä kivien kasausta 40 metrin etäisyydellä toisiaan. Niistä suuremmalla, joka on hieman lähempänä pihaa, olevan kivikasan itäpäässä on kivi, jossa on uhrikuppeja.

Kupit ovat kiven pohjoisosassa, poiketen Aino Nissinahon ja Hannu Poutiaisen täyttämän tarkastuslomakkeen tiedoista. Kiven mitoituksi he ovat ilmoittaneet 170 X 140 cm; sen kokoinen kivi on voinut pyörähtää, jos kivirauniota on kiviä siihen lisättäessä tai muutoin työnnelty koneellisesti koolle.

Kuppeja on tiiviissä ryhmässä 5 tai 6, niistä yksi on pitkänomainen, pyöreitten kupprien voisi katsoa muodostavan kolmen kupin rivin, jonka vieressä on kuppipari. Heljä Brusilan täyttämältä

tarkastuslomakkeelta käy ilmi, että koko kuppiryhmän läpimitta on noin 40 cm. (Molemmissa aiemmissa tarkastuksissa kuppiryhmästä on laadittu asemapiirros.)

Luokitusehdotus: 2 edelleen.

Lisäyksiä:

52 Viitala

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0052 Viitala.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikivi

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6733 663, i = 3233 459, z = 22,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kiven ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 900 m pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kärmelä 420

Tila: Viitala, RN:o 6:8 (538-420-0006-0008)

Omistajat: Aatos Johannes Viitasalo ja Maili Ester Viitasalo

Osoite: Paistanojantie 26, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Erittäin selvästi erottuva uhrikuppien ryhmä suuressa kivessä tien vierellä katuvalopaalun juurella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Koljolassa pellon reunassa noin 250 m pohjoiseen siitä kohdasta, missä Paistanojalle menevä tie haarautuu Valpperiin menevästä tiestä. Noin 50 m länteen on sen mäen juuri, jolla Markulanmäen hautaraunio sijaitsee.

Kohteen kuvaus:

Löytänyt Antti Bilund. Kupit ovat kiven viistolla eteläsivulla lähes vaakasuorassa olevassa särössä tiiviinä ryhmänä, jossa niitä on kahdessa vierekkäisessä rivissä, toisessa kolme ja toisessa neljä. (v:n 1991 tarkastuskertomuksessa on kuppiryhmästä piirros).

Luokitusehdotus: 1 edelleen.

Lisäyksiä:

53 Pelto-Uotila

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0053 Pelto-Uotila.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikivi

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6733 903, i = 3233 803, z = 22,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: kiven ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas kilometri pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kärnelä 420

Tila: Pelto-Uotila, RN:o 3:36 (538-420-0003-0036)

Omistajat: ?

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: Kuppikivi.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Uhrikuppeja vainion keskellä olevassa suuressa siirtolohkareessa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

300 m länsilounaaseen siitä kohdasta, jossa Vadanvainiolle menevä tie Palon ja Kärnelän kylien välillä haarautuu Valpperiin menevästä tiestä.

Kohteen kuvaus:

Löytänyt Antti Bilund. Kivi, jossa kuppiryhmä on, on suuri ja viistolakinen. Heljä Brusilan tarkastuslonteon mukaan kiven päällä on neljä varmaa ja yksi epävarma kuppi, ja ne sijaitsevat siten, että kiven jyrkästi laskevan itäreunan lähellä on kaksi varmaa kuppia lähekkäin, muut ovat hajallaan alempana kiven sivulla. (v:n 1991 tarkastuskertomuksessa on kuppiryhmästä piirros) Käydessäni paikalla, oli tämän kuppikiven ympäriltä juuri räjäytetty useita pienempiä kiviä, ja niitten kappaleita oli hajallaan vainiolla. Uhrikivi oli ennallaan, sitä ei oltu porattu.

Luokitusehdotus: 1 edelleen

Lisäyksiä:

54 Pietilä

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0054 Pietilä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: rautakautinen (radiohiiliajoitus, ks. alla)

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6732 569, i = 3234 545, z = 46-49

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus koekaivauskertomuksesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 950 m itään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tila: , RN:o 4:50 (538-403-0004-0050)

Omistajat: tietoja omistajasta ei ollut käytetyssä tietokannassa

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho

tark. 30.9.1985

TYA 265:1-2

Helena Taskinen

koekaiv. 24.-26.8.1987

KM 23725:1-4, saviastian paloja,
palanutta luuta

INVENTOINTI 2003

Aika: 22.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 15

Kuvat: Sorakuoppia Pietilän talon metsässä olevalla asuinpaikalla.

LYHYT KOHDEKUVVAUS

Asuinpaikkaa on tullut näkyville metsään tehdystä soranotto paikasta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Alakylään kuuluvan taloryhmän itäpuolisella mäkialueella noin 100 m pohjoiseen siitä kohdasta, jossa Kouksvuoren vainiolle menevä tie eroaa Simonperkiön vainiolle menevästä tiestä. Peruskartalle on merkitty lähde aivan lähelle.

Kohteen kuvaus:

Tämän asuinpaikan on löytänyt lähellä asuva Aulis Mantere. Kun Aino Nissinaho on tarkastanut sen syksyllä 1985, niin sen kohdalla on näkynyt tulisija sorakuopan reunassa. Se oli kuitenkin tuhoutunut, ennen kuin maanomistaja oli saanut tiedon muinaisjäänöksestä ja sen rauhoittamisesta. Museoviraston kesällä 1987 toteuttamassa kaivauksessa on yhdestä koekuopasta löydetty kivetty liesi kaksiosaisen sorakuopan lohkojen väliin jäävältä kannakselta. Koekaivauksen karttoihin kuuluu, paitsi yleiskarttaa, myös yksityiskohtakarttoja liedestä, joka on kaivaustasossa 3 ollut kooltaan 70 X 40 cm. Tarkastuskäynnillä tallennetusta hiilinäytteestä on tehty radiohiiliajoitus, jonka tulos on ollut 1810 ± 110 (Högne Jungner & Eloni Somninen, Radiocarbon dates IV. Dating laboratory University of Helsinki Report No 4, sivu .).

Kuopan osia ei ole ehkä laajennettu sitten koekaivausten, sopivien kiintopisteiden puuttuessa on vaikeata sanoa siitä mitään varmaa. Läntisemmän kuopan osan reunaleikkaukset olivat sen länsipäässä lähes kasvillisuuden peitossa, itäpäässä ilman peittävää kasvillisuutta. Kuopan läntisemmän osan pohjalle, jossa kasvaa paikoin noin kymmenmetristä koivikkoa tiheikkönä, on ajettu kiviä ja maatuva jätettä. Hiekka oli

värisävyltään tummaa, ehkä se on tällä paikalla sitä luonnostaankin. Mitään esihistoriaan viittaavaa en havainnut. Tarkasteluolosuhteet rajoittuivat lähinnä pienialaisiin kohtiin kuoppien reunaleikkauksissa.

Luokitusehdotus: -

Lisäyksiä:

55 Pilpola

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0055 Pilpola. (Myös tentatiivikohde T14 on entuudestaan nimeltään Pilpola, ja Pilpola I on ollut vuonna 1985 kaivauskohteen nimenä)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat, kuppikallio

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6732 310, i = 3233 527, z = n. 18

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus Aino Nissinahon ja Hannu

Poutiaisen inventointilomakkeelta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kiven ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 400m etelään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tila: Pilpola, RN:o 5:10 (538-403-0005-0010)

Omistaja: Pentti Eemil Pilpola

Osoite: Alakyläntie 24, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen   inv. 1985   -

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivi pellon keskellä lähellä vainion laitaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Pellon ja metsän rajan lähellä 400 m Nousiaisten kirkosta etelään.

Kohteen kuvaus:

Uhrikuppien sijaintipaikka on vuoden 1985 inventointilomakkeen mukaan peltomaan joka suunnalta ympäröimä 6 m X 6 m laaja ja noin 1,2 m korkea epätasainen kallionnokka. Saman lomakkeen mukaan tässä on 5 cm:n läpimittaisia kuppeja neljä tai viisi kallion ylimmällä kohdalla ja alempana kiven eteläreunassa kolme. Alempia kuppeja on samalla luonnehdittu mataliksi.

Luokitusehdotus: 2 edelleen

Lisäyksiä:

56 Rauvola-Mäkilä

Muinaisjäännösrekisterissä tunnuksilla 538 01 0056 (Rauvola-Mäkilä) ja 538 00 0007 (Rauvola 2).

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen?

Rauhoitusluokka: 2 (538 01 0056:n mukaan)

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6732 119, i = 3234 293, z = n. 25-30

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei ole tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 900 m kaakkoon.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tilat: Rauvola, RN:o 7:29 (538-403-0007-0029) ja Mäkilä (Mäkilää koskevien tietojen asemasta sain tietokannasta viereistä Mäkituvan kiinteistöä koskevat.)

Omistajat: Raili Annikki Rauvola ja Reijo Johannes Rauvola

Osoite: Halisojantie 60, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	Irtol. 1899	KM 3674:2, tasataltta
	Irtol.	KM 8165:1, vasarakirveen teräosa
Tapani Tuovinen	tark. 15.10.1982	KM 21923:1-15, saviastianpala, kivistä katkelma, iskoksia ym.
Aino Nissinaho	koekaiv. 1985	TYA 323:1-2, porfyryri- ja kvartsi-iskoksia

Ehkä myös Alakylän Mäkilän torpasta saatu löytö KM 2979:7 kuuluu tähän löytöyhteyteen.

INVENTOINTI 2003

Aika: 22.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 15

Kuvat: Aulis Mantereen hallussa oleva kivitaltan katkelma.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikka sijaitsee korkean mäen etelälaidalla, jossa on pihaja, lähellä peltovainion laitaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Löytöpaikat ovat hieman itäkoilliseen siitä risteyksestä, josta ajotie lähtee Simonperkiön, Kikertäjän ja Puolimatkan vainioille. Löydöt ovat mäki alueen etelään laskevilta rinteiltä, yksi (KM 8165:1, sen löytöpaikasta on tarkempaa tietoa Tapani Tuovisen tarkastuskertomuksen lisäyksessä päiväyksellä 12.1.1983.) myös länsirinteeltä.

Kohteen kuvaus:

Alakylän Mäkilän torpan tallin edustalta perunamaasta on jo vuosikymmeniä sitten löytynyt kivitaltta. Sen löytöpaikka on saattanut olla tämän asuinpaikan alueella. Uudemmat löydöt (KM 21923:1-15), jotka Aulis Mantere vuonna 1982 ilmoittanut Turun yliopistolle, ja jotka on luovutettu kokoelmiin, ovat jo olleet melkoisen varma näyttö asuinpaikan olemassaolosta niiden löytökohdalla. Ne ovat löytyneet osaksi hänen pihaltaan vesijohtokaivantoa tehtäessä, osaksi Rauvolan maalta viereisen pihan tuntumassa olevasta perunamaasta. Niitten löytöpaikan tarkastamisen jälkeen on perunamaan seutu ollut koekaivauskohteena

kesällä 1985. Tuolloin on löytynyt varmoja iskoksia yhdestä koekuopasta ja yksi epävarma toisesta. Vasarakirveen teräosa KM 8165:1 on löytynyt kohdasta p = 6732 190, i = 3234 170, z = 25-35 Pähkinämäkinimisestä paikasta saman mäen länsilaidalta noin 100-150 m muista löytöpaikoista luoteeseen.

Löytöpaikalla on pihamaita ja niiden yhteyteen kuuluvaa puutarhaa, ja ensimmäisiä löytöjä on tallennettu myös pihan yhteyteen kuuluvasta perunamaasta. Inventoidessani kävin tämän asuinpaikan koillispuolella. Tarkastelumahdollisuuksia ei siellä paljonkaan ollut. Aulis Mantere, jonka pihamaalla koillisimmat löytökohdat ovat, näytti pihaltaan puutarhatöissä löytyneen taltan katkelman. Hän ei raaskinut luovuttaa sitä kokoelmiin, niinpä otin siitä valokuvan, mitat ja tein piirroksen. Tämä taltan kappale on löytynyt pihamaan länsilaidalla olevasta vanhasta torpparakennuksesta etelään-kaakkoon ja saman pihan itälaidalla olevasta uudesta omakotitalosta etelään-lounaaseen. Sen löytöpaikka oli ollut noin 5 m alarinteeseen päin siitä vesijohtokaivannosta, mistä tulleet löydöt ovat KM-numerolla KM 21923:1-15. Löytöpaikan koordinaatit: p = 6732 140, i = 3234 350. Löytöpaikalla oli ollut vain ohuesti irtainta maata kallion päällä; löytökohdalta vain vähän alarinteeseen päin on jyrkänne, joka on rakennettu irtokivistä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Kaikki tutkimusaineisto, mikä voidaan liittää joko tähän muinaisjäännösrekisterin kohteeseen Rauvola-Mäkilä 538 01 0056 tai tentatiivikohteeseen 538 00 0007 Rauvola 2 viittaa mielestäni yhteen ja samaan kivistä löytyneeseen löytöpaikkaan, jota voi pitää asuinpaikkana. Joskin siltä on löytynyt vain yksi saviastian pala (sen ajoituksesta ei ole tässä tietoa saatavilla), niin iskosten ja kahden kiviesineen palan löytyminen samalta pienenlaisen mäen rinteeltä todistaa tämän kohteen asuinpaikaksi, lisäksi yllä mainittu kivitalta (KM 3674:2) on voinut sekin löytyä samalta rinteeltä.

57 Linnamäki 2

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 000 Linnamäki 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 3 (jäänyt pihamaan alle)

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskartoille)

P = 6732 596, i = 3230 186, z = 19

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus kaivauskertomuksesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön pohjan ala ollut n. 35 m².

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 3 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Niitä ei tarvittane hävinneestä kohteesta.

ARKISTOTIEDOT

Anna-Liisa Hirviluoto

tark. 23.11.1984

-

Esa Laukkanen

kaiv. 6.7.-4.8.1987

TYA 395

INVENTOINTI 2003

Aika: 24.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaivausintutkitun röykkiön sijaintikohdalla on nykyisin omakotitalon tontin reuna. Röykkiötä ei ole enää.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Aivan Laihoisten Linnamäen eteläkärjen juurella. Röykkiö on ollut 40 m suoraan länteen pienestä punaiseksi maalatusa aittarakennuksesta, joka on kalliolla vanhan Mynämäen tien (sillä kohtaa nyt nimellä Kaitaraistentie) itälaidalla. Aittaa vastapäätä vanhan Mynämäen tien takana on ollut Linnamäen talo. Röykkiön sijaintikohta on ollut Aittapolku-nimisen kadun ja Kaitaraistentien välillä.

Kohteen kuvaus:

Anna-Liisa Hirviluoto oli vuonna 1984, käydessään Linnamäen seudulla tarkastuskäynnillä, kiinnittänyt huomiota tähän kiviröykkiöön, jonka hän luokitteli mahdolliseksi muinaisjäännökseksi. Kesällä 1987 tämä röykkiö tutkittiin Turun yliopiston arkeologian osaston kautta järjestetyillä Nousiaisten kunnan kustantamalla pelastuskaivauksilla; sen sijaintikohta kuului asuntorakentamisen käyttöön suunniteltuun alueeseen. Tässä kiviröykkiön ulkorajana oli selvä, säännöllinen ja yhtenäinen kehämäinen kivirivi, jonka läpimitta oli rajoissa 5,1-5,9 m. Kehän kivien läpimitta oli noin ½-1 metriä, niiden lohkopinnat olivat karkeita, poranjalkia niissä ei yhdessäkään ollut. Kehän sisällä oli vaihtelevan kokoisista kivistä muodostunut täytekiveys, joka osittain oli näkyvillä jo ennen kaivauksia. Täytekiveys oli korkeimmillaan röykkiön itälaidalla. Keskellä röykkiötä oli kolmen kiven ryhmä, kukin niistä kivistä oli suurimmalta läpimitaltaan 0,7 metriä. Kehän pohjoislaidan ulkopuolella, mutta samalla siinä kehässä kiinni, oli epäsäännöllinen noin 2 m X 3,5 m laaja kivikko, joka koostui ehkä kauttaaltaankin siihen muun röykkiön kokoamisen jälkeen tuoduista kivistä. Näissä kehän ulkopuolisissa kivissä oli kahdessa poranjalkia. Muistitiedonkin mukaan tähän kivikehälliseen röykkiöön oli ajettu kiviä, ja olipa ajettu siitä poisikin. Linnamäen talon isäntä Hannes Linnamäki totesi keskustellessani hänen kanssaan vuonna 1987, että sen röykkiön kiviä ei oltu koskaan tarkoituksella muodostettu renkaaksi. Röykkiö tutkittiin kaivausintutkitun 6.7.-4.8.1987, löytöinä hiekkakivinen hioin ja kolme rautakuonan palaa. Merkkejä hautauksesta ei röykkiöstä todettu. Kaivauksen jälkeen kaivauskohde ennallistettiin. Tämä on

esitelty julkaisussa Karhunhammas 14 yhtenä Laihoisten nimelle siihen merkityistä neljästä röykkiöstä, siinä sen pituudeksi on annettu 6,7 m, mihin mittaan on luettu myös säännöllisen kivikehän kaaren pohjoispuolella olleita kiviä.

Luokitusehdotus: 3

Lisäyksiä: Röykkiön rakennepiirteet ovat huomattavan samankaltaisia kuin lähistön inventointikohteissa numeroilla 9, 10 ja T10.

58 Ympyrniittu

Muinaisjäänösrekisterissä 538 01 0058 Ympyrniittu.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat (mahdollinen asuinpaikka)

Ajoitus: kivikautinen (nuorakeramiikkaa)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n peruskarttalehdille)

P = 6736 895, i = 3236 469, z = 35

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus on luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: Tunnettu löytöalue rajoittuu pieneen hiekkakuoppaan (Kaikki löydöt ovat saviastian paloja, iskoksia ei löytynyt inventointikäynnillä, vaikka tarkasteluolosuhteet hiekkakuopassa ja sen lähellä olevilla pelloilla olivat hyvät. Aiemminkaan iskoksia ei tästä muinaisjäänöksestä ole löydetty.)

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5 km pohjoiskoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Saamani omistajatiedot koskivat viereistä kiinteistöä, ja niinpä tässä ei täydellisiä omistajatietoja ole.

(Muistaakseni KM-löytöluettelossa oli löytöjen KM 34394 yhteydessä tietoja maanomistajasta.)

ARKISTOTIEDOT

irtol. 1998

KM 30935, saviastian paloja

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.9.2003

Löydöt: KM 34394, saviastian paloja

Karttaotteet: n:o 13

Kuvat: Hiekanottoaikka Ympyrniitun löytöpaikalla.

LYHYT KOHDEKUVUUS

Hiekanottoaikka peltojen ympäröimän kapean metsäsaarekkeen eteläkärjessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Löytöpaikka sijaitsee ajotien päättymäkohdan luona olevasta lomamökin pihamaasta noin 100 m kaakkoon olevassa maa-aineksen ottoaikassa. Mökin ja löytöpaikan välillä on metsää, muilta suunnilta peltovainiot ympäröivät löytöpaikkaa. Pohjoisesta tuleva puro yhtyy Luotlansuonojaan aivan tämän löytöpaikan eteläpuolella, puron uomaa on kuitenkin näillä paikkeilla kaivettu osaksi uusille kohdille. Metsäsaarekkeessa näytti olevan vanhan puronuoman painannetta näkyvissä. Maasto laskeutuu loivasti länteen Luotlansuonojan juoksun suunnassa kohti Paistanojaa, johon Luotlansuonoja laskee. Maaperä on erittäin hienojakoista hiekkää.

Kohteen kuvaus:

Ensimmäiset löydöt täältä ovat keksineet 21.5.1998 Mia Lempiäinen, Miika Kantola ja Jukka Sainio retkeillessään täällä vapaalla ajallaan. Tässä on metsäsaarekkeen eteläkärjen itälaidassa noin 15 m:n läpimittainen matala maa-aineksen ottoaikka. Sen pohjoispuolella on kuusikkoa ym. puustoa. Inventointikäynnillä löytämiäni osaksi viivoin koristeltuja ruukumpaloja arvelin nuorakeramiikaksi. Ne olivat kuopan reunaleikkauksesta irronneessa maassa. Lisäksi huomasin pienen tummaksi värjäytyneen täplän maassa. Koetin tarkkailla iskosten löytöaluetta, jonka otaksuin kuuluvan tähänkin kohteeseen, mutta en havainnut ainoatakaan iskosta sen paremmin maanotossa kaivetusta kuopasta kuin vainioltakaan. Saattaa olla, että iskoksia tästä vielä huolellisella tarkastelulla löytyisi; ehkä asuinpaikan keskusosa ei ole vielä tullut näkyviin, vaan on metsäsaarekkeen alueella. Voi olla myös niin, että tässä kohteessa ei jostakin syystä olisi

iskoksia käsitelty paljon tai ollenkaan. Yksi selitysmahdollisuus saattaisi olla, että saviastian palat olisivat peräisin haudasta.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

59 Mäkilä

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0059 Mäkilä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 734, i = 3235 043, z = 50

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus tarkastuslomakkeelta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muutama neliometri

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1½ km itään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Killainen 415

Tila: Mäkilä, RN:o 1:31 (538-415-0001-0031)

Omistajat: Lasse Juhani Pitula ja Soilikki Helena Pitula

Osoite: Vahdontie 130, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 22.10.1998

-

INVENTOINTI 2003

Aika: En käynyt tällä kohteella inventoinnin aikana, koska olen nähnyt sen kesällä 1995.

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 15. Kuvat: ei ole.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pieni kaareva kivivalli metsässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee 400 pohjoiseen siitä kohdasta, missä peruskartalla näkyvä tie sivuaa Kouksvuoren vainion länsilaitaa. Tämä kivirakenne on mäen päällä, ja sen sijaintikohdasta hieman länteen rinne laskee peltoaukeamalle, jonka vastapäisessä laidassa tältä mäeltä katsoen on Mäkilän hävinneen asuinrakennuksen pihamaa.

Kohteen kuvaus:

Tämä kivikko on ollut jo kauankin lähiseudulla tiedetty. Maanomistajan mukaan sitä on sanottu käräjäympyräksi. Suunnilleen tiilikiven puolikkaan kokoisista kivistä on ladottu päältä katsoen C-kirjainta muistuttava useammasta kuin yhdestä kivikerroksesta koostuva valli. Keskikohdalle on sattunut tai sijoitettu painava laakakivi. Kivikon kaaren sisähalkaisija on Heljä Brusilan täyttämän tarkastuslomakkeen mukaan vain 1,3 m, ulkohalkaisijan 2,3 m. Kivikon sisällä on tarkastuslomakkeen tietojen mukaan kalliokuopanne, jossa on paksu sammal pohja.

Jukka Sainio ja minä kävimme tällä kohteella 31.7.1995. Käänsin silloin käsin hieman sammalia sivuun, ja niiden alla näytti olevan muutamia rapakiven paloja. Kivirenkaan sisälle on siitä muutaman päivän kuluttua tehty lapiolla pieni koepisto, ei kuitenkaan meidän aloitteestamme eikä toimestamme; olimme silloinkin paikalla, myös maanomistaja oli. Hiiltä ei silloinen koepisto tuonut esille, rapakiveä näkyi jälleen.

Käräjäympyräksi nimittäminen viittaa jonnekin perinteisten tarinoiden kerronnan aikoihin, mutta kuitenkin ei voida muutta mutkitta sulkea pois sitäkään mahdollisuutta, että tämä rakenne vanhakantaisine nimityksineen kuitenkin voisi olla myös 1900-luvun puolelta.

Luokitusohje: 2 edelleen. **Lisäyksiä:**

60 Ojankulman santakuopat

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0060 Ojankulman santakuopat.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6730 832, i = 3238 477, z = 37,5-40

Koordinaattiselite: p- ja i- koordinaatti muinaisjäännösrekisteristä, korkeus tarkastuslomakkeelta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5 km itään (tarkastuskertomuksessani v:lta 2002 on virheellisesti merkintä, että tämä olisi kirkosta itäkoilliseen).

OMISTAJATIEDOT

(Tietoja maanomistajasta en ole saanut 16.4. mennessä)

Alue/Rekisterikylä:

Tila: , RN:o

Omistajat:

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1987	KM 33406 (osa)
	irtol. 1996	KM 33406 (osa)
Esa Laukkanen	tark. 2002	KM 33406 (osa)
Tähän liittyviä saattavat olla myös seuraavatkin arkistotiedot:		
	irtol.	Hämeen Museo n:o 1211:31, vasarakirves
	irtol.	KM 8972:3, kaksi vuorilaji-iskosta

Huom! Vanha Ojan talon Ketolan töllin löytö (KM 3592:3) ei liity tähän, vaan se on Saksalan kylästä, jossa Ketola vieläkin on Ojan rekisterikylän maalla. Sama ehkä koskee myös löytöä KM 3792:2. Nousiaisten historia I:ssä sivulla 14 on väitetty, että Ojan kylästä olisi löytynyt kivitalta; ehkä siinä on sekoitettu Saksalan löytö väärään yhteyteen.

INVENTOINTI 2003

Aika: 4.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 21

Kuvat: Kuorittua aluetta, jolta löytöjä.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Matalalla mäellä on tässä laaja hiekanottoaika; saman mäen laidoilla on pihamaita. Kivikauden löytöjä on 2-4 kohdasta. Asuinpaikkalöytöjä on havaittu hiekanottoaikan etelälaidalta kuoritulta maalta läheltä asuinrakennusta. Jostakin keskempää hiekanottoaluetta on löytynyt v. 1987 yksi porfyryri-iskos, sieltä on varmaankin myös vasarakirves, joka on löydetty Ojankulmalta, Ojan tilan maalta santakuopasta. Ojannummelta on myös tallennettu kaksi vuorilaji-iskosta jo vuosikymmeniä sitten.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Isonvedenaukian nimellä tunnetun peltoaukeaman koillislaidalla on Hakulan talo. Yksi iskosten löytöpaikka, josta on tallennettu myös hiekkakivinen hioin, on tästä talosta noin 100 m luoteeseen, vesialtaan reunalla, ja

siitä erillinen keramiikan ja iskosten löytöpaikka on samasta talosta 350 m luoteeseen lähellä toisen talon pihamaata.

Kohteen kuvaus:

Tämän kohteen tunnetuksi tulemisen vaiheet ovat monimutkaiset. Ehkä ensimmäinen löytö tältä asuinpaikalta on vasarakirves, jonka emäntä Elma Hyrkkö oli löytänyt. Kirves on Hämeen Museossa numerolla 1211:31. Sen löytymisen jälkeen on Frans Leivo lähettänyt 1920- ja 1930-luvun vaihteessa Kansallismuseoon kaksi Ojannummelta peräisin olevaa vuorilaji-iskosta. Leivon kirjeessä 7.9.1928 on viittaus siihen suuntaan, että Ojan nummesta saatuja löytyjä olisi hukattukin. Leivon toisessa kirjeessä, niin ikään vuodelta 1928, (Kirje Museoviraston topografisessa arkistossa, saapunut 1.3.1928? Saapumismerkintä valokopiolla oli epäselvä, ja kirjeen loppua en ollut kopioinut, joten kirjettä en voi sen tarkemmin tässä ilmoittaa.) on tieto, että vasarakirveen löytänyt emäntä oli kertonut hänelle santakuopan reunassa olleen mustunuttakin paikkaa. Ojankulman hiekanottoalueen kaivannot ovat kasvaneet ajan mittaan huomattavan laajoiksi. Tältä hiekanottoalueelta tallensin yhden porfyryr-iskoksen 25.10.1987, kun Harto Roth, Antti Kolhi ja minä tarkastelimme niitä. Tuolloin emme huomanneet mitään muita esihistoriallisia löytöjä niistä. Jukka Sainio on havainnut 16.6.1996 pienen vesialtaan luota löytökohdan, minkä koordinaatit ovat p = 6730 650, i = 3238 600; vesiallas näkyy (vuosien 1984 ja 1995) peruskarttalehdillä. Kävin Sainion kanssa tällä löytöpaikalla 26.8.1996.

Asuinpaikalle yllä annetut koordinaatit (p = 6730 832, i = 3238 477) osoittavat paikkaa, josta Antti Kolhi ja minä löysimme 29.6.2002 saviastian paloja ja iskoksia kohdasta, jossa pintamaata oli kuorittu laajalti hiekanottoaikan eteläpuolelta läheltä talon pihamaata. Löytökohdasta on käsivarainen karttaluonnos 7.7.2002 täyttämälläni tarkastuslomakkeella, ja siitä näkyy löytökohdan sijainti lähellä olevan rajapyykin suhteen. Löytökohta on 15 m lähimmän talon pohjoispuolella olevasta ajotiestä pohjoiseen loivasti etelään laskeutuvalla hiekkamaalla. Pintamaitten kuoriminen on ehkä tuhonnut muinaisjäännöksen pintaa ohuelti. Ainoa tieto tämän muinaisjäännöksen ulottuvuuksista perustuu muutamien pintalöytöjen havainnointiin. Sen perusteella asuinpaikan läpimitta on vähintään 10 metriä, mutta luultavasti se on ollut tai on paljon enemmän. Värjäytymiä, joiden perusteella asuinpaikan ulottuvuuksista olisi voitu mahdollisesti saada lisätietoa, ei tästä ole havaittu. Havaintomahdollisuudet olivat kesällä 2002 hyvät, kun kasvillisuus ei ollut vielä ehtinyt peittää sitä aluetta, jolta pintamaita oli kuorittu. Inventointikäynnillä huomasin maasta vain yhden kvartsi-iskoksen, jota en tallentanut. Saviastianpalojen löytöpaikan lähellä oli suurehko maapenkki jo 2002 ja vielä inventointikäynninkin aikana (Valokuva on otettu sen penkan päältä). Löytökohdan ja sen länsipuolella olevan vainion välille on ehkä levitetty hienojakoista maa-ainesta, jos niin on, niin muinaisjäännös, mikäli sitä on niillä kohdilla, on hieman peittynekin liikutellun maan alle.

Vesialtaan läheltä poimitut iskokset löytyivät matalasta maaleikkauksesta kaikki noin neljän metrin läpimittaiselta esiintymisalueelta. Iskoksia huomattiin maasta seitsemän, ne olivat kaikki porfyryriä. Hioin löytyi saman altaan reunalta niistä kymmenisen metriä länteen. Tämän löytökohdan korkeus on peruskartan mukaan 35-37,5 m mpy.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Nousiaisten historia I:ssä sivulla 16 on kuva Ojan santakuopasta löydetystä vasarakirveestä. Samalla on mainittu löytäjäksi Veera Hyrkkö, pitäisi olla Elma Hyrkkö (tieto maanviljelysneuvos Eeri Hyrköltä 7.11.2003). (Frans Leivon 1928 Kansallismuseolle saapuneessa kirjeessäkkin on todettu emäntä Elma Hyrkön löytäneen vasarakirveen Ojan talon maalta.)

61 Teva

Muinaisjäännösrekisterissä 538 01 0061 Teva.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: (mahdollisia) kivilatomuksia

Ajoitus: avoin

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6731 120, i = 3233 490, z = 40

Koordinaattiselite: Koordinaatit tarkastuslomakkeen mukaan. Korkeus voisi mahdollisesti olla lähempänä 45:ttä kuin 40:tä koska rinne on sillä kohtaa jyrkkä, eikä näitten sijaintipaikka ole aivan matalalla.

Maastomerkinä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1½ km etelään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Sontamala 443

Tilat: Suna, RN:o 6:27 (538-443-0006-0027)

Omistajat: Markku Juhani Suna ja Ritva Elina Suna

Osoitteet: Kirkkotie 5, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 16.10.2001

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 18.10. ja 24.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 11

Kuvat: Suurempi latomuksista.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi matalaa pientä kivikkoa metsässä etelään laskeutuvalla rinteellä lähellä puron uomaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat noin 200 m itään peruskarttalehdellä näkyvältä Mietlan vainiolle menevältä ajotieltä siinä kohdassa, jossa peruskarttalehdellä (v:n 1984) näkyy puronuoma lähimpänä kalliojyrkänteen merkkiä.

Kohteen kuvaus:

Suurempi kivikko koostuu tiiviissä epäsäännöllisen muotoisessa joskin karkeasti kolmiomaisessa rykelmässä olevista pyörityneistä, yleensä noin 30 cm:n läpimittaisista kivistä, joita näyttäisi siinä olevan vain yhdessä kerroksessa. Suurin läpimitta on 2,2 m.

Pienempi kivikko on noin 3½ m toisesta itään ison männyn tyvellä. Sen pohjan pituudeksi mittasin 1,8 m ja leveydeksi 0,8 m. Ne mitat ovat paljonkin pienemmät kuin ne, jotka Heljä Brusila on samasta kivikosta todennut (halk. 2,7 m), mihin saattaa olla syynä, että syynä hakkuujäte, jota minun oli raivattava kivien päältä pois, ehkä olin liian laiska nakkelemaan oksia sivuun, enkä sen vuoksi saanut kivikkoa kokonaan esille. Kiviä näyttäisi tässäkin olevan vain yhdessä kerroksessa, pyörityneitä ne ovat.

Molemmat ovat maapohjalla, niiden välissä näytti olleen hiljattain ajoura. Rinne ympärillä on sammalpeitteinen, ja sammalta on kivien välissäkin. Hakkuujätettä oli rinteessä, ja kohtalaisesti lohkareita hajallaan.

Luokitusehdotus: Ei ehdotusta.

Lisäyksiä: Maastonkohta näytti kulkumahdollisuuksien puolesta olevan sellainen, että siinä on saattanut olla metsätoissa käytetty ajoura ennemminkin. Tulin pohtineeksi, voisivatko kivikot olla tulosta siitä, että joskus

olisi kiviä ajouran teossa hieman raivattu luonnollisesta rantavallista kahteen suuntaan. Tosin kivet ovat ainakin suuremmassa kivikossa siksi tiiviisti koolla, että niitä ei oikein voisi kohtuudella pitää vain sivuun syydettyinä kivinä.

62 Pöytäkalio

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1477 Pöytäkalio.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen. (Antti Bilund on pitänyt tämän löytöpaikan saviastianpaloja mahdollisesti nuorakeramiikkana.)

Rauhoitusluokka: ei ole määritelty

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6735 040, i = 3228 430, z = 42-43

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit luettu peruskartalta, z- koordinaatti tarkastusselonteon mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5½ km länsiluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Sukkinen 444

Tila: Sukkinen, RN:o 1:64 (538-444-0001-0064)

Omistajat: Hanna Irina F. (kolmas etunimi ei ole kokonaan tietokannassa) Härmälä ja Hannu Pentti Härmälä

Osoite: Sukkistentie 50

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Antti Bilund

tark. 8.5.1997
irtol.

KM 30219:1-8, asuinpaikkalöytöjä
KM 34395:1-2, asuinpaikkalöytöjä

INVENTOINTI 2003

Aika: 26.9.2003

Löydöt: KM 34395:3, kaksi mahdollista iskosta

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat:

- Pöytäkalion hiekanottoaika. Kuvattu kalliolta sen kohdan yli, josta nyt löytyi kaksi kvartssia.
- Pöytäkalion hiekanottoaika etelälaitaa.
- Pöytäkalion hiekanottoaika pohjoislaitaa.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hiekanotto on hävittänyt kokonaan tai lähes kokonaan tämän asuinpaikan. Yhden kallon juurella voi olla vielä nimeksi löytöaluetta jäljellä; ehkä hiekkakuopan itäpuolellakin niillä tienoin, mistä ovat löydöt KM 34395:1-2.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Hiekanottoaika Pöytäkaliosta ja Kärrytestiestä etelään. Maaston korkokuva on lähiympäristössä sellainen, että asuinpaikka on sijainnut kuin luoteis-kaakko-suuntaisessa matalassa notkelmassa suurehkojen kallioalueitten ympäröidessä sitä pohjoisen, koillisen, lännen ja lounaan suunnalta. Asuinpaikan kohdalla maaperä viettää kaakkoon. Asuinpaikasta luoteeseen laakso on v:n 1984 peruskarttalehdellä merkitty soistuvaksi maaksi.

Kohteen kuvaus:

Asuinpaikka on tullut esiin männikköiseltä hiekkakankaalta, jossa on siellä täällä laajoja silokallioita. Hiekanotossa on tehty laaja kuoppa. Sen länsilaidalla lähellä ajotien suuta olevan kallon itäkupeelta löysin kaksi mahdollista kvartsi-iskosta noin 7 m:n etäisyydeltä toisistaan (KM 34395:3). Ne olivat ainoat havaitsemani merkit asuinpaikasta. Jo löytyessään 8.5.1997 tämä asuinpaikka oli jo ollut lähes tuhoutuneeksi katsottava: Antti Bilund oli havainnut löytöjä noin 10 m:n läpimittaiselta kumpareelta, joka oli jäänyt jostakin

syystä kaivamattomaksi hiekkakuopan keskelle. Hän oli havainnut siitä tummaa kulttuurikerrosta noin 10 m²:n alalta. Kuopan pohjalla kumpareen ympärillä ei ollut näkynyt asuinpaikkalöytöjä, mutta kumpareesta noin 20 m koilliseen samalla korkeustasolla kuin se oli ollut tummaa maata pienellä alalla, mutta ei löytöjä. Hiekkakuopan reunat olivat olleet joka suunnassa kymmenien metrien etäisyydellä kaivamattomasta kumpareesta, jossa löydöt ja kulttuurikerros olivat. Kuopan reunoissa ei ollut ollut mitään merkkejä asuinpaikasta.

Luokitusehdotus: 3, ellei uusia löytöjä havaita. Sitä luokkaa on ehdottanut Bilund v. 1997.

Lisäyksiä:

63 Kukonharju 2

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1479 Kukonharju 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6737 810, i = 3230 310, z = 40

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: Läpimitta noin 30 m.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Repola 439

Tila: ?, RN:o 3:35 (538-439-0003-0035)

Omistaja: Tietoa omistajasta ei ollut käytetyssä tietokannassa

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

irtol. 1988

TYA 481

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.9.2003

Löydöt: KM 34396:1-2, iskoksia

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat:

- Sorakuopan länsilaita ja keskikohta.
- Sorakuopan keskikohta ja itälaita.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsässä suon ja Kukonharjan suurelle hiekanotto paikalle menevän tien välillä on pyöreä noin 40 m:n läpimittainen kumpare, jonka etelälaita on kaivettu pois. Iskoslöytöjä on tullut näkyville siitä kuopasta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Mainittu kumpare on noin 180 m suoraan etelään Luolin peltoalueen läntisimmästä kulmauksesta. Kumpare on kivistä moreenia. Sen ympärillä oli melko tasaisella maapohjalla havupuuvaltaista nuorta metsää. Maan pintaa peittivät lähinnä sammal ja heinikko.

Kohteen kuvaus:

Tarkastelin kumpareen eteläosassa olevan sorakuopan reunaleikkauksia. Niissä oli iskoksia leikkausten itä- etelä- ja länsilaidalla. Kaikkiaan huomasin nyt kuusi iskosta, toiset kvartsia, toiset porfyryä. Iskoksista en poiminut kaikkia. Tarkasteluolosuhteet olivat hyvät, sillä leikkaukset eivät olleet kasvillisuuden peitossa. Kuopan etelälaidasta maata oli otettu vain ½-1 m:n paksuudelta, kuopan pohjoislaidalta paljon syvempään. Kun iskoksia tuntui löytyvän verraten helposti, ja niitä näkyi verraten laajalla alalla, ja niitä on ennenkin löytynyt, on perusteita pitää tätä kohdetta asuinpaikkana.

Luokitusehdotus: 2.

Lisäyksiä:

64 Päittiönsuo

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1481 Päittiönsuo.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (nuorakeramiikan paloja on kahdestakin kohtaa, kolmannelta ehkä Jäkärän keramiikkaa)

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 3

Peruskartat: (ei merkitty vuosien 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

1) **hiekkakuopassa** mökin lähellä: p = 6737 480, i = 3230 240, z = 42,5

2) **ajotien kohdalla**: p = 6737 600, i = 3230 320, z = n. 42,5

3) **tekolammen reunalla**: p = 6737 630, i = 3230 100, z = n. 37

Koordinaattiselite: koordinaatit peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: hiekkakuopassa näkyvän asuinpaikan osan läpimitta on joitakin kymmeniä metrejä, altaan reunalla näkyy asuinpaikkaa n. 15 m:n matkalla, tieltä havaitun löytöpaikan laajuudesta ei ole senkään vertaa tietoa kuin edellisten.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Repola 439

Tilat: Päittiö, RN:o 1:43 (538-439-0001-0043) ja ?, RN:o 3:35 (538-439-0003-0035)

Omistajat: Päittiön: Jukka Olavi Koivisto (osoite: Paistanojantie 530, 21270 NOUSIAINEN); tietoa toisen kiinteistön (Repola RN:o 3:35:n) omistajasta ei ollut käytetyssä tietokannassa.

Lisätietoja: Tämän muinaisjäännöksen tunnettuja ja säilyneitä osia ei ole tietääkseni enää Vuorenpään kylään kuuluvan viereisen kiinteistön puolella, jonka omistaja on Esa Kalevi Verainen, osoite Valtakatu 4, 23100 MYNÄMÄKI.

ARKISTOTIEDOT

	irtol. n. 1970	TYA 13:1-3
	irtol. 1972	TYA 49: 1-12
	irtol. 1979	TYA 126:1-5 ja :13-:15
	irtol. 1985	TYA 278:1-4
Esa Laukkanen	tark. 1987	KM 23595:1-27
	irtol.	KM 23726:1-5
	irtol.	KM 24155:1-4
	irtol.	KM 26069
	irtol.	KM 26072
	irtol.	KM 26267
	irtol. 1989	TYA 507:1-6
	irtol. 1991	TYA 653:1-4
	irtol. 1992	TYA 654:1-3
	irtol. 1994	TYA 655:1-3
	irtol. 1997	TYA 680:1-3
	irtol.	TYA 741:1-6
	irtol.	KM 34397:1-8

Ehkä myös erät TYA 11:1-4, TYA 47:1-6, TYA 145:4-7, TYA 59:1-5, TYA 491 ja KM 17592 liittyvät tähän.

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.9. ja 3.10.2003

Löydöt: KM 34397:1-8, asuinpaikkalöytöjä

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat:

- Tekolammen reunaleikkausta, josta löytöjä.
- Hiekkakuopan suu
- Hiekkakuopan perä

LYHYT KOHDEKUVUVAUS

Nämä asuinpaikan osat ovat kahden kallioalueen välisessä hiekkaisessa notkelmassa. Läntisin niistä on Repolan rekisterikylään kuuluvalla metsälohkolla Vuorenpään kylänrajan itäpuolella; saman rajan länsipuoli on kaivettu rajaa myöten tekolammen teossa. Maasto laskee sen asuinpaikan osan tienoilla itään päin. Tekolammen ympärillä on lomamökkejä. Keskimmäinen asuinpaikan osa on näkyvillä pienen hiekanottoaikan reunaleikkauksessa kohdalla, jossa maasto laskee jyrkemmin länteen kohti notkelmassa olevaa kapeaa pitkää pohjois-etelä-suuntaista notkoa. Kolmas on lähinnä pohjoiseen samalle notkolle melko loivasti laskevalla maastonkohdassa, ja sieltä löytöjä on ajotieltä tai sen vieriltä, en tiedä tarkemmin mistä, eikä löytäjäkään (Antti Lonki) muistanut enää tarkemmin, kun häneltä asiaa tiedustelin.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Lähellä näitä asuinpaikkoja on Päittäönsuon luona olevalle lomamökille vievän tien länsipää. Sama tie haarautuu idempänä Hannulantiestä, joka vie Vainionpohjan kylästä pohjoiseen Kukonharjalle. Päittäönsuolle vievän tien eteläpuolella on pieni pohjaltaan kutakuinkin pyöreä **hiekkakuoppa**, joka on merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle. Sen kuopan seinämästä on tullut esille yksi asuinpaikan osa, toinen on siitä 200 m luoteeseen **tekolammen rannalla** ja kolmas on hiekkakuopasta noin 100 m koilliseen **kallioisen mäennyyppylän itäpäässä** lähellä v:n 1984 peruskartalla näkyvää kärrytietä.

Hiekkakuopan ympäristössä oli nuorta männikköä, maan pinta oli lähinnä sammalen peitossa. Kanervan kasvupaikkoja oli. Tekolammen reunan viereisellä löytökohdalla löytökohdalla maaperä on hienoa hiekkaa, jossa on näkyvillä vähän pieniä kiviä. Repolan kylään kuuluvan metsän puolella puusto oli nuorta sekametsää, maan pinnan korkokuva oli melko tasainen. Suuria kiviä tai louhikkoa ei lähellä näyttänyt olevan, löytöpaikan eteläpuolella maaperä muuttuu saviseksi, se erottui varsinkin luoteis-kaakko-suuntaisen ojan reunaleikkauksesta, joka oli noin 25 m löytöalueen eteläpuolella.

Kohteen kuvaus:

Hiekkakuopasta on Antti Lonki tallentanut löytöjä jo 1970-luvulla useaan otteeseen. Asuinpaikan tunnusmerkkejä oli hiekkakuopan reunaleikkauksessa kuopan länsi- ja pohjoislaidalla. Kuopan länsireunalla saviastian paloja oli aivan ajotien lähellä, ja samalla reunalla oli löytöjä myös noin 15 m niitten löytöpaikasta etelään. Selvä ruskea värjäytymä oli kuopan pohjoislaidassa lähellä ajotietä noin 20 metrin etäisyydellä mainitusta saviastioiden löytöpaikasta. Tämän asuinpaikan alkuperäinen läpimitta on ollut vähintään joitakin kymmeniä metrejä. Kuopan perällä reunaleikkauksen ylin laita oli jo kasvillisuuden peitossa. Muutoin tarkastelumahdollisuudet olivat hyvät. Hiekanotossa näytti tulleen esille myös ehkä tulessa haurastuneita kiviä. Hiekkakuopan pohjoispuolella näkyi matala kupera avokallion nokka noin 10 m:n päässä kuopasta. Lähistöllä maanpinnan muodot olivat vaihtelevia. Ehkä kodanpohjan painanteeksikin sopiva kohta olevan hiekkakuopan lähiympäristössä.

Löytöpaikka **mäennyyppylän itäpäässä** on noin 100 m koilliseen mainitusta hiekkakuopasta. Sieltä ovat Turun yliopiston arkeologian osastolle numeroilla TYA 278 (ja 347?) tallennetut löydöt. Tältä löytökohdalta en inventointikäynnilläni havainnut mitään asuinpaikan merkkejä. Siellä tarkastelumahdollisuudet olivat huonot kasvillisuuden vuoksi.

Tekolammen reunalla erottui asuinpaikkaa 16 m:n matkalla. Sen löytökohdan havaitsin inventointikäynnilläni 8.9. Tämän näkyvillä olleen asuinpaikan osan etelälaita oli mittaukseni mukaan 137 m kylänrajapyykistä, jossa on numero ”1786”. Mittauksen tein pitkin Repolan ja Vuorenpään kylän rajaa, jossa oli avointa maastoa. Tarkasteluolosuhteet olivat hyvät. Maanomistaja oli paikalla, kun pistäydyin tässä 8.9., ja kerroin hänelle löydöstä; samalla kuulin, että hän ei ole aikonut kaivaa lisää sitä lammen reunaa, jossa kivikauden löytöjä oli. Lammen länsipuolella hän on tehnyt paljon maansiirtotöitä. Katselin niitä alueita, mäenrinteillä maaperä oli erittäin kivistä moreenia, mitään esihistoriallisiin löytöihin viittaavaa en sieltä havainnut, enkä tekolammen reunoiltakaan muualta kuin edellä selostetusta kohdasta.

Luokitusehdotus: Asuinpaikan kaikki osat mielestäni edellyttäisivät luokkaa 2.

Lisäyksiä:

65 Joenpolvi

Muinaisjäänösrekisterissä 1000 00 0278 Joenpolvi.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei tiedossani

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty vuoden 1984 eikä 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6739 810, i = 3232 260, z = 34-45

Koordinaattiselite: Koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7 km pohjoisluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Paistanoja 432 ja Laihoinen 424

Tilat: Joenpolvi, RN:o 1:18 (538-424-0001-0018) ja Hakala, RN:o 2:14 (538-432-0002-0014)

Omistajat: Joenpolven: Teuvo Erkki Vuorenpää ja Ulla Marjatta Vuorenpää; Hakalan: Taimi Amanda

Vikström (osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa)

Osoitteet: Vuorenpäiden: Paistanojantie 740, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 7.7.1986
irtol. 2003

KM 23278:1-143, asuinpaikkalöytöjä
KM 33927, asuinpaikkalöytöjä

INVENTOINTI 2003

Aika: 25.9.2003

Löydöt: KM 34398:1-2, iskoksia

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: Kuvassa on pihamaa, josta on runsaasti asuinpaikkalöytöjä ja pelto, josta on myös asuinpaikkalöytöjä (valokuvaliitteessä).

LYHYT KOHDEKUVAAUS

Asuinpaikkaa on tien vierellä olevan talon pihamaalla ja niitten lähellä pelloilla, ehkä osaksi toisenkin talon pihamaalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä asuinpaikka sijaitsee Paistanojantie 740:ssä olevan talon pihalla ja läheisillä pelloilla ja osaksi näköjään vastakkaisella puolella Paistanojantietä olevan lähimmän talon, Hakalan, pihan ympäristössäkin.

Asuinpaikkaa on suojannut pohjoistuulilta mäki.

Kohteen kuvaus:

Tämä asuinpaikka on löytynyt siten, että Paistanojantie 740:ssä asuvat Vuorenpäät ovat pihatöissä havainneet saviastianpaloja ym. Pihalla ei ollut juurikaan tarkastelumahdollisuuksia. Isäntäväki kertoi löytöjä tulleen vastaan vuosien varrella, niitä oli toimitettu vähää aiemmin Museovirastolle (KM 33927). Asuinrakennuksen pohjoispuolella olevan rakennuksen eteläpään eteläpuolella oli isäntä Teuvo Vuorenpään arvelun mukaan ollut keramiikkauuni; sitä kohtaa ei nyt voitu paremmin tarkastella, kun se on pihamaata ilman maaleikkauksia. Talon eteläpuolella kynnöspelloilla tarkasteluolosuhteet olivat hyvät, siellä näkyi selvänä keskittymänä iskoksia ja iskentäytimiä, niitten tienoilta huomasi myös hioimen palan. Tämän löytötihentymän, jonka keskikohta on kohdassa p = 6739 670, i = 3232 290, oli Teuvo Vuorenpääkin pannut merkille. Hän kertoi joskus viskanneensa sieltä havaitsemiaan iskoksia ojaan, jotteivät ne peittyisi taas maan sisään. Löytötihentymä oli pohjois-eteläsuunnassa n. 80 m pitkä ja vastakkaisessa suunnassa noin 30 m leveä.

Läheisen Hakalan pihamaan luota löysin porfyryri-iskoksen, kaapimen ja hioimen. Ne olivat kaikki muutaman metrin päässä pihamaasta pellolla Hakalan asuinrakennuksen itäpuolella.

Luokitusehdotus: 2.

Lisäyksiä:

66 Kiivuori

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1482 Kiivuori.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei tiedossa, onko määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6739 270, i = 3234 030, z = 40-45

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: läpimitta on ehkä vähintään joitakin kymmeniä metrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6½ km pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Paistanoja 432

Tila: Yliheikkilä, RN:o 3:29 (538-432-0003-0029)

Omistaja: Veikko Tarmo Juhani Laine

Osoite: Paistanojantie 535, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

irtol. 1996

irtol. 1997

KM 29843, asuinpaikkalöytöjä

KM 34399:1-2, saviastian pala ja
kivikiikko

INVENTOINTI 2003

Aika: 29.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: Kiivuoren hiekkakuoppa

LYHYT KOHDEKUVVAUS

Soranottoipaikka ajotien lähellä metsäisessä mäenrinteessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä asuinpaikka on tullut näkyviin sorakuopasta ja sen ympäristöstä Kiivuoren länsilaitaa Naurismaanin peltovainion rajalla menevän soratien itäpuolelta. Kuoppa on noin 25 m tiestä itään ja noin 55 m koilliseen siitä loivasta tienmutkasta, joka näkyy peruskarttalehdellä 1044 08 vainion rajalla Kiivuoren laesta luoteeseen. Maasto asuinpaikan kohdalla laskeutuu etelään, maaperä on kivistä soraa, ja maan pinnalla on paikoin suuriakin lohkarkeitä. Sammal, jäkälä ja ruohikko peittää maan pintaa.

Kohteen kuvaus:

Tämä muinaisjäännös on yksi arkeologian harrastajatoiminnan yhteydessä löytyneistä. Jukka Sainio ja hänen vaimonsa Tuula Sainio olivat vapaa-ajallaan etsiskelleet mahdollisia aiemmin tuntemattomia muinaislöytöjä, ja siten he olivat löytäneet mainitusta soranotto paikasta iskoksen ja mahdollisen keramiikan palan. Jukka Sainio näytti niitä minulle 26.5.1996, ja kun hän ja minä kävimme niitten löytöpaikalla samana päivänä, hän löysi sieltä porfyyristä hiotun kiviesineen katkelman. Sen löydyttyä huomasimme samalla käynnillä runsaasti iskoksia noin 10-20 m:n läpimittaiselta alueelta sorakuopan itälaidalta ja siitä itään olevista kuusentaimien istuttamista varten tehdyistä laikuista. Sainio lienee pyynnöstä ilmoittanut verifikaatilla löytöpaikkojen sijainteja Museovirastolle. Minulla ei ole tässä käytettävissä sen verifikaatin kopiota (muistaakseni olen nähnyt sen Museovirastolla), joten löytöseikat ovat tässä omien 26.5.1996 tekemieni muistiinpanojeni mukaan.

Sorakuopan pituus on 18 metriä, leveys 7,7 metriä ja syvyys 2-4 metriä. Kuopan reunat ovat umpeen kasvaneet. Niissä erottui nyt yksi kvartsi ja yksi porfyyrin kappale. Niitä en tallentanut.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

67 Kotiranta

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1484 Kotiranta.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (nuorakeramiikka? Kts. alempana.)

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty toistaiseksi

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1044 08 Koljola (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6737 870, i = 3234 430, z = n. 40

Koordinaattiselite: peruskartan mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin tiedossa; läpimitta arviolta useita kymmeniä metrejä (ehkä noin 60 metriä)

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5 km pohjoiseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Keskusoja 414

Tila: Kotiranta, RN:o 1:3 (538-414-0001-0003)

Omistaja: Jouni Tapani Isotalo

Osoitteet: Keskusojantie 60, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja: Omistajan puhelinnumero on 4318945.

ARKISTOTIEDOT

irtolöytöjä 1996

KM 29473, asuinpaikkalöytöjä, luettelon mukaan niissä saviastian palat ovat ilmeisesti nuorakeramiikkaa.

INVENTOINTI 2003

Aika: 24.9.2003

Löydöt: ei tallennettu

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: 2 kpl negatiiveja, joissa näkyy hiekkakuoppa lännestä ja idästä katsottuna.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tämä muinaisjäännös näyttäisi olevan kivikautinen asuinpaikka. Sen kohdalle on tehty laajahko hiekkakuoppa mäen etelärinteeseen juurelle aivan peltovainion reunan tuntumaan. Lähellä on Kotirannan talon pihamaa. Asuinpaikan alkuperäinen läpimitta lienee ollut ainakin 60 m, ja siitä on säilynyt kaistale, joka ehkä on pituudeltaan useita kymmeniä metrejä (ehkä noin 60 m). (Nyt havaittu löytöalue voitaisiin rajata seuraavin koordinaattirajoin: p = 6737 850-880, i = 3234 400-450).

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Asuinpaikka sijaitsee noin 100 m Kotirannan asuinrakennuksesta itään. Heti asuinpaikan eteläpuolelta alkaa peltovainio, joka laskee loivasti etelään-lounaaseen Paistanojan joenuomalle päin. Mäenrinteellä heti asuinpaikan pohjoispuolella kasvaa havupuuvaltaista metsää.

Kohteen kuvaus:

Tämän muinaisjäännöksen ovat havainneet Tarmo Virtanen Maskusta ja Jukka Sainio Nousiaisista 6.6.1996. Asuinpaikalla oleva hiekkakuoppa ei näy peruskartalla. Kuopan pohjoislaidan leikkauksessa näytti olevan runsaasti iskoksia, niitten esiintymisalue näytti ulottuvan suunnilleen kuopan pohjoislaidan päästä päähän. Iskoslöytöjen perusteella näytti, että asuinpaikan alkuperäinen läpimitta olisi ollut ainakin 60 metriä. Saviastian paloja en havainnut. Iskoksia en tallentanut. Jonkin verran ehjiä asuinpaikan osia saattaa olla vielä jäljellä rinteessä hiekkakuopasta pohjoiseen. Kuopan itäpäässä on laakea matala kallionnokka näkyvässä. Selviää asumisen värjäämiä maakerroksia en kuopan reunaleikkauksesta erottanut.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Tapasin maanomistajan 25.9. Hän ei ollut tiennyt muinaisjäännöksestä ennen sitä, ja kuultuaan löydöksistä hän pahoitteli, että kuopasta oli otettu hiekkaa huomaamatta muinaislöytöjä ja tietämättä niistä mitään. Hän pitikin suotavana, että hänelle osoitettaisiin, mistä hiekkaa jatkossa ottaa.

68 Tonttimäki

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1485 Tonttimäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: pronssikautinen tai todennäköisemmin kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei liene määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 770, i = 3234 380, z = 28

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit peruskartalta ja korkeus joltakin Nousiaisten kunnantoimistolta saamaltani suurimittakaavaisemmalla karttakopiolta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: asuinpaikan läpimitta on ehkä joitakin kymmeniä metrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 800 m itään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Killainen 415 ja Alakylä 403

Tilat: Tonttimäki, RN:o 11:0 (538-415-0011-0000); Pihlajamäki, RN:o 4:30 (538-403-0004-0030);

Kuusimäki, RN:o 2:20 (538-415-0002-0020)

Omistajat: Tonttimäen: Aila Heleena ja Toivo Olavi Kostian; Pihlajamäen: Marjo Hellevi Vuori ja Rauno Olavi Vuori; Kuusimäen: Ester Marjatta Haapsaari ja Toivo Haapsaari

Osoitteet: Kostianien: Tonttimäentie 12, 21270 NOUSIAINEN; Vuorien: Tonttimäentie 19, 21270

NOUSIAINEN; Haapsaarten: Tonttimäentie 28, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1923	KM 8165:2, tasatalta
	irtol. 1949	KM 12357, reikäkivi
Jorma Leppäaho	tark. 5.9.1952	-
	irtol.	KM 34400:1, :4-:5, :7-:10, :12 asuinpaikkalöytöjä

INVENTOINTI 2003

Aika: 17.10.2003

Löydöt: KM 34400:2, :3, :6 ja :11, asuinpaikkalöytöjä

Karttaotteet: n:o 15

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikkalöytöjä on mäeltä, jolla on pihamaita ja kasvimaita ja jonka juurella on peltovainiota.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Noin 200 m eteläkaakkoon Pitulan talosta. Löytöpaikat ovat suuremman mäkialueen laidassa olevan mäenhuipun tuntumasta. Niiltä katsoen maasto laskee yhdellä suunnalla lounaaseen, toisella pohjoiseen.

Kohteen kuvaus:

Nousiaisten historia I:ssä on väitetty tarkemmin perusteluja esittämättä Killaisten Tonttimäessä olevan kivikautisen asuinpaikan. KM 12357:n verifikaatin mukaan Tontinpellosta, joka on tämän mäen juurella, on löytynyt mm. saviastian paloja, mutta tiedossani ei ole, ovatko ne mahdollisesti olleet Tonttimäen juurella sijainneelta Killaisten kylän kylätontilta. Olisi myös paikallaan tietää, ovatko ne mahdollisesti olleet historiallisen ajan keramiikan paloja. Jorma Leppäaho on vuonna 1952 tarkastanut juuri kylätonttialuetta, josta oli vuonna 1949 löytynyt reikäkivi.

Tonttimäessä olevan iskoslöytöalueen on huomannut Jukka Sainio joskus ehkä vuonna 1995. Löytöpaikat ovat em. mäenhuipusta etelään olevasta pihamaan yhteyteen kuuluvasta kasvimaasta (Tontinmäentie 12:ssa pihan kaakkoislaidalla oleva kasvima) ja huipusta itään olevasta pienestä kasvimaasta, joka on viereisen pellon länsipuolella ja joka ei rajoitu tiehen, pihoihin eikä peltoon, vaan on erillinen pikku raivio metsäisellä rinteellä. Huipun länsipuolella olevassa pellon reunassa näkyi olevan porfyryrikaavin perunakoneen maasta nostamien kivien joukossa. Mitään jälkiä esihistoriallisista rakennelmista ei tässä ole näkynyt, eikä huomattavia värjäytymiä maaperässä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Tämän mäen juurella on Killaisten kylän vanha kylätontti, joka on nyt tasapintaista peltoa. Siltä kohtaa en huomannut paljoakaan löydöksiä pellon pinnasta. En tallentanut siitä mitään. Kylätontin sijainti selviää Anu Johanssonin ja Eija Sunan teoksesta Nousiaisten kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, sivulla 116 olevasta historiallisesta karttaotteesta.

69 Varvanummi

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1487 Varvanummi.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei tiedossa, onko entuudestaan määritelty

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6736 570, i = 3238 210, z = n. 47,5

Koordinaattiselite: Koordinaatit luettu peruskartalta, ne osoittavat nyt näkyneet läntisimmät löytökohdat.

Maastomerkinä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6 km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Paijula 431

Tila: ?, RN:o 1:51 (538-431-0001-0051)

Omistaja: Anitta Airi Johanna Etu-Paijula

Osoite: Paijulantie 27, 21270 NOUSIAINEN. Lisätietoja: -

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1928	KM 8935:5
Sirkku Pihlman	tark. 12.8.1983	KM 22614:1-3
	irtol. 1985	TYA 277
	irtol. 1987	KM 24151:1-4

INVENTOINTI 2003

Aika: 17.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 16

Kuvat: Hiekkakuopan itäpäähän luota.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Suuri metsään tehty hiekkakuoppa, joka melkein rajoittuu asfalttitiehen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Valpperintien eli tie 2014:n pohjoispuolella Falkinkosken uimapaikalta kilometrin verran koilliseen.

Hiekkakuopasta itään on hakkuualue, ja sillä oli maan pintaa laikutettu, ei kuitenkaan aivan hiljattain.

Kohteen kuvaus:

Varvanummen santakuopasta Valpperiin johtavan tien varrelta tallennettuja löytöjä on Frans Leivo lähettänyt Helsinkiin jo 17.9.1928, yhdessä Kukonharjan asuinpaikalta olevien löytöjen kanssa. Hiekkakuopan seinämät ovat osittain kasvaneet umpeen. Maan pintaa on vain harvoissa paikoissa kasvillisuudesta vapaana.

Tarkasteluolosuhteet olivat sen vuoksi heikonlaiset. Tässä kuopassa on aiemmin vaikuttanut olevan paikoin suurenpuoleinen löytötiheys, niin oli ainakin 1987, jolloin olin tätä katsomassa ensimmäistä kertaa. Nyt näkyi kaksi iskosta kuopan länsilaidalla 100 m:n päässä tiestä 2014 ja 20 m itään peruskartalle merkitystä ajotiestä, joka menee hiekkakuopan takasivulle. Kuopan vastakkaisella laidalla, itälaidalla, oli kaksi iskosta kuopan reunaleikkauksessa ja kaksi siitä itään hakkuualueella, toinen niistä oli 12 m kuopan itälaidasta, toinen lähempänä kuoppaa. Hakkuualueella näkyneitten iskosten löytöpaikat olivat noin 20 m Valpperintien pohjoislaidan ojasta. Kuopan itälaita oli suunnilleen 65 m:n etäisyydellä peruskartalla (1984) kuopan ja tien 2014 välillä näkyvästä sähkölinjan käänteestä. Suunnitteilla oleva HAKU-tie lienee tarkoitus rakentaa suunnilleen tai ehkä tarkalleenkin tämän asuinpaikan ylitse.

Luokitusehdotus: 2. Lisäyksiä:

70 Taka-Anttilan hiekkakuoppa

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1488 Taka-Anttilan hiekkakuoppa.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (mm. nuorakoristeisen astian pala kuuluu löytöihin)

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani, onko määritelty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (Merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle, mutta ehkä hieman väärään kohtaan.)

P = 6736 300, i = 3236 360, z = 40

Koordinaattiselite: TYA 29:n ja KM 19694:n löytöpaikan koordinaattien mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4½ km pohjoiskoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Vadanvainio 448

Tila: Taka-Anttila, RN:o 2:40 (538-448-0002-0040)

Omistajat: Liisa Annikki Taka-Anttila ja Raimo Johannes Taka-Anttila

Osoite: Vadanvainiontie 168, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

irtol. 1971

TYA 29:1-7, asuinpaikkalöytöjä
mm. hiotun kiviesineen pala,
nuorakoristeisen saviastian pala ja
iskoksia

irtol.

KM 19694:1-5, asuinpaikkalöytöjä

INVENTOINTI 2003

Aika: 23.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 13

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikka on loivarinteisellä metsäisellä rakentamattomalla mäellä, ja on tullut näkyviin hiekkakuopan reunaleikkauksesta aivan läheltä tietä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Noin 100 m pohjoiseen siitä tienristeyksestä, missä Kausvuorelta tuleva tie kääntyy kulkemaan melko suoraan kohti Kirjunpajun taloa toisen tien lähtiessä samasta kohdasta koilliseen. Puusto ympärillä on sekametsää.

Kohteen kuvaus:

Ensimmäiset löydöt tästä näyttää havainneen Antti Lonki 29.5.1971. Mäellä on vain yksi hiekkakuoppa, josta löydöt ovat. Se ei ole kovin suuri, ja rajoittuu kaakkoisreunastaan ajotiehen. Nyt kuoppaa on täytetty kivillä, ja rojulla. Tarkastelumahdollisuuksia ei juuri ollut, eikä ole ollut aiemminkaan tässä käydessäni. Peruskartalle muinaisjäännöksen merkki on tullut liian kauaksi tiestä.

Luokitusehdotus: 2.

Lisäyksiä:

71 Falkinkoski

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1489 Falkinkoski.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (ainakin kampakeramiikkaa)

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossa, onko määritetty

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6735 800, i = 3237 870, z = 35-40

Koordinaattiselite: Koordinaatit luettu kartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: Läpimitta vuoden 1983 tarkastuskertomuksen perusteella on yli 70 m

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5½ km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Pappila 435

Tila: ?, RN:o 1:6 (538-435-0001-0006)

Omistajat: tietoja maanomistajista ei ollut käytetyssä tietokannassa

Osoitteet:

Lisätietoja: Kiinteistön alueella on yleinen uimapaikka rakennuksineen.

ARKISTOTIEDOT

Sirkku Pihlman

tark. 1983

KM 22615:1-5

irtol. 1987

KM 24152:1-6

irtol.

KM 29425

INVENTOINTI 2003

Aika: 6.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 16

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVUVAUS

Falkinkosken yleinen uimapaikka on Hirvijoen jyrkkien törmien idän, kaakon ja etelän suunnilta suojaama lammikko. Kivikauden asuinpaikkalöytöjä on tallennettu sen ympäristön jokitörmiltä ja niiden tuntumasta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Asuinpaikkalöytöjä on ainakin läheltä sitä ajoteitten risteystä, joka on noin 100 m kaakkoon Hirvijoen kaakkoisrannalla olevasta Falkinkosken uimapaikan rakennuksesta. Jokitörmät ovat korkeat ja jyrkät, niiden yläpuolella on tasaista hietikkomaata, jossa kasvaa kuusia, mäntyjä, ja nuoria koivujakin. Uimapaikan rakennuksen luota menee tie altaan eteläpuolitse ylös kaakon puoleista jokitörmää, ja ylempänä tasamaalla sama tie liittyy pitkin jokivartta kulkevaan ajotiehen.

Tässä ilmoittamani koordinaatit poikkeavat em. tarkastuskertomuksessa olevista. Syynä on se, että tarkastuskertomuksen sanallista kuvausta ja koordinaatteja ei ollut helppoa sovittaa yhteen: löytöjä kerrotaan olevan mm. teitten risteyksestä, mutta koordinaattien sisälle ei rajaudu sellaista maastonkohtaa, jossa olisi (vuoden 1984) peruskartalle merkittyä risteystä. Tässä olevat koordinaatit perustuvat vuonna 1987 ja inventoinnissa havaittuihin löytöpaikkoihin.

Kohteen kuvaus:

Tarmo Virtanen Maskusta on havainnut täältä asuinpaikkalöytöjä, jotka ilmoitti elokuun alussa 1983 Turun yliopistolle. Edellä mainitun teitten risteyskohdan luota ovat vuoden 1987 pintapoinnintalöydöt sijainnista p = 6735 800, i = 3237 870; samoilta paikkeilta huomasin inventointikäynnillä tieltä yhden porfyryri-iskoksen ja

yhden kvartsin. Porfyryri-iskos oli ehkä 20-50 m:n etäisyydellä vuoden 1987 löytökohdista, ja kvartsi oli sitä lähempänä niitä. Maaperä on hiekkaa, ja ajotien reunasta altaan eteläpuolelta on hieman hiekkaa otettukin.

Uimapaikan pohjoisrinteestä on muita Tarmo Virtasen löytöjä (TYA 436), samoin kahdesta muusta kohdasta, joita koskevat sijaintitiedot Turun yliopiston arkeologian osaston löytöluetteloissa (TYA 436) ovat siinä määrin epäselviä, että on osaksi arvailun varassa, missä ne ovat. Yhden löytöpaikan sijainnin Virtanen on kertonut Jukka Sainiolle olevan kohdassa p = 6736 160, i = 3237 780, mikä poikkeaa kaikista löytöluettelon koordinaattimerkinnöistä. Mahdollisesti sillä sijaintitiedolla olisi korjattava metsäalueelle viittaava löytöluettelon koordinaattimerkintä: x = 6727 05, y = 565 46. Yhden muun löytöpaikan pitäisi olla 220 m risteyksestä Mansikkaniemeen päin, ja siinä Mansikkaniemellä ehkä on tarkoitettu Mansikkaniityn taloa, ja risteyksellä sitä, jonka luota ovat löydöt numerolla KM 22615. Lähistöltä ei tunneta Mansikkaniemi-paikannimeä.

Luokitus ehdotus: 2.

Lisäksi: Nousiaisten esihistoriallisilla asuinpaikoilla näyttää pii-iskoslöytöjä sattuvan pintapöimintälöytöihin vain harvoin. Tältä asuinpaikalta on useita piin kappaleita, tosin nekin voivat olla myöhäisiä. Koskessa on melkoisen varmasti ollut jolloinkin vesiratas, ja sen vuoksi tällä kohteella voi olla historiallisenkin ajan löytöjä.

72 Alho

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1490 Alho.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: esihistoriallinen aika (saviastian palat pronssi- tai rautakaudelta)

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6735 350, i = 3235 810, z = 27,5

Koordinaattiselite: Koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 3 km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Palo 434

Tila: Alho, RN:o 2:6 (538-434-0002-0006)

Omistaja: Marketta Kaarina Seiko

Osoite: Kaskenkatu 15B A 4, 20700 TURKU

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

irtol. 1971

TYA 28

irtol. 1994

KM 28794

irtol. 1997 ja 2001

KM 34401:1-3

INVENTOINTI 2003

Aika: 27.8.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 13

Kuvat (valokuvaliitteessä):

- Hiekkakuopan kaakkoispää.
- Hiekkakuopan luoteispää.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikkalöytöjä pienen matalan hiekkakuopan reunaleikkauksesta metsässä. Tämän hiekkakuopan ja Kausvuorelle menevän tien välillä on toinen hiekkakuoppa, ja tien laidassa kolmas aivan pieni ja umpeen kasvanut.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Asuinpaikka tai sen jäännös on Kausvuorelle etelästä menevän tien itäpuolisessa metsässä hiekkakuopan kohdalla Alhon talon pihasta 350 m luoteeseen. Asuinpaikalla on kuusia ja melko tiheää ja pitkää männikköä. Maaperä on karkeaa hiekkää, lohkareita on, mutta ei monia. Sammal peittää paljolti maan pintaa.

Kohteen kuvaus:

Tien reunassa olevasta hiekkakuopasta on Torsten Edgren poiminut vuonna 1971 löytöjä. Toisesta hiekkakuopasta, joka on siitä 60 m koilliseen, huomasiin 7.9.1994 saviastian paloja ja ehkä tulen haurastuttamia kiviä sekä mahdollisen savitiivisteiden palan. Se kuoppa, josta vuoden 1971 löydöt ovat, on pieni ja sen pinnan on peittänyt turve ja karike. Se kuoppa, josta myöhemmät löydöt ovat, on pohjastaan sammalpeitteinen, ja siihen on juurtunut pieniä kuusia. Näitten kuoppien välillä on kolmas, syvä hiekkakuoppa, jossa maa näyttää olevan puhdasta.

Siihen hiekkakuoppaan, josta uudemmat löydöt ovat, laskeutuu lyhyt ajoura sen kaakkoislaidalta. Tämän ajouran suusta n. 20-25 m itään on metsässä kaksi vanhaa kaivantoa, toinen on matala, muodoltaan

epämääräinen ja noin 3 m:n läpimittainen, toinen on 1½ m syvä, suustaan 1½ m:n läpimittainen. Molempien seinämät olivat sammaltuneita. Sekä vuoden 1971 että 1994 löytökohdat voitaneen lukea samaan muinaisjäännökseen kuuluviksi, ne voivat kuitenkin edustaa eri ajankohtia. Silmäänpistävä on, että uudemmassa löytökohdasta ei ole löytynyt iskoksia.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Korjaus tätä koskevaan 29.4.1995 täyttämäni löytölomakkeeseen: Siihen asemapiirroksen pohjoislaidalle merkitty kohde ei ole kiukaan tai uunin jäännös, kuten olen silloin otaksunut, vaan se on jokin kivikko vain.

73 Kuuvanvuori

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 0315 Kuuvanvuori.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (kampakeramiikkaa)

Rauhoitusluokka: ei tiedossani

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6735 000-020, i = 3237 480-500, z = 35

Koordinaattiselite: Koordinaatit luettu peruskartalta (Ks. kohta ”Lisäyksiä”).

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vähintään 600 m² pintalöytöjen perusteella.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4½ km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Pappila 435

Tila: Nissalo III, RN:o 6:14 (538-435-0006-0014) Omistajat: Helka ja Oiva Markun perikunta omistaa

Osoitteet: Yhteys omistajiin esim. kautta: Sirkka-Liisa Virtanen (osoite: Haatintie 200, 21270 NOUSIAINEN, puh: 02-4319024).

Lisätietoja: rekisteritiedot saatu 8.10.2003

ARKISTOTIEDOT

	irtol. 1996	KM 29557
	irtol. 1997	KM 34402:4-:5, asuinpaikkalöytöjä
Heljä Brusila	tark. 22.7.1999	löytöjä Museovirastolle, joita ei ehkä ole vielä ehditty luetteloida?

INVENTOINTI 2003

Aika: 7.10.2003

Löydöt: KM 34402.1-3, asuinpaikkalöytöjä

Karttaotteet: n:o 16

Kuvat:

- Hiekkakuoppa Kuuvanvuoren kivikautisella asuinpaikalla. Kuopan itälaita.
- Samoin.
- Hiekkakuopan länsilaita Kuuvanvuoren kivikautisella asuinpaikalla.

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivikautista asuinpaikkaa on tullut näkyviin hiekkakuopasta syväksi kuluneen puronuoman varrella kivisen rinteeseen juurella metsässä. Lähellä ei ole rakennuksia. Toinen, laajempi, hiekkakuoppa oli idempänä hakkuuaukealla 200-300 m:n päässä tästä kuopasta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä asuinpaikka sijaitsee Kuuvanvuoren etelään laskevalla rinteellä puron pohjoisrannalla vajaa 500 m Levauksen pihasta itään. Puron pohjoisrannalla on terrassimainen tasanne, jossa on hiekkakuoppa ajouran ja puronuoman välillä.

Kohteen kuvaus:

Löytänyt Aulis Mantere havaitessaan asuinpaikkalöytöjä kohdassa, jossa maan pintaa oli kuorittu. Paikalla nyt olevan hiekkakuopan läpimitta pohjois-etelä-suunnassa on noin 30 m. Hiekkaa on siinä työnnetty kasoiksi ja valleiksi. Tätä kuoppaa vastapäätä ajouran takana oli ylärinteen puolella joitakin aivan pieniä ajouraan rajoittuvia hiekanottokaivantoja. Kasatussa hiekassa näkyi iskoksia ja saviastian paloja verraten runsaasti. Myös ajouran ja puron välisen kuopan eli suurimman kuopan länsi- ja itälaidan reunaleikkauksessa oli asuinpaikkalöytöjä. Porfyryri- ja kvartsi-iskoksia näkyi, niitä en katsonut tässä tarpeelliseksi poimia. Yksi

kvartsiydin, jota en tallentanut, näkyi kuopan länsipäässä. Hiekan laatu näytti tässä vaihtelevan hienosta karkeaan; hiekkamaassa ei näyttänyt olevan paljonkaan kiviä. Asuinpaikan pohjoispuolella nousevassa rinteessä on mäntyvaltaista metsää. Asuinpaikalla kasvaa heinikkoa niillä kohdin, mistä ei ole vielä kaivettu.

Asuinpaikalla on syvä kuoppa, jota pidetään vanhan sudenkuopan jäännöksenä. Se on 2 m ajotiestä puronuomalle päin. Käydessäni hiekkakuopan itäreuna oli 11 m:n etäisyydellä sudenkuopasta. Heljä Brusilan tarkastusselonteon mukaan kuopan läpimitta on noin 2,5 m ja syvyys 2,3 m.

Hiekkakuopan avaamisesta ei ole kovin pitkä aika, koska sen reunoille ei ollut ilmestynyt kasvillisuutta. Hiekkakasoista päätellen hiekkaa on tarkoitus ajaa lähiaikoina.

Helppimmin tälle asuinpaikalle ehkä pääsee autolla Valperisiin menevältä tieltä (Valperintie) ensin kääntymällä Falkinkosken yleiselle uimapaikalle menevälle tielle ja jatkamalla sitten uimapaikan luota Kuuvanvuoren luoteispuolelle menevää (peruskarttaan merkittyä) tietä niin pitkälle, kun sitä autolla pääsee. Loppumatka on kuljettava jalan puron pohjoispuolella pellon ja metsän rajaa ja metsää.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Yllä olevat koordinaatit perustuvat aivan asuinpaikan lähellä puronuomassa olevasta rajapyykistä 7.10. mittanauhalla tekemääni mittaukseen. Olen ilmoittanut aiemmin tälle asuinpaikalle virheelliset koordinaatit, jotka ovat Heljä Brusilan 18.2.1997 päivämällä lomakkeella, jonka tiedot ovat ilmoitukseni mukaan.

Jukka Sainio ja Tarmo Virtanen ovat löytäneet saviruukunpaloja (KM 34402:5) tämän lähistöltä. Ne olivat olleet tien pinnasta paljaaksi kuoriutuneessa kohdassa sijainnissa p = 6734 930, i = 3237 550 siinä ajotielle puron yli tehdyn pienen rummuntapaisen luona.

Kuuvanvuori on ollut joskus muutamien lähitalojen yhteinen juhannuksenviettopaikka.

74 Haverinnummi

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1491 Haverinnummi.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (kampakeramiikkaa)

Rauhoitusluokka: ei tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6734 500, i = 3236 560, z = 30-35

P = 6734 450, i = 3236 720, z = 37,5

Koordinaattiselite: Ylemmät koordinaatit tarkastusselonteon mukaan, alemmat osoittavat vuonna 2002 havaitsemani löytökohdan peruskartalta määritettynä. Löytöjä on puron varrelta sen molemmilta rannoilta, ja jos niiden perusteella määritellään alustavasti yksi yhtenäinen löytöalue, tähän merkityt ovat sen ääripäiden koordinaatit.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: Puronvartta kuuluneen asuinpaikan piiriin noin 200 m:n matkalta

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3½ km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Killainen 415, Alakylä 403 ja Tappuri 445

Tilat: Pitula, RN:o 1:32 (538-415-0001-0032); Perko, RN:o 9:5 (538-403-0009-0005); Perko, RN:o 1:1 (538-445-0001-0001)

Omistajat: Pitulan: Lasse Juhani Pitula ja Soilikki Helena Pitula; molempien Perkojen: Arja Marjatta Nurmi ja Lasse Arvo Nurmi

Osoitteet: Pituloitten: Vahdontie 130, 21270 NOUSIAINEN; Nurmien: Haverintie 38, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Sirkku Pihlman

tark. 12.8.1983

KM 22616:1-5

irtol.

KM 34403:2 ja :4, saviastian paloja

Myös seuraavat kannattaa huomioida tämän tai viereisen asuinpaikan (75) yhteydessä: KM 9009:1 (sen löytötiedoissa on mainittu lisäksi joitakin muita löytöjä), KM 9957, KM 13057, KM 9840:1-7 ja KM 14357.

INVENTOINTI 2003

Aika: 3.9.2003

Löydöt: KM 34403:1, :4, saviastian paloja

Karttaotteet: n:o 14

Kuvat: mustavalkonegatiivissa perunamaa, josta iskoksia; diassa KM 34403:1 löytöpaikallaan.

LYHYT KOHDEKUVAAUS

Asuinpaikka on metsäalueella puron varressa. Sen piiriin kuuluu myös pihamaata ja vainion laitaa. Puron vartta kulkee ajotie.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä kivikautinen asuinpaikka sijaitsee siinä, missä Tyräojan taloon vievä tie kulkee aivan puron varressa. Maaperä on hiekkaa, pellossa on myös multamaata. Puusto asuinpaikasta ylärinteeseen on sekametsää, siinä on pitempää ja lyhyempää puustoa. Ylärinteessä on avokalliota noin 20 m:n päässä tiestä.

Kohteen kuvaus:

Tarmo Virtanen on havainnut tähän kuuluvia löytöjä pienen puron länsirannalta. Tutustuessani näihin seutuihin 24.7.2002 huomasin asuinpaikkalöytöjä myös sen itärannalta. Asuinpaikka on tullut esille tienojissa ja osaksi viljelysmaassa. Virtasen keksimällä löytökohdalla näkyi nyt tienojan reunassa värjäätynyttä maata. Puron vastarannalla löytöjä oli kohtalaisesti Tyräojan taloon vievän tien ylärinteen puoleisessa

reunaleikkauksessa. Kasvillisuus häytti tarkastelua saman tien alkupäässä noin 50 m:n matkalla. Tien vierellä ylärinteen puolella oli pieni tasainen perunamaa aution pihapiirin laidalla. Siinä perunamaassa näkyi siellä täällä iskoksia. Tieltä laskeutuva jokitorma on jyrkkä. Pihamaasta alarinteeseen päin puintijäte häytti pellon pinnan tarkastelua. Havaitsemistani löydöistä poimin vain muutaman.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

75 Haverinnummen hiekkakuoppa

Muinaisjäänösrekisterissä 1000 00 1492 Haverinnummen hiekkakuoppa.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei tiedossani, onko määritely

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6734 490, i = 3236 190, z = 30-35

Koordinaattiselite: Koordinaatit tarkastuskertomuksen mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Pappila 435

Tilat: Haveri, RN:o 3:2 (538-435-0003-0002); ?, RN:o 1:6 (538-435-0001-0006)

Omistajat: Haverin: Elviira Emilia Aaltonen ja Kaarlo Einar Aaltonen (toisen tilan omistaja ei käynyt ilmi käytetystä tietokannasta)

Osoitteet: Kummankaan tilan omistajan osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa. Puhelinluettelon mukaan Nousiaisten Haverissa asuvan Kaarlo Aaltosen puhelinnumero on 02-4318535.

Lisätietoja: Tilan RN:o 1:6 alueelta muinaisjäänös näyttää tuhoutuneen hiekanotossa käytännössä suunnilleen tilusrajoihin saakka.

ARKISTOTIEDOT

Sirkku Pihlman

tark. 12.8.1983

KM 22617:1-4

Myös seuraavat saattavat kuulua tämän yhteyteen: KM 9009:1 (sen löytötiedoissa on mainittu lisäksi joitakin muita löytöjä), KM 13057, KM 9840:1-7 ja KM 14357. Helmer Salmon tarkastuskäynti 12.6.1934 on suuntautunut, ellei juuri tälle asuinpaikalle, niin ainakin aivan lähelle sitä; Salmo on silloin poiminut hiomakiven kappaleen KM 9957.

INVENTOINTI 2003

Aika: 3.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 14

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Syvä hiekanottoaika metsässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee 200 m Haverin talosta koilliseen. Toinen Haveri-niminen talo on tästä kuopasta 1 km pohjoiseen, molemmat talot nimineen näkyvät peruskarttalehdellä (1984 ja 1995). Kuopan pohjalla on sekalaista ja tiheätä puustoa. Metsässä ympärillä on nuoria kuusia ja pitkää männikköä. Maan pinnanmuodot ovat tasaisia. Ympäristössä oli matalia ja umpeen kasvaneita muita hiekanottoaikoja.

Kohteen kuvaus:

Salmon tarkastuskertomuksessa vuodelta 1934 on mainittu hiomakiven kappaleen (KM 9957) löytöpaikka Haverinnummelta pappilan maalta ½ km Haverin talosta pohjoiseen. Jos etäisyystieto olisi kutakuinkin paikkansapitävä, löytöpaikka olisi ollut lähellä Hirvijoen omaa. Se saattaa silti kuulua tämän muinaisjäänöksen piiriin. Koordinaattien osoittaman paikan löytöihin on kuulunut keramiikkaa, kvartsi- ja kivilaji-iskoksia ja kourutaltoa (KM 22617). Kuopan jyrkät reunaleikkaukset ovat osittain umpeen kasvaneet. Tarkastelumahdollisuudet olivat käydessäni silti kohtalaiset. Varmoja esihistoriallisia löytöjä en havainnut,

kaksi mahdollista hiekkakivihioimen palaa näin, mutta jätin ne maahan. Hiekanotto näyttäisi jo aikoja sitten lakanneen siihen, että kiinteistön raja on tullut vastaan kuopan kaikilla reunoilla; kuoppa on siinä laajuudessa, jossa se näkyy (v:n 1984) peruskarttalehdellä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

76 Koivisto-Pajala

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1493, entinen nimi sopinee vaihtaa yllä olevaan.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6734 230, i = 3236 170, z = 30-35

Koordinaattiselite: Koordinaatit tarkastuskertomuksen perusteella.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Killainen 415

Tila: Koivisto-Pajala, RN:o 6:2 (538-415-0006-0002)

Omistajat: Jukka Antero Pajala ja Raili Maria Pajala

Osoite: Vahdontie 110 as 2, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Sirkku Pihlman

tark. 12.8.1983

KM 22618:1-2

Myös KM 14357 kannattaa huomioida tämän yhteydessä.

INVENTOINTI 2003

Aika: 3.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 14

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikalla on kolmihaarainen tienristeys metsäisessä rinteessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 200 m Haverin talosta kaakkoon Koivistontien ja Haverintien risteuksen tienoilla.

Peruskarttalehdellä (1984 ja 1995) näkyy samoilla tienoilla kaksi Haverin taloa, toinen niistä on tästä asuinpaikasta 1,2 km koilliseen. Rinne laskee tällä asuinpaikalla länteen. Puusto on nuorta männikköä.

Kohteen kuvaus:

Sirkku Pihlman on tarkastanut tämän löytöpaikan Tarmo Virtasen ilmoituksen perusteella. Nyt näkyi tien reunaleikkauksessa kaksi porfyryri-iskosta noin 10 m mainitusta risteyksestä koilliseen. Nämä iskokset olivat 1½ m:n etäisyydellä toisistaan. Sirkku Pihlman ja Tarmo Virtanen ovat havainneet löytöjä noin 10-20 m samasta risteyksestä koilliseen. Risteuksen luona näkyi keväällä 1995 värjäytynyttä maata.

Tarkastelumahdollisuudet rajoittuivat silloin ja inventoinnin aikanakin tien reunaleikkauksiin. Tämänhetkisten tietojen perusteella tätä asuinpaikkaa ei voi välttämättä pitää mitenkään laaja-alaisena.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

77 Kikertäjä

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1494 Kikertäjä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen (Astian pala numerolla KM 29099 on ehkä Jäkälän ryhmän kampakeramiikkaa kampaleiman soikeahkosta muodosta päätellen.)

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 eikä 1995 peruskarttalehdille)

P = 6731 620, i = 3235 380, z = n. 45

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta, ne eivät ole kovin tarkat.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 2 km kaakkoon.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tila: ?, RN:o 12:2 (538-403-0012-0002)

Omistajat: Omistajatiedot ovat tietokannassa seuraavat:

"M0601 HUJALA, KARI HANNU VILHELM	HUJALANTIE 48	21250 MASKU
M0601 NIEMELÄ, RITVA KAARINA	OHENSAARENTIE 82	21250 MASKU
M0601 LAATO, RIITTA SIRKKU HANNELE	VAHDONTIE 1	21270 NOUSIAINEN"

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Irtol. 1988

TYA 792:1-3

irtol. 1995

KM 29099

INVENTOINTI 2003

Aika: 22.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 15

Kuvat: Hiekkakuoppa Kikertäjän asuinpaikalla.

LYHYT KOHDEKUVVAUS

Asuinpaikka on tullut näkyville sekametsään korkean mäenharjanteen etelärinteelle tehdystä syvästä hiekkakuopasta.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Läpimitaltaan noin 40 m:n laajuinen syvä hiekanottoaika noin 50 m etelään mäen korkeimmasta kohdasta. Maan pinnassa sammalta ja jäkälää. Maanpinnan muodot ovat tasaisia.

Kohteen kuvaus:

Aulis Mantereen 1990-luvun alussa löytämä asuinpaikka. Olen käynyt tällä asuinpaikalla ensimmäistä kertaa 28.4.1995 saatuaani häneltä siitä kuulla. Löytöjä ei ollut silloin kovin paljoa näkyvissä, kuopan ylärinteen puoleisesta reunasta poimin koristellun saviastian palan (numerolla KM 29099), ja kuopasta ylärinteeseen länteen tai länsiluoteeseen lähtevältä ajotieltä poimin porfyryri-iskoksen, joka löytyessään oli 15 m:n päässä kuopan reunasta. Lisäksi poimin yhden kvartsin hiekkakuopan reunaleikkauksesta. Yksi tulen haurastuttama kivi näytti lojuvan maassa. Värjäytynyttä maata en kuopassa havainnut. Heti kuopan pohjoisen reunan ulkopuolella oli pitkänomainen pohjois-etelä-suuntainen painanne. Tuolloin kävin paikalla yksin, inventoidessani kävin siellä Aulis Mantereen kanssa, joka asuu aivan lähellä. Löytöjä oli nyt näkyvillä hyvin niukasti, kaksi porfyryriydintä ja yksi kvartsi-iskos, en tallentanut niitä.

Luokitusehdotus: 2. Lisäyksiä:

78 Ruskallio

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1495 Ruskallio.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenne

Ajoitus: avoin

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1044 07 RUSKO (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6729 470, i = 3231 570, z = 27,5

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartan mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kivikon ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 4 km etelälounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Nummi 428

Tila: Rintala, RN:o 2:65 (538-428-0002-0065)

Omistaja: Nousiaisten kunta

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Turun yliopiston HARRI-tietokannassa tunnuksella K 538 592 0001

INVENTOINTI 2003

Aika: 19.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 11

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Matala yhtenäinen kivikko pihamaiden lähellä metsässä kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Ruskalliolla aivan lähellä Maskun ja Nousiaisten rajaa länsi-itä-suuntaisen 800-900 m pitkän mäkijakson länsipuoliskolla. Tämä on kallionnokalla, jota mäkijakson poikki kulkeva matala sola idässä erottaa itää kohti jyrkästi kohoavasta kallionjyrkänteestä, jonka itäpuolella mäkijakson korkein päällys on. Röykkiö on muutaman metrin päässä polku-urasta, ja 30 m vasta rakennetun ajotien eteläpuolella. Sama ajotie jatkuu kalliolla olevalle kojulle, joka on noin 100 m röykkiöstä pohjoiseen. Pihamaita on lähellä muutamien kymmenien metrien päässä. Kalliolla röykkiön lähellä kasvaa pienehköjä mäntyjä ja katajia, alempana maastossa on kuusivaltaista puustoa.

Aiemmin olen ilmoittanut tälle virheelliset koordinaatit, jotka nyt ovat ainakin Turun yliopiston tietokannassa. Tämän röykkiön sijaintikohta on Rusko ja Koljola-nimisten karttalehtien rajalla, Ruskon lehdellä, eikä Koljolan, kuten olen ilmoittanut.

Kohteen kuvaus:

Kuulin tästä röykkiöstä 4.12.1992 Irmeli Bergmanilta, joka oli sen havainnut. Röykkiö on kapealla kallionharjanteella pienen kuusen juurella (kolmimetrisen). Kivikon läpimitta pohjois-etelä-suunnassa on 6,7 m. Vastakkaiseen suuntaan läpimitta on ehkä 5,2 m. Kiviä näytti olevan useammassa kuin yhdessä kerroksessa, niitten välissä ei taida olla maata. Laidoilla kivikko on todella harvaa, mutta kuusen juurella yhtenäisempää. Hajanaisuus saattaisi johtua siitä, että kiviä olisi tästä viety jonnekin. Sammal ja jäkälä peittävät röykkiön kiviä.

Tästä kivikosta 11 m länteen on katajapensaita, joitten alla on paksu sammalkerros pienellä alalla, siitä pohjoiseen näkyi kalliolla yhdeksän irtokiveä. Kalliolla ei muualla näkynyt kiviä irtaallaan kuin ehkä nimeksi.

Luokitusohje: 2. Kun otetaan huomioon pitäjänrajan takaa Maskusta tunnetut lähimmät kiviröykkiöt sijaintipaikkoineen, tämä voisi kuulua samaan laajempaan esiintymään niiden kanssa. Niiltä on vain ½ km tähän.

Lisäyksiä:

79 Eräänmiehenmäki

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1497 Eräänmiehenmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: Kultti- ja tarinapaikat - kuppikallio
Ajoitus: rautakautinen
Rauhoitusluokka: ei tiedossani, onko määritetty entuudestaan
Lukumäärä: 1
Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)
P = 6732 770, i = 3232 650, z = 20
Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta.
Maastomerkintä: ei merkintää
Pinta-ala: hakkausten ala
Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 900 m länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Koljola 417
Tila: Saaristo, RN:o 2:18 (538-417-0002-0018)
Omistajat: Martti Oskari Elo ja Mirja Lyylikki Elo
Osoitteet: osoitetta ei ollut käytetyssä tietokannassa
Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Anna-Kaisa Sjölund inv. 1993 -

INVENTOINTI 2003

Aika: 19.10.2003
Löydöt: -
Karttaotteet: n:o 10
Kuvat: kuppeja mittauspisteen ympärillä (dia)

LYHYT KOHDEKuvaus

Pieni korkea kalliomäki peltovainiolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Nummelta Koljolaan menevästä tiestä noin 100 m luoteeseen ja samalla sanotut 900 m kirkosta länteen. Vuoden 1993 koekaivausselonteossa kuppikalliolla on virheellinen y-koordinaatti (koordinaatit siinä: 6723 36, 1562 06, pitäisi olla 6723 36, 1561 06).

Kohteen kuvaus:

Uhrikupit ovat löytyneet Anna-Kaisa Sjölundin johtamissa kenttätutkimuksissa 1993. Niitten sijaintipaikasta on Jouko Pukkila piirtänyt silloin sijaintikartan. Halmotin sen osoittamasta kohdasta kallion pohjoislaidasta viisi kuoppaa läheltä kallioon hakattua pientä tasasivuisen kolmion kuviota, jolla on siihen merkitty mittauspiste. Yksi oli 43 cm siitä mittauspisteestä pohjoiseen, yksi siitä 238 cm koilliseen, ja tiivis kolmen kupin rykelmä 79 cm oli mittauspisteestä kaakkoon. Kenttätyöselonteossa ja kartoissa tätä kohdetta nimitetään kuppikiveksi, mutta kysymyksessä on varmaankin sama kohde, koska kartan osoittamassa paikassa ei näyttänyt olevan mitään sen kokoista kiveä, jossa voisi otaksua olevan uhrikuoppia. Pukkilan kartta on reilun suurimittakaavainen, joten sen avulla sain varman selvyuden tarkoitetusta paikasta.

Luokitusehdotus: 1

Lisäyksiä:

80 Alhoperkontie

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1498 Alhoperkontie.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6737 300, i = 3235 150, z = 52,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti tarkastusselonteosta, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 5 km pohjoiskoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Pakainen 433

Tila: Mäki-Jaakkola, RN:o 2:8 (538-433-0002-0008)

Omistaja: Mauno Jaakkola

Osoite: Pakaistentie 96, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 2002

Kourutalta ja kaksi saviastian palaa;
toisessa palassa syvä kuoppa.
Löydöt palautettu löytäjälle
luetteloimisen jälkeen.

INVENTOINTI 2003

Aika: 24.9.2003

Löydöt: KM 34404, kvartsi-iskos

Kartaotteet: n:o 8

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Löydöt ovat hiekkakuopasta maataloustien varrelta. Lähistöllä on peltolohkoja. Maasto on korkeussuhteiltaan vaihtelevaa. Ainoa lähellä oleva rakennus on lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Mäki-Jaakkolan pihalta suoraan pohjoiseen menee ajotie, jonka itäpuolella noin 400 m:n päässä Mäki-Jaakkolan talosta on lato. Mauno Jaakkola kertoi löytöpaikan olleen sen ladon ja mainitun tien välillä.

Kohteen kuvaus:

Asuinpaikan olemassaolo on selvinnyt, kun Mauno Jaakkola oli löytänyt joskus 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa kivitaltan ja saviastian paloja sorakuopasta omalta maaltaan. Löytöpaikalla oli nyt peittävä kasvillisuutta. Sorakuopan on täytynyt olla hyvin matala, se ei enää erotu. Ylärinteessä entisen löytöpaikan tienoilla toisella puolen tietä kuin se, on pieni hiekkakuoppa, jossa ei näkynyt mitään löytöjä eikä värjäytymiä. Siitä 30 m pohjoiseen huomasin iskoksen (KM 34404) tien pohjoispuolelta ulkokaarteesta, missä maan pinta oli rikkoutunut pieneltä alalta. Entisen löytöpaikan pohjoispuolella oli silokallio. Tarkasteluolosuhteet olivat aivan löytöpaikan lähellä heikonpuoleiset, koska kasvillisuus häittoi tarkastelua.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

81 Mäki-Jaakkola

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1499 Mäki-Jaakkola.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6736 830, i = 3235 000, z = 30-35

Koordinaattiselite: Koordinaatit inventointikäynnillä havaitsemieni pintalöytöjen mukaan, ja ne ovat samat myös tarkastuskertomuksessa.

Maastomerkinä: ei merkintää

Pinta-ala: asuinpaikka vaikutti sikäli, kuin sitä koetin pintalöytöjen perusteella havainnoida, pienialaiselta (ja niukkalöytöiseltä).

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 4 km pohjoisluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Pakainen 433

Tila: Mäki-Jaakkola, RN:o 2:8 (538-433-0002-0008)

Omistaja: Mauno Jaakkola

Osoite: Pakaistentie 96, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 2002

Kolme kivikirvestä, kaksi kivitalttaa, hioma-alustan, kivikirveen ja -taltan katkelma, hioinkivi.
Löydöt palautettu löytäjälle luetteloimisen jälkeen.

INVENTOINTI 2003

Aika: 24.9.2003

Löydöt: KM 34405:1-3, lohkottu porfyryrilevy, kvartsi-iskos ja mahdollinen kivikiekko

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: Mäki-Jaakkolan kivikautista asuinpaikkaa.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Etelään Paistanojan uomalle laskeutuvaa peltoa heti Mäki-Jaakkolan pihan eteläpuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Mäki-Jaakkolan talo on osoitteessa Paistanojantie 96; sen pihan lähellä vainiolla on asuinpaikaksi katsottava kivikauden löytöpaikka.

Kohteen kuvaus:

Paistanojantien länsipuolella pelto oli vasta kynnettyä hiekkamaata. Inventoinnissa en havainnut vainiolta mitään runsaslöytöistä aluetta. Löytöjä havaitsin vähän nimeksi yllä olevien koordinaattien osoittamasta paikasta, joka on puretun kellarin lähistöllä pellossa Mäki-Jaakkolan pihamaan länsireunasta 20 metriä suoraan etelään. Siitä poimin kaksi löytöä, muita en havainnutkaan siitä. Pellossa näkyi kohta, jossa Mauno Jaakkola kertoi olleen kellarin. Samoilla tienoilla oli pellossa sementtinen kaivonkansi. Näitten ympäristöstä havaitsin löydöt, kvartsi-iskoksen ja mahdollisen kivikiekon.

Paistanojantien itäpuolella (Löytöluettelon mukaan Hakapelloksi sanotulla lohkolle) pellossa oli oras. Siellä näytti olevan runsaasti pikkukiviä, sieltä löysin jo mainitun porfyyrin kappaleen. Tältä peltolohkolta poimin (sijainnista: p = 6736 830, i = 3235 120, z = 32,5) lohkotun porfyyrin palan, sen löytökohdan

lähistöltä (kohdasta: p = 6736 850, i = 3235 100, z = 35) on aiemmin löytynyt kaksi kiviesineen katkelmaa (ne, jotka on palautettu löytäjälle luetteloimisen jälkeen). Tarkasteluolosuhteet olivat hyvät oraspellossakin, jossa maan pinta oli hyvin näkyvissä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

82 Kokkovuori

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1500 Kokkovuori.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: Puolustusvarustukset – sotilasrakennelmat (optisen lennättimen paikka)

Ajoitus: Itämaisen sodan aika

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6732 500, i = 3226 920, z = 55

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ehkä muutamia kymmeniä neliömetrejä.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6½ km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Aatoila 401

Tilat: , RN:o 2:11 (538-401-0002-0011); RN:o 2:15 (538-401-0002-0015); RN:o 2:24 (538-401-0002-0024)

Omistajat:

- sen tilan, jonka RN:o on 2:11: Leila Sinikka Rahkonen (osoite: Kottaraisenkatu 7 as 1, 20240 TURKU) ja

Soile Kaarina Tuominen (osoite: Rätälänkatu 17 A 26, 20810 TURKU)

- sen tilan, jonka RN:o on 2:15: Urho Matti Olli ja Irja Iida Olli, osoite: Aatoilantie 215, 21270

NOUSIAINEN

- sen tilan, jonka RN:o on 2:24: Lempi Aliina Kaitanen, osoite: Aatoilantie 10, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Tästä ei ehkä ole arkeologisiin topografisiin arkistoihin tullutta tietoa. Muita arkistotietoja sitä vastoin on.

INVENTOINTI 2003

Aika: 18.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 1

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Lennätinaseman jäännökset ovat korkealla kalliolla metsässä. Sen rinteellä on puuhun leikattuna kirjaimia ja numeroita. Koska näistä vain lennätinasema on selvästi muinaismuistolain tarkoittama kiinteä muinaisjäännös, tätä kokonaisuutta ei voitane katsoa muinaisjäännösryhmäksi. Kokkovuori on ollut juhlatulien polttopaikka, lieneekö saanut siitä nimensäkin.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Lennätinaseman jäännökset ovat korkean kallioisen mäen korkeimmalla kohdalla. Mäen laella oli syksyllä 1993 pienten vanhojen mäntyjen ryhmä, jota ei ole enää.

Kohteen kuvaus:

Tämän lennätinaseman olemassaolosta sain ensiksi tietää alla mainittavista kirjallisista lähteistä. Niiden perusteella Antti Kolhi ja minä etsimme lennätinaseman jäännökset esille 8.11.1993 mäeltä, jossa hän arveli niiden luultavimmin olevan. Paikalla erottui silloin lasinsiruja, tiilen kappaleita ja mäen laella kaksi kallioon porattua reikää, joista toisessa oli jäljellä rautatapin tynkä. Poranreiät olivat toisistaan 5,5 m:n etäisyydellä; ne ovat suunnilleen itä-länsi-suunnassa toisiinsa nähden. Tiilimurska ja lasinsirut olivat poranrei'istä muutama metri itään. Perimätiedon mukaan mäellä on ollut lennättimen hoitajien vahtikoppi, siitä tiilet ja lasi ovat jäänteitä. Poranrei'issä ovat olleet kiinni lennätinmastoa tukevat harukset. Lähin tunnettu toinen optisen lennättimen asema on vajaan 4 km:n päässä lännessä Mietoisten Hiippavuorella, sillä suunnalla linja on

jatkunut aina Uuteenkaupunkiin. Toiseen suuntaan linja on kulkenut Raision Kerttulan kautta Turkuun.

Valikoima lähteistä: Nousiaisten kuntakokouksen pöytäkirja 20.5.1855, Turun maakunta-arkisto (Nousiaisiin aiotun lennätinaseman avustamista käsitelty.).

Kapt. P. Myyryläinen, Viestitoiminta Suomessa 1800-luvulla, s. 24. Viestimies n:o 2/1950 (Mainittu nimeltä Nousiaisten Vainoisten lennätinasema viestilinjan yhtenä etappina. Saman tutkielman mukaan (s. 26) optista lennätinlinjaa varten oli vv. 1876-1877 tiedusteltu paikkoja Terijoelta Uuteenkaupunkiin.).

Einar Risberg, Suomen lennätinlaitoksen historia 1855-1955, s. 45 (Samoin mainittu nimeltä Nousiaisten Vainoisten lennätinasema viestilinjan yhtenä etappina.).

Nousiaislaisen kansanperinteen tallentajan Frans Leivon kirje Suomen Kansallismuseolle päiväyksellä 12.9.1931, Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto. (Kirjeessään Frans Leivo on kirjoittanut Nousiaisten Nummella silloin sijainneesta ent. sotilas Juho Pitkän asunnosta: ”Mainittu asunto samassa asuussa ollut Kokkovuorella vahti ja lennätti laitoksena sotien aikana m. m. 1808-1809 sodan aikana ja viimeksi Itämaisen sodan aikana v. 1854-56”. Leivon tieto on epäiltävä siltä osin, että rakennus olisi ollut vuorella jo 1808-1809 sodan aikana.

Luokitusohje: 2.

Lisäyksiä:

Kokkovuorella on myös noin 5 m korkea mänty, jonka kylkeen on tehty leikkaus. Se on avokallioiden välisessä itä-länsi-suuntaisessa matalassa solassa asfalttitieltä lennättimen paikkeille tulevan ajouran länsipuolella. sen männyn noin 30 cm läpimittaiseen runkoon on lyöty pilkka, johon on kaiverrettu numeroita ja kirjaimia. Pilkkan reunat ovat jo kaaman peitossa; näkyvissä on vielä yksi epäselvä kirjain, sen perässä piste, sitten H-kirjain. Näitten alla on numerosarja 918. Pilkkaan lienee alun perin leikattu nimikirjaimet ja niiden alle vuosiluku 1918. (valokuva) Leikkauksen näytti 18.9.2003 Seppo Lundgren, ja hän arvioi männyn siinä kasvavan kilpikaarnan perusteella ehkä 150 vuoden ikäiseksi. Leikkaus saattaisi olla yksinkertaisesti sellainen, että joku vuorella kävijä on merkinnyt puun runkoon nimikirjaimensa ja käyntiajan. Toisaalta Lundgren kertoi kuulleensa vuonna 1907 syntyneeltä Niilo Salmiselta, että maaliskuussa 1918 Kokkovuorella olisi ammuttu joku renkipoika. Tapaukseen oli huhupuheissa liitetty kolme henkilöä, nimeltään Vuori, Vuorenkoski ja Lonki. Lundgren on pohdiskellut, että puuhun tehty merkintä olisi vanhaa tapaa noudattaen tehty kuolinpaikan merkintä. Aiemmin olen kuullut lähellä Kokkovuorta asuneelta Alpo Niemiseltä että Kokkovuorelta oli tiedetty jokin merkintä, jolla hän lienee tarkoittanut juuri tätä leikkausta männynsä. (Muistiinmerkitsijän huomautus: vuoden -18 veritekoihin liittyvä perimätieto on monissa yksityiskohdissaan virheellistä, mikä voidaan todeta esim. Nousiaisten osalta moniin Turun maakunta-arkistossa säilytettäviin kuulustelupöytäkirjoihin vertaamalla. Luotettaviksikin tiedetyt henkilöt ovat vuosikymmenien mittaan kertoneet varmoiksi uskomiaan seikkoja, jotka luonnollisesti saattavat viime kädessä perustua toisten henkilöiden arvailuihin, väärinkäsityksiin, virheellisiin päättelyihin tms. Tässäkään ei perimätieto vielä sinänsä riitä varmistamaan, että Kokkovuorella olisi kukaan ketään surmannut, ja puuleikkauksen merkintä on moniselitteinen. Kun muistitieto kuitenkin ansaitsee tulla huomioituksi, niin tässäkin sitä on sisällöltään sellaisena, kuin sen olen muistiin merkinnyt.)

83 Perkkovuori 2

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1502 Perkkovuori 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikausi ja/tai pronssikausi

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty toistaiseksi

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1044 08 Koljola (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6732 840-890, i = 3232 210-280, z = 25

Koordinaattiselite: Maastohavainnon ja peruskartan mukaan.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa; suurin läpimitta lienee ainakin noin 80 m:n luokkaa.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1,3 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Sontamala 443

Tila: Panki, RN:o 3:18 (538-443-0003-0018)

Omistajat: Jarmo ja Brita Mattila

Osoite: Koljolantie 120, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

irtol. 2003

KM 34406:5-:6 kaksi epävarmaa
iskosta

INVENTOINTI 2003

Aika: 12.9.2003 ja 2.12.2003.

Löydöt: KM 34406:1-:4; kvartsi- ja porfyryri-iskoksia ja kiertän hangattu hiekkakivinen hioma-alusta, mahdollinen kivikiikko

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: Metsän reunaa, jossa Perkkovuori 2:n asuinpaikka on.

LYHYT KOHDEKuvaus

Tässä on esihistoriallisia asuinpaikkalöytöjä havaittu pellolta mäki alueen kaakkoon laskevan rinteeseen juurelta. Lähellä näitten löytöpaikkaa on pieni hiekkakuoppa metsän laidassa ja jyrkkä pystysuora kallioseinä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Havaittu löytöalue on Perkkovuoren kaakkoispuolella hiekkapellolla noin 100 m Naistojaksi sanotusta purosta, joka laskee Hirvijokeen Topoisten kylässä.

Kohteen kuvaus:

Tämä asuinpaikka varmentui 12.9.2003, kun Jukka Sainion aloitteesta katsottiin mäen juurella olevan hiekkakuopan seutua. Hän oli jo aiemmin päätellyt tämän maastonkohdan sellaiseksi, josta esihistoriallista asutusta kannattaisi etsiä. Asuinpaikkalöytöjä hän oli siitä etsiskellytkin vaimonsa Tuula Sainion kanssa, Sainiot olivat poimineet kaksi epävarmaa iskosta (KM 34406:5-:6), jotka nyt liitetään inventointilöytöihin. Inventointikäynnillä tarkasteltiin pintalöytöjä suhteellisen pikaisesti. Löytötiheys ei vaikuttanut kovin suurelta, mutta ei aivan pieneltäkään. Löytöjä havaittiin ehkä noin 80 m:n matkalla aivan pellon ja metsän rajan tuntumasta. Löytöalueen leveys pellon puolella näytti havaittujen pintalöytöjen mukaan olevan enimmillään vain noin 10 metrin luokkaa. Löytöalue on merkitty karttaotteelle vinoviivoituksella. Asuinpaikka-alue saattaa jatkua metsän puolelle. Siellä rinne kohoaa luoteeseen päin. Asuinpaikan vieressä metsän puolella on melkoisen pystysuora korkea kallioseinä. Sen lähellä on pellosta tuotuja kiviä pieninä kasana. Asuinpaikan lähellä (ehkä noin 60 m:n etäisyydellä asuinpaikasta) olevalla loivasti kohoavalla kallion länsilaidalla (saman kallion itälaita on edellä mainittu jyrkäne) on muutaman päällekkäisen kivilaatan

ladelma, jonka havaitsin 2.12.; en tarkastellut sitä lähemmin, arvelin sen mahdollisesti alkuperältään myöhäiseksi. Asuinpaikasta noin 10-30 m lounaaseen on pellon ja metsän rajassa pieni hiekkakuoppa, jonka reunoista emme havainneet mitään asuinpaikan merkkejä.

Tarkastelin havaitun asuinpaikan lounaispuolella myös etelään laskevaa rinnemaastoa sijainnissa p = 6732 730-800, i = 3232 070-180. Siinä erottui kalliopaljastumien ja pellon välillä matalia hiekkakuoppia, useita aivan pieniä, ja kaksi hieman suurempaa, joitten seinämät olivat enimmäkseen turpeen ja kasvillisuuden peitossa. Kahden suuremman kuopan läpimitta oli karkeasti noin 10-15 m:n luokkaa. Maaperää oli monilla kohdin paljaana, tosin kaikkialla vain pieninä laikkuina, niitä kohtia tarkastellessani en havainnut mitään asuinpaikoille ominaisia massalöytöjä, enkä huomannut, että maaperässä olisi ollut mitään ihmisen toiminnan aiheuttamaa värjäytymistä. Maanpinnan korkokuva on tässä rinteessä epätasainen. Kivenlohkareita on näkyvissä siellä täällä. Puusto on nuorta kuusikkoa. Koekuoppia en kaivanut. Mielestäni se todennäköisyys, että Perkkovuori 2:n asuinpaikka jatkuisi tähän Perkkovuoren etelärinteen osaan saakka, ei ole kovinkaan suuri. Tosin näinkin lähellä asuinpaikan keskuskohtaa, saattaa olla joitakin ulottuvuuksiltaan pienialaisia erillisiä kiinteitten rakennelmien jäännöksiä, joita ei ole vielä havaittu.

Luokitusehdotus: 2 (säilyneitä osia voi hyvinkin olla metsän puolella jäljellä, ja pellon laidalla on todennäköisesti vielä löytöjä kyntökerroksessa).

Lisäyksiä:

84 Vähätalo

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1503 Vähätalo.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: Taide, muistomerkit: kuolinpaikan muistomerkki
 Ajoitus: 1800-luvun loppupuoli, tehty 14.5.1881 sattuneen tapauksen muistoksi
 Rauhoitusluokka: ei liene määritetty entuudestaan
 Lukumäärä: 1
 Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)
 P = 6738 430, i = 3240 360, z = n. 52
 Koordinaattiselite: Koordinaatit luetut peruskartalta.
 Maastomerkintä: (tässä kohde sinänsä on muistomerkki)
 Pinta-ala: muutama neliometri
 Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 9 km koilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kytöinen 419
 Tila: Tamminen, RN:o 3:57 (538-419-0003-0057)
 Omistajat: Heli Kristiina Kauppinen ja Jaarko Mikael Kauppinen
 Osoite: Uudenniityntie 50, 21270 NOUSIAINEN
 Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Arkeologisissa arkistoissa ei taida olla tästä aiempia tietoja.

INVENTOINTI 2003

Aika: 17.10.2003
 Löydöt: -
 Karttaotteet: n:o 19
 Kuvat: Kivi, jossa vainajan muistoksi tehty kivihakkaus on.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Talon pihan laidalla lähellä peltoa olevaan suurehkoon päältä tasaiseen luonnonkiveen tehty hakkaus.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kivi, jossa on hakkaus, on Vähäntalon pihan laidalla.

Kohteen kuvaus:

Noin 20 cm:n korkuinen leveä kivi, johon on tehty vanhan tradition mukainen kuolinpaikan merkintä. Historiallisten lähteitten mukaan Vähäntalon pihalta on sudeksi arveltu peto ryöstänyt pienen pojan keväällä 1881, ja merkintä on hakattu kiveen sen vuoksi. Tapaus on mainittu mm. kirkonkirjoissa. Kiveen tehty merkintä on suurimmalta leveydeltään noin 40 cm ja korkeudeltaan noin 30 cm. Siinä olevat merkinnät ovat kolmessa alakkaisessa rivissä seuraavasti:

+ 5
 W 1881
 I W 14

Niissä on surmansa saaneen pojan etunimien Johan Vilhelm alkukirjaimet sekä pedon hyökkäyksen ajankohta 14.5.1881, jolloin peto oli siepannut pojan muutaman sylon päästä asuinhuoneesta. Etsinnöissä oli pedon surmaamasta löydetty vain yläruumis puolentoista virstan päästä metsästä. Tapauksesta on myös maininta Uno Godenhjelmin teoksessa *Minnen från vargären i Åbo län 1880-1882*. Uutinen tapauksesta on julkaistu mm. sanomalehti Aurassa 20.5.1881.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

85 Suuri Postitie

Muinaisjäännösrekisterissä 1000 00 1504 Suuri Postitie.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät

Ajoitus: historiallinen aika (Turun ja Tukholman välisen postinkuljetuksen on todettu tapahtuneen vuodesta 1638 lähtien tätä kautta.)

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (näkyvä tielinjana mm. vuosien 1984 ja 1995 peruskarttalehdillä)

P = 6732 790, i = 3230 050, z = n. 12,5

Koordinaattiselite: Koordinaatit osoittavat Fatijoen kivisiltaa, jonka kahden puolen on kaksiraista kärrytietä, jota pidetään vanhan postitien osana.

Maastomerkintä: Suuren postitien linjaa on joitakin vuosia sitten merkitty erityisillä sitä tarkoitusta varten suunnitelluilla punaisiksi maalatuilla puupaaluilla.

Pinta-ala: tämä, kuten muutkin Suuren Postitien ominaisuudet on varmankin määritetty seikkaperäisemmin alla mainittavassa inventoinnissa, jonka perusaineistoon en ole tutustunut

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3½ km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Laihoinen 424

Tila: ?, RN:o 2:122 (538-424-0002-0122)

Omistajatiedoissa tilan n:o 2:122 kohdalla: ”M0601 FINN-ANSSI KY”, osoite: 21270 NOUSIAINEN.

Lisätietoja: tämän muinaisjäännöksen aluetta kuuluneeseen myös yleisen tien alueeseen

ARKISTOTIEDOT

Anitta Lehtonen ja/tai

Tapio Hakkarainen

inv. 1989

(Suuren Postitien inventointi) Inventointi-lomakkeet Varsinais-Suomen Seutukaavaliiton arkistossa

INVENTOINTI 2003

Aika: en käynyt tässä inventointiaikana, läheisellä Laihoisten linnavuorella vain

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6. Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Jokivarren viljelysmaisemassa säilynyt päällystämätön lyhyt osuus vanhasta valtatiestä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Fatijoen uoman molemmin puolin Laihoisten Linnamäen länsipuolella.

Kohteen kuvaus:

Fatijoen uomassa on vanha kivisilta, josta kaakkoon ja luoteeseen on Suuren Postitien osaksi todettua kärrytietä. Tätä kärrytietä on sillasta kaakkoon 30-40 metriä pitkä osuus. Sillasta 60 m luoteeseen on risteys, jossa on katsottu kahden Suureen Postitiehen kuuluneen haaran yhdistyneen. Niistä toinen olisi sillan ja risteuksen välinen suora tieosuus, toinen risteukseen etelästä tuleva ura. Suuri Postitie olisi jatkunut risteyksestä melko suoraan pohjoiseen. Nämä vanhan tien osuudet ovat näkyvissä valtatie 8:n ja tien 12414 (Kaitaraistentie) välillä.

Kirjallisuutta: Jaakko Masonen – Mika Hakkarainen – Anitta Lehtonen – Tapio Salminen: Suuri Postitie Varsinais-Suomessa. Turku 1990.

Luokitusehdotus: - Lisäyksiä:

T1 Varesmäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0001 Varesmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: löytöpaikat

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6733 861, i = 3230 091, z = 20

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: Koko Varesmäenkin ala on pieni.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 4 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: 439 Repola

Tila: Uusi-Hemminki, RN:o 8:0 (538-439-0008-0000)

Omistajat: Harri Juhani Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 24, 21270 NOUSIAINEN) ja Terho Aarne Tasanen (osoite: Vainiopohjantie 46, 21270 NOUSIAINEN)

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Harto Roth ja Esa Laukkanen

tark. 11.10.1994

Löydöistä en huomannut merkintää
KM:n luettelossa, vaikka Ilkka
Penttinen kuulemani mukaan vei ne
syksyllä 1994 Museovirastolle
KM 39422 : 1-4

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: Varesmäki etelästä.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pohja-alaltaan pyöreä noin 40 m:n läpimittainen kallioinen mäki, joka idässä rajoittuu jokitörmään, muilla suunnilla peltovainioon. Mäellä on kaksi vanhaa kellarikuoppaa. Ainoasta mäelle tehdystä koekuopasta on löydetty viikinkiaikainen sarjahelmi. Mäen pohjoispään kalliossa on useita uhrikuoppia (inventointikohde 48), ja yksi mahdollinen on joen puolella olevassa pystysuorassa kallioseinämässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Aivan Fatijoen lännen puoleiseen rantatörmään rajoittuva pieneen alaansa nähden korkea kallioinen mäki. Sijaitsee noin 350 m itään siitä kohdasta, missä Mynämäentie eli tie 12397 liittyy Kaitaraisissa valtatie 8:aan. Puustona kuusia, katajia ja lehtipuitakin.

Kohteen kuvaus:

Löytnyt samalla ja samoin kuin kohde 41. Sen osalla tutkimusselonteista ja löydöistä sanottu koskee myös tätä tentatiivikohdetta. Mäen laki on tasainen. Mäelle 11.10.1994 tehdystä koekuopasta ei havaittu muita merkkejä ihmistoiminnasta kuin pronssinen sarjahelmi. Mäen eteläpuolelta pellostä, n. 10 m:n etäisyydellä mäestä, löytyi samalla pala sulanutta pronssia tms. metallia. Mäen uhrikuopat on selostettu inventointinumerolla 48. Tätä tentatiivikohdetta koskevaan 31.10.1994 valmistuneeseen selontekoon ei ole tullut mainintaa Antti Bilundin tätä mäeltä löytämistä uhrikuopista, koska saimme tietää niistä vasta

myöhemmin. Keväällä 1995 Harto Roth sattui löytämään Otemäeltä pystysuorasta kallioseinämästä uhrikuopalta näyttävän syvennyksen. Se selostetaan kohteen 48 yhteydessä.

Luokitusehdotus: luokka 2 edelleen.

Lisäyksiä: Lähellä on toinenkin Varesmäki, jonka nimi näkyy peruskarttalehdellä (1984). Tässä selostetun Varesmäen nimeä ei ole samalla kartalla.

T2 Granströminmäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0002 Granströminmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: löytöpaikat

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 491, i = 3233 412, z = n. 26

Koordinaattiselite: p- ja i- koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus koekaivauskertomuksesta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: pinta-alaa en huomannut ilmoitetun koekaivauskertomuksen tekstiosassa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 300 m lounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Niitä ei ole mahdollista tähän merkitä; saamissani omistajatiedoissa on nähdäkseni virhe: niissä on Killaisten kylän rekisterinumerolla 2:22 olevaa tilaa koskevat tiedot, kun pitäisi olla varmaankin Topoisten kylän tiloja numeroilla 2:22 ja 2:51 koskevat tiedot. (Kohteen nimi Granströminmäki lienee annettu omistajan mukaan.)

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen koekaiv. 1985

TYA 321:1-2, mahd. saviastian
paloja

Ehkä yksi keihäänkärki on löytenyt samalta tai lähes samalta kohdalta aiemmin, ks. kohta "Lisäyksiä".

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsäinen mäki lähellä vainiota ja pihamaita.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Koekaivausten löydöt ovat kallioiselta moreenimäeltä, joka korkeussuhteiltaan on erittäin vaihteleva. Mäen itään päin, vainiolle, laskevat rinteet ovat hyvin jyrkkiä. Peruskallion pinta on kaivauskertomuksen mukaan ollut paikoin näkyvillä, paikoin sitä on peittänyt vain ohut turvekerros, paikoin humus. Joitakin koekuoppia oli kaivettu kallioon asti.

Kohteen kuvaus:

Löytöjä on tallennettu kesällä 1985 Turun yliopiston suorittaman rautakautisen asutuksen kartoituksen yhteydessä, kenttätöitä ovat silloin johtaneet Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen. Koekaivauksilla tehdyissä koekuopissa oli havaittu humuksen tummuutta, ja monessa kuopassa humuksen väri oli ollut musta. Löytöinä on yhdestä koekuopasta kaksi mahdollista saviastian palaa.

Pihamaat ympäröivät tätä maastonkohtaa usealta suunnalta, uusi tie (Topoistentie) on rakennettu lännestä päin lähelle löytöpaikkaa, sen varrella on pihamaita. Puusto on männikköä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Ehkä U. T. Sireliuksen vuonna 1902 tarkastama rautaisen museon 6.3.1901 toimitetun keihäänkärjen (KM 3932:8?) löytöpaikka (Museoviraston arkeologian topografisessa arkistossa olevia Sireliuksen asemapiirroksia Nousiaisista v:lta 1902.) on ollut samalla kohdalla tai hyvin lähellä.

Tarkastuspaikka on ollut Toposten talon kotopelto, Topo(i)sten vanha asuinrakennus on 100 m koekaivauspaikalta luoteeseen. Sireliuksen piirroksessa näkyvät ainoana kiintopisteinä kallio ja kaakkois-luoteis-suuntainen pellon reuna. Jos niitä vastaavaa maastonkohtaa haetaan aivan Topoisten talon välittömästä

tuntumasta ja oletetaan vainioiden reunojen olevan nytkin samat, piirroksen keihäänkärjen löytöpaikka sijoittuisi todennäköisimmin melko tarkalleen tälle koekaivauspaikalle. Keihään kärki oli löytynyt isoa kiveä siirrettäessä, löytöpaikalla oli ollut Sireliuksen sillä käydessä iso vesikuoppa kiven kohdalla, sen lähellä oli otettu pintamaita kalliopohjalta.

T3 Taka-Prami

Muinaisjäänösrekisterissä 538 00 0003 Taka-Prami.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat - kuppikivi

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6733 608, i = 3232 962, z = 25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisteristä, korkeus suurimmitakaavaiselta karttapohjalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kiven ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 1 km luoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Koljola 417

Tila: ?, RN:o 6:46 (538-417-0006-0046)

Omistajat: Taina Maria Puuri ja Tomi Juhani Puuri

Osoite: Isoniityntie 38, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 23.10.2003

Löydöt: -

Kartaotteet: n:o 9

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vainioiden keskellä on lähekkäin kaksi viljelemätöntä mäkeä, joista läntisempi on pienempi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sata metriä länteen Isoniitun ja Tuuramäen taloihin menevästä tiestä (Isoniityntie). Noin 380 m pohjoiseen siitä missä Isoniituntie haarautuu Repolan ja Koljolan välisestä tiestä (Repolantie).

Kohteen kuvaus:

Löytänyt Antti Bilund. Läntisen pienemmän mäen länsilaidalla aivan pellon reunan lähellä on kaksi suurta lohkarettä, ja uhrikupit ovat niistä eteläisemmässä, joka on muodoltaan harjava. Kupit ovat melkein kiven harjalla, mutta kuitenkin sen itäläpöällä. Siinä on neljä uhrikuppia aivan toistensa tuntumassa säännöllisessä ryhmässä niin, että keskellä on kaksi rinnakkain, ja suoraan niiden yläpuolella on yksi, samoin alapuolella. Heljä Brusilan täyttämän tarkastuslomakkeen mukaan kuppiryhmän kupit, joiden halkaisija on 5 cm, ovat matalia ja heikosti erottuvia. Omien havaintojeni perusteella mielikuvakseni näiden kupprien erottuvuudesta jäi se, että kupeista kaksi ei erotu hyvin, mutta toiset kaksi puolestaan ovat hyvin erottuvia.

Luokitusehdotus: 2 edelleen

Lisäyksiä:

Samalla mäellä on myös rautakautinen kalmisto (Himilänmäki 44), ja toinen kuppikivi on löydetty vainiolta heti Himilänmäen pohjoispuolelta (Metsola 51).

T4 Rauvola (1)

Muinaisjäänösrekisterissä 538 00 0004 Rauvola.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat – kuppikallio tai -kivi

Ajoitus: rautakautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 484, i = 3233 603, z = 20

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti muinaisjäänösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kiven tai kallionnokan ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 200 m etelään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tila: Rauvola, RN:o 7:29 (538-403-0007-0029)

Omistajat: Raili Annikki Rauvola ja Reijo Johannes Rauvola

Osoite: Halisojantie 60, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1991

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vainion keskellä olevan korkean metsäisen mäen pohjoisrinteen juurella on pellossa kaksi kiveä tai kallionnokkaa, joista toisessa on havaittu olevan epäselviä uhrikuppeja. Mainitulla mäellä on kalmisto (21).

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Mainitun mäen pohjoislaita on Nousiaisten kirkosta noin 200 m etelään.

Kohteen kuvaus:

Antti Bilundin löytämä uhrikuppiesiintymä. Käydessäni en saanut hahmotetuksi, missä kupit sijaitsisivat. Heljä Brusilan tarkastuslonteon mukaan kuppiryhmä olisi kalliopaljastuman pohjoiseen laskevassa sivussa, 3-4 matalaa ja heikosti erottuvaa kuppia. Asemapiirroksen mukaan niistä on kolme aivan toistensa tuntumassa ja yksi muita etelämpänä; kolmen kupin ryhmässä kupit ovat kuin tasakylkisen kolmion kärkinä, ja niiden välimatkat toisistaan ovat runsas kupin leveys tai kaksi. Antti Bilundilta kuulin 9.12.2003, että tämä kuppiesiintymä on mäen juurella mutta kuitenkin pellon puolella. Siinä on kaksi kiveä tai kallionnokkaa, joissa kuppiryhmän täytynee olla. Toisen päälle oli kasattu pieni määrä irtokiviä.

Luokitus ehdotus: 2

Lisäyksiä:

T5 Katunpäänmäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0005 Katunpäänmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: maarakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6732 320, i = 3233 920, z = 30

Koordinaattiselite: Koordinaatit kenttätöraportin kartan mukaan siksi, että saman raportin koordinaateissa on virhe, joka on kulkeutunut muinaisjäännösrekisteriinkin.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kehän ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta ½ km kaakkoon.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tila: ?, RN:o 12:2 (538-403-0012-0002)

Omistajat: Omistajatiedot ovat tietokannassa seuraavat:

"M0601 HUJALA, KARI HANNU VILHELM	HUJALANTIE 48	21250 MASKU
M0601 NIEMELÄ, RITVA KAARINA	OHENSAARENTIE 82	21250 MASKU
M0601 LAATO, RIITTA SIRKKU HANNELE	VAHDONTIE 1	21270 NOUSIAINEN"

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinahon ja Hannu Poutiainen inv. 1985 -

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 15

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kehämäinen matala valli on havaittu peltoalueella sijaitsevan korkean metsäisen mäen pohjoislaidalta, saman mäen reunoilla on pihamaita.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 300 m koilliseen siitä peruskarttalehdellä (v:n 1984) näkyvästä kohdasta, jossa Simonperkiön vainiolta tuleva puro laskee ojaa pitkin Luhdanojaan.

Kohteen kuvaus:

Löytynyt Aino Nissinahon ja Hannu Poutiaisen suorittamassa Turun yliopiston arkeologian osaston rautakauden kartoituksessa kesällä 1985. Silloin on havaittu 6,7 m:n läpimittaista maaperän kohoutumaa länsi-, pohjois- ja itäpuolella myötäilevä syväne, jonka ulkolaitaa on reunustanut matala maavalli. Siinä maavallissa on ilmoitettu olevan joitakin kiviä, ehkä enemmän kuin maastossa sillä kohtaa keskimäärin. Vallin leveys on sen pohjoispuolella ollut 3,7 m ja länsipuolella 3,2 m.

Käydessäni tässä 16.10.2003 ojamainen ura näkyi selvimmin keskuskohtan kohoumasta koilliseen. Tässä kasvoi vadelmaa ja horsmaa. Tein maaperään pienen piston lastalla. Maa oli sillä kohden tummanruskeaa muhevaa multaa. Noin 7 m kaakkoon tästä maarakenteesta on pyöreä ½ m syvä kuoppa, jonka suun läpimitta on parisen metriä.

Luokitusohje: 2

Lisäyksiä: Saman mäen pohjoisrinteellä on ollut koekaivaus vuonna 1985, kaivauskohteen nimenä Läksyrinne, kenttätöraportti Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen; kaivauksessa ei silloin ole todettu löytöjä, eikä merkittäviä värjeroja koekuopista. Kenttätöraportti on osana useita kohteita koskevaa selontekoa rautakautisen asuinalueen kartoitusta.

T6 Rauvolan pelto

Muinaisjäänösrekisterissä 538 00 0006 Rauvolan pelto.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 488, i = 3233 663, z = 17,5-20

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäänösrekisterin mukaan, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei liene tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta noin 200 m kaakkoon.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tila: Rauvola, RN:o 7:29 (538-403-0007-0029)

Omistajat: Raili Annikki Rauvola ja Reijo Johannes Rauvola

Osoite: Halisojantie 60, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen

Aino Nissinaho

rautakauden kartoitus 1985 TYA 265 (osa?)

koekaivaus 24.8. -

7.9.1988

Irtol. 1985

TYA 470, kangaspuun painon

kappaleita, savitiivistettä, kironaa ym.

TYA 790:1-2, hioin, kangaspuun

painon kappaleita

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vainiota Luhdanojan varressa ja aivan Nousiaisten kirkon lähellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Luhdanojan länsipuolella karkeasti noin 300-500 m etelään siitä kohdasta, missä se laskee Hirvijokeen.

Asuinpaikka on todettu itään Luhdanojan uomalle loivasti laskevalta tasapintaiselta savipelloilta. Saven lisäksi maalajina on ollut osassa vuoden 1988 tutkimusalueelta silttiä kyntökerroksen alapuolella.

Kohteen kuvaus:

Löytnyt Aino Nissinahon ja Hannu Poutiaisen johtaman Turun yliopiston kautta tehdyn rautakautisen asutuksen kartoituksen yhteydessä kesällä 1985. Vuonna 1988 Aino Nissinahon johdolla suoritettua koekaivauksen löydökset viittaavat asuinpaikkaan ja raudanvalmistukseen. Kaivauksissa on löydetty kiveys, jonka yhteydessä savitiivistettä, kangaspuun painon katkelmia ja palanutta savea sekä kivirakenne jonka yhteydestä mm. kuonaa. En tarkastellut tätä löytöpaikkaa erityisesti, kävin inventoidessani vain sen lähistöllä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Lähellä on Kalmamäen kalmistomäki ja sen yhteydessä oleva kuppikivi.

T7 Rauvola 2

Muinaisjäännösrekisterin kohteet 538 00 0007 Rauvola 2 ja 538 01 0056 Rauvola-Mäkilä ovat samaistettavissa toisiinsa, ks. edellä selostettu kohde 56.

T8 Finni-Pietilä

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0008 Finni-Pietilä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät (asuinpaikka, kaksi kuppikiveä, asuinpaikasta osa saattaa olla Maskun puolella, kts. kohta ”Lisäyksiä”)

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 662, i = 3234 182, z = 16

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus koekaivauskertomuksen yleiskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 600-700 m itään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tilat: Pietilä, RN:o 4:42 (538-403-0004-0042); ?, RN:o 2:64 (538-403-0002-0064)

Omistajat: Pietilän: Hannu Kalevi Översti; toisen tilan omistajasta ei ollut tietoa käytetyssä tietokannassa

Osoitteet: Överstin: Alakylänkuja 21, 21270 NOUSIAINEN; toisen tilan omistajasta ei ollut tietoa käytetyssä tietokannassa

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen	pintapaiminta pelloilla 1985	TYA 265 (osa)
------------------------------------	---------------------------------	---------------

Aino Nissinaho	koekaiv. 9.9.-15.9.1987 ja 14.10.-16.10.1987	-
----------------	---	---

INVENTOINTI 2003

Aika: 17.10.2003 ja 23.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 15

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Vainiota 350-400 m itään risteyksestä, josta haarautuu teitä Nousiaisten kirkonmäelle, Halisojalle ja Pehkutehtaalle. Kuppikivet ovat sen vainion reunasta kohoavassa rinteessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Hirviöjen eteläpuolista tasaista vainiota, joka kaakossa rajoittuu jyrkkään mäenrinteeseen, jolla pihamaita.

Kohteen kuvaus:

Löytynyt Aino Nissinahon ja Hannu Poutiaisen suorittamassa Turun yliopiston arkeologian osaston kautta tehdyssä rautakauden kartoituksessa kesällä 1985. Silloin pelloilta oli löytynyt mm. rautakauden tyyppin saviastian paloja. Syksyllä 1987 pellolla tehdyssä koekaivauksessa on tullut esille samoilta tienoilta

kulttuurikerros. Kaivausselonteossa on mainittu yhtenäisestä alueesta, jolle tehdyissä koekuopissa on havaittu sekoittunutta maakerrosta 40 cm:n syvyydessä tai syvemmällä, tai em. syvyydessä on ollut nokea tai hiilen paloja. Alue on ollut mitoiltaan 40 X 90 m; sen osoittaneet koekuopat on merkitty kaivauksen karttaliitteeseen n:o 7. Karttaliitteestä karkeasti paikantamalla tulii siihen, että mainitun 40 X 90 m:n alueen keskikohta olisi kutakuinkin sijainnissa p = 6732 650, i = 3234 230. Alueen pituussuunta olisi suunnilleen koillinen-lounas, kuten koekaivausselonteossa on todettu, se on Pietilän metsän reunan suuntainen. Samoissa kaivauksissa on löydetty myös soikea kivetty tulisija, jonka pituus on ollut 148 cm ja leveys 112 cm; kiviä on sen reunassa ollut yhdessä kerroksessa, länsireunaan on kuulunut siististi ladottu kehys.

Käydessäni tässä en tarkastellut pellon pintaa. Kuppikivistä pohjoisempi (sijainnissa: p = 6732 640, i = 3234 250; koekaivauskertomuksessa kuppikivi n:o 2) on löytäjien ilmoittamassa paikassa 9,7 m lounaaseen pellon ja metsän laidassa olevan kaivon sementtikannesta. Tämä kivi on pieni ja sijaitsee kolmen lähes samankokoisen kiven ryhmässä, löytäjien ilmoituksen mukaan se on 1,2 m X 0,7 m:n suuruinen. Se on kuusten ja katajien alla; sen päällä olevat uhrikupit olivat karikkeen peitossa, kun kävin. Kolme lähekkäistä kuppia on sen pinnassa lähes sen korkeimmalla kohdalla kiven pellon puoleisessa osassa.

Kuppikivistä eteläisemmän (sijainnissa: p = 6732 600, i = 3234 250; koekaivauskertomuksessa kuppikivi n:o 3) pitäisi olla 4 X 2 m:n laajuinen ja tasapintainen. Sen sijaintipaikka on merkitty koekaivauskertomuksen yleiskarttaan, kuten viereisenkin kiven, lisäksi sen sijainti on ilmoitettu huolellisesti suuntien ja mittojen avulla. Tällaisen kiven, jonka pituussuunnan piti olla luode-kaakko, löysin; sen päällä oli irtokiviä. Sen reunassa erotin kaksi epäselvää ja matalaa kuoppaa, ja kaksi rosoista kuoppaa, kaikki kutakuinkin tavallisen uhrikuopan kokoisia. Tässä pitäisi olla kiven etelä-lounaissivulla ainakin 10 läpimitaltaan viisientistä kuppia, suurin osa jonossa reunaa myöten. On mahdollista, että joittenkin kupprien päällä olisi ollut irtokiviä. Olen nähnyt kuppeja esittävän valokuvan tai sen negatiivin, ja siinä näytti olevan kuppeja selvästi jonona kiven särmässä, kun taas paikan päällä en sellaista jonoa erottanut.

Luokitusehdotus: kuppikivien osalta 1, muutoin 2.

Lisäyksiä: Tulisija on koekaivauksen yleiskartan mukaan keskellä vainiota olevassa Maskuun Humikkalan kylään kuuluvassa enklaavissa, josta syystä en toista sille ilmoitettuja koordinaatteja.

T9 Kärystentie

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0009 ilman kohteen nimeä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivrakenteet

Ajoitus: pronssikautinen tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 2

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6735 424, i = 3227 289, z = 30-35

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiöitten pohja-ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7 km länsiluoteeseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kärryn 421

Tila: Anttila, RN:o 2:8 (538-421-0002-0008)

Omistajat: Arto Paavo Pelto-Uotila

Osoite: Kärystentie 181, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen

kirjallinen ilmoitus 1991 -
Museovirastolle

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat:

- Röykkiöt luoteesta. Etualalla pohjoisempi röykkiö.
- Eteläisempi röykkiö lounaasta nähtynä.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi kiviröykkiötä rakentamattomalla louhikkoisella laakealla metsää kasvavalla mäellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Anttilan talosta noin 200 m kaakkoon, noin 35 m Kärystentiestä etelään. Röykkiöt ovat maapohjalla, niistä noin 30 m lounaaseen on tasainen kalliopaljastuma. Avokalliolta on näköalaa länteen päin laskeutuvan maaston ylitse. Mäellä olevassa louhikossa on hieman rivimäisiä kiviryhmiäkin, joissa on eri kokoisia kiviä, yli metrinkin läpimittaisia, mahdollisesti rantavoimatkin ovat näitä kiviä liikutelleet. Eteläisemmän röykkiön itäpuolella mäen päällys oli melkoisen kivetön, kuin raivattu, tai röykkiöitä rakennettaessa kivettömäksi tullut. Puustoon kuului mäellä kuusta, mäntyä ja koivunvesoja, vähemmän pihlajia. Sammal peitti maaperää lähes kaikkialla mäellä, ja paikoin oli jäkälää.

Kohteen kuvaus:

Kuulin tästä kohteesta lähellä asuvalta Reijo Anttilalta 18.5.1991. Seuraava kuvaus perustuu 13.7.1991 tekemiini muistiinpanoihin. Röykkiöistä selvempi on pohja-alaltaan suorakulmaista muistuttava, pituus 11 m, leveys 5,6 m ja korkeus 0,6 m. Sen pitkät sivut ovat kutakuinkin pohjois-etelä-suuntaiset; röykkiön päällys ei ole kupera tai muullakaan tavoin säännöllisen muotoinen. Sammal peittää kiviä osittain.

Toinen röykkiö on edellisestä noin 10 m pohjoisluoteeseen. Kivikko on tässä harvempaa, ja röykkiön pohja-ala on epäsäännöllisen muotoinen, pituus 4,0 m, leveys 3,5 m. Röykkiön itälaita on länsilaitaa

korkeammalla maaston viettäessä länteen. Suurin röykkiön korkeus on ehkä 0,3 m. Eräänlainen muutaman metrin läpimittainen harva kivikko on tämän röykkiön itäpuolella, kuitenkin siitä selvästi erillään.

En saanut selvää, ovatko röykkiöt ehkä osaksi maansekaisia. Joskus jotkut pienet lapset olivat sattuneet rikkomaan osan jommastakummasta kivikosta, Reijo Anttila kertoi korjanneensa vaurion sen havaittuaan. Röykkiöistä lienee myös ajettu traktorilla kiviä. (tunnukset Turun yliopiston TYARKTIKA-tietokannassa: 538-51-000-13 ja 538-51-000-24) Julkaisussa Karhunhammas 14 nämä röykkiöt on huomioitu kylännimellä Kärrynen.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

T10 Linnamäki 3

Muinaisjäänösrekisterissä tunnuksella 538 00 0010 ilman nimeä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: pronssikautinen?

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6732 040, i = 3230 320, z = 27

Koordinaattiselite: Nämä koordinaatit poikkeavat muinaisjäänösrekisterissä olevista, ks. kohta "Lisäyksiä".

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön pohja-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3,6 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Laihoinen 424

Tila: Kalliola, RN:o 2:36 (538-424-0002-0036)

Omistaja: Hannu Uolevi Virtala

Osoite: Kaitaraistentie 93, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 22.9.2000

Museoviraston topografisessa arkistossa olevan v:n 1958 inventointikertomuksen marginaaliin on tehty merkintä liittyen Vastamäen kahteen röykkiöön (tässä inventointinumerolla 9), että samalla mäellä olisi kolmaskin röykkiö Ekmanin maalla. Tiedossani ei ole, onko sillä tarkoitettu tätä röykkiötä, vai onko ehkä Ekmanin maalta hävinnyt jokin röykkiö.

Ehkä myös rautakirveen KM 21944 löytötiedot saattavat kuulua tähän yhteyteen, kts. yllä kohde 9 Vastamäki.

INVENTOINTI 2003

Aika: 29.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: kivistä röykkiöstä lännestä

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pieni kivistä röykkiö omakotitalon pihan lähellä metsässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kivistä röykkiö on avokalliolla noin 30 m:n päässä vaaleanvihreän vihreäkattoisen omakotitalon takaseinästä. Talon ja röykkiön välillä on puoliväliin tasamaata, sitten kalliota. Kalliolla aivan röykkiön ympärillä kasvaa mäntyjä, useimmat pieniä. Kallion pinta on sammalen ja heinikon peitossa. Lähellä on tiilikattoinen lato.

Muinaisjäänösrekisterissä on tentatiivikohteelle n:o 10 merkitty koordinaatit, jotka viittaavat samaan maastonkohtaan, jonka kohdalle on peruskarttalehdellä (1984) merkitty kolmesta muinaisjäänöksen merkistä eteläisiin; siinä sijainnissa oleva röykkiö kuuluu kohteeseen 9 Vastamäki. Tentatiivikohtetta 10 en tässä saatavillani olevien tietojen perusteella pysty varmuudella identifioimaan; lähdän kumminkin siitä, että se on ehkä sama röykkiö, josta on maininta vuoden 1958 inventointikertomuksen marginaaliin tehdyssä lisämerkinnässä (ks. yllä), ja samaan liittyvät ehkä myös Heljä Brusilan v. 2000 täyttämän tarkastuslomakkeen tiedot röykkiöstä, joka on ylle merkityssä sijainnissa (6732 040, 3230 320). Katson joka tapauksessa mahdolliseksi esitellä tentatiivikohte 10:n kohdalla sen röykkiön, jonka Heljä Brusila on v. 2000 tarkastanut, ja josta tein kentällä havaintoja inventoidessani: jos tentatiivikohte 10:n yhteydessä jo olevat tiedot koskisivatkin jotakin muuta kivistä rakennetta, ne olisivat silti em. koordinaattien perusteella katsottavissa

saman röykkiöryhmän osia koskeviksi, samalla tavoin, kuin esim. viereisessä kohteessa Vastamäki on (muun ohella) kaksi röykkiötä.

Kohteen kuvaus:

Heljä Brusila on tarkastanut tämän Linnamäen asemakaavaa koskevien tietojen hankkimisen vuoksi. Tähän röykkiöön kuuluu vain 13 kiveä. Kaksi suurinta kiveä, läpimitoiltaan 0,8 ja 1,2 metriä ovat keskellä ja muut 11 kuin katkonaisena kehänä niiden ympärillä. Kehän ulkoinen äärioviiva on melkoisen säännöllinen. Kivet ovat tavallisimmin noin 0,6 m:n läpimittaisia ja pyöristyneitä. Sammalpeitteen alla saattaisi olla pikkukiviä näkymättömissä. Läpimitta on kaakko-luode-suunnassa 4,9 m ja koillis-lounais-suunnassa 5,0 m. Heljä Brusilan täyttämän tarkastuslomakkeen mukaan alue on kaavoitettu tonttimaaksi, ja tämä kohde sijoittuu tontin 2 länsinurkkaan.

Luokitusehdotus: 2. (Kivirengas on melkoisen säännöllinen, mikä viittaa siihen, että se olisi rakennettu. Tämän röykkiön kivikko vastaa rakentamistapaa, jossa muutama suuri kivi on ympäröity väljästi niiden ympäri kulkevalla muutaman kiven muodostamalla renkaalla, ja jota näyttää esiintyvän Nousiaisissa ja ainakin Maskussakin joissakin esihistoriallisissa hautaröykkiöissä, samanlainen on rakenne läheisissä röykkiöissä, jotka ovat inventointinumeroilla 9; niihin seikkoihin katsoen tätä voisi pitää mahdollisena hautarauniona tai sellaisen jäännöksenä.)

Lisäyksiä:

T11 Mustanlehmänmäki

Muinaisjäännösrekisterissä tunnuksella 538 00 0011 nimeämättömänä kohteena.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: latomukset

Ajoitus: avoin

Rauhoitusluokka: sitä ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 3

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6733 382, i = 3225 333, z = n. 25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaattilukemat ovat muinaisjäännösrekisteristä. Oma paikanmäärittämykseni tämän kohteen sijainnista antoi käytännöllisesti katsoen saman tuloksen. Kohteen eri osat ovat eri korkeustasoilla, 25 m mpy sopinee niistä ainakin keskimmäisen arvioiduksi sijaintikorkeudeksi.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiöitten pohja-alat ovat läpimitaltaan muutamia metrejä.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 8 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Mahala 425

Tila: Sipilä, RN:o 3:13 (538-425-0003-0013)

Omistajat: Timo Tapani Vuoriluoto ja Pirjo Maarit Vuoriluoto

Osoite: Mietoistentie 721 as 1, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Juha-Matti Vuorinen

inv. 1986

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 9.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 1

Kuvat (osa valokuvaliitteessä):

- Pohjoisin raunio ja siitä ulkoneva kivivalli.
- Lähikuva pohjoisimmassa rauniossa olevasta kohdasta, jossa kivikossa oli kuin mahdollista muurimaista rakennetta erotettavissa.
- Keskimmäinen raunio kallion reunalta kuvattuna.
- Kuten edellinen.

LYHYT KOHDEKuvaus

Kolmen kiviraunion ryhmä, niistä ainakin kaksi on latomuksia, kolmas voi olla luonnon muodostama. Niistä yksi on metsää kasvavan kallioisen mäen päällä, ja kaksi sen koillisrinteellä. Mäellä ei ole rakennuksia eikä teitä, sen vierillä on.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kuvanjoen ja Nummelta Mietoisiin vievän tien välisellä Mustanlehmänmäellä. Mustanlehmänmäen korkeimman laen eteläpuolella on suunnilleen itä-länsi-suuntainen ehkä mäen laidasta laitaa ulottuva matala sola, jossa noin 2½ m korkea siirtolohkare. Kolmesta rauniosta pienin ja epämääräisin sijaitsee mäen laen eteläpuolella solan pohjoislaidassa, mainitusta siirtolohkareesta noin 15 metriä itään. Toiset rauniot ovat suunnilleen koilliseen tästä mäen koillisrinteellä eri korkeuksilla. Alempana olevassa on rakenteena kivivalli.

Mäellä on sileätä avokalliota, joka on osaksi jyrkän teitten seinäminä. Keskimmäinen raunioista on paljaan kalliojyrkän teitten juurella. Koillisin röykkiö on kalliojyrkän teitten alla olevalla loivasti laskeutuvalla

louhikkoisella rinteenosalla, jossa kasvaa pieniä koivuja, kuusiuusia ja mäntyjä. Maan pinnassa on samoilla kohdilla paksusti sammalta ja jäkälää.

Kohteen kuvaus:

Vanhin löytämäni tieto tästä kohteesta on Antti Lonkin rauniohavaintoja Nousiaisissa koskevassa kirjeessä päiväyksellä 5.9.1971. Se on Turun yliopiston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.

Rinteessä alimpana sijaitsevasta **pohjoisimmasta kivirauniosta** ulkonee pohjoisen suuntaan huolellisesti ladottu noin 7,8 m pitkä kivivalli tai -aita. Tässä kivivallissa on useita kivikerroksia rinnakkain ja päällekkäin. Saman raunion muun osan läpimitta mäen korkeuskäyrien suunnassa on 8,9 m. Vallin lisäksi tässä latomuksessa on ehkä muutakin järjestystä, pohjoisreunalla, mutta siitä kohdasta oli vaikea saada selkoa, oliko siinä jotakin ehkä muurimaista rakenteen osaa vai ei. (valokuva siitä).

Kivien tavallinen läpimitta on noin 20-30 cm. Kivet olivat pyörityneitä, niitten pinnoilla oli sammalta ja jäkälää. Harvat suurimmat kivet olivat läpimitaltaan yli 60 cm, ja nämä suurimmat saattavat olla mäeltä huvin vuoksi vyörytettyjäkin.

Keskimmäinen raunio on mäen korkeuskäyrien suunnassa noin 3,6 m läpimitaltaan. Käyriä vastaan kohtisuorassa suunnassa sen leveys on noin 2,2 m. Kivistä suurimmat ovat läpimitaltaan 0,6 m, tavallisimmin kivet lienevät 0,2-0,4 m läpimitaltaan. Tässäkin kivet ovat pyörityneitä, sammalen ja jäkälän osaksi peittämiä. Tämä raunio on korkeampi itälaidaltaan kuin länsilaidalta, suurin korkeus on ehkä ½ m. Tässä ainakin raunion itälaita vaikutti melkoisen säännönmukaiselta. Ehkä kivikkoa on pengottu.

Mainitussa **solassa oleva raunio** koostuu vain muutamasta kivistä, se on harva ja matala, mutta sen kivet ovat kuitenkin melko tiiviinä ryhmänä. Niitten koko vaihtelee ehkä noin rajoissa 0,2-0,5 m.

Koillisrinteen ylempää kivikkoa on ehkä pengottu, ja alemman päälle on ehkä vyörytetty muutamia suuria kiviä. Lounaisrannikon hautarauniot -projektin perusaineistossa Juha-Matti Vuorinen on katsonut tämän kohteen kivikot, joita hän huomioi kaksi, kalliolta vyörytetyn röykkiön jäännöksiksi. Pitäisin kuitenkin mahdollisena, että tässä on kaksi tai kolme alkuperäisillä sijaintipaikoillaan olevaa, ehkä vain osittain tuhottua latomusta. Solan kivikko voisi olla luonnon muodostama, mutteivät muut. Röykkiöiden sen paremmin kuin vallinkaan alkuperästä ei ole tiedusteltu maanomistajalta. Vuonna 1971 valli on jo ollut olemassa. Se ei ole tilusrajalta. – Julkaisu Karhunhammas 14 mainitsee tämän kohteen tuhoutuneena epävarmana esihistoriallisena hautana (sitä on samalla nimitetty kylännimellä Mahalaksi).

Luokitusehdotus: 2 (lähtökohtana se, että rauniot eivät olisi aivan uusia)

Lisäyksiä:

Antti Lonki on kirjoittanut em. kirjeessään myös kallion itäpuolella peltoaukeaman laidassa kallion juurella olevasta pienestä tasanteesta, josta hän oli todennut kivetyksen, mitoiltaan 1 X 2 askelta. Hän on todennut niitä kiviä kääntäessään alta hiekkansekaista tuhkalikamaata. Kirjeeseen on myöhemmin lisätty sille kohtaa koordinaatit: 6723 24, 553 78 ja 15.

Läheisellä toisella mäellä Mietoistentien eteläpuolella pitäisi olla kivikellarin jäännös, sen on Heljä Brusila tarkastanut 22.10.1998 Tarmo Virtasen ilmoituksen perusteella (tarkastuslomake päiväyksellä 10.3.1999.). Ajoituksen kannalta selventävää on, että sen kellarin jäännöksen kivien välissä on havaittu sementin tapaista. En käynyt tällä kellarin jäännöksellä inventointiaikana. Sen sijaintikohta on: p = 6733 200, i = 3224 940.

T12 Laukvuori

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0012 ilman kohteen nimeä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: ei määritelty

Lukumäärä: 3

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6733 264, i = 3226 398, z = 25-30

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaattilukemat ovat muinaisjäännösrekisteristä, korkeus Lounaisrannikon hautarauniot -projektin perusaineiston mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiöitten pohja-alat

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Toroinen 447

Tila: Anttila, RN:o 1:53 (538-447-0001-0053)

Omistajat: Kerttu Kaarina Kauppila ja Risto Olavi Kauppila

Osoite: Toroistentie 37, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Juha-Matti Vuorinen

inv. 1986

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt: -

Kartaotteet: n:o 1

Kuvat: Sateen vuoksi en ottanut valokuvia.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hiidenkiukaita laajahkon mäkialueen rakentamattomalla länsilaidalla tasaisen peltolakeuden yläpuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kolme hiidenkiukaista väljänä ryhmänä metsää kasvavalla kallionjyrkänteellä Nutturlantien itä- ja yläpuolella. Noin 500 m pohjoiseen rautatien ja Nousiaisten Nummelta Mahalaan ja Mietoisten kirkonkylään vievän tien tasoristeyksestä.

Kohteen kuvaus:

Vanhin löytämäni tieto tästä kohteesta on Antti Lonkin kirjeessä Turun yliopiston arkeologian osaston topografisessa arkistossa päiväyksellä 1.6.1974 (TYA DIAR. 187/30.9.1988).

Röykkiöitten läheisyydessä on ollut pitkään merenrantaa, vielä rautakaudellakin. Röykkiöt sijaitsevat toisiinsa nähden karkeasti ottaen koillis-lounais-suuntaisella linjalla.

Koillisimpana oleva pyöreähkö röykkiö (tunnus Turun yliopiston TYARKTIKA-tietokannassa: 538-06-0602-0) on Juha-Matti Vuorisen mittausten mukaan pituudeltaan 12,3 m, leveydeltään 10,3 m ja korkeudeltaan 0,3 m. Myös seuraavat tiedot tästä ja ryhmän muista röykkiöistä ovat hänen mukaansa. Koillisin röykkiö sijaitsee itä-länsi-suuntaisen avokallionkielekkeen korkeimman kohdan vieressä. Kivien läpimitta on 0,2-0,5 m:n välillä, ja röykkiö on v. 1986 ollut jo kaiveltu, ehkä pohjaa lukuun ottamatta. Ehkä samassa yhteydessä on muodostettu röykkiöön kiviaidan tapaisia.

Vain kymmenen metriä lounaaseen edellisestä on keskimäinen röykkiö (tunnus Turun yliopiston TYARKTIKA-tietokannassa: 538-06-0603-1), joka on pitkänomainen pituudeltaan 3,3 m, leveydeltään 2,2 m ja korkeudeltaan 0,4 m. Tämäkin sijaitsee itä-länsi-suuntaisen avokallionkielekkeen korkeimman kohdan

vieressä, ja on kallionnotkelman pohjalla. Ehkä kivien pois kuljettaminen on madaltanut rökkiötä, siinä on vuonna 1986 on ollut kuoppa keskellä, ja sen kuopan ympärillä neliömäinen kehä. Kivien läpimitta on 0,2-0,4 m:n välillä.

Kolmas rökkiöistä (tunnus Turun yliopiston TYARKTIKA-tietokannassa: 538-06-0601-9) on 30 m lounaaseen koillisimmasta ja noin 20 m lounaaseen keskimmäisestä. Kolmas rökkiö on melkoisen pyöreä, pituudeltaan 10,0 m, leveydeltään 9,6 m ja korkeudeltaan 0,5 m. Rökkiössä on erottunut v. 1986 pohjois-eteläsuuntainen rakennekokonaisuus, joka on luultavasti ollut paasiarkun jäännös, ja siinä eteläisessä päässä on muusta kivistä erottunut pystyyn asetettu kivipaasi. Kivien läpimitta on 0,2-0,5 m:n välillä. Jo vuonna 1986 rökkiön kivet ovat olleet hajallaan pitkin kalliota, ja eteläosasta kiviä on valunut kalliota pitkin alemmas.

Puustoon kuuluu mäellä mäntyjä, haapoja, katajia. Mäeltä on hyvä näköala länteen alavampaan maastoon.

Lounaisrannikon hautarauniot -projektin perusaineiston rökkiökorteissa näytti olevan sekavia tietoja rökkiöitten keskinäisestä sijainnista. Vertasin niitä paikan päällä rökkiöryhmään, jolloin selvisi, että kolmen rökkiökortin ilmansuuntina ja matkoina annetut sijaintitiedot ovat luotettavat. Sitä vastoin en saanut rökkiökorttien asteina annetuista suuntalukemista oikeata kuvaa rökkiöitten sijainnista toisiinsa nähden. Karhunhammas 14 -julkaisussa nämä rökkiöt on esitetty kolmena neljästä Toroisten nimellä luetellusta rökkiöstä.

Luokitusehdotus: 2.

Lisäyksiä: Antti Lonki on v. 1974 kirjoittanut kahdesta vareesta ja kolmesta muusta pienemmästä kiviladelmasta, mutta näistä pienemmistä ladelmista jäi kaksi löytymättä, siitäkin huolimatta, että Lonki oli tehnyt kokonaisuudesta selvän asemapiirroksen. Vuorinenkaan ei näytä maininneen niitä kahta.

Vuonna 1840 Oskar Rancken ja muutamat muut olivat avanneet jonkin Toroisten rökkiöistä. Joko niistä tai Nousiaisten Nutturlanvuoren rökkiöstä he olivat tavanneet mahdollisesti jotakin polttamisen jälkeä, minkä lisäksi ei rökkiöistä muuta löytynytäkään. (Oskar Rancken, ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta” Muutamia muistutuksia J. Sjörosin teokseen etupäässä Mynämäkeen ja Mietoisiin nähden. Suomen Museo 1894, s. 172.)

T13 Pahan ämmän mäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0013 Pahan ämmän mäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösrekisterissä hautapaikkana. (Tosin tätä kohdetta ei liene kenttähavaintojen perusteella varmuudella arveltu hautapaikaksi, huomattakoon, että alla mainittavassa tarkastuslomakkeessa kohteen lajimääritys on varustettu kysymysmerkillä.)

Ajoitus: rautakautinen ja/tai keskiaikainen

Rauhoitusluokka: muinaisjäännösrekisterissä 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6734 663, i = 3226 154, z = 15-20

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeustieto tarkastuslomakkeesta.

Maastomerkitä: -

Pinta-ala: pieni; mäki kokonaisuudessaankin on hyvin pienialainen.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7½ km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Nutturla 429

Tila: Kolli, RN:o 3:36 (538-429-0003-0036)

Omistaja: Kari-Matti Tapio Hiivola

Osoite: Ruonkalliontie 11, 23120 MIETOINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 22.10.1998

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Kahden suuremman mäen välisessä solassa oleva pieni rakentamaton mäki, joka rajoittuu yhdeltä sivulta Kärryistentiehen, muilta peltovainioon. Mäen päällä on havaittu painanteita.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Rautatien ja Nousiaisten Nummelta Mietoisten Raukkaalle menevän tien tasoristeyksestä 850 m pohjoiseen Kärryistentien pohjoispuolella. Rakennuksia ei ole aivan lähellä.

Kohteen kuvaus:

Kohteeseen on kiinnittänyt huomiota Jukka Sainio. Kävin hänen kanssaan mäellä ja sen juurella olevalla peltovainiolla 21.8.1996. (Poimimme silloin joitakin löytöjä savitiivisteinä, mutta ne osoittautuivat niitä pestessäni tavallisiksi särmikkäiksi pikkukiviksi, joiden päälle oli iskostunut paksu pölymäinen maakerros, niin että ne näyttivät pyörityneiltä. Ne näytteet eivät ole tulleet minnekään kokoelmiin.)

Heljä Brusilan 10.3.1999 täyttämältä tarkastuslomakkeelta selviää, että mäen keskipaikkeilla on tien reunassa olevan kalliopaljastuman yläpuolella, etelään ja lounaaseen laskeutuvassa rinteessä ainakin neljä vajoamaa. Niistä vajoamista kolme on luode-kaakko-suunnassa rinnettusten, neljäs on näitten kaakkoispuolella suunnassa koillinen-lounas, lomakkeella näihin liittyy kysymysmerkin varaukselliseksi osoittama muinaisjäännöksen tyyppin määrittely, jonka mukaan ne saattaisivat olla ruumishautoja. Edelleen tarkastuslomakkeella on merkinnät, että mainitulla kalliopaljastumalla on kaksi kivin rajattua ”karsinaa”, jotka ovat ehkä jonkin rakennuksen peruskiviä, niistä toinen on suurehkojen kivien ryhmän kupeessa noin 5 m etelään mäen päällyksen vajoamista. Lomakkeelta käy myös ilmi havainto mäen koillisreunaan ulottuvasta

maapengerryksestä, ja arvelu mäen eteläosaan ehkä tuodusta maasta. Inventointikäynnilläni 1.10.2003 katsoin tätä kohdetta lähinnä tieltä ja vainiolta käsin. Niin en tullut tehneeksi havaintoja mäen päällyksen rakenteista.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Muistitiedon mukaan nimitys Pahan ämmän mäki olisi saanut alkunsa siitä, että joku noidaksikin arveltu nainen olisi kauan aikaa sitten kokoillut sieltä rohtokasveja. Ohikulkijain piti kuulemma kiiruhtaa mäen ohitse nopeasti pahojen voimien vaikutukselta pelastuakseen. – Jukka Sainio on kertonut nämä isoäidiltään saadut tiedot, jotka ovat tarkastuslomakkeella. Sainion ja Tarmo Virtasen havaintojen mukaan mäellä on indikaattorikasveja.

T14 Pilpola (3)

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0014 Pilpola. (Myös kohde 55 on entuudestaan nimeltään Pilpola, ja Pilpola I on ollut vuonna 1985 kaivauskohteen nimenä.)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 177, i = 3233 334, z = 27,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: tässä on metsän keskellä erottuva viljelemättä jäänyt peltolohko, hahmotin sen leveydeksi alle 10 m vain, eikä se ole suhteessa siihenkään erityisen pitkä.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 600 m etelään.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tila: Pilpola, RN:o 5:10 (538-403-0005-0010)

Omistaja: Pentti Eemil Pilpola

Osoite: Alakyläntie 24, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 16.10.2001

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 16.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsässä erottuu kasattuja kiviä ja maatuneita pellonoja.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Aivan Alakylän ja Topoisten rajalla vajaa 400 m länteen siitä kohdasta, missä peruskarttalehdellä näkyvä puro laskee ojaa myöten Luhdanojaan.

Kohteen kuvaus:

Maanpinnassa erottuu vanha peltolohko, jonka pituussuunta on rinteen korkeuskäyrien suunnassa. Erottuu pellonojan hahmoja ja kiviröykkiöitä, jotka ovat peltokuvion alarinteen puoleisella pitkällä sivulla, joka rajoittuu myös kallionnokkaan.

Tämän lähellä on ollut joskus Pilpolan talo, joka nyt on siirretty muualle. Ks. osiossa ”Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäännöksistä”, siinä kohde Pilpola 2.

Luokitusehdotus: -

Lisäyksiä: Lähellä jossakin pitäisi olla sudenkuoppa.

T15 Ulkomuseon mäki

Muinaisjäännösrekisterissä 538 00 0015 Ulkomuseon mäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: maarakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6732 121, i = 3233 288, z = 27,5-30

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, korkeus peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 700 m etelälounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Topoinen 446

Tila: Kylä-Toponen, RN:o 2:44 (538-446-0002-0044)

Omistaja: Nousiaisten kunta

Osoitteet:

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 16.10.2001

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 28.11.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsässä on pieni sammalpeitteinen kivikko lähes mäen korkeimmalla kohdalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Luhdanojan varren peltovainio tekee sen ja Hirvijoen välissä olevalle metsäalueelle yhdessä kohtaa itä-länsi-suunnassa noin 160 m pitkän, vaihtelevan levyisen polvekkeen. Röykkiö on sen pellon polvekkeen länsipäästä noin 50 m länteen, linkkimastolle menevän tien itäpuolella. Röykkiöstä noin 100 m:n päässä on jokin varastorakennus tms. Röykkiö on lähes pienen mäenharjan laella, ja sen vieressä on avokalliota. Maaperä röykkiön kohdalla laskee itään, ja vainiolla näkyy röykkiön luota.

Kohteen kuvaus:

Kuulin tästä Jukka Sainiolta. Röykkiön läpimitta on 2-2½ m. Sen korkeus on arviolta ehkä 30 cm. Röykkiön kivet eivät ole juuri näkyvissä, kun niitä peittää sammal.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

T16 Riitamaa 1

Muinaisjäännösrekisterissä tentatiivikohde 1000 00 1505 Riitamaa 1.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6734 270, i = 3226 660, z = 25

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vain muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Nutturla 429

Tila: Hollo, RN:o 2:43 (538-429-0002-0043)

Omistajat:

Osoite: osoitetta ei ole käytetyssä tietokannassa, eikä siitä selvinnyt omistajien nimiä

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 1.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: En ottanut kuvia sateen vuoksi.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pieni kiviröykkiö sähkölinjan alla metsässä lähellä peltolohkoa ja tietä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Röykkiö metsässä lounaaseen laskeutuvassa rinteessä Hyrköntien ja korkean mäkialueen välisen noin hehtaarin laajuisen pellon laidasta noin 20 m koilliseen melkein sähkölinjan alla. Röykkiön lähin ympäristö on paikoin melko aavaa kallioaluetta, mutta lähellä on metsää tiheikkönäkin, se on havupuuvaltaista. Maan pinnassa on sammalta ja jäkälää.

Kohteen kuvaus:

Röykkiön ilmoitti Jukka Sainio inventoinnin aikana. Röykkiön pituus on 2,5 m ja leveys 2,1 m. Sen kivet ovat selvänä, tiiviinä ryhmänä, eivät hajallaan. Röykkiö on kallion painanteessa, ja kivikerroksia on vain yksi tai ehkä kaksi päällekkäin. Kivien tavallinen koko vaihtelee rajoissa 0,2-0,4 m, ja kivet ovat pyöristyneitä, niiden pinnoilla näkyi sammalta ja jäkälää. Röykkiön ylärinteen puoleisessa päässä on kivi, jonka läpimitta on 1,35 m, ja alarinteen puoleisessa päässä on myös suuri kivi, jonka läpimitta on 0,8 m. Kokonaisuus on ehkä penkomaton. Se mahdollisuus, että nämä olisivat jonkin hävinneen sähkölinjapylvään tukikiviä, ei tunnu ainakaan rakenteen ulkonäön perusteella kaikkein todennäköisimmältä.

Luokitusehdotus: ei ehdotusta

Lisäyksiä:

T17 Riitamaa 2

Muinaisjäänösrekisterissä tentatiivikohde 1000 00 1506 Riitamaa 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivilatomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6734 220, i = 3226 880, z = 25

Koordinaattiselite: Koordinaatit on luettu kartalta ja tarkoittavat kivirakenteen keskikohtaa.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tarkoin selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 7 km länteen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Hyrkkö 407

Tila: Hyrkkö, RN:o 1:11 (538-407-0001-0011)

Omistaja: Juuso Johannes Virtanen

Osoite: Linnamäentie 30

Lisätietoja: 21270 NOUSIAINEN

ARKISTOTIEDOT

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 18.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: mustavalkokuvia 4 (osa valokuvaliitteessä), dioja yksi.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pitkä lähes yhtenäinen huolella tehty matala kivivalli mäki alueen itälaidalla. Vallin eteläpää on lähellä Hyrköntien laidassa olevaa työkaluvajaa tms.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Riitamaa-nimisen peltovainion ja Hyrköntien mutkan pohjoispuolella kallioisella metsää kasvavalla mäellä, joka idässä rajoittuu vainioon. Metsä kivirakenteen ympärillä on havupuuvältaista. Maaperässä on sammalta. Mäen pinnanmuodot ovat melkoisen epätasaiset, Paikoin mäellä on suuria siirtolohkareita. Lähistöllä oleva kylänrajan linja on merkitty säännöllisin välimatkoin asetuilla kivipareilla.

Kohteen kuvaus:

Tämän kohteen näytti Jukka Sainio inventointiaikana. Noin 70 m pitkä kivijata näyttää ojentuvan lähinnä suoraan pohjois-etelä-suunnassa, mutta siinä on kuitenkin sen pohjoispään lähelle ladottu noin 90 asteen kulma, mistä latomus menee suuren kiven kylkeen jatkuen saman kiven toiselta puolen avokallion jyrkänteeseen juureen. Etelämpänä kivilatomuksessa on lyhyt katkos suurten siirtolohkareitten luona. Siitä pohjoiseen on kivijadassa toinen noin 90 asteen kulma. Kivilatomuksessa on selvästi pyritty asettelemaan kivien suorimpia sivuja ylärinteen puolelle eli länteen niin, että niiden pinnat ovat mahdollisimman tarkkaan samalla linjalla. Aivan eteläisimmästä latomuksen päästä on ehkä joskus viety kiviä johonkin tarkoitukseen.

Luokitusehdotus: 2.

Lisäyksiä: Antti Kolhi ja minä tiedustelimme 7.11.2003 maanviljelysneuvos Eeri Hyrköltä, joka on viljellyt tilaa, jolla nämä latomukset ovat, mitä niistä vanhastaan tiedetään. Hyrkkö kertoi kuulleensa isältään, että tällaiset kivikot olivat karjaa varten tehtyjä aitoja; lehmien ei arveltu menevän ylitse matalastakaan kiviaidasta.

T18 Puotusenkallio

Muinaisjäännösrekisterissä tentatiivikohde 1000 00 1507 Puotusenkallio

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Rauhoitusluokka: ei määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1 tai 2

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1995 peruskarttalehdelle)

P = 6742 100, i = 3237 030, z = 52,5

P = 6742 100, i = 3236 910, z = 47,5

Koordinaattiselite: Löytöjä kahdesta kohdasta. Niitten koordinaatit ovat peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: läntisemmän löytöalueen läpimitta on vähintään noin 20 m, itäisemmän vastaavasti vähintään 15 m.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 10 km pohjoiskoilliseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Aatoila 401

Tila: Korpipalsta, RN:o 1:20 (538-401-0001-0020)

Omistajat: Leila Sinikka Honkamaa ja Risto Valdemar Honkamaa

Osoite: Sointutie 1, 21250 MASKU

Lisätietoja: puh: 02-4329212

ARKISTOTIEDOT

-

INVENTOINTI 2003

Aika: 19.9.2003 ja 6.10.2003

Löydöt: KM 34407:6-9, kvartsi- ja kivilaji-iskoksia

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: Puotusenkallion lähellä olevan hiekkakuopan reunaleikkaus, jonka reunalla iskosten löytöpaikka. (2 kuvaa)

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsäaluetta, jossa on sorapäälysteisiä ajoteitä. Toinen löytökohta, läntisempi niistä, on paikalla, jossa maan pintaa on ojitettu ja kuorittu taimikon kasvattamiseksi. Toinen löytökohta on pienen sorakuopan etelälaidan leikkauksessa ja sen reunalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Molemmat löytökohdat sijaitsevat Nousiaisten pohjoislaidalla lähellä sitä kohtaa, jossa Nousiaisten raja tekee Noanniitun vainion kohdalla mutkan Mynämäen suuntaan. Löytökohdat ovat peruskartalla nimettyjen Puotusenkallion ja Noanniitun välillä. Kahdesta löytökohdasta itäisempi on Noanniitun metsätien länsilaitaan rajoittuvan hiekkakuopan etelälaidalla (Nimestään huolimatta Noanniitun metsätie ei vie Noanniitulle vaan kääntyy sen ja Puotusenkallion välistä koillista kohti.). Sanottua kuoppaa ei ole tietääkseni merkitty uusimmallekaan peruskarttalehdelle, se on noin 300 m pohjoiseen Noanniitun metsätien Sunintiehen liittyvästä alkupäästä. Läntisempi löytökohta on Noanniitun metsätiestä Noanniitulle haarautuvan tien lounaispuolella olevalla taimikkoa kasvavalla rinteellä. Sekin on noin 300 m:n päässä Sunintien-Noanniituntien liittymäkohdassa, siitä pohjoisluoteeseen.

Kohteen kuvaus:

Molemmista löytökohdista havaitsin yhden ytimen ja puolenkymmentä kvartsi- ja porfyryri-iskosta, läntisemmässä oli niiden lisäksi kvartsinen iskentäydin. Hiekkakuopan reunassa löydöt olivat 5-15:m:n etäisyydellä Noanniitun metsätiestä. Kolme iskoksista oli aivan lähellä toisiaan, niistä noin metrin päässä oli

suurehko porfyryri-iskos. Metsä löytöpaikkojen välillä oli lähinnä männikköä. Hiekkakuopassa ja osaksi sen reunoillakin oli hyvät tarkasteluolosuhteet. Muualta kuopasta en havainnut löytöjä, vain eteläreunalta.

Läntisempi löytökohta taimikossa oli korkea heinikkoa kasvavalla karkealla hiekka- ja sorapohjalla, ja heti sen eteläpuolella oli määrän näköistä tasaista maastoa. Hakkuujätettä oli rinteellä. Louhikkoa oli vain nimeksi. Yhden iskoksen havaitsin pienen maakasan päältä, muut olivat kahdessa ojassa, jotka rinteeseen oli hiljattain kaivettu. Tarkastelumahdollisuudet olivat rajoitetut kasvillisuuden peittäessä maaperää.

Otin puhelimitse yhteyttä maanomistajaan syksyllä 2003. Kiireellistä hiekanoton tarvetta ei silloin ollut tiedossa.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

T19 Krouvila

Muinaisjäännösrekisterissä tentatiivikohde 1000 00 1508 Krouvila.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat (mahdollinen kuppikallio)

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: ei ole entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty peruskarttalehdille)

P = 6731 240, i = 3229 260, z = n. 15

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vain kuppiparin kohta ja ympäristä kalliossa

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4½ km länsilounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Kaisela 410

Tila: Krouvila, RN:o 5:30 (538-410-0005-0030)

Omistaja: Asko Raimo Krouvila

Osoite: Aatoilantie 41, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja: Tilan omistajatiedoissa on myös:

”M0601 PYY, LAILA KYLLIKKI SANTAMÄENTIE 30 21270 NOUSIAINEN”.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole.

INVENTOINTI 2003

Aika: 11.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat:

- Kalliossa olevat mahdolliset uhrikupit (sekä dia että mustavalkonegatiivi).
- Kallio, jonka pinnassa mahdolliset uhrikupit ovat (mustavalkonegatiivi).
- Edellisessä kuvassa olevan kallion lähellä pellossa oleva kivi, jonka pinnassa on epämääräisiä uhrikupin näköisiä syvennyksiä (sekä dia että mustavalkonegatiivi).
- Sama kivi kuin edellisessä kuvassa (mustavalkonegatiivi).

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi uhrikupin näköistä syvennystä kalliossa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kupit ovat pienellä kuperalla avokallionnokalla peltolakeuden reunassa Krouvilan talosta 200 m koilliseen, ja sijaitsevat kalliolla olevasta sähkölinjapaalusta 6,84 m kallion itäiseen nokkaan päin, jonne kupeista on noin 13 m:n matka. Noin 40 m pohjoiseen tästä kalliosta on pihamaa, jolta on löydetty linssinuppinen miekka (KM 20542, vrt. irtolöytöpaikkojen kuvaukset.).

Kohteen kuvaus:

Löysin nämä syvennykset kalliosta inventoitaessa, kun Jukka Sainio ja minä tarkastimme miekan löytöpaikan tienoita. Kuppeja on kaksi, niiden etäisyys toisistaan reunoista mitattuna on 7½ cm. Kuppien halkaisijat ovat 4½ cm ja 5½ cm.

Luokitusehdotus: 2.

Lisäyksiä: Näistä 80 m:n etäisyydellä on vainiolla korkea maakivi, jonka päällä on kolme 6 cm:n läpimittaista epävarmaa kuppia, ja niistä kauimmaisten etäisyys toisistaan on 50 cm, kolmas on niiden välillä 11 cm:n päässä toisesta (valokuvat).

Tästä 300 m länteen on kuppikallio, josta on todettu yksi uhrikuppi. Se on inventointinumerolla 46 oleva Töyhä.

Mainitulta miekan löytökohdalta emme havainneet mitään kalmistoon viittaavaa. Sainio käytti erottelevaa metallinpaljastinta. Heljä Brusila ja Matias Aho ovat tarkastaneet aiemmin samaa löytöpaikkaa silloisella Valtosten omakotitalotyömaalla 17.5.1979.

T20 Hiidenmäki

Muinaisjäännösrekisterissä tentatiivikohde 1000 00 1509 Hiidenmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kultti- ja tarinapaikat – mahdollinen kuppikivi

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: ei määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6731 340, i = 3230 110, z = 20

Koordinaattiselite: Koordinaatit peruskartalta ja kaavoituksen pohjakartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: joitakin neliömetrejä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 4 km länsilounaaseen.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Sukkinen 444

Tila: Hiidenmäki, RN:o 1:57 (538-444-0001-0057)

Omistajat: Aune Marjatta Soini ja Kari Juhani Soini

Osoitteet: Mietoistentie 85, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

Ei ole

INVENTOINTI 2003

Aika: 17.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat:

- Yksi mahdollisista uhrikupeista. Mittanauha vierellä.
- Mahdollinen uhrikuppipari kalliolla. (valokuva-liitteessä)
- Kallio, jossa mahdolliset uhrikupit ovat.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pihamaalla sileässä kalliolla mahdollisia uhrikuppeja 17.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kuppimaiset syvennykset ovat Hiidenmäki-nimisen mäen etelärinteellä olevan tasanteen laidassa omakotitalon pihalla olevassa matalassa melko tasaisessa avokalliolla.

Kohteen kuvaus:

Kupeista ei yksikään taida ulkonäkönsä puolesta vastata varmaa uhrikuppia. Niitä oli 16 ryhmässä, joka näkyy laatimastani asemapiirroksesta. Siitä selviää myös kupprien sijainti kahteen pihalla olevaan luhtiin ja pihan pöytä- ja tuoliryhmän ympärillä olevaan kaiteeseen nähden. Piirroksessa näkyvästä luhdin nurkasta muutamia metrejä melko tarkalleen etelään päin on lisäksi yksittäinen epävarma kuppi kallionnokassa sen korkeimmalla kohdalla, asemapiirroksen esittämä alue ei ulotu sinne asti. Kallio on pinnaltaan rosoista, ja monessa näistä kuppimaisista syvennyksistä on epätasainen pohja. Silmäänpistävä on, että kuppeja on ikään kuin kahdessa rivissä, ja kahdessa kohtaa myös on kuppipari rinnakkain. Tämä säännönmukaisuus, kupprien suurehko lukumäärä samalla huomioon ottaen, kallistaisi loppupäätelmää siihen suuntaan, että tämä todella olisi kuppikallio, samoin sekin että tässä on pareina esiintyviä syvennyksiä; pareittaiset kupit kun ovat tavallinen asia Nousiaisten uhrikuppiesiintymissä.

Kirjallisuutta Hiidenmäestä:

Mauno Koski: Itämerensuomalaisten kielten hiisi-sanue. Semanttinen tutkimus. I. Turku 1967.

Luokitusehdotus: -

Lisäyksiä: Kahden metrin etäisyydellä kupeista näytti olevan laakea kallionpainanne, jonne sadevettä kerääntyy.

Saman mäen länsipäästä on tallennettu rautakauden esineitä (KM 10906:1-5, miekka, kaularenkaan katkelma, kierresormus, pronssikierrettä ja saviastian paloja). Niitten löytöpaikka, Kaiselan Postin Hiidenmäki, on identifioitavissa Museovirastolla olevien valokuvavedosten (11683 ja 11684) ja sanallisten löytötietojen perusteella samoille tienoille, josta on myöhemmin löytynyt rautakautinen keihäänkärki ja solki (Keihäänkärjen KM 23521 ja soljen KM 33464 tarkkoja löytöpaikkoja koskevat Heljä Brusilan laatimat kaksi selontekoa. Soljen KM 33464 tarkan löytöpaikan on tarkastanut Heljä Brusila 26.9.2002. Ks. irtolöytöpaikkojen kuvaukset.). Kaiselan Postin talon pellonmäeltä saadut löydöt (KM 3629:2-3, veitsen terä ja pronssivarras) saattavat nekin kuulua samaan yhteyteen. (Vuoden 1958 inventointikertomuksessa on sivulla 26 lyhyitä mainintoja molemmista silloin tunnetuista Postin löytöpaikoista.) On mahdollista, että Hiidenmäen eli Hiiremäen länsikärjessä olisi joskus ollut kalmisto (Vrt. Mauno Kosken em. teos, siinä Koski on sivulla 120 pohtinut, että tällä mäellä olisi mahdollisesti viikinkiaikainen kalmisto. Koski on samassa yhteydessä myös päättellyt, että tämä mäki olisi sama, minkä Matthias Hallenius on vuonna 1732 maininnut kulttipaikoista kirjoittaessaan. Kosken mukaan Hiiremäellä on kirkas Hiiremäelähre. Aulis Ojan Nousiaisten historia I:ssä tätä mäkeä on pidetty Nousiaisten muinaispitäjän uhrilehtona eli hiitenä; mt. s. 26.). Saman mäen muut kohteet: 43 Hiidenmäki 2, sekä Hiiremäki osiossa ”Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäännöksistä”.

T21 Keonmäki

Muinaisjäännösrekisterissä tentatiivikohde 1000 00 1510 Keonmäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikausi

Rauhoitusluokka: ei tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = 6731 790, i = 3234 380, z = 30-32,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinatti KM 29844:n löytötietojen mukaan, korkeus peruskartalta.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa tarkkaan

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1,2 km kaakkoon.

OMISTAJATIEDOT

Alue/Rekisterikylä: Alakylä 403

Tila: Metsäranta, RN:o 1:11 (538-403-0001-0011)

Omistajat: Jyri Ano Tapani Rantasalo ja Hanna Elisa Snällström

Osoitteet: Sannasentie 9, 21270 NOUSIAINEN

Lisätietoja:

ARKISTOTIEDOT

irtol. 1996

KM 29844, kivikautisia asuinpaikkalöytöjä: saviastian pohjapala ja iskoksia ainakin

INVENTOINTI 2003

Aika: 23.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 15

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikkalöytöjä on peltolohkolta läheltä pihamaita. Lähellä puro virtaa mäkien välisen kapean notkelman lävitse pohjoiseen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Keonmäen etelärinteeseen juurella kohdassa, jossa Laaskalliolle päin menevä tie (Sannasentie) haarautuu Maskuun menevästä tiestä (Halisojantiestä). Pohjoisen puolella on jyrkkä metsäinen mäen rinne. Pellossa maaperä on ehkä hiekkansekaista savea tai hiesua.

Kohteen kuvaus:

Aulis Mantere on löytänyt tämän kohteen. Hän näytti 16.7.1995 minulle tältä paikalta löytynyttä mahdollista iskosta. Seuraavan vuoden keväällä hän ja Jukka Sainio olivat havainneet siltä kivikauden asuinpaikkalöytöjä (KM 29844). Kävin paikalla heidän kanssaan pian niiden löydyttyä. Tässä maastonkohdassa olisi korkeuskäyrien perusteella ollut joskus samaa meren rannan lahdelmaa, jolla läheinen Rauvola-Mäkilän asuinpaikka 56 sijaitsee. Löytöjä on Sainion kertoman mukaan tähän mennessä havaittu suunnillensa alueelta, jonka luoteiskulmana voisi sanoa olevan Sannasantien ja Halisojantien risteyksen, josta löytöalueen itälaita ulottuisi kymmenisen metriä Halisojantien viertä etelään, ja pohjoislaita ulottuisi samasta risteyksestä 15 m itään pitkin Sannasantien viertä, ja kaakkoiskulma olisi pellossa olevan muuntajan paikkeilla; löytöalue olisi siten vinoneliön tai lähes neliön muotoinen. Kävin paikalla 23.10., silmäilin kynnöstä pikaisesti, löytöjä en havainnut. Käydessäni täällä 1996 Mantereen ja Sainion kanssa iskoksia kyllä näkyi, ne sisältynevät

löytöerään KM 29844, mikäli niitä silloin enää poimittiinkaan. Tien reunoissa näkyi paksuja hiiliesiintymiä, niitä arvelimme ehkä hiilenpolton jättämiksi.

Luokitus ehdotus: 2

Lisäyksiä:

Irtolöytöpaikkoja

KM 3132 & 3579, Nikkilän talon Grönroosin torpan riihi

Hopea-aarteen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: Löytöpaikka on suunnilleen sijainnissa: p = 6733 320, i = 3233 060, z = n. 17.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 850 m luoteeseen

Kylä: Koljola

Aika: 11.9.2003 ja 7.10.2003.

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Valokuva 7.10.2003

Kuvat: Hopea-aarteen löytöpaikka.

Hopeisia kolikoita ja koruja KM-numeroilla 3132 ja KM 3579. Löytöpaikkaa esittää Museoviraston kokoelmassa oleva Alfred Hackmanin valokuva vuodelta 1914. Löytöpaikasta on sijaintitietoja myös löytöluettelossa. Lisäksi Frans Leivo on merkinnyt sen kahdelle kartalleen, jotka ovat Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa. Hackmanin ottamassa kuvassa näkyy kaivon katos, siinä kohdalla on nytkin kaivo. Kirjallisuutta: A. M. Tallgren: Varsinais-Suomen historia I, s. 163.

KM 3792:2, Ketola

Kiviesineiden löytöpaikka

Peruskartat: 1044 12 Savojärvi

Sijainti: p = 6740 040, i = 3243 380, z = 57,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 12 km koilliseen

Kylä: Oja (ja ehkä jokin muukin kylä?)

Aika: 17.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 20

Kuvat: -

Kourutaltan KM 3592:3 on löytänyt torppari Ketola Nousiaisten korvessa, Ketolan eteläpuolelta hiekkaperäisestä maasta peltoa raivattaessa. Toinen kourutaltta KM 3792:2 on löytötietojen mukaan huomattu Ojan talon Ketolan töllin edustalta peltoa tehtäessä. Vuonna 2000 Museoviraston kokoelmiin tulleen kivitaltan (KM 32056) on Jouko Laihinen löytänyt Ketolan pihalta. Samalla kertaa Museovirastolle tuli myös Laihisen pojan löytämä erikoisen näköisen kiven kappale, jota pidettiin saviliuskeen palana. Tarkastelumahdollisuuksia rajoitti osaksi kasvillisuus, kun kävin tässä 6.5.2000; pihamaan lähellä oli toisaalta runsaasti maaperää näkyvillä tieleikkauksissa, hiekanottoaikoilla ja pellon pinnassa, mutta niissä ei näkynyt asuinpaikan merkkejä. Pihamaa on tasaisella hiekkamaalla lähellä Hoosojan puron vartta. Inventoinnin aikana talonväkeä ei ollut kotona, enkä ryhtynyt tarkastelemaan ympäristöä.

KM 3932:7, Ylistuvan tontti

Rautakautisen keihäänkärjen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6731 210, i = 3231 030, z = 27,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km lounaaseen

Kylä: Nummi

Aika: En käynyt tällä kohteella inventoinnin aikana.

Karttaotteet: n:o 6

U. T. Sirelius on laatinut vuonna 1902 piirroksen Ylistuvan löytöpaikasta. Piirros on Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa. Löytöpaikka olisi Ylistuvan torpan läntisestä nurkasta noin 20

askelta luoteeseen olevassa vihannesmaassa. Paikalla saattaa nykyin olla sama rakennus, jonka Sirelius merkitsi asemapiirroksensa, näin siitä päätellen, että Ylistuvan nykyiseen rakennukseen on lisätty vuonna 1917 kamari (Anu Johansson – Eija Suna: Nousiaisten kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta.).

KM 3978:6-7, Koopo

Kilven kupuran katkelman ja tulikauhan löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti karkeasti: p = 6733 200, i = 3232 700, z = n. 25

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1 km länteen

Kylä: Koljola

Aika: En käynyt tässä inventointiaikana, aiemmin olen käynyt 26.1.1998.

Karttaotteet: n:o 9 ja 10

U. T. Sirelius on tehnyt asemapiirroksen Koopon löytöpaikasta vuonna 1902, ja on merkinnyt sille myös Koopon asuinrakennuksen paikan. Rakennusta ei enää ollut Sireliuksen käydessä.

Frans Leivo on merkinnyt kahdelle karttapiirrokselleen Koopon löytöpaikan sijainnin. (Sireliuksen piirrokset Nousiaisista v:lta 1902; Leivon kaksi karttaa v:lta 1932, kaikki Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa). Koopon tontti on toisella Leivon kartalla Isoniitun taloon Repolan ja Koljolan väliseltä tieltä haarautuvan tien alkupään vieressä, lähinnä kai sen itäpuolella.

Koopo on nykyin kiinteistön nimenä: ainakin Repolantie 316:n pihamaasta osa on sille nimelle merkittyjä palstoja. Tämä piha on noin 60 m itään siitä, mistä Isoniitun taloon menevä tie alkaa Pramintie-nimisenä.

Kirjallisuutta: A. M. Tallgren: Esihistoria. Teoksessa Varsinais-Suomen historia I, s. 2. Tallgren on aprikoimut, voisiko Nousiaisten kultaisen eläinpäärenkaan löytöpaikka olla juuri siinä.

KM 5161:1, Kalliopohja

Hopeisen viikinkiajan rannerenkaan ym. löytöpaikka?

Ks. osio ”Tuhoutuneisiin tai sijainniltaan varmistamattomiin muinaisjäännöksiin viittaavia tietoja Nousiaisista”, siinä ”Kalliopohja”.

KM 6531, Falkki

Vasarakirveen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti karkeasti: p = 6735 680, i = 3237 480, z = 20-30.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 5 km koilliseen

Kylä: Alakylä tai Nummi

Aika: 17.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 16

Kuvat: -

Löytötietojen mukaan havaittu maanvyörymän jälkeen Hirvijoen äyräältä Mansikkaniityn talosta noin 200 m kaakkoon. Mansikkaniityn tilaa viljelevän Erkki Virtasen kertoman mukaan se maanvyörymä, josta tämä on löydetty, on vastapäisellä puolella jokea hänen saharakennuksestaan (sahan sijainti p = 6735 800, i = 3237 470). Kävin siinä kohdassa, se on tosin Mansikkaniitystä 200 m itään eikä kaakkoon; maanvyöryssä lohjennut syvennys näkyy hyvin joentörmässä, ja on muistikuvani mukaan ehkä noin 20-30 m läpimitaltaan, voi olla suurempikin. Vyörynyt maa oli kasvillisuuden peitossa. Tarkastelin sitä lähinnä olevaa pellon reunaa ja hieman jokiuoman reunaakin, mutta en havainnut mitään esihistoriallisiin löytöihin viittaavaa.

KM 8325, Krippalanmäki

Vasarakirveen katkelman löytöpaikka

Peruskartat: 1044 12 Savojärvi

Sijainti: p = 6742 360, i = 3244 880, z = 72,5-75

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta n. 15 km koilliseen

Kylä: Leijankorven yhteismetsä Ym IV

Aika: En käynyt tässä inventoinnin aikana, aiemmin olen käynyt.

Karttaotteet: n:o 22

Löytötietojen mukaan kirves olisi Ason torpan metsästä multakummulta noin metrin syvyydestä ja sen löytäjä olisi Viljo Aso. Kuulin 29.10.1998 Saksalan tilan isännältä (eläkkeellä) Vieno Asolta tämän esineen löytyneen tietoissa notkelmasta noin 50 cm:n syvyydeltä sannasta. Hän itse oli sen löytänytkin, joskin löytö oli sekaannuksen vuoksi merkitty hänen veljensä huomaamaksi. Kivikirveen oli kanttori Ylenius toimittanut kokoelmiin.

Löytöpaikalla on ollut joskus ajotie, joka on kulkenut Kiikonkallion ylitse. Kun kävin löytöpaikalla, jonka Aso näytti kartalta, maaperä oli siinä aivan kasvillisuuden peittämä. Tarkastelumahdollisuuksia ei juuri ollut.

KM 9009:2, Moijoinen, Navettamäki

Rautaisen keihään kärjen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Oletettu löytöpaikan sijainti suunnilleen: p = 6734 020, i = 3233 540.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 1 km pohjoiseen

Kylä: Moijoinen

Aika: 10.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: -

Moijosten kylän Klemelän Navettamäestä on löydetty rautainen keihäänkärki KM 9009:2, ja sen löytötietojen mukaan samalta paikalta on ennen löydetty muita löytöjä, joihin on kuulunut mm. luun sirpaleita (kuuluneeko niihin KM 3699:3). Keihäänkärjen otaksutun löytöpaikan tienoita tarkastettiin inventoitaessa metallinpaljastimen avulla 10.9.2003 maanomistajan ollessa myös paikalla. Mitään esihistoriaan viittaavia löytöjä ei todettu.

KM 9197 Kaitaraisten Kalmamäki

Rautaisen keihään kärjen löytöpaikka

Peruskartat: Mietoinen 1044 05

Sijainti: p = 6733 250, i = 3230 270, z = 25

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km länteen

Kylä: Kaitarainen

Aika: 11.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: -

Kansallismuseolle on tullut Kaitaraisten Taimisen tilan asuntontilta Kalmamäeltä palanut ja vääntynyt keihäänkärki KM 9197. Frans Leivon Suomen Kansallismuseolle 31.5.1938 lähettämän kirjeen mukaan (Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa) Kaitaraisten kylän Taimisen omistamalta tontilta Kalmamäestä olisi löytynyt paljonkin esineitä. Kävimme mainitulla tontilla inventoitaessa ja tapasimme samalla sen nykyisen omistajan. Kun alue on pihamaana, emme nähneet kannattavaksi tutkia sitä metallinpaljastimella, emmekä mahdollisuutta siihen omistajalta tiedustelleetkaan.

Paikannimi Kalmamäki ei ole tullut peruskartalle, mutta vanhoissa asiakirjoissa se esiintyy (Kalmamäki on Ritarin talon pihasta suoraan itään Kaitaraisten ja Repolan kylänrajan tuntumassa Kaitaraisten kylän isonjaon rajoja esittävällä kartalla, joka on v. 1911 täydennetty ja perustuu v:n 1786 karttaan. Mikrofilmikortti NOUSIAINEN 11:1-3, Maanmittauslaitos/Varsinais-Suomen maanmittaustoimisto.)

KM 9226, Metsola 2

Rautakautisen keihään kärjen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6733 650, i = 3232 720, z = 30-35

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 1 km luoteeseen

Kylä: Koljola

Aika: En käynyt tässä inventoidessani.

Karttaotteet: n:o 9

Kansallismuseolle v. 1930 tullut keihäänkärki on löytynyt Metsolan uutisrakennuksen itäpuolelta rakennuksen perustuskiviä kaivettaessa noin 20 cm syvyydestä. Löytäjä oli ollut maanviljelijä Jalmari Rantasalo.

Löytöpaikka oli silloin viljelemätöntä mäkeä. Kivien välissä oli ollut multamaata. Metsolassa nyt oleva asuinrakennus on vuodelta 1929, joten löytöpaikka näyttäisi senkin puolesta mahdolliselta sijoittaa tämän Metsolan nykyisen asuinrakennuksen kohdalle (se on ollut alun perin neliömäinen). (Anu Johansson – Eija Suna: Nousiaisten kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 131.).

KM 10366, Ilkkisten oja

Rautaisen E-tyyppin keihään kärjen löytöpaikka.

Peruskartta 1044 08 Koljola

Sijainti rajattavissa löytötietojen perusteella noin 50 m:n säteelle seuraavasta pisteestä:

p = 6732 800, i = 3234 860. Korkeus on rajoissa n. 30-32,5 m mpy.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 1 km itään

Kylä: Killainen

Aika: En käynyt tässä inventoinnin aikana.

Karttaotteet: n:o 15

KM 10545, Isoniittu

Hiekkakivihioimen katkelman löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6735 700, i = 3233 020, z = 35

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km pohjoiseen

Kylä: Koljola

Aika: En käynyt tässä inventoidessani

Karttaotteet: n:o 8

Hiekkakivihioimen osa on löytynyt Isoniitun asuinrakennuksen perustuksia varten tehdystä kaivannosta. Hiekkakivihioimen ajoituksesta ei ole tietoa.

KM 14434, Ylitalo

Kivikirveen teelmän löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Koljola

Sijainti: p = 6738 450, i = 3233 170, z = n. 35

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 6 km pohjoiseen

Kylä: Riukula

Aika: En käynyt tässä inventoidessani.

Karttaotteet: n:o 7

Löytynyt Paistanojan Ylitalon pihamaalta. Löytöpaikalta ei oltu havaittu asuinpaikkaan viittaavia merkkejä.

KM 14692-3, Mansikkaniitty

Lähekkäisiä kivikirveiden löytöpaikkoja (KM 14692, 14693:1-2)

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6735 870, i = 3237 400, z = 30-35 (itäisin löytöpaikka ladon luona)

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 5 km koilliseen

Kylä: Palo

Aika: 17.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 16

Kuvat: -

Erkki Virtanen osoitti kivistä löytöpaikkoja pelloiltaan pienen metsäniemekkeen kahdelta puolelta.

Koordinaatit yllä osoittavat latoa, joka on tämän metsäniemekkeen koillisreunassa pellon rajalla.

Metsäniemekkeen lounaispuolelta pellostä Erkki Virtanen on löytänyt yhden kiviesineen ja hänen isänsä Jalmari Virtanen toisen (KM 14692-14693). Ehkä samoilta paikoilta tallennettuja vanhempia löytöjä ovat kaikki tai jotkut seuraavista: KM 8944, 9418 ja 10996:2. Mainitun ladon seinän vierestä Erkki Virtanen on ojaa kaivaessaan löytänyt toisen niistä kiviesineistä, jotka ovat KM-numerolla 14693.

Tarkasteluolosuhteet kummallakin löytöpaikalla olivat enimmäkseen hyvät, kun pelloista oli korjattu sato. Mitään esihistoriaan viittaavaa en havainnut.

KM 15441:1, Vadanvainiontie

Olkakirveen kantakatelman löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti rajattavissa löytötietojen perusteella noin 150 m:n säteelle seuraavasta pisteestä:

p = 6735 390, i = 3234 560. Korkeus on rajoissa 30-35 m mpy.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 3 km pohjoiskoilliseen

Kylä: Ristmäki

Aika: 16.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: -

Pellon pinnasta en havainnut merkkejä muinaislöydöistä. Pellon läpi virtaavan laskuojan länsipuolelta on löytö KM 15441:2, hioin.

KM 18187, Hietämäki 2

Kivikirveen ja ytimen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti suunnilleen: p = 6737 080, i = 3239 170, z = n. 48

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7 km koilliseen

Kylä: Paijula

Aika: 6.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 16

Kuvat: -

Kivikirves on löytynyt Sunin taloon vievän tien ja navetan päädyn väliltä pellostä. Käydessäni tarkasteluolosuhteet olivat hietikkoisessa pellossa hyvät. Havaitsin yhden ytimen (KM 34425). Se oli kohdassa: p = 6737 040, i = 3239 180. Mitään muita esihistoriaan viittavia löytöjä ei näkynyt, ei liioin sellaisia värjäytymiä, joita olisi voinut pitää esihistoriallisen asutuksen jättäminä. Pellossa oli paljon pieniä kivenmurikoita.

KM 20542, Kaiselan kaupan mäki

Linssinuppisen rautaisen miekan löytöpaikka.

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6731 300, i = 3229 230, z = n. 12-15

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4½ km länsilounaaseen

Kylä: Kaisela
 Aika: 10.9.2003
 Löydöt: -
 Karttaotteet: n:o 4
 Kuvat: -
 Kohdekuvaus, ks. tentatiivikohteen T19 Krouvila selostus.

KM 23521, Majala

E-tyyppin viikinkiaikaisen keihäänkärjen löytöpaikka
 Peruskartat: 1044 05 Mietoinen
 Sijainti: p = 6731 530, i = 3229 860, z = 15
 Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4 km länsilounaaseen
 Kylä: Kaisela
 Keihäänkärki on löytynyt vuonna 1964 rakennuksen pohjan kaivuussa, se on tullut kokoelmiin Markku Mustilan välityksellä. Löytöpaikkaa koskee Heljä Brusilan 27.1.1987 laatima selonteko.
 Aika: En käynyt tässä inventoidessani.
 Karttaotteet: n:o 6

KM 23522, Pitkämäki

Kivitaltan löytöpaikka
 Peruskartat: 1044 08 Koljola
 Sijainti: p = 6733 660, i = 3232 210, z = n. 25
 Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1½ km länsilounaaseen
 Kylä: Koljola
 Aika: En käynyt tässä inventoidessani
 Karttaotteet: n:o 9
 Taltan on löytänyt Into Alho kyntötoissa tasaiselta peltoalueelta pieneltä kumpareelta, jota on koetettu madaltaa kynnettäessä. Löytöpaikan ovat tarkastaneet Heljä Brusila ja Jorma Reilander 15.5.1984 (tarkastuskertomus). Tuolloin ei ole löytynyt mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa, eikä samalla ole havaittu muita löytöjä.

KM 28693, Killainen, Kolkka

Kivikirveen/-taltan katkelman löytöpaikka
 Peruskartat: 1044 08 Koljola
 Sijainti: p = 6733 650, i = 3235 100, z = 25
 Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1,7 km koilliseen
 Kylä: Killainen
 Aika: 4.9.2003
 Löydöt: -
 Karttaotteet: n:o 14
 Kuvat: -
 Löytynyt pihamaata tasattaessa Kolkan tilalta noin 10 m Virtamon talosta koilliseen. Heljä Brusila on merkinnyt löydöstä tiedot lomakkeelle 19.1.1995. Tarkastelin lähintä pellon reunaa löytöpaikasta länteen. Siinä ei näkynyt varmoja esihistoriaan viittaavia löytöjä, yksi paksu kvartsin pala vain, jota ei kannattane liittää kokoelmiin.

KM 28803, Rangel

Kaksi iskosten löytöpaikkaa
 Peruskartat: 1044 09 Tapaninen
 Sijainti: p = 6740 760, i = 3235 110, z = n. 45

p = 6740 490, i = 3234 770, z = n. 50

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 8 km pohjoiseen

Kylä: Paistanoja ja Moijoinen tai Kärmelä

Aika: 19.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: -

Nämä löytökohdat tulivat esille Pitkäperkon riipushioimen (KM 28818) löytöpaikan tarkastamisen yhteydessä. Olen täyttänyt 18.8.1994 tarkastuslomakkeen näistä löytöpaikoista.

Pohjoisempi iskosten löytökohta on lähellä Rangelin taloa. Siitä löytyi porfyryri-iskos ja hiekkakivi-iskos, jotka olivat peltotien reunaleikkauksessa koilliseen tästä tiestä. Löytöpaikka on pienen mäen länsisivulla. Maaperässä on sillä kohtaa runsaasti pieniä kivenlohkareita, sorakiviä hieman suurempia. Maaperän hienompi aines on siinä vaalean ruskeaa hiekkaa, ehkä saveakin on siinä joukossa. Maaperässä ei erottunut mitään asumisen mahdollisesti aiheuttamia värjäytyksiä.

Eteläisemmässä löytökohdassa oli yksi porfyryri-iskos. Se oli tiellä luoteeseen laskeutuvassa rinteessä. Tarkasteluolosuhteet sen löytöpaikan lähellä olivat kohtalaiset; tien reunaleikkaukset olivat vailla peittäväää kasvillisuutta. Tässäkään en huomannut asumiseen viittaavia maaperän värjäytyksiä. Maalaji näytti olevan hiekkaa, jonka joukossa hienompaakin ainesta.

KM 28818, Paistanoja, Pitkäperkko

Kivisen riipushioimen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 09 Tapaninen

Sijainti: p = 6740 600, i = 3234 980, z = 50-55

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 8 km pohjoiseen

Kylä: Paistanoja

Aika: Kuljin tämän paikan läheltä inventoinnin aikana, mutta en tarkastanut sitä lähemmin, koska olin tehnyt siitä havaintoja tarkastuslomakkeen täyttämiseksi 14.8. ja 16.8.1994.

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: -

Riipushioimen on löytänyt Ester Laine joskus 1930- ja 1940-lukujen vaihteessa. Olen täyttänyt 18.8.1994 tarkastuslomakkeen tästä löytöpaikasta ja lähellä olevista iskosten (KM 28803) löytöpaikoista (Rangel). Riipushioimen löytöpaikka on etelään viettävää melkoisen tasapintaista rinnettä. Tarkasteluolosuhteet olivat kesällä 1994 heikot kasvillisuuden vuoksi. Maalaji näytti minusta savensekaiselta hiekalta.

KM 30212, Vainio

Kivisen riipushioimen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6733 060, i = 3230 740, z = 30.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3 km länteen

Kylä: Kaitarainen

Aika: 24.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: -

Kivisen riipushioimen KM 30212 löytöpaikka Kaitaraisten kylässä Vainion tilalla. Hioimen on löytänyt Marja-Leena Viitasalo 22.6.1996 läheltä loma-asuntoaan, pienen metsätien eteläpuolelta. Hän on toimittanut löytönsä Turun maakuntamuseolle. Heljä Brusila on merkinnyt löytötietoja 16.9.1996 irtolöytölomakkeelle. Tuolloin näytti, ettei hän saisi nopeasti tilaisuutta käydä löytöpaikalla, niinpä hänen pyynnöstään Antti Kolhi ja minä kävimme Marja-Leena Viitasalon opastuksella löytöpaikalla. Myöhemmin inventoidessani kävin tekemässä muistiinpanoja paikasta. Löytöpaikka on metsässä 50-10 m pellon pohjoisreunasta ajotiellä, joka ei näy peruskartalla. Tarkastelumahdollisuudet metsän puolella olivat vähäiset, pellon puolella hyvät. Mitään esihistoriallisia löytöjä en havainnut. Maaperä pellossa on karkeaa hiekkaa ja soraa. Metsässä maanpinta on

tasaista, sitä peittää ruoho ja kanervikkokin. Puusto on kuusta ja mäntyä. Lähellä olevan kallion alaisessa kivisessä rinteessä maaperää oli möyhennetty.

KM 33406, Hakula

Porfyryri-iskosten ja hiekkakivihioimen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6730 650, i = 3238 600, z = 37,5.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5½ km itään

Kylä: Oja

Aika: En käynyt tässä inventoidessani.

Karttaotteet: n:o 21

Jukka Sainio on löytänyt 16.6.1996 pienen vesialtaan luota esihistoriallisia löytöjä. Vesiallas näkyy (v:n 1984 ja 1995) peruskarttalehdellä. Kävin Sainion kanssa tällä löytöpaikalla 26.8.1996. Silloin tarkasteluolosuhteet olivat altaan reunoilla hyvät, ja etsiskelimme asutuksen merkkejä usean kymmenen metrin säteellä löytökohdasta. Muuta merkille pantavaa emme havainneet löytyneitten seitsemän porfyryri-iskoksen ja yhden hiekkakivihioimen lisäksi. Myöhemmin läheltä varmistui kivistä asuinpaikka (60 Ojankulman santakuopasta) noin 200 m tästä löytöpaikasta luoteeseen.

KM 33464, Hiidenmäentie

Pronssisen leijonasoljen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6731 400, i = 3229 920, z = 15

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4 km länsilounaaseen

Kylä: Kaisela

Aika: En tarkastellut tätä löytökohtaa inventoidessani.

Karttaotteet: n:o 6

Leijonasolki oli löytynyt salaojakaivannosta talon koillispuolelta sokkelin vierestä. Heljä Brusila on tarkastanut löytöpaikkaa 26.9.2002. Mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä ei ole tullut silloin esille. Tällä löytöpaikalla on talo rakennettu vanhaan hiekkakuoppaan. Käytössäni olevista valokopioista päätellen talon sijaintipaikka, joka on tien varrella, voisi olla sama maastonkohta, jota Museovirastolla olevat valokuvat Kaiselan Postin Hiidenmäestä (11683 ja 11684) esittävät. Postin Hiidenmäestä on löydetty miekka, kaularenkaan katkelma, kierresormus, pronssikierrettä ja saviastian paloja (KM 10906:1-5). Parempi varmuus näiden paikkojen vertailusta vaatisi kunnollisen valokuvavedoksen ja sittenkin vertailu onnistuisi vain sillä edellytyksellä, että kuvissa näkyvä kalliopaljastuma voitaisiin tunnistaa – kalliota on tällä löytöpaikalla louhittu pihan yläpuolelta.

KM 34407:1-5, Puotusenkallio 2

Ytimen, iskosten ja hieman hiotun hiekkakiven palan löytöpaikka

Peruskartat: 1044 09 Tapaninen

Sijainti: p = 6741 850, i = 3236 990, z = 47,5-50.

P = 6741 800-820, i = 3237 070-090, z = 50.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 10 km pohjoiskoilliseen

Kylä: Repola ja Aatoila

Aika: 19.9.2003 ja 6.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 12

Kuvat: -

Löydöt on poimittu tieltä, tien reunaleikkauksesta ja hiekkakuopan seinämästä Sunintien ja Noanniitun metsätien risteyksen pohjois-, itä- ja länsipuolelta suunnilleen 100 metrin säteeltä risteyksestä. Kaikki löydöt ovat verraten kaukaa toisistaan. Ydin on Noanniitun metsätieltä, ja se on saattanut tulla siihen muualta. Samasta paikasta on suurehko iskos. Hioin on risteyksen länsipuolelta, se on Sunintien pohjoislaidasta,

Kaikista neljästä löytyneestä iskoksesta on kolme tai kaikki neljä risteyksestä n. 100 m itään olevasta hiekanottoaikan pohjoisreunasta (kuoppa on merkitty vuoden peruskarttalehdelle). Maaperässä ei ole havaittu asumisen aiheuttamia värjäytymiä. Inventoinnin aikana tarkastelin uudelleen vain Noaniituntien löytöpaikkaa.

KM 34408:1-3, Koivistontien mutka

Iskoksien löytöpaikka

Peruskartat: Koljola 1044 08

Sijainti: p = 6733 950, i = 3235 160, z = 22,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 2 km koilliseen.

Kylä: Killainen

Aika: 4.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 14

Kuvat: -

Tästä havaitsin 14.8.1994 pellonojasta metsän laidasta iskoksen ja hiekkakivisen hioimen tai tahkon palan. Myöhemmin 3.8.2002 löysin puimattoman vehnäpellon laidasta kvartsi-iskoksen ja porfyri-iskoksen. Inventointikäynnillä pintalöytöjä ei näkynyt. Tarkasteluolosuhteet olivat pellossa huonot, kun sänki ja olkisilppu peittivät pellon pintaa. Pelto on hiekkamaata, jossa taisi olla hieman hienojakoisempaa ainesta. Saattaa olla, että lähellä on jokin vielä tuntematon kivikautinen asuinpaikka.

KM 34409, Koljolan linnavuori

Iskoksen (tai useamman?) löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6733 530, i = 3232 400, z = 30-35

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1,4 km luoteeseen

Kylä: Koljola

Aika: 19.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: -

Löysin pellostä porfyri-iskoksen 17.9.1994 pieneltä peltolohkolta, joka on Matokallion ja Koljolan linnavuoren välillä. Aikaisemmin on Turun yliopistolle tullut kaksi Antti Lonkin löytämää kvartsi-iskosta (TYA 72), jotka ovat löytötietojen mukaan savipellosta Koljolan linnavuoren läheltä. Inventoidessani en katsonut peltoa erityisen tarkasti uudelleen.

KM 34410, Hammarinkallio

Iskoksien löytöpaikka.

Peruskartat: Koljola 1044 08

Sijainti: p = 6732 220, i = 3236 960, z = 45-50.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 3 km itään

Kylä: Tappuri tai Odensaari (Maskun puolella)

Aika: 16.10.2003

Löydöt:

Karttaotteet: n:o 18

Kuvat: -

Alakylän metsälohkon ja Maskun rajan tienoilla. Löytöpaikan on havainnut Jukka Sainio. Iskoksia on tässä löytynyt metsäautotien ulkokaarteesta hiekkaiselta etelään laskevalta rinteeltä. Muita asuinpaikan tunnusmerkkejä ei ole havaittu. Vinosti tien vastakkaisella puolella on jyrkkäseinäinen kallio. Löytökohdalla oli käydessäni siinä 16.10.2003 vain vähän maanpintaa vapaana kasvillisuudesta. Maanpinta on melko tasaista, puusto on ympärillä kuusivaltaista metsää.

KM 34411:1-2, Orko

Saviastian palan löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6731 240, i = 3235 210, z = 40

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 2 km kaakkoon

Kylä: Alakylä

Aika: Emme käyneet tässä inventoidessamme.

Karttaotteet: n:o 15

Jukka Sainio löysi ajotien reunassa olevasta muutaman metrin laajuudesta hiekkakuopasta metsän ja vainion rajamailta painantein koristellun saviastian reunapalan 14.7.1995, kun hän ja minä olimme vapaalla ajallamme etsimässä mahdollisia aiemmin tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Muuta esihistoriaan viittaavaa emme havainneet.

KM 34412, Hiuniittu

Porfyryri-iskoksen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6731 460, i = 3235 260, z = 40-45

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 2 km kaakkoon

Kylä: Alakylä

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Karttaotteet n:o 15

Jukka Sainion löytö.

KM 34413:1-3, Pilpolan pelto

Iskosten löytöpaikka, ks. jäljempänä "Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäännöksistä": "Asuinpaikat – asuintalon perustukset": Pilpola 2.

KM 34414:1-2, Pohjapitkämäki

Porfyryri-iskoksen ja mahdollisen hiekkakivihioimen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti suunnilleen: p = 6734 680, i = 3232 940, z = 32,5-35

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 2 km pohjoiseen

Kylä: Koljola

Aika: 13.7.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: -

Jukka Sainio on löytänyt peltoa iskoksen ja mahdollisen hioimen käydessään tässä Aulis Mantereen kanssa 13.7.1996. Ne olivat olleet jokseenkin keskellä vainiota kulkevan tilusrajan tienoilla. Jukka Sainio ja minä tarkastelimme peltoa inventoidessamme 12.9.2003. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei tullut esille.

KM 34415:1-2, Tappurin riihi

Porfyryriytimen ja porfyryri-iskoksen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6735 430, i = 3227 550, z = 30-35

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6½ km länsiluoteeseen

Kylä: Tappuri

Aika: En käynyt tässä inventoidessani, olen käynyt 21.8.1996.

Karttaotteet: n:o 2

Löysin porfyryytimen, mahdollisen toisen ytimen ja porfyryri-iskoksen vanhan riihen luota, kun Jukka Sainio ja minä olimme käymässä siinä. Löydökset olivat kohdalla, jossa maan pintaa oli kuorittu pieneltä alalta.

KM 34416, Palovuori

Porfyyrista työstetyn esineen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6735 610, i = 3227 550, z = 30-35

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6½ km länsiluoteeseen

Kylä: Tappuri tai Kärrynen

Aika: En käynyt tässä inventoidessani, olen käynyt 11.10.1996

Karttaotteet: n:o 2

Kävin tässä Tarmo Virtasen kanssa 11.10.1996, hän oli löytänyt tästä porfyyrista työstetyn valmisteeseen. Sen tunnistin kaapimeksi, joka on sitä tyyppiä, joka on esitetty esim. C. F. Meinanderin teoksessa *Die Kiukaiskultur* aukeamalla 120-121. Virtanen ja minä tarkastelimme löytöpaikan tienoita, mutta mitään varmuudella esihistoriaan viittaavaa emme havainneet.

KM 34417, Valpperinjokivarsi

Hioma-alustan löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6734 770, i = 3236 600, z = 25-30

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3½ km koilliseen

Kylä: Alakylä

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Karttaote n:o 14

Jukka Sainio ja Tarmo Virtanen ovat löytäneet viljelemättömän niemekkeen koillislaidan luota vasta raivatusta pellon osasta.

KM 34418:1-2, Inkkiö

Iskosten löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6736 030, i = 3228 340, z = n. 42,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6 km länsiluoteeseen

Kylä: Tappuri

Aika: En käynyt tässä inventoidessani, olen käynyt aiemmin 9.8.1997 ja 6.9.1997.

Karttaotteet: n:o 2

Antti Kolhi ja minä löysimme tästä iskoksia ajotieltä. Löytöpaikalta heti itään on sorakuoppa tien vieressä. Löytöpaikka on soratien haarassa.

KM 34419:1-7, Huhdannokanahde

Iskosten löytöpaikka

Peruskartat: Mietoinen 1044 05.

Sijainti: p = 6734 950, i = 3229 200, z = 32,5-35.

p = 6735 090, i = 3229 210, z = 40

p = 6734 880, i = 3228 920, z = 35

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5 km länsiluoteeseen

Kylä: Kaitarainen ja Sukkinen

Aika: En käynyt tässä inventoidessani

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: -

Tässä on metsäpohjaa möyhennetty koneellisesti. Jukka Sainio ja minä tarkastelimme 29.7.2002 vapaa-ajallemme tässä kuorittua maata mahdollisten esihistoriallisten löytöjen varalta. Sainio havaitsi silloin iskoksen ja mahdollisen hioimen. Ne olivat lähellä asfalttietä kohdassa p = 6734 950, i = 3229 200, z = 32,5-35. Tarkastelimme maastoa laajemmin 4.8.2002. Entisestä löytökohdasta emme löytäneet enää mitään, kahdessa muussa kohdassa näytti olevan iskoksia puun taimien istutuksen yhteydessä esille kuoritussa maanpinnassa (p = 6735 090, i = 3229 210, z = 40; p = 6734 880, i = 3228 920, z = 35). Näistä pohjoisemmassa näkyi puolenkymmentä porfyryri-iskosta ehkä 10 m:n läpimittaisella alueella; poimimme niistä muutaman; eteläisemmästä kohdasta poimimme läpikuultavaa kvartssia olevan iskoksen ja porfyryri-iskoksen, joka oli 6 m avokallion eteläpuolella ojassa taimikon länsilaidalla sen ja hakkaamattoman metsän rajalla. Alustavasti kaikkia näitä löytöjä voi mielestäni pitää asuinpaikkojen lähialueille, mutta ei niiden piiriin kuuluvina löytöinä. Nämä ovat ainakin lähellä Ampumaradan ja Pöytäkallion kivikauden asuinpaikkoja. Samalla kuitenkin on mahdollista, että taimikon länsipuolella olisi jokin vielä tuntematon asuinpaikan keskeinen kohta.

KM 34420:1-2, Järäisten Isoniittu

Iskosten ja iskentäytimen lähekkäiset löytöpaikat

Peruskartat: Koljola 1044 08

Sijainti: p = 6732 480, i = 3239 840, z = 40-45.

p = 6732 600, i = 3240 100, z = 45-47,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 6 km itään

Kylä: Järäinen

Aika: 4.9.2003

Löydöt: KM 34420:1-2

Karttaotteet: n:o 21

Kuvat: -

Ojankulmalla lähellä Nousiaisten ja Vahdon rajaa. Järäisten talon Ison niityn peltoalueelta on löydetty **kourutaltoa** (KM 7991:1). Taltan tarkasta löytökohdasta minulla ei ollut tietoa, mutta tarkastelin Isoniitun peltoaluetta ja sen itäpuolta 4.9.2003. Tällöin havaitsin **porfyryrisen iskentäytimen** tieltä läheltä Isoniitun laidassa olevaa latoa. Se oli kohdassa: p = 6732 480, i = 3239 840. Ydintä en tallentanut. Tien päässä voimalinjojen alla olevasta hiekkakuopasta löysin **porfyryri-iskoksen ja kaksi kvartsi-iskosta**, jotka poimin (KM 34420:1-2), mutta mitään muuta ei sieltä tullut esille huolellisellakaan tarkastelulla. Iskokset olivat kohdassa: p = 6732 600, i = 3240 100. Kaikkien löytökohtien korkeudet ovat rajoissa 40-47,5 m mpy. Ehkä hiekanotto on tuhonnut Isoniitun vainion itäpuolelta pienen asuinpaikan. Lähimaastoa tuskin milloinkaan on nimeksikään tarkkailtu arkeologisten löytöjen havaitsemiseksi. On myös mahdollista, että iskokset ja ydin ovat satunnaisen kivenkäsittelyn tulosta sellaisella paikalla, jossa ei olisikaan asuttu.

KM 34421:1-2, Kulmala 1

Iskosten löytöpaikka lähellä kiviesineiden löytöpaikkaa.

Peruskartat: Koljola 1044 08

Sijainti: P = 6736 080, i = 3234 260, z = 37,5.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 3 km pohjoiseen

Kylä: Ristmäki

Aika: 16.9.2003

Löydöt: KM 34421:1-2

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: -

Hiekkaisen pellon länsikulmassa kuusta ja mäntyä kasvavan harjun juurella. Kävin tässä 16.9.2003, jolloin Ilmo Suominen näytti pyynnöstäni paikan päällä Kulmalan Kuokkapellon, josta hänen isänsä oli löytänyt Paistanojan koulun kokoelmiin vietyjä kiviesineitä. Kuokkapelto on n. 100 m pohjoiseen näistä iskosten löytöpaikoista. Nyt löydetyt iskokset olivat pellon pohjoisreunassa, ydin länsireunassa 10 m pellon kulmasta etelään. Koetin tarkastella ympäristöä mahdollisimman laajasti, mutta enempää löytöjä ei sattunut tulemaan

esille. On mahdollista, että lähellä metsän puolella olisi jokin vielä paikantamaton kivikautinen asuinpaikka. Kuokkapellon kulmat ovat seuraavat: 1) p = 6736 200, i = 3234 220; 2) p = 6736 220, i = 3234 310; 3) p = 6736 140, i = 3234 240; 4) p = 6736 180, i = 3234 380.

KM 34422:1-2, Inkkiönkallio

Iskosten löytöpaikka.

Peruskartat: Mietoinen 1044 05

Sijainti: p = 6737 040, i = 3228 660, z = 45.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6½ km luoteeseen

Kylä: Vuorenpää

Aika: 26.9.2003

Löydöt: KM 34422:1-2, iskoksia

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: -

Tarkastelin Nousiaisten ja Mynämäen rajan tienoilla niitten kivikauden asuinpaikkojen lähiseutuja, jotka tunnetaan Mynämäen puolelta rajan läheltä (Vuonna 1998 löytyneet Sunilan metsä 1 ja 2). Täällä on Nousiaisten puolella rajaa kapea itä-länsi-suuntainen pelto, jota valtatie 8 erottaa idässä (muusta) Puolimatkan peltoalueesta. Siinä, missä tämä pelto tulee lähimmäksi Inkkiönkalliota, oli sen ja Inkkiönkallion välillä laikutettua hakkuualueita, jolle tehdyistä laikuista havaitsin iskoksia. Ne olivat kolmen matalan kallionnokan vierillä ja notkelmassa hiekka- ja soramaalla. Hakkuualueella oli vasta karsittuja oksia. Maalaji oli sora ja hiekka, osaksi hienokin hiekka. Vaikka tarkasteluolosuhteet olivat tyydyttävät, iskoksia havaitsin vain 5-6, lisäksi yhden ytimen. Ne eivät olleet kovin laajalla alalla, vaan niitten löytöpaikat olivat enintään 15 m:n etäisyydellä toisistaan. Muita esihistorialliseen asutukseen viittaavia merkkejä en havainnut. Löytöpaikkaa lähinnä oleva pelto oli sängellä, maan pintaa oli silti näkyvillä; pellon puolelta en havainnut löytöjä. Pellon pinta oli hiesua tai savea, ja siinä oli kivenmurikoita. Tätä löytöpaikkaa en näillä tiedoin katsoisi asuinpaikaksi vaan läheisten Sunilan metsästä havaittujen asuinpaikkojen lähiympäristöön syntyneeksi löytökeskittymäksi. Mynämäen puolella Sunilan metsässä olevista kahdesta kivikauden asuinpaikasta toinen on tästä vain n. 150 m:n etäisyydellä. (Tark. kertomukseni niistä 13.7.1998).

KM 34423:1-3, Hautavuorensuo

Iskosten löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6737 470, i = 3230 590, z = 42,5-45.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5½ km luoteeseen

Kylä: Repola

Aika: 3.10.2003

Löydöt: KM 34423:1-3

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: -

Hautavuorensuo sijaitsee lähellä Kukonharjan ja Päittäönsuon asuinpaikkoja. Sen läheltä menee Luolin vainiolle ajotie, jonka reunaleikkauksesta kahden metrin matkalta huomasi hiekkamaasta muutamia iskoksia (KM 34423:2-3). Ne olivat 131 m koilliseen Kukonharjan asuinpaikalle menevän Hannulantien keskikohdasta Luoliin menevää tietä pitkin mitattuna. Iskosten löytöpaikan ympärille tein muutamien metrien säteelle 3.10. kolme koekuoppaa. Yhdestä koekuopasta, joka sattui karkeaan hiekkamaahan, löytyi kaksi aivan pientä porfyryri-iskosta (KM 34423:1), kahdessa muussa kuopassa, jotka olivat löydöttömiä, maaperä osoittautui kovaksi soraksi, mikä osoittanee, että tämä iskosten löytökohta ei olisi ollut minkään asuinpaikan keskeisimmällä kohdalla. Poimin kaikki havaitsemani iskokset tien reunaleikkauksesta. Lähistöllä oli ylärinteessä pohjoisen puolella pieniä hiekanottokuoppia, ja muita kohtia, joissa pintalöytöjä oli mahdollista tarkkailla. Mitään muita havaintoja esihistoriallisista löydöistä en havainnut. Aiemmin vuonna 1994 on niiltä tienoilta löytynyt yksi porfyryri-iskos (KM 34423:4) vanhasta hiekkakuopasta, joka oli jo silloin osaksi umpeen kasvanut. Alustavasti katson tämän löytökohdan olevan jokin asuinpaikkojen ulkopuolella oleva esiintymä. On myös mahdollista, että se olisi sellaisen asuinpaikan pohjoislaitaa, josta ei ole vielä tullut muita

osia näkyviin; koekuopista etelään on metsää, jossa ei ollut pintalöytöjen tarkkailumahdollisuuksia, ja sen suunnan tehokkaamman koekuoppittamisen käytännössä esti työajan rajoitettu määrä.

KM 34424, Laivaniittu

Iskoksen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6736 250, i = 3232 370, z = 32,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 3½ km pohjoiseen

Kylä: Kaitarainen tai Vastlahti

Aika: 3.10.2003

Löydöt: KM 34424

Karttaote: n:o 8

Kuvat: -

Löytö tien pinnalta. Ainakin yksi aiempi löytö (TYA 66, iskos) voi olla samalta tai lähes samalta kohdalta.

KM 34426, Pramintie

Iskosten löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6733 790, i = 3232 890, z = 25-27,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 1 km luoteeseen

Kylä: Koljola

Aika: 7.10.2003

Löydöt: KM 34426, iskoksia

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: -

Pellon pinnasta havaittiin kaksi kvartsi-iskosta. Tarkasteluolosuhteet olivat hyvät.

KM n:otta?, Koljolan Otemäki (1895?)

Ajoittamattomien esineiden löytöpaikka

Peruskartat: Koljola 1044 08

Sijainti: mäen laki on sijainnissa p = 6733 020, i = 3232 600.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1 km länteen

Kylä: Koljola

Aika: 11.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: -

Nousiaisissa on kaksi Otemäki-nimistä paikkaa, toinen Koljolassa, vaikka siellä Otemäen nimi ei olekaan enää yleisesti tunnettu, vaan puhutaan Palsalanmäestä. Koljolan Otemäestä on Frans Leivo kirjoittanut: ”Ruotimäki on pitänyt saada nimensä että Ruotsin sotaväkeä sinä majailnut isonvihan aikana ja ryssän sotaväkeä ollut Otemäessä, missä nykyään on Matti Palsalan omistama talo ja palsta ympäröi. Siitä on löy venäläismallisia keihään ja miekan teriä. Palsalan ulkokuoneiden perustusta kaivettaessa ent aikana ...” (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkiston kortisto: Paikallistarinat, vainoajat ja sodat / vartio- ja majoituspaikkoja, linnoituksia, sotateitä.). Inventoinnin aikana tätä mäkeä tarkastettiin metallinpaljastimen avulla 11.9.2003. Mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ei havaittu. Kirjallisuutta: A. M. Tallgren: Varsinais-Suomen historia I, s. 163: Otemäen ylängöltä kerrotaan löytyneen jonkin aarteen 1860-luvulla.

KM n:otta?, Ristimäki 2

Kiviesineen löytöpaikka

Peruskartat: Koljola 1044 08

Sijainti: p = 6735 650, i = 3235 110, z = 32,5

Kylä: Ristmäki

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 3 km pohjoiskoilliseen.

Aika: 16.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 13

Kuvat: -

Ristmäen rekisterikylä. Tarmo Ristimäki osoitti minulle 16.9.2003 paikan, josta oli jokirannasta löytänyt kiviesineen. Se oli löytynyt Paistanojan rannassa olevasta kopista 50 m länteen, hän osoitti sen paikan samalla vainiolla keskustellessamme. Ristimäki kertoi lähettäneensä kolme kiviesinettä Kansallismuseolle. Sen luetteloissa on hänen löytämänsä olkakirveen kanta KM-numerolla 15441:1, ja kaksi muuta kiviesinettä samalta tilalta. (En muista, kysyinkö samalla jokirannan löydöstä, kuuluiko se Kansallismuseolle lähetettyihin.) Jokirannan löytöpaikalla kasvillisuus peitti maata niin, että löytöpaikkaa oli vaikea havainnoida, vaikka sen ympäri kiersin.

TYA 9, Korsuvuori

Rautakautisen tai keskiaikaisen keramiikan palan löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6735 430, i = 3232 990, z = 45.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 3 km pohjoiseen

Kylä: Koljola

Aika: 7.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: Valokuva vastakkain olevista lohkarista

Rautakautisen tai keskiaikaisen keramiikan palan löytöpaikka. Koljolan kylä. Peruskarttalehti 1044 08 Koljola. Vastakkain olevien siirtolohkareiden väliin muodostuu luolamainen tila, josta Antti Lonki on havainnut saviastian palan (TYA 9) nokipitoisesta maasta. Olen kuullut Jukka Luodolta ja Antti Lonkilta, että tätä löytöpaikkaa on tarkastettu. Sijaitsee Korsvuoren luoteispuolella tilusrajalta tien (Isoniityntie) sisäkaarteessa (kohdassa p = 6735 430, i = 3232 990). Sillä kohtaa on peruskartalla (1984 ja 1995) kolmesta rinnakkaisesta siirtolohkareen merkistä vasemmanpuoleisin.

Hämeen Museo 1209:24-30, Mäntymäki

Rautakauden esineiden löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti: p = 6730 490, i = 3227 390, z = 12,5.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6½ km länteen

Kylä: Aatoila

Aika: 18.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: -

Lohkotilallinen Eemil Sulonen oli löytänyt vuonna 1920 Aatoilan kylässä kivirauniosta asuinrakennuksestaan 100 m kaakkoon rautamiekan, kaksi keihäänterää, keritsimet, pronssisoljen, sirpin ja jonkin muunkin metalliesineen. (Hämeen Museo 1209:24-30) Löytöjen päällä oli ollut ohuita kivilaattoja, ja esineitten joukossa oli ollut hiiliä. Keihäänkärki on Hämeen Museon luettelon mukaan Petersenin E-tyyppiä 800-900-luvulta. Keihäänkärjessä on havaittu palopatinaa, ja se oli taipunut keskeltä. Tallgrenin mukaan esineissä oli ollut myös sirppi, uudenaikaisten saksien puolikas ja kuula. Hän arveli löytöä kätköpaikaksi (Tallgren, Varsinais-Suomen historia I, s. 163.) Löytö ja löytöpaikka on Nousiaisissa monien tietämä nytkin. Se on Mäntymäen tilalla kohdassa, jossa Sulosella oli ollut puimakoneen hevostkierto. Inventoinnissa löytöpaikkaa tarkastettiin metallinpaljastimen avulla 18.9.2003. Tuolloin löytöpaikalla oli myös Pentti Salminen Lemusta, jolta lupa koekuoppiin paikalta pyydettiin, sekä lähellä asuva Seppo Lundgren. Löytöpaikka on rinteessä, jota

on kaivettu tilan saamiseksi hevoskierrolle, joka siinä on joskus ollut. Löytökohta on sijainnissa: p = 6730 490, i = 3227 390. Mahdollisen jäljellä olevan kalmiston osan toteamiseksi metallinpaljastimen avulla koetettiin löytää lähinnä sellaiset metallin palat, jotka olisivat muuta kuin rautaa. Löytyneet metallin palat, joita oli vain pari, olivat aivan läheltä nykyaikaa. Mitään rautakauteen viittaavaa ei havaittu. On mahdollista, että Tallgren tai joku hänen aikalaisensa olisi tarkastanut paikkaa aikaisemmin; Tallgrenin tieto hevoskierrosta ei sisälly tietääkseni Hämeen Museon luetteloon, ja Tallgren olisi siis hankkinut tiedon siitä jotakin muuta kautta.

KM-n:otta, Pehkutehdas 2

Kivikirveen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6733 340, i = 3236 350, z = n. 37,5.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 3 km itään

Kylä: Killainen

Aika: En käynyt tässä inventoidessani.

Karttaotteet: n:o 14

Jukka Sainiolta kuulemani tiedon mukaan Ketolan talossa on ollut kivikirves, joka oli löytynyt entisen turvepehkutehtaan rakennuksen lounaiskulman ja sen tontin lounaiskulman puolivälistä. Löytö ei liene enää tallessa.

KM-n:otta, Törmi

Kivitaltan löytöpaikka (Ollut Kirkonpiirin koululla)

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti suunnilleen: p = 6735 900, i = 3237 100, z = 35-40

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 4½ km koilliseen

Kylä: Palo

Aika: En käynyt löytöpaikalla, vaan vain lähellä sitä (17.9.2003)

Karttaotteet: n:o 16

Kuvat: -

Kivitaltan löytymisestä kertoi Erkki Virtanen. Löytö on ollut Elvi Heinonen.

KM-n:otta, Kikertäjä 2

Kivitaltan löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: Löytöpaikka arviolta noin 50 m:n säteellä pisteestä: p = 6731 840, i = 3235 810, z = n. 37

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 2 km itään

Kylä: Alakylä

Aika: Emme käyneet tässä inventoidessamme.

Karttaotteet: n:o 15

Jukka Sainio oli kuullut Reijo Rauvolalta kivitaltan löytöpaikasta. Rauvolalla on kivitaltta, joka on löytynyt pellolta.

KM-n:otta, Halisojan varsi

Iskosten löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6730 820, i = 3235 320, z = 37,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 2 km kaakkoon

Kylä: Alakylä

Aika: Emme käyneet tässä inventoidessamme.

Karttaotteet: n:o 15

Aulis Mantere on löytänyt iskoksen tai ehkä kaksi iskosta läheltä Nousiaisten ja Maskun rajaa. Löytöpaikka on Halisojaan laskevan sivupuron vierellä olevalla pellolla metsän rajassa. Aulis Mantere, Jukka Sainio ja minä kävimme löytöpaikalla 21.8.1996, silloin ei tullut enää löytöjä. Emme huomanneet mitään varmuudella esihistoriaan viittaavaa, vain yhden mahdollisesti lohkaistun hiekkakiven palan.

KM-n:otta, Hujavuori

Mahdollisen hioma-alustan löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6731 480, i = 3235 520, z = n. 37

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta runsas 2 km itäkaakkoon

Kylä: Alakylä

Aika: Emme käyneet tässä inventoitaessa

Karttaotteet: n:o 15

Aulis Mantere on löytänyt hioma-alustalta vaikuttavan kiven Hujavuoren ja Halisojan väliltä. Hän ja Jukka Sainio ja minä kävimme löytöpaikalla 21.8.1996. Uusia löytöjä ei havaittu, eikä mitään esihistorialliseen asutukseen viittaavia maaperän värjäytymiä tai muuta sellaista.

KM n:otta, Kuuvajokivarsi

Reikäkiven löytöpaikka

Peruskartat: 1044 05 Mietoinen

Sijainti suunnilleen: p = 6734 350, i = 3225 450, z = 5-7,5

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 8 km länteen

Kylä: Nutturla

Aika: En käynyt tässä inventoimassani.

Karttaotteet: n:o 10

Mikko Rautinen on löytänyt keväällä 1998 pellosta kylvötoissa reikäkiven. Heljä Brusila on merkinnyt lomakkeelle tiedot tästä löydöstä, joka on palautettu sen löytäjälle. Rautisella olevan kiven reikä on läpimitaltaan yksi senttimetri; lappeilta laajempi kuin keskeltä

KM n:otta, Väliperkko

Kivikirveen löytöpaikka

Peruskartat: Tapaninen 1044 09

Sijainti: p = 6740 450, i = 3238 550, z = 45-50.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta n. 9 km pohjoiskoilliseen

Kylä: Pakainen

Aika: 6.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 12

Kuvat: -

Väliperkosta löytyneestä kivikirveestä on Heljä Brusila tallentanut tiedot Turun maakuntamuseolla. Kirves on löytynyt pellonraivauksessa noin 30 cm:n syvyydestä. Kirves on palautettu sen löytäjälle Mauno Jaakkolalle. Kävin löytöpaikan tienoilla inventoimassani 6.10.2003, mutta siellä puimajäte esti näkyvyyden, pellon pinnassa oli lisäksi ruohoa ja sammaltakin.

KM n:otta, Myllyniittu

Kivikirveen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6737 250, i = 3235 700, z = 45-50.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 5 km pohjoiskoilliseen

Kylä: Pakainen

Myllyniitusta löytyneestä kivikirveestä on Heljä Brusila tallentanut tiedot Turun maakuntamuseolla.

Aika: 24.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 13

Kuvat: -

Kirves oli löytynyt tien alta hiekka-moreenimaasta tierummun kaivussa 1970- tai 1980-luvulla. Kirves on palautettu sen löytäjälle Mauno Jaakkolalle. Kävin löytöpaikan tienoilla inventoidessani 24.9.2003. Erityisesti kivikirveen löytöpaikkaa en tarkastellut, vaan kävelin sänkipelloilla lähellä puronuomaa. Pelto oli paremmin savimaata tai hiesua kuin hiekkaa. En havainnut merkkejä esihistoriallisesta asuinpaikasta. Erkki Virtaselta kuulemani tiedon mukaan Myllyniitun vainion keskellä on ollut torpan paikka.

KM n:otta, Kurjenporras

Iskentäytimen löytöpaikka

Peruskartat: Koljola 1044 08

Sijainti: p = 6738 239, i = 3237 899, z = 57,5.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 7 km koilliseen

Kylä: Nummi

Aika: 7.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 17

Kuvat: -

Antti Kolhi ja minä kävimme Kurjenportaan seudulla 7.9.2003, jolloin havaitsimme siellä porfyryytimen. Emme ottaneet sitä; sen pitäisi olla ajotien ojaleikkauksessa sijainnissa p = 6738 239, i = 3237 899. Muuta varmuudella muinaislöytöihin viittaavaa emme havainneet; samalla kohtaa oli toinenkin porfyyrin pala, joka oli ehkä sekin lohkaistu. Tarkasteluolosuhteet olivat osittain melko hyvät.

KM n:otta, Pikun vastaranta

Iskoksen löytöpaikka

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Löytökohdan hyvin karkea sijaintiarvio: p = 6736 480, i = 3238 550.

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 6 km koilliseen

Kylä: Kuloila tai Paijula

Aika: 6.10.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: n:o 16 (ei merkkiä karttaotteella)

Kuvat: -

Inventoinnin aikana poimin yhden porfyryr-iskoksen jokirantaa pitkin kulkevan pienen ajotien (ei näy peruskartalla) ojasta kaivetusta hiekasta noin 400 m itään Varvanummen asuinpaikalta katsoen. Löytöpaikka oli lähellä pientä siltaa (ei näy kartalla), joka on ehkä 300 m yläjuoksulle sillasta, josta tie menee joen yli mm. Pihlavan taloon ja Pikun mäelle. Mitään muuta esihistoriallisia löytöjä en siltä kohdalta havainnut. Tätä yhtä iskosta en liittäne KM-kokoelmiin, ellei siihen ilmene erityistä syytä, kuten esim. muita löytöjä samalta paikalta.

KM n:otta, Hiidenmäen etelärinne

Kivitaltan löytöpaikka

Peruskartat: Mietoinen 1044 05

Sijainti: kohdassa p = 6731 370, i = 3230 100, z = 21

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta vajaa 4 km länsilounaaseen

Kylä: Sukkinen

Aika: 17.10.2003.

Löydöt: kivitalta löytäjän hallussa, esitelty löytöjen taulukossa Sukkisen kylän osalla.

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: -

Löytöpaikka on omakotitalon pihalla olevan viljelemättömäksi jääneen vanhan peltotilkun kulmassa (Mietoistentie 85:ssä). Merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta en havainnut. Kasvillisuus esti paljolti tarkastelun. Talta on löytäjän hallussa. Valokuvasin sen 13.10.2003 ja laadin siitä piirroksen.

Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäännöksistä

Asuinpaikat – asuintalon perustukset

Vanhojen kylätonttien sijaintipaikoista Nousiaisissa on helpoimmin mahdollista saada perustietoa Anu Johanssonin ja Eija Sunan teoksesta Nousiaisten kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, siinä kunkin kylän esittelyn yhteydessä olevista historiallisten karttojen otteista.

Hävinneiden asumusten paikoista tässä on vain muutama esimerkki niiden lisäksi, joita edellä on satunnaisesti ohimennen mainittu muiden kohteiden yhteydessä.

Pilpola 2

P = 6732 100, i = 3233 450, z = 22,5. Tämän lähellä olevaa mäen rinnettä on tutkittu kesällä 1985 Turun yliopiston suorittaman rautakautisen asutuksen kartoituksen yhteydessä, kenttätyönjohtajat Aino Nissinaho ja Hannu Poutiainen (kaivauskohteen nimenä oli Pilpola I). Tutkimuksessa on havaittu yhdessä koekuopassa runsaasti tiilimurskaa; koekuopissa ei ole havaittu mitään esihistorian kannalta huomionarvoista. Sillä paikalla on ollut joskus Pilpolan talo. Kuulin sitä koskevan tiedon Aulis Mantereelta, joka oli kuullut sen Pilpolan isännältä Pentti Pilpolalta. Jukka ja Tuula Sainio ovat poimineet lähes samalta paikalta iskoksia (karttaote n:o 10). Runsaasti niitä ei ole tainnut milloinkaan olla näkyvissä. Inventoidessani, kun kävin tässä, en huomannut pellostä iskoksia.

Luola

Saksalassa on vanhan Luola-nimisen torpan pihapiiri metsäalueella Luolankallion lähellä. Luola on perustettu 1800-luvun puolivälissä ja jäänyt autioksi ehkä 1900-luvun alussa. Rakennuksista on jäljellä perustuksia ym. Luola on merkitty 1800-luvun lopulla venäläiselle topografikartalle nimellä Luutala. Sijainti on Savojärven peruskarttalehdellä ruudussa 6742/3244.

Härmälä

Härmälän pihapiiri on on Saksalassa Härmälänkallion lähellä. Härmälä on perustettu noin vuonna 1812, ja se on jäänyt autioksi suunnilleen 1860-luvun puolivälissä. Rakennuksista on jäljellä perustuksia ym. Sijainti on Savojärven peruskarttalehdellä ruudussa 6746/3247.

Kivirakenteet - latomukset

Laidassuo

Tällä Laidassuon latomuksella en käynyt inventoidessani. Sakari Osala Vahdolta näytti sen Antti Kolhille ja minulle 3.5.1998. Osala oli löytänyt tämän latomuksen ehkä kymmentä vuotta aiemmin. Latomuksen paikka on peruskarttalehdellä 1044 12 Savojärvi, karkeasti sijainnissa p = 6744 680, i = 3243 800, z = noin 87,5.

Latomus on silokallion pohjoiseen laskeutuvalla sivulla. Kalliolla on jäkälää, kanervia ja sammalta; puusto paikalla on harvaa männikköä. Lähes paljaalla kalliopinnalla on suorakaiteen muotoinen kivilatomus, johon kuuluu pyörityneitä kiviä, jotka ovat läpimitaltaan 0,1 - 0,4 m. Kiviä on yhtenä tai paikoin ehkä kahtenakin kerroksena niin, että niistä muodostuu kuin suorakaiteen kolme sivua. Latomuksen keskusta on käytännöllisesti katsoen kivetön. On mahdollista, että kivistä on aiemmin muodostunut täydellisempi

suorakaide, mutta ainakin nyt kuvio on yhdeltä suunnalta avoin. Sivut ovat itä-länsi- ja pohjois-etelä-linjalla. Kivien päällä on paikoin paksusti jäkälää ja sammalta.

Latomuksesta noin 100 m:n päässä on kallion laella kivistä ladottu noin 50 cm korkea keko. Sen lähellä on kallion laella yksittäinen kivi pystyssä, ja siitä suoraan etelään on yhden kallion laella pieni kasa kiviä.

Latomuksen sijainnin määrittäminen oli kiintopisteiden vähyden vuoksi hankalaa, koordinaateissa voi olla sen johdosta ehkä virhettä, mikä toivottavasti kuitenkin on alle 100 m:n luokkaa.

On mahdollista, että latomus olisi esim. painennessa olleiden lasten rakentama. Lähellä on Pietisaaren talo, entinen torppa, jossa näyttäisi asutun vuodesta 1851.

Tämä latomus tuo toisaalta mieleen eräät Mynämäeltä tunnetut, mitkä olen nähnyt vain kirjan kuvissa. Matti Vakkilaisen teoksessa ”Vanhoilta valtateiltä” on kuvia ja sanallinen selostus sivuilla 97-100 ehkä vastaavista kivirakennelmista.

Vakkilainen on kirjoittanut (mt., s. 97) Munkkionlevon yhdestä kivilatomuksesta: ”Toinen puolestaan on matala, sileähköistä kivistä ladottu suorakaide, jonka yksi lyhyt sivu on jätetty avoimeksi. Kolmisenäinen suorakulmainen latomus rajaa sisäänsä parin neliömetrin alan.” Vakkilainen on samalla maininnut löytäneensä kaksi muuta vastaavanlaista Langinkalliolta (samalla seudulla) ja lisää Langinkallion lounaispuolelta ja Aulijärven metsätien läheltä. Vakkilainen, s. 98: ”Munkkionlevon ja Haankylän väliltä merkitsin karttaani kymmenkunnan latomuksen sijainnin”. Vakkilainen on pitänyt latomuksia katolisina kulttipaikkoina.

Heininen

Kivilatomus. Jukka Sainio ja minä kävimme tällä latomuksella 29.9.2003, aiemmin Heljä Brusila on tarkastanut sen 26.9.2002 (tarkastuslomake päiväyksellä 20.11.2002.). Rakennelma on tullut tietoon maanomistajan kerrottua siitä paikallishistoriaa harrastavalle Ilmo Suomiselle. Latomuksen sijainti on peruskartalta (karttalehti 1044 09 Tapaninen) määrittäen: p = 6739 380, i = 3236 730, z = 62,5. Tässä on kiinteälle laavulle johtavan tien itäpuolella kivirakennelma, joka tehty noin 0,4 m korkean kallionnokan pystysuoraa lounaisreunaa vasten. (Valokuva.) Kiviä on ladottu kahdeksi lyhyeksi valliksi, joitten pituussuunta on kohti kallionnokan laitaa. Heljä Brusilan täyttämän lomakkeen mukaan niiden pituus on noin kaksi metriä, ja niiden välinen etäisyys on 2,2 metriä. Kivirivien välissä ruohikko ja jäkälä peittävät maanpintaa. Kivet ovat tavallisesti noin 0,2 – 0,3 m:n läpimittaisia, muutama on suurempikin. Vallit ovat noin 0,2-0,3 m korkeat. Ne on ladottu etupäässä pyörityneistä kivistä, joitakin laakakiviäkin on joukossa. Kivet eivät näyttäneet tulla haurastuneilta. Joitakin kiviä on nostettu sen kallionnokan päälle, jota vasten kivirivit on ladottu. Lähellä on muutoinkin avokalliota. Edellä mainitun laavulle johtavan tien länsipuolella on iso kivilaaka, joka näyttää olevan siinä kohdassa, missä se on lohjennut kalliosta. Se on tuettu kahdelta reunalta koholleen. Mäeltä on joskus louhittu kiviä. Siellä näkyi ainakin neljä uutta poranjälkeä.

Hiiremäki

Kivirakenne. Nummen kylä. Mahdollinen lähteen kivikehys. Kävin tässä 17.10.2003. Maanomistaja oli myös silloin paikalla. Tämän rakenteen alkuperästä hänellä ei ole tietoa. Kivirakenne sijaitsee metsässä kallioisen mäen kaakkoon laskevassa rinteessä aivan valtatie 8:n länsipuolella noin 100 m pohjoiseen Nummelta Mietoisiin menevästä tiestä (Mietoistentie). Maanpinnan sammal ja muutaman senttimetrin paksuinen multakerros peittää vaakasuoraan asetetun 183 cm pitkän katekiven pintaa, ja sen alla on noin 2 m:n läpimittainen kuoppa, jonka seinämä on kivillä vahvistettu ainakin ylärinteen puolella. Kivirakennetta oli näkyvissä lähinnä yksi kivikerroksen korkeudelta, toisella reunalla sitä näytti olevan ainakin kahden kivikerroksen korkuisena. (Valokuvia 17.10.2003 kaksi.) Kuopan pohjalla on paksusti kariketta. Syvyyttä kuopalla on avatun kenttälapion mitta ponnesta kärkeen.

Puusto tässä rinteessä on havumetsää. Rakenne on yhden ison männyn ja yhden kuivan kuusen välillä.

Mauno Kosken tutkimuksen mukaan Hiiremäellä olisi kirkas Hiiremäelähre (Mauno Koski: Itämerensuomalaisen kielten hiisi-sanue. Semanttinen tutkimus. I. Turku 1967.). Saman mäen muut kohteet: 43 Hiidenmäki 2, sekä tentatiivikohde T20 Hiidenmäki.

Puolimatka

Tämän ilmoitti omasta metsästään Veijo Vuorenpää. Rakenteen tarkoitusta ei tiedetä muistitiedon perusteella. Heljä Brusila on tarkastanut tämän 22.7.1999. Kävin tässä 16.10.2003 (ja olen käynyt aiemminkin 1.5.1998). Tämä on 3 km itäkaakkoon Nousiaisten kirkosta, lähellä Nousiaisten ja Maskun rajaa. Viereisellä Veistinimisellä kalliolla lienee sijainnut näitten pitäjien raja jo v. 1381 (Aulis Oja: Nousiaisten historia I. Turku 1977, s. 29.). Kivilatomus on noin 25 m lounaaseen peruskarttalehdellä (1984 ja 1995) näkyvästä siirtolohkareen merkistä. Siten sijainniksi tulisi: p = 6731 680, i = 3236 320, z = 55. Alueella on huomattavia magneettisia häiriöitä. Kivilatomuksessa on keskellä yksi paasi aluskivien varassa, ja sen ympärillä on monella suunnalla muita kiviä. (Ks. asemapiirros n:o 3 ja valokuvaliite.) Vain 5-6 m tästä kivrakenteesta lounaaseen on suurehko kivi, joka on kahtia haljennut, ja halkeamassa on pienempiä kiviä (valokuva).

Läheinen Sikakivi lienee saanut nimensä mäyristä (metsäasioista), jotka ovat ehkä vuosisatojen aikana kaivelleet kiven ympäristöä. Maaperä on siinä muokkautunut sikojen kaivelun vaikutuksesta monenlaisiksi vallimuodostumiksi. Paikan lähelle pääsee autolla uutta metsätietä, joka näkyy v:n 1995 peruskarttalehdellä. Länneestä Kikertäjän vainion kautta pääsee myös Veistinkallion lähelle, ehkä sieltäkin pääsee autolla.

Karjalainen 2

Metsässä sijaitseva kivrakenne, kohdassa, jossa ei ole nykyisen peruskartan mukaisia rajoja. Rajakivi? En käynyt tässä inventoinnin aikana, enkä ole käynyt aiemminkaan. Sijainti peruskarttalehden 1044 09 Tapaninen alueella: p = 6740 520, i = 3236 503, z = 57,5. Keskellä on kivipaasi, ja sen neljällä sivulla, suunnilleen jokaisen pääilmansuunnan puolella, on litteät pystyyn nostetut kivet. Koko noin 3 X 2,8 m. Sijaitsee mäkien välisellä matalalla kannaksella. Tarkastanut Heljä Brusila 26.9.2002 Ilmo Suomisen välittämän maanomistajan ilmoituksen perusteella.

Kvirakenteet – merkkikivet - Rajamerkit

Kuhankuono

Seutukaavaliiton suojelukohde (Ks. Turku 10) tunnuksella 600.

Rajamerkki Nousiaisten koilliskulmassa Kurjenrahkan luonnonsuojelualueella kohdassa, jossa kahdeksan kunnan alueet liittyvät toisiinsa. En käynyt tällä inventoidessani. Karttalehti Savojärvi 1044 12, sijainti: p = 6745 080, i = 3250 170. Nykyisen rajamerkin on valmistanut rotaryjärjestö 1960-luvulla nousiaislaisen sahanomistajan Konrad Lehtisen johdolla. Rajamerkin sitä edellinen ulkomuoto näkyy Aulis Ojan vuonna 1936 ottamassa valokuvassa, jonka hän on julkaissut Maarian pitäjän historian I osassa (s. 155) ja Nousiaisten historian I osassa (s. 31). Vanhin tieto Kuhankuono-nimisestä rajapaikasta Nousiaisten ja Maskun pitäjien rajalla on vuodelta 1381 (Oja, Nousiaisten historia I, 27.). Pitäjien rajaristeys on ollut varmuudella samalla paikalla viimeistään vuonna 1695 (Uudenmaan maanmittaustoimiston arkisto: Kuhankuonon kartta v:lta 1695, värillinen mikrofilmi A2:47). Vuonna 1606 Kuhankuonolla oli nähtävissä silloin jo polttamalla ja hakkaamalla tarvelty nelikulmainen rajapaasi, jonka jokainen sivu oli sylen mittainen, ja johon oli valettu seitsemän kuparijuovaa kuvaamaan pitäjänrajoja. Rajapaaden oli joku sysännyt ennen vuoden 1606 rajantarkastusta alas kolmelta kannatinkiveltä, joiden päällä se oli ollut. (Rajantarkastuspöytäkirja, laadittu 16.10.1606. Kansallisarkisto, Topographica, Mynämäki.). Tätä kuvausta vastaavaa kiveä tai tunnistettavia jäännöksiä siitä ei nykyisellä Kuhankuonon rajapaikalla ole. Jos sivuutetaan epätodennäköisenä se mahdollisuus, että vuoden 1606 tarkastuspöytäkirjan mainitsema rajapaasi olisi siirretty jonnekin tai pilkottu tunnistamattomaksi, näyttäisi, että Kuhankuonon nykyinen rajapaikka olisi muu kuin vuoden 1606 pöytäkirjan tuntema Kuhankuono. Epäselvyyttä on Kuhankuonon rajapaikan sijainnista varmuudella ollutkin, siitä on riideltä käräjissä 1600-luvun lopulla ja 1700-luvulla eri pitäjien asukkaiden esittäessä ristiriitaisia väitteitä rajapaikan sijainnista. Yksi ongelma on, voidaanko nykyisellä rajapaikalla katsoa olevan sitäkään 8 kyynärän pituista ja 5 korttelin korkuista ja saman levyistä kallonkielekettä, joka on ollut vuonna 1775 Kuhankuonolla rajamerkinä. Rajamerkille pääsee pitkospuupolkua.

Vastaavia tai lähes vastaavia rajaristeyskiä tunnetaan Suomesta tuskin muualta kuin Palsankalliolta nykyiseltä Rengon ja Hattulan rajalta. Palsankalliolla on sanottu yhtyneen seitsemän pitäjän rajojen: Lopen,

Tammelan, Urjalan, Sääksmäen, Kalvolan, Hattulan ja Vanajan sekä Rengon kappelin rajat. Palsankallio on mainittu vuoden 1539 maakirjassa. (Härkätie. Hämeen Härkätien matkailuopas, s. 48.)

Kirjallisuutta:

Aulis Oja: Keskiajan ja 1500-luvun Maaria. Teoksessa: Maarian historia I. Tampere 1944. (Siinä sivut 154-157)

Aulis Oja: Maskun historia I. Turku 1966. (Siinä sivut 383-385).

Aulis Oja: Nousiaisten historia I. Turku 1977. (Siinä sivut 27-30; sivun 29 kuvatekstissä näkyy Teitin kartta, toisin kuin kuvateksti väittää.)

Esa Laukkanen: Kuhankuonon ympärille on mahtunut – Pitäjiä seitsemän ja enemmänkin. Pienpainatteessa: Kuhankuonon retkilukemisto. Saksalan alueen luonto ja Kuhankuonon rajakiven historiikki. Kirjapaino Kulma, Turku 2000.

Kiuksvuori

Pitäjänrajamerkki. Ilmoitti Lasse Tapani, jonka metsäalue ulottuu tähän. Rajamerkki Nousiaisten ja Maskun rajalla ja Sontamalan, Killinvahan ja Juvan kylien yhteisessä pisteessä. P = 6730 120, i = 3234 200. Kävin tällä 18.12.2002. Rajamerkissä on 1,85 m pitkä melko epäsäännöllisen muotoinen keskuskivi, jonka leveys on noin 0,5 m, ja paksuus vain noin 0,2 m. Keskuskivi on kumollaan sille asetetuista tukikivistä huolimatta. Näitten kivien välissä näkyi lahonneen merkkipaalun jäännös. Väljästi niiden ympärille on kivilaatoista tehty kylmämuuraamalla neliömäinen reunus, jonka sivujen pituuksiksi mittasin 4,0 X 4,1 m. Reunuksen ja keskuskiven välillä on ½-1 m:n levyinen tyhjä tila. Joissakin laatoissa on jopa lähes metrisiä sivuja. Keskuskiven näkyvillä kohdilla en huomannut merkkihakkausia tai poranjälkiä. Viisarikiviä näkyi tämän rajamerkin lähetyvillä. Rajamerkin alkuperä saattaisi selvittää vanhoista pyykkiselityksistä. Alustavasti pitäisin sitä 1700-luvulla tehtynä, koska se muistuttaa lähellä Maskun ja Vahdon välisellä pitäjänrajalla Laaskalliolla olevaa Johan Lönnmarkin vuonna 1797 teettämää ja joitakin muitakin vanhoja rajapyykkejä. Kiuksvuori on rajapaikkana keskiaikainen (Aulis Oja: Nousiaisten historia I, s. 28-29). Tämä on aluetta, jolla on magneettisia häiriöitä.

Rakennuksen perustukset

Saukkola

Kärrysten seudulla on vainioiden ympäröimällä pienellä mäellä pienen luonnonkivistä muuratun kojun jäännös, jonka alkuperä on tuntematon. Rakennelman jäännöksen näytti Antti Kolhi. Peruskarttalehti 1044 05 Mietoinen. Sijainti: p = 6735 300, i = 3226 480. Kojun kattorakennelmat ovat hävinneet. Seiniä on muistikuvani mukaan yhä jäljellä yli metrin korkeudelta.

Hakkaukset

Aatoilantie

Kahdessa paikassa Nousiaisissa olen huomannut **kallioon hakatun renkaan muotoisen juomalasin suun kokoisen uran**. Toisen havaitsin 20.8.1997 tien varrella olevasta matalasta silokallion nokasta Aatoilan kylästä sijainnista p = 6730 610, i = 3227 350.

Viljamaa

Toinen samaa tyyppiä oleva rengashakkaus, kuin se, joka on Aatoilantien varressa, on Nummen kylässä lähellä Viljamaan hävinneen rakennuksen pihamaata ajotien mutkassa silokalliossa sijainnissa: p = 6730 000, i = 3232 010. Olen jossakin muullakin paikkakunnalla nähnyt samanlaisen kiveen hakattuna,

vaikka en muista enää, missä se oli. Näitten rengashakkausten merkitystä en tiedä. Olen vain pohtinut, voisivatko ne mitenkään olla vanhanaikaisessa maanmittauksessa tehtyjä kiintopisteen merkkejä.

Oriniityntie

Väitetty paimenen muistokivi. Nousiaisten Tortinkulmalla on Paistanojan sivupuron varrella kivi, johon on hakattu tasavartinen risti ja luku 1844. Numerot ovat kooltaan hieman alle 20 cm:n korkuisia, ja niissä on tyylittelyn vuoksi väkäsiä. Tämä kivihakkaus on runsas 300 m itäkaakkoon siitä kohdasta, missä tie (Paistanojantie) Tortinkulmalla ylittää Nousiaisten ja Mynämäen rajalinjan, peltojen ympäröimän metsäsaarekkeen eteläkärjessä ojan varrella; se on kohdassa: p = 6740 680, i = 3232 870 (valokuva 19.9.2003.). Tortinkulmalta kotoisin olevalta Kauko Hakamäeltä kuulin vuonna 1995, että on kerrottu, että se hakkaus olisi tehty paikalle, jossa lapsi-ikäinen paimen olisi hukkunut purossa olleeseen krunniin. Tarkastin Nousiaisten kirkonkirjojen kuolleitten luetteloista mahdollisia tähän liittyviä lisätietoja, mutta niistä ei löytynyt vahvistusta sille, että tämä kivi olisi hukkuneelle tehty muistokivi.

Juuri vuonna 1844 on Nousiaisissa tehty kartoitustöitä ainakin laajan yhteismetsän jakamiseksi, lieneekö mahdollista sulkea pois sitä mahdollisuutta, että tämä hakkaus olisikin maanmittarin tekemä merkintä. Koska kertomusta paimenen hukkumisesta ei näköjään voida varmentaa asiakirjatiedoin, on auki myös se mahdollisuus, että se olisikin jokin myöhäsyntyinen kivihakkausta selittävä kertomus.

Kirkonpiirin koulun mäki

Kirkonpiirin koulun mäellä, jolla Mäksmäen kalmisto sijaitsee, on koulunmäen länsirinteen juurella tien (Vahdontien) ulkokaarten luona kiilaamalla lohkaistu kivi, johon on hakattu kirjaimia ja numeroita. Kävin siinä 8.11.2003. Kivi on koulun tontille menevän portin oikealla puolella (Vahdontieltä katsoen). Kivi on pystyyn asetettuna, ja sen laki on 80 cm maan pinnasta. Kiven läpimitta poikkisuunnassa on 25 X 33 cm. Kiveen on hakattu numero 95, ja sen alla on yhdellä rivillä suuraakkosin kirjaimet HAJJ sekä niiden jälkeen samalla rivillä viides kirjain, joka on turmeltunut, mutta siinä on ollut pystyviiva ja keskipaikkeilla vaakaviiva, mahdollisesti se on ollut A. Kolmennella, alimmalla rivillä on NEN. Teksti olisi siten ”95 HAJJANEN”. Nousiaisissa on Haijainen-niminen talo Nummella. Se näkyy peruskarttalehdellä 1044 05 Mietoinen ruudussa 6730/3230. (Vrt. seuraava kohde.)

Repola, Mäkilä

Heikki Mäkilä näytti 30.9.2003 omalta pihaltaan kiven, johon on hakattu yläreunaan numero 20 ja lähelle tyveä sellainen puumerkki, joka on myös Mäkilän talossa säilytettävässä vanhassa rasiassa (valokuva 30.9.2003). Puumerkissä on kuin kolme samasta pisteestä haarautuvaa lähes tasapitkää sakaraa, joista yksi osoittaa kuin kello neljään tai viiteen, yksi suoraan alaspäin kello kuuteen ja yksi kello seitsemään tai kahdeksaan. Kiven pituus on 0,7 m, leveys 0,32 m ja paksuus 0,15 m. Kivi on löytynyt tien (Vainiopohjantien) ja vainion rajasta kohdasta p = 6734 600, i = 3230 520. Mahdollisesti tämä on ollut maantien kunnostamiseen liittyvä merkkikivi, jollaisia näyttää olevan lähiseuduilla esim. kaksi Maskussa kevyen liikenteen väylän varrella niillä tienoilla, joilla on nyt huonekaluliikkeitä yms. myymälöitä (Kummassakin Maskun merkeistä on kivipylvään yläosassa numero. Toisessa on numeron alla puumerkki, toisessa lukee ”Vähä-Äähälä 1917”).

Köönikkälä

Hakkaus kalliossa. Köönikkälän yksinäistalon pihalla on kallioon hakattuja osittain epäselvästi erottuvia numeroita ja kirjaimia. Köönikkälä näkyy peruskarttalehdellä 1044 04 Lemu ruudussa p = 6728, i = 3228, se on vanha rälssisäteri (Kirjallisuutta, esim: 1) Anthoni, Eric: Finlands medeltida frälse och 1500-talsadel. H:fors 1970. Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland. N:o 442., sivu 336; 2) Anu Johansson – Eija Suna: Nousiaisten kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta.). En käynyt tässä inventoinnin aikana, mutta aiemmin olen käynyt. Silloin en tehnyt yksityiskohtaisia muistiinpanoja, lyhyiden muistiinmerkintöjeni mukaan kalliossa erottuu kahden epäselvän numeron tai kirjaimen välillä olevat numerot 09, samalla rivillä niiden kanssa on tasavartinen risti. Alemmalla rivillä on muutama kirjain ”CM S”?. Heljä Brusila on tarkastanut tämän kohteen; sitä koskeva selonteko ei ollut valmiina maaliskuussa 2004.

Kulttipaikat - tarinapaikat

Nousiaisista on tallennettu erittäin suuria määriä maastonkohtiin liittyviä tarinanaihelmia. Tässä on selostettu vain joitakuita niistä maastonkohdista, joihin tarinaperinnettä tai muistoja riittien suorittamisesta on liittynyt.

Kirkkomäki, Sontamalan kylä

Nousiaislaisen kirjailijan Hilda Huntuvuoren tutkielmassa vuodelta 1918 on maininta kansankertomuksesta, jonka mukaan Kaitaraisten ja Koljolan kylien välillä sijaitsevalla Kirkkomäellä olisi ollut puukappeli, joka olisi tehty paikalle, jossa pyhän Henrikin ruumista vetäneet härät olisivat pysähtyneet (Historiallinen Arkisto XXVII, 6, sivu 10.). Tässä kertomuksessa, joka on oikeastaan legenda, esiintyvä Kirkkomäki lienee peruskartalle merkitty Kirkkomäki-niminen kallionnyppylä, joka on sijainnissa: p = 6733 280-330, i = 3231 370-510 (Peruskarttalehti Mietoinen 1044 05.). Tämä kallionnyppylä on Kaitaraisten ja Koljolan välillä ja Sontamalan rekisterikylässä. Sillä on pihamaa, ja peltovainiot ympäröivät tätä pienialaista Kirkkomäkeä lähes joka suunnalta. Olen käynyt tässä maastonkohdassa 1.5.1995, jolloin oli keskustelua Kirkkomäen talon omistajan Ano Kirkkomäen kanssa. Tätä kohdetta ei kaiketi voi pitää muinaisjäännettä muussa mielessä kuin tarinapaikkana siihen liitetyn legendan takia. Sekin, että sinänsä vanha legenda viittaa juuri tähän puheena olevaan mäkeen, saattaa olla verraten myöhäistä kansanperinteen kerrostumaa. Huomattavaa on, että akateemikko Martti Haavio, joka on tutkinut perusteellisesti pyhään Henrikiin liitettyä kansanperinnettä, on todennut, että kansanperintö ei antaisi tukea sille Juhani Rinteen toteamukselle, että Repolassa olisi ollut Nousiaisten ensimmäinen kirkko (Martti Haavio: Piispa Henrik ja Lalli, 1948.). Haavio on näin todetessaan viitannut Juhani Rinteen teokseen ”Pyhä Henrik, piispa ja marttyyri”, sen sivulle 41, missä Rinne on kirjoittanut Repolan kirkosta päätellen sen olleen ensimmäinen paikkakunnalla ja samalla viitaten em. Hilda Huntuvuoren tutkielmaan. Haavion kriittinen huomautus on ehkä johtunut siitä, että hän ei olisi ollut selvillä siitä, että Kaitaraisten ja Koljolan välisen Kirkkomäen voidaan katsoa olevan Repolassa. Voi myös olla, että Haavio kritisoi Rinteen päätelmää Repolan pyhätön asemasta paikkakunnan vanhimpana kirkkona, ja se näkemys ei ehkä perustukaan Hilda Huntuvuoren tutkielmassa esillä olevaan kansanperinteeseen. Haavion tuntemassa tutkimusaineistossa ei ehkä ole ollut viittauksia Repolan tai mainitun Kirkkomäen pyhättöön yhtä enempää, ja se yksi ainoa juontuisi johonkin Hilda Huntuvuoren tuntemaan kansankertomukseen.

Matkailukohteena olevan ns. Raukkaan reitin opasvihkosessa (Raukkaan reitti, julk. Varsinais-Suomen maakuntaliitto.) Kirkkomäki on samaistettu Repolan ristin vanhaan paikkaan (Juhani Kostet). Ne kaksi kohdetta ovat kuitenkin nousiaislaisen suurkerääjä Frans Leivon mukaan aivan erillään toisistaan. Leivo on merkinnyt molemmat toiselle niistä kahdesta kartasta, joilla hän on vuonna 1932 esitellyt Nousiaisissa sijaitsevia muinaisjäänneksiä, ja paikkakunnalla kerrottuja paikkatarinoita. (Kartat ovat Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.) Leivo ei ole tietääkseni milloinkaan maininnut mistään Kaitaraisten-Repolan ja Koljolan välisestä kirkon paikasta, vaikka Kirkkomäen kartalleen merkitsikin.

Muinaisjäänösten suojelussa tätä Sontamalan Kirkkomäkeä ei tarvitse erityisesti huomioida; sille ei liene syytä määrittää mitään suoja-aluetta.

Näkkikivi

Näkkikivi on luonnonkivi Hirvijoessa. Siihen liittyy myyttinen tarina vedenhaltijan näyttäytymisestä. Jukka Sainion arvelun mukaan Näkkikivellä on tarkoitettu kiveä, joka sijaitsee keskellä Hirvijokea. Se on kohdassa p = 6732 300, i = 3232 670. Kiveen liittyviä tarinoita on Frans Leivo merkinnyt muistiin mm. käsikirjoitukseensa (”Kansan-taruja ja ennakko-luuloja sekä hist. tarun mukaisia paikkoja Nousiaisissa.”, sivut 7-8, Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.). (Vrt. Halkisvaha.)

Kulttipaikat - lähteet

Piikkolähde

Tallennetun kansanperinteen mukaan Sontamalan Hiitonpellon Piikkolähde olisi ollut uhrilähteeksi sanottu (A. M. Tallgren, Varsinais-Suomen historia I, s. 164.). Jukka Sainion hankkiman tiedon mukaan lähde olisi paikannimistä päätellen saattanut olla Riukulan tienoilla jossakin Isomäentien loppupäästä lähes suoraan kohti Bookelin vainiota menevän tien päässä, jossa on Sontamalaan kuuluvia lohkoja. Se olisi ehkä jossakin karttalehden Koljola 1044 08 vasemman laidan tienoilla.

Kulttipaikat - uhrikivet

Halkkisvaha

Uhrikiveksi sanottu siirtolohkare. Frans Leivo on kirjoittanut (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkisto, PK 51. Haltiat 9142.) W. Engstriinin muinoin kertoneen, että Halkkisvahalle ja Emovahalle olisi viety ammoisina aikoina jotain uhria, ja että Näkkikivi Hirvijoessa (Ks. edellinen sivu) olisi myös ollut sellainen.

Halkkisvahan Leivo on paikantanut karttapiirroksella Hirvijoan etelärannalle heti Sontamalan kylässä sijaitsevan Anttisvuoren länsipuolelle. Jukka Sainio näytti sieltä syksyllä 2003 inventoinnin aikana siirtolohkareen, jonka hän arveli olevan Leivon tuntema Halkkisvaha. Kivi on merkitty peruskarttalehdelle 1044 08 Koljola, jossa se on sijainnissa: p = 6731 800, 3232 740. Sainion antaman tiedon mukaan Halkkisvaha on ollut kylän yhteismetsän rajakivi.

Pohjapitkämäen lähteen vieressä oleva kivi

Uhrikiveksi arveltu kivi lähteen vierellä. Siitä on merkintöjä Frans Leivon kirjoituksessa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistossa (PK 51. Haltiat 9142). Koljolan Alhon metsässä sijaitsevan Pohja-Pitkämäen lähteen tai sen rannalla olevan kiven olisi kerrottu olleen uhripaikka. Pohjapitkämäki-nimeä ei ole peruskarttalehdillä, mutta tämä mäki on peruskartalle merkityn Pitkämäen pohjoispuolella. Isojakokartalla Pohjapitkämäen nimi on sen mäkialueen päällä, joka on peruskartalla 1044 08 Koljola sijainnissa: p = 6734 430-720, i = 3232 340-620 (Kartta Koljolan kylän kaikista tiluksista Nousiaisten pitäjässä ...; mikrofilmikortti "NOUSIAINEN 16, 16:3"). En ole käynyt tällä metsäalueella, enkä tiedä, onko siellä (enää) mitään lähteitä.

Emovaha

Suuri siirtolohkare asfalttiten varressa lähellä kasvihuoneita ja pihamaita. Merkitty peruskarttalehdelle 1044 08 Koljola, sijainti p = 6731 900, i = 3231 860. Kuuluu matkailu- ja retkeilytarkoituksiin valmistellun ns. Raukkaan reitin kohteisiin luontokohteena. Frans Leivon tietojen mukaan tätä siirtolohkareta olisi joskus sanottu uhrikiveksi (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkisto, PK 51. Haltiat 9142.). Vrt. Halkkisvahan selostus.

Maarakenteet – kaivannot

Metsästysmaja

Keskusojalla on metsästysmaja peltojen ympäröimässä saarekkeessa Keskusojantie 151:ssä. Sen saarekkeen etelälaidan lähellä on syvien ojen muodostama yhtenäinen kuvio, jonka alkuperäistä tarkoitusta ei tiedetä. Kuvion ulkoreunan muodostaa suorakaiteen muotoinen oja, jonka mitat ovat 12,2 X 14,1 m. Sen keskelle

jäävän alueen halkaisee yksi oja pituus suunnassa. Niin syntyneistä lohkoista pohjoisemman kaksi ojaa jakaa kolmeksi ja eteläisemmän yksi oja kahdeksi. Ojat ovat enimmäkseen huomattavan syviä, keskuskohdan maan pinta on noin metrinkin verran niiden pohjia ylempänä.

Jukka Sainio arveli metsästysmajan lähellä tien laidassa olevan rakenteen, jonka arveli saattavan olla sellaisen hiiltämiseen liittyvän kivikeon, joita on esim. Nousiaisten koillisosissa (Valokuva sellaisesta on esim. Ulla Heinon Nousiaisten historia II:ssä, s. 129.). Ojat sijaitsevat kohdassa p = 6738 270, i = 3235 060, rakenne niistä ehkä 200 m länteen pellon ja metsän rajassa tien (Keskusojantie) varrella.

Työpaikat – pyyntikuopat – sudenkuoppia

Sudenkuoppia on luultavasti Nousiaisissa runsaasti. Tämä lista ei voine olla läheskään kattava.

Raiko

Vainionpohjan kylän Raikon talosta 250 m itään: Sijainti: p = 6735 340, i = 3231 280. Kuoppa on metsän laidassa kaksi metriä pellonojasta. Suun halkaisija on nyt metrin luokkaa, kuoppa on pohjalta täytynyt karikkeella. Tässä on keskuspaalusta jäljellä vielä lahonnut jäännös. (valokuva 3.10.2003)

Kuuvanvuori

Kuuvanvuori, sudenkuoppa kivikautisella asuinpaikalla ja muitakin tiettävästi lähellä sitä, ks. kohteen Kuuvanvuori (73) selostus.

Tömilä

Santamalassa lähellä Repolan rajaa olevasta Kirkkomäen talosta 600 m pohjoiseen: Sijainti: p = 6733 870, i = 3231 470. En käynyt tässä inventointiaikana. Heljä Brusila on tarkastanut tämän. Lähellä on Tömilän tai Temilän hävinneen asumuksen paikka.

Lepsioja

Leppäojan eli Lepsiojan talon lähellä Saksalassa. Peruskarttalehti 1044 12 Savojärvi; Leppäojan talo on lähellä sen karttalehden vasenta alakulmaa. Siinä on vanha sudenkuoppa, jonka viereen kyläyhdistys on tehnyt sudenkuopan mallin. En käynyt tässä inventointiaikana. Koordinaatteja en tiedä tarkkaan.

Sannainen

Hävinneen Sannaisen asuinrakennuksen pihasta noin 300 m pohjoiseen tiedetään Alakylässä olevan sudenkuopan. Sen pitäisi olla kutakuinkin Laaskallion laesta 600 m kaakkoon ja Hiuniitun vainion kaakkoiskulmasta 100 m lounaaseen hieman pohjoiseen siitä tiestä, joka peruskartalla (1984) menee Halisojan ja Hiuniitun vainioiden välistä. Täällä en käynyt inventoinnin aikana, koska kuoppa ei ollut silloin vielä tiedossani. Kuulin siitä Aulis Mantereelta.

Simonperkiö

Alakylässä Simonperkiön niitystä länteen on kumpare, jonka päällä olevaa kuoppaa on arveltu sudenkuopaksi. Se kumpare on jossakin Keonmäestä pohjoiseen olevan peruskartalla näkyvän 1½ ha:n laajuisen metsän ympäröimän vainion pohjoispään tienoilla. En käynyt tässä inventoinnin aikana, enkä silloin vielä tiennytkään tästä kuopasta, kuulin siitä myöhemmin Aulis Mantereelta.

Pilpola 4

Tentatiivikohteen 14 yhteyteen kuulunee sudenkuoppa. En ole sitä nähnyt, enkä tiedä tarkemmin sen sijaintia.

Työpaikat – pyyntilaitteet

Karjalainen

Metsässä kalliopohjaisen mäen etelärinteessä, sen yläosassa kallionotkossa oleva kivrakennelma. Sijaitsee peruskarttalehden 1044 09 Tapaninen alueella: p = 6740 628, i = 3236 411, z = 67,5. Pyynti- tai väijytyspaikka? Rakenteessa on Heljä Brusilan tarkastuskertomuksen (tarkastusaika 26.9.2002) mukaan kaksi samansuuntaista noin 1,9 m pitkää kivivallia, joitten etäisyys toisistaan on noin 1,6 m. Valleissa on päällekkäin kolme kivikerrosta, osa kivistä on pudonnut. Vallit ovat kohtisuoraan alarinteen puolella etelässä olevaa pystysuoraa kallioseinämää vasten.

Työpaikat – tulisijat

Kulmala 2

Ristmäen kylä. Lähes täysin luhistunut **kivetyt tulisijan jäännös**, joka on tullut näkyviin Kulmalan talon pihamaan välittömästä läheisyydestä noin 10 cm maan pinnan alapuolelta pienen harjun lounaiskärjestä. Joitakin tulen haurastuttamia kiviä oli nyt näkyvissä. Siinä on ollut myös nokea matalan kivilatomuksen joukossa noin 1½ m:n leveydeltä. P = 6735 940, i = 3234 550. Kävin tässä 16.9.2003.

Ristimäki 1

Ristmäen rekisterikylä. **Maanpäällisen kivistä ladotun tulisijan jäännös** kivikkoisessa mäessä Ristimäen talon metsässä aivan lähellä Kulmalan pihaa. Kokonaan kivistä huolellisesti ladottu. Katto on luhistunut sisään. Pituus suusta perään 1,75 m, leveys 1,25 m. Suu on alarinteeseen päin, ts. länteen tai lounaaseen. Sijainti: p = 6735 900, i = 3234 650. Kävin valokuvaamassa tämän 16.9.2003 (valokuvaliitteessä).

Tuhoutuneita tai sijainniltaan varmistamattomia muinaisjäänöksiä koskevia tietoja

Hiidenkiukaita?

Kustaa Killiselle oli kerrottu, että kiviraunioita olisi Mynämäen ja Nousiaisten rajalla lähellä Mynämäelle menevää tietä. Killisen kartalla on niitä tarkoittava merkki vanhan Mynämäentien itäpuolella. (Suomen Muinaismuisto-yhtiön aikakauskirja III.). Niiltä seuduilta on tiedossani kaksi kivikkoa, jotka voivat liittyä Killisen tietoihin. En käynyt kummallakaan tämän inventoinnin aikana. Toinen niistä on Mynämäen puolella, ja toinen on pahoin hajotettu. Mynämäen puolella oleva kivikko on Kallavuorella kolmiomittauspisteen luona sijainnissa: p = 6736 790, i = 3227 240 (6726 85, 1555 32). Tämän Kallavuorella olevan kivikon, joka muistutti varetta, olen nähnyt 15.4.1994. Nousiaisten puolella **Inkkiönkalliolla** on aivan hajanainen kiviryhmä, joka on ehkä pahoin hajotettu röykkiö. Sen sijainti on: p = 6736 720, i = 3228 540 (6726 92, 1556 60). Tämän kiviryhmän näin 2.8.1998.

Rautakautinen kalmisto Hiidenmäellä?

Kts. tentatiivikohde T20 Hiidenmäki, sen kohteen selostuksessa ”Lisäyksiä”.

Nikulininkallio

Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa on kaksi Frans Leivon v. 1932 piirtämää karttaesitystä, joille hän on merkinnyt kolerahautapaikan. Leivo on kirjoittanut jo vuonna 1899, että Sontamalan Nikuliinin kedon kolerahaudan sijainti oli jo kasvavalta sukupolvelta melkein tiedosta haihtunut. (Frans O. Leivo, Kansan-taruja ja ennako-luuloja sekä hist. tarun mukaisia paikkoja Nousiaisissa. Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.) Leivon näillä merkinnöillään tarkoittaman maastonkohdan tarkka sijainti ei ole tiedossa, mutta se lienee jossakin peruskartalle merkityn Nikulininkallion tienoilla lähellä Rästäsmäen asuntoaluetta.

Historiallisten lähteiden mukaan Nousiaisissa on vuoden 1831 koleraepidemian aikana kuollut koleraan viisi ihmistä. Silloin koleraan kuolleet piti viranomaisten määräysten mukaan haudata erillisiin haudausmaihin.

Kirjallisuutta: Ruth Nenyé, Kolera Suomessa 1831-32. Turun yliopisto. Suomen historia. Käsikirjoitus n:o 136.

Max. Oker-Blom: Kolera ja rutto. Oma Maa, vuoden 1909 painos, IV osa, 623-630.

Kalliopohja

A. M. Tallgrenin Varsinais-Suomen historia I:ssä väitetään KM 5161:1:n löytöpaikan olleen Häävälän Palsan palstan maalla eli seurojen talon pihalla. Samoilta paikoilta sanotaan samassakin yhteydessä löytyneen muutakin. Seurojen talon piha on nyt Kalliopohjan nimellä tunnettu, mutta siitä, että sitä olisi nimitetty Palsan palstaksi, en ole saanut tietoa paikkakuntalaisilta. Frans Leivon kirjeessä Kansallismuseolle (Saapumismerkintä I/III 1928?) on selostettu, että Kalliopohjan seurojen talon perustuslaajennustöissä oli tavattu mullansekainen kivikumpu, jonka sivulta oli maan sisästä tavattu ihmisen luita ja jotain miekan tai pistimen jäänöksiä ja joku ampuma-aseen osa.

Kappo

Nousiaisten Saksalasta on kivikirveslöytö metsäpuron koskesta. Se voinee olla osoitus uhraamistavasta tai ehkä pysyvänkin uhripaikan olemassaolosta. Kivinen rombikirves (KM 3592:1) on löydetty Kappo-nimisestä metsäpuron koskesta eteläänpäin Kiikon torpasta Nousiaisten korvessa.

Miika Lehdolta kuulin purosta, jota on sanottu Kapoksi ja sanotaan vieläkin. Nimeä ei ole peruskartalla. Kappo on etelään Kiikon taloryhmästä. Miika Lehto näytti pyynnöstäni puroa. Sen uoma on kaivettu niin, että

kosken sijainti ei ole selvillä. Tarkoitukseni oli kysyä puron sijainnista Kurjenmäen isännältä Tuomiselta, hän ei vain sattunut olemaan kotona, kun kävin inventoimassani Saksalassa. En ole hänelle soittanut asiasta, koska mahdollisesti muistettavaa kosken sijaintia olisi luullakseni vaikeata selittää ja merkitä muistiin puhelinkeskustelussa. Kappo on Hoosajaan yhtyvän puron varrella, sen puron joka peruskartalle merkityn Kusilaiskallion eteläpuolella yhtyy Hoosajaan. Ehkä jossakin 100-200 metriä näitten purojen yhtymäkohdasta pienemmän puron yläjuoksulla on voinut olla rombikirveen löytöpaikka. Alue näkyy peruskartalehdellä 1044 12 Savojärvi, karkeasti sijainnissa p = 6740 800, i = 3244 800.

Mahdollisia tulisijan jäännöksiä?

Inventoinnin aikana kuulin Seppo Lundgrenilta, että hän oli havainnut nokisen kivikasan kaivaessaan maata Kaiselassa Orivuorelta vähän pohjoiseen olevassa ladossaan sen lattian alentamiseksi. Lato on sijainnissa: p = 6731 700, i = 3228 750, z = n. 30. Tarkastelin sen lähistöllä peltoja 9.10.2003, mutta mitään esihistoriaan viittaavaa ei löytynyt. Tarkasteluolosuhteet olivat kohtalaiset ja ladon lähellä hyvät.

Läheltä olen havainnut hiekkamaasta mahdollisen tulisijan jäännöksen hiekkakuopan reunaleikkauksesta Orivuoren lounaisrinteeltä. Siinä oli vain muutama kivi jäljellä. Se oli näkyvässä vielä keväällä 1995. Mitään muuta esihistoriaan viittaavaa en niiltä tienoilta havainnut.

Rauvola, koekuopitettu ja hävinnyt maakumpu

Sijainti: p = 6732 000, i = 3234 240, z = 20, peruskarttalehti 1044 08 Koljola (x = 6722 72, y = 1562 72, z = n. 20)

Tätä koskee tutkimuskertomus: ”Nousiainen, Alakylä, Rauvola, kumpareen koekaivaus v. 1988” (Aino Nissinaho)

Turun yliopiston arkeologian osaston kenttätöissä on tutkittu 1.-2.9.1988 selvästi ympäristöstään erottunutta noin 7 X 10 m:n kokoista suhteellisen säännöllisen pyöreää maakumpua. Kummun korkeus on sen länsilaidalla ollut noin metri, itäsvultaan kumpu on ollut lähes länteen viettävän peltomaan tasalla. Koekuoppien avulla oli todettu, että kumpu oli pinnastaan ollut kauttaaltaan kivikerroksen peittämä. Nokimaakerrosta oli todettu kivien väleissä ja kiveyksen alapuolella noin 30-40 cm syvyyteen asti maanpinnasta lukien. Useat kivet olivat olleet rapautuneita, minkä oli katsottu liittyvän tulen pitoon. Kummun käyttötarkoitus ei ollut selvinnyt. Paikalla ei tiedetä olleen rakennusta. Kummusta ei ollut löytynyt luuta, ei liioin palanutta savea, eikä esinelöytöjä. Tästä otettu hiilinäyte TYA 487 on analysoitu (näyte Hel-2667 3040+ 120. Högne Jungner & Eloni Sonninen, Radiocarbon dates IV. Dating laboratory University of Helsinki Report No 4, sivu 85.). Kuulemani mukaan kumpu oli ehditty tasata ennen kuin sen muinaisjäännösluonne oli selvinnyt. En käynyt tällä kohteella inventointiaikana.

Grönholmin pajan seutu

Hävinnyt kivikko (ja tarkemmin paikantamaton puukon terän löytöpaikka sen lähellä)

Peruskartat: 1044 08 Koljola

Sijainti: p = 6734 080, i = 3234 460, z = 35-40

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 1½ km koilliseen.

Puukon terä KM 4189:3 on tullut 1900-luvun alkuvuosina Kansallismuseolle, ja se on löytynyt Palon kylän sepän Grönholmin pajan sivulla olevalta mäeltä ison kiven juurelta. Vuoden 1958 inventointikertomuksen mukaan paja on ollut noin 150 m talosta pohjoiseen. Nytkin yksi Vihersaaren (Grönholm) paja on jäljellä, mutta se on rakennettu vasta vuonna 1918. Tarkoitettu talo lienee Tammilehto, jossa Vihersaaren paja on toiminut, ja jonka vanhimman osan on arveltu saattavan olla 1700-luvun lopulta. (Anu Johansson – Eija Suna: Nousiaisten kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, s. 225). Tammilehdon sijainti on p = 6733 980, i = 3234 480. Kohdassa p = 6734 080, i = 3234 460 on Jukka Sainio huomannut muutamia vuosia sitten pienen kiveyksen, joka on sittemmin tasoitettu. Hän ja minä kävimme paikalla 23.9.2003, siinä on nyt pihamaan laitaa.

Nunnapolku

Seutukaavaliiton suojelukohde SU:4-alue 441.

(Huolimatta siitä, että tämä on merkitty suojelukohdeeksi, sen sijoittumista ei kaikilta osin voida pitää varmana, sen vuoksi sijoitus on tässä ryhmässä.)

Frans Leivon muistiinmerkitsemän kansanperinteen mukaan niin kutsuttu nunnan polku Naantalin luostariin olisi alkanut Maskun Killuvan pellostä. (Frans Leivon kaksi lyhyin selityksin varustettu karttaa, joille on merkitty esihistoriallisten ja historiallisten löytöihin ja tarinoihin liittyviä maastonkohtia. Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto. Niistä toisella kartalla sanotaan vain Naantalista, toisessa on mainittu Naantalin luostari.)

Maskun Killinvahan Ylitalon isäntä Hugo Lankila on kertonut vuonna 1962 historiantutkija Aulis Ojalle Nunnapolusta, joka suuntautui Nousiaisten kirkolta Alakylän takamaan halki Halisjoen niitylakeudelle, jossa se meni Maskun puolelle. Ojan esittämien historiallisen lähteen valossa näyttää selvältä, että Nousiaisten ja Ruskon välillä on ollut juuri Halisojan niityjen kautta kulkenut yleisesti käytetty kulku-ura jo vuonna 1642. (Maskun hist. I, s. 156.) Nunnapolun reittiä oli vielä 1900-luvun alussa kulkenut talvitie. Nunnapolun uralta on löydetty useista paikoista Maskun Killinvahan kylästä jyrkeitä kivilaattoja, jotka ovat toimineet sen pohjana.

Aulis Oja väitti artikkelissaan ”Nunnapolku Turusta Nousiaisiin” (Turun historiallinen arkisto XVI), että tämä Nunnapolku olisi ollut keskiaikainen pyhiinvaellustie. Hän otaksui samalla lisäksi, että Nunnapolun perustamisesta olisi säilynyt perimätietoja, jos se olisi rakennettu vasta uudella ajalla. Oja perusteli myöhemmin Maskun historia I:ssä näkemystään Nunnapolusta muinaisena pyhiinvaellustienä sen kulkusuunnalla ja sen pohjustamiseen käytetyillä valtavilla kivilaatoilla, joitten perusteella kulku-uralle oli nähty jokin tärkeä tarkoitus, joksi hän katsoi parhaiten sopivan Suomen kansallispyhimyksen palvonnan edistämiseen tähdänneen kirkollisen propagandan, ja hän totesi vielä, että kolme paikannimeä, Nunnalähde, Herranpiltinkankare ja Pispänmäki, selittyivät parhaiten toivoretkeläisistä ja heidän kuvitelmastaan pyhimyksen muinaisesta kulkemisesta.

Kirjallisuutta:

Oja, Aulis: Nunnapolku Turusta Nousiaisiin. Turun historiallinen arkisto XVI. Turku 1963.

Oja, Aulis: Maskun historia I, sivulta 154 alkaen. Turku 1966.

Varsinais-Suomen historiallisen tieverkoston suojelu. Varsinais-Suomen seutukaavaliiton julkaisema inventointiraportti. (Jorma Reilander). 1977.

Matti Vakkilainen: Vanhoilla valtateilla. H:ki 1982., ss. 108-120. (Karttaluonnos siinä.)

(Vrt. Sant Henrikin tie.)

Hävinneitä sudenkuoppia

Otemäen rinteellä ja vastapäisellä Ritämäen rinteellä ollut niitä. Otemäki tässä on Koljolassa, sen laki on sijainnissa: p = 6733 020, i = 3232 600. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkisto. Leivo, F. 7, 3198. 29.1.1938).

Palon kylän Isontalon kalmistoalueella (1) on merkitty Appelgrenin karttaan v. 1901 yksi sudenkuoppa.

Hävitetty vanha kivikellari?

Paavo Tiihonen kertoi minulle 14.2.1996, että Nousiaisten lukkarilan nykyisen paikan kohdalla tai sen lähistöllä, en muista hänen sanomastaan sijainnista mitään tarkemmin, oli joskus ollut vanha vankka kivikellari. Hän oli kuullut asiasta mieheltä, joka oli ollut sitä hajottamassa.

Hävinnyt kuppikivi?

Seppo Lundgren kertoi 18.4.1996 tietävänsä jo poistetun kiven, jossa oli ollut kuoppia. Hän näytti silloin peruskarttalehdeltä sen sijaintipaikan, joka oli ollut: p = 6731 990, i = 3228 700. Alueelta Lundgren kertoi myöhemmin huomanneensa tulikukan kasvupaikan.

Sant Henrikin tie

Ei ole tiedossani, onko entuudestaan suojelukohteena

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kulkuväylät

Ajoitus: historiallinen aika

Rauhoitusluokka: ei ole tiedossani, onko määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: (ei merkitty v:n 1984 peruskarttalehdelle)

P = n. 6734 240, i = n. 3230 300, z = 18

P = n. 6733 620, i = n. 3230 900, z = 22,5-25

Koordinaattiselite: Ylemmät koordinaatit osoittavat Repolankosken joenylityspaikkaa, jonka kautta paikallisen muistitiedon mukaan Sant Henrikin tie on kulkenut, alemmat osoittavat tien mutkaa Katkolla. Nämä lienevät ainoat kutakuinkin täsmällisesti määritettävät maastonkohdat, joitten kohdalta voidaan edes varauksin todeta nousiaislaisen perimätiedon tarkoittamaan Sant Henrikin tien Nousiaisissa kulkeneen, jos Mynämäen rajalla olevan Santasillan liittyminen Sant Henrikin tiehen katsotaan epävarmaksi.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei selvillä

Etäisyystieto: Nousiaisten kirkosta 0-6 km länsiluoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Arkistoaineistoa tämän arkeologisista tutkimuksista Nousiaisten alueella ei taida olla, alla mainittuja julkaisuja varten kuitenkin lienee tehty maastotutkimuksia myös Nousiaisissa.

INVENTOINTI 2003

Aika: 30.9.2003

Löydöt: -

Karttaotteet: (ei ole merkitty karttaotteille)

Kuvat: -

LYHYT KOHDEKuvaus

Kansanperinteen mukaan Sant Henrikin tieksi sanottu vanha kulku-ura on kulkenut Katkon ja Repolankosken välillä peltoaukealla, samoin Repolankosken länsipuolella, jossa se on myös jatkunut metsäalueelle Huhdannokanahteeseen ja Pöytäkalliolle. Joidenkin tietojen mukaan se olisi jatkunut Katkosta Nousiaisten kirkon suuntaan. Sant Henrikin tien vanhaa kulku-uraa ei taida olla missään näkyvissä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Repolankoski, jossa Sant Henrikin tie kansanperinteen mukaan on ylittänyt Fatijoen, sijaitsee Repolan Linnavuoresta noin 300 länteen. Katko on siitä alle 1 km kaakkoon. Repolankosken vierellä on pihamaita, Katko on kapean mäkien välisen itä-länsi-suuntaisen vainion länsipään nimitys.

Kohteen kuvaus:

Arkistoissa on useita Nousiaista koskevia muistiinmerkintöjä Sant Henrikin tie -nimisestä vanhasta kulku-urasta, mm. kaksi Frans Leivon v. 1932 piirtämää karttaesitystä, joille hän on merkinnyt Sant Henrikin tien (Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa.).

Hjalmar Appelgrenin muistiinmerkintä on vanhimpia ellei vanhin muistiinmerkintä Sant Henrikin tiestä nimenomaan Nousiaisissa, ja kuuluu: ”– Repolan peltosarkojen välissä, Linnavuoren alla ja sen pohjoispuolella näytettiin minulle vielä 1886 toista metriä leveää maapalstaa, joka ulottui kymmeniä, ehkäpä satojakin metriä pohjoista kohti, Tätä on kansa, *Sant-Henrikin tienä*” vuosisatojen halki säilyttänyt pelloksi perkkäämatta; luulo on näet että kylälle tulee joku suuri onnettomuus, jos tie hävitetään.”(Suomen muinaislinnat, ss. 50-51). Tämän Appelgrenin maininnan perusteella ei tien linjaa voida varmuudella paikantaa.

Frans Leivo on vuonna 1899 todennut kirjoituksessaan ”Kansan taruja ja ennakko luuloja sekä hist. tarun mukaisia paikkoja Nousiaisissa.” (Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa), s. 2, että S:t Henrikin tie johtaisi Nousiaisten kirkolle, mutta merkittävää on, että myöhemmissä

muistiinmerkinnöissään hän ei tietääkseni ole enää samoin väittänyt, vaikka onkin tarkastellut tien kulkua usein seikkaperäisesti. Niin ollen on suhtauduttava varauksin siihenkin, kulkiko Leivon tietämä Sant Henrikin tie Nousiaisten kirkon kautta. Sekin on huomionarvoista, että Leivo ei ole vuonna 1899 maininnut Pöytäkälliota eikä Huhdannokanahdetta S:t Henrikin tien yhteydessä, vaikka hän myöhemmin katsoi niiden liittyvän tähän tiehen.

Mainittujen Leivon karttojen perusteella voitaisiin ehkä katsoa, että Sant Henrikin tien linja sijoittuisi myös Kaitaraisten Katkon lähellä tiettyyn tarkasti määritettävään maastonkohtaan, joka olisi Nousiaisten kirkonkylältä Kaitaraisiin tulevan tien (Repolantien) ulkokaarteessa, mistä toinen tie (Repolankuja) lähtee luoteeseen. (Se on juuri yllä mainittu kohta sijainnissa: p = n. 6733 620, i = n. 3230 900, z = 22,5-25) Koska Leivon kartat ovat mittakaavattomia luonnoksia, niihin on suhtauduttava varauksin. Leivon piirtämä tie on suunnilleen länsi-itä-suuntainen, mikä on ristiriidassa Appelgrenin muistiinmerkkien kanssa, mutta tässä lienee syytä luottaa paikkakuntalaisen karttoihin (Leivo asui noin kilometrin päässä Katkosta) ennemmin kuin vieraspaikkakuntalaisen ylimalkaiseen mainintaan ilmasuunnasta, jota kohden tielinja ojentui. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistossa Helsingissä on mm. Frans Leivon kirjoitus vuodelta 1938 (Leivo, F. 7, 3223.), jossa hän on todennut S:t Henrikin tiestä, että se on tehty oikeen valtatieksi 13 vuotta sitten. Leivon karttoihin ja nykyisiin teihin vertaamalla näyttäisi, että Katkon länsipuolella Linnavuoren ja Repolan vanhan kyläryhmän välillä kulkevan tien (Repolankuja) alle olisi jäänyt vanhan Sant Henrikin tien linjaa (Isojakokartassa juuri siinä näyttäisi olleen leveähkö viljelemätön kaistale sarkojen välillä. Maanmittauslaitoksen Varsinais-Suomen maanmittaustoimiston arkisto, Mikrofilmikorsti ”NOUSIAINEN 40:1-3”). Samojen Leivon karttojen mukaan Sant Henrikin tie jatkui Fatijoen yli ja kulki lännempänä Huhdannokanahdteen kautta päättyen Pöytäkälliölle. Leivon kirjoitus, jossa hän on käsitellyt mm. tätä tien kohtaa, on Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistossa, ja Martti Haavio on alla mainittavassa teoksessaan julkaissut siitä otteen, siinä Leivo mainitsee tosin Huhdannokan, mutta ei sillä kertaa suoraan sano, että Sant Henrikin tie liittyisi Pöytäkällioon.

Leivo ei ole maininnut kartoillaan eikä kirjoituksessaan, minkä nimisessä paikassa Sant Henrikin tie ylitti Fatijoen. Karttapiirroksessa ylityspaikka paikantuu kylläkin jonnekin Repolankosken tienoilta. Kaitaraisten-Repolan seudulla on kerrottu Sant Henrikin tien menneen yli Repolan koskesta, se muistetaan siellä tänä päivänäkin. Esimerkiksi, kun tiedustelin tästä Kaitaraisten ja Repolan seutujen tuntijoilta, niin Antti Kolhi totesi isoäitinsä kertoneen Sant Henrikin tiestä, joka oli kulkenut Repolankosken kautta ja Katkon luona olevan tienristeyksen kautta ja siitä muutaman sadan metrin matkan itään Nousiaisten kirkolle vievää tietä (Repolantie) myötäillen. Pellon ja mainitun kirkolle menevän tien välillä oli siinä ollut maakaistale sillä kohtaa, mistä Sant Henrikin tien oli sanottu kulkeneen.

Sant Henrikin tien on selitetty kulkeneen Nousiaisten ja Mynämäen rajalla olevan Santasillan kautta. Aulis Oja on ilmoittanut tietolähdettä mainitsematta, että Nousiaisten Riukulassa olisi tunnettu sama Sant-Henrikintie, joka on muistettu Repolassa, ja samalla Oja on huomauttanut Riukulassa kerrotun Sant-Henrikintien menneen Nousiaisista Mynämäen puolelle Santasilta-nimisellä niityllä (Oja, Maarian hist., s. 194; Nousiaisten historia I, s. 52.). Tässä on kuitenkin otettava huomioon, että tiepohjan parantamiseen liittyvä santasilta-nimi olisi aiheutta yhdistetty kansan vanhastaan Suomen suojeluspyhimyksestä käyttämään Sant Henrik-nimitykseen. Santasilta-niminen paikka on myös Punkalaitumella, jossa sen nimen on sanottu saaneen alkunsa vetiseen painanteeseen hiekkaa ajamalla tehdystä kulku-uran parannuksesta. Nousiaisten Santasillaltakin löytyy peruskartan perusteella samantapainen suon ylityspaikka. Toisaalta taas Juho Sjöroosin julkaisema kansanperinne näyttäisi viittaavan siihen, että Henrikin tie olisi kulkenut Santasillan rajapaikan tienoilta. Tien jälkeä länsipuolella Hyypän vuorta oli arveltu Kokemäenjoen ja Turun välisen Henrikin tien jatkoksi (alleiviivauksin Sjörosin sanavalinnat), ja jos siinä Hyypän vuorella on tarkoitettu Hyypänkalliota, on se lähellä Santasillan rajapaikkaa. Haankylän eteläpuolella oli Sjörosin mukaan Mynämäen Raimelan Hyydöllä niitty, jonka nimi oli myös Santasilta, ja sielläkin Sjöros ilmoitti olevan Henrikin tien jäännöksiä. Tämä Santasilta-niitty oli vähän pohjoiseen siitä tien jäljestä, jonka piti olla Hyypän vuoren länsipuolella. (Juho Sjöros: Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta, SMYA VIII, 78.).

Historiantutkija Aulis Oja esitteli v. 1944 Maarian historiassa hahmotelmansa Nousiaisista Satakuntaan johtaneesta Sant-Henrikintiestä. Silloin hän ehkä ensimmäisenä yhdisti Repolasta tunnetun Sant Henrikin tien hävinneeseen Kokemäeltä Nousiaisten kautta Turkuun kulkeneeseen kaukoreittiin, josta taas oli kirjoittanut vuosina 1878 ja 1880 Kustaa Killinen. Aulis Oja ei silloin vielä katsonut tätä kaukoreittiä pyhiinvaellustieksi, kuten hän vuonna 1963 totesikin artikkelissaan ”Nunnapolku Turusta Nousiaisiin” (Turun Historiallinen Arkisto XVI.). Vasta Martti Haavio esitti näkemyksen, jonka mukaan Turun ja Kokemäenjokilaakson välillä olisi ollut pyhiinvaellustie.

Killisen (1880) mukaan vanha tie, jota sanottiin Yläneellä Sant Henrikin tieksi, meni Pyhäjärven eteläpäitse poikki Yläneen Nousiaisiin Valpperin kulmalle, missä se yhtyi silloisiin teihin. Aiemmassa julkaisussaan (1878) Killinen oli sanonut tien tulleen Valpperin joen varrelle. (Valpperin joki on moniselitteinen paikannimi, sillä on voitu tarkoittaa Hirvijoen latvaa Paistanojan laskukohtaan päättyen. Kirjallisuudessa on myös muunlaista tietoa. Juhani Rinteen mainitussa teoksessa vuodelta 1932, sivut 38, 74 ja 77 on esitetty Nousiaisten länsiosassa virtaavan Kuvajoen nimeksi Valpperinjokea. Suomenmaa-teoksen vuoden 1921 painoksessa on puhuttu Hirvi- eli Valpperinjoesta Nousiaisten esittelyssä.) Vaikka sellainen reitti kaiketi on ollutkin käytössä, niin on silti oma kysymyksensä, onko Repolankosken kautta kulkenut Sant Henrikin tie kuulunut sen yhteyteen. Ainakaan Sant Henrikin tiestä tarkkaan useita kertoja kirjoittanut Frans Leivo ei nähdäkseen ole missään todennut, että hänen tuntemansa Sant Henrikin tie olisi kansanperinteen mukaan liittynyt osana johonkin kaukoreittiin. Koska tässä tarkasteltavaa inventointikohdetta ei näin voida varmuudella katsoa osaksi mitään merkittävää vanhaa tieyhteyttä, on se tässä tarkoin paikantamattomana inventointikohteena.

Valikoima kirjallisuutta:

- Sjöroos, Juho: Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja VIII. H:ki 1887. Siitä ilmenee, että Reinholmin kokoelmien mukaan Mynämäeltä meni Liesan talon maille erään rahkasuon yli ikivanha Henrikin silta -niminen porrassilta (s. 78).
- Killinen, Kustaa: Kiinteitä muinaisjäänneksiä Ulvilan kihlakunnassa, BIDRAG TILL KÄNNEDOM AF FINLANDS NATUR OCH FOLK. TRETTONDETREDJE HÄFTET. H:ki 1880. Siinä sivut 32-33. (Siinä on vanhin tuntemani maininta Sant Henrikin tie -nimisestä kulku-urasta. Killinen katsoi, että oli ollut olemassa tieyhteys Kokemäenjoelta suoraan Köyliön, Säskylän, Yläneen ja Nousiaisten kautta Turkuun, ja sitä tietä hän kirjoitti sanottavan Yläneellä Sant Henrikin tieksi. Samassa Killisen julkaisussa olevalle kartalle on merkitty Yläneelle Pyhäjärven eteläpuoliselle alueelle tie tai tietä, jonka nimi kartalla on Pyhän Henrikin tie.)
- Aspelin, J. R.: Vanhan ajan muistoja Nousiaisista. Suomen Museo IX. H:ki 1902.
- Appelgren, Hjalmar: Suomen muinaislinnat. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja XII. H:ki 1891.
- (Aspelinin ja Appelgrenin teksteistä käy ilmi mm., että nimitys Sant-Henrikin tie oli tunnettu Nousiaisissa jo 1800-luvulla, jossa Repolan kylän peltosarkojen välissä oli kansan Sant Henrikin tieksi sanoma maapalsta. Appelgren ei mainitse, minne se tie vei, eikä suoraan Aspelinkaan, hän kylläkin on kirjoittanut, että tarinan mukaan piispa Henrikin ruumis tuotiin Yläneeltä juuri Sant-Henrikin tietä myöten.)
- Huntuvuori, Hilda: Piirteitä keskiajan Nousiaisista. Historiallinen Arkisto XXVII, 6. (Huntuvuori totesi mm., sivulla 10, että ”Sant Henrikin tie” erkani Mynämäeltä tullessa Turun ja Porin välisestä maantiestä Repolan kylän takana, mikä osoittaa tien kulkeneen hänen tietämänsä mukaan Repolan länsipuolella, vanha Turun ja Porin välinen valtatie kun ohitti ja ohittaa Repolan kylän sen länsipuolelta.)
- Haavio, Martti: Piispa Henrik ja Lalli. 1948. (Runas valikoima kansanperinnettä. Haavio tuli tässä teoksessaan ensimmäisenä siihen johtopäätökseen, että Sant Henrikin tie olisi keskiaikainen pyhiinvaellustie. Hän totesi teoksessaan sivulla 230, että olisi puhuttava teistä, jotka sisämaasta tulevat kohti Nousiaisten pitäjää: ”Sant Henrikin teitä”).
- Oja, Aulis: Keskiajan ja 1500-luvun Maaria. Tallgren, A. M. & Oja, Aulis, Marian pitäjän historia. Osa I. Tampere 1944. (Siinä myös karttaesitys Sant-Henrikintiestä, jossa se kulkee Mynämäen ja Nousiaisten välisen Santasillan rajapaikan kautta, mutta sitä ei samalla esitetä Nousiaisten kirkon luo meneväksi.)
- Oja, Aulis: osa hakusanasta ”Pilegrimsveier” teoksessa Kulturhistorisk lexikon för nordisk medeltid. (Oja perusteli näkemystä siitä, että tieuran pohjustaminen upottavilla maille tukkien ja kivilaattojen varaan olisi ollut siksi suurisuuntainen hanke, että sitä ei mitenkään voinut selittää esihistorialliseksi, vaan kylläkin katolisen kirkon edistämäksi hankkeeksi.)
- Varsinais-Suomen historiallisen tieverkoston suojelu. Varsinais-Suomen seutukaavaliiton julkaisema inventointiraportti. (Jorma Reilander). Pyhän Henrikin tiestä on siinä muiden teiden ohella kokonaisuus karttapohjalla mittakaavassa 1:500 000. Siinä on tekstissä suhtauduttu varovaisesti näkemykseen keskiaikaisesta pyhiinvaellustiestä, mikä näkyy sanavalinnassa viitattaessa ”todennäköiseen Turusta Nousiaisiin ja sieltä Köyliön johtaneeseen pyhiinvaellusreittiin”.
- Vakkilainen, Matti: Vanhoilta valtateiltä. H:ki 1982. (Siinä on karttaesityksiä Sant Henrikin tiestä, jotka hieman poikkeavat em. Varsinais-Suomen seutukaavaliiton julkaisussa olevista. Vakkilainen on mm. arvellut sivuilla 92 ja 94, että Sant Henrikin tien kivisilta eli Henrikin silta Yläneen takamailla voisi olla maamarsalkka Henrik Klaunpoika Fleminginkin toimesta 1600-luvulla rakennettu.)

- Luoto, Jukka: Tiet, jotka kertovat muinaisista yhteyksistä. Artikkelit Turun Sanomissa 9.1.1984. (Luoto mainitsee mm. radiohiilijaoituksesta, jonka mukaan tien pohjustuksesta nostettuja puita oli ajoitettu radiohiilimenetelmällä uuden ajan alkuun.)
  - Suominen, Tauno: Pyhän Henrikin tie. Esitevihkonen, joka on painettu Lounais-Suomen kirjapaino Oy:ssä 1979. Siinä on karttaesitys mittakaavassa 1:200 000, jolla oleva muinaistien linjaus osittain poikkeaa sekä Vakkilaisen esittämästä että Varsinais-Suomen seutukaavaliiton julkaisussa esitetystä.
  - Pyhän Henrikin tie. Esitekartta mittakaavassa 1:200 000, jonka on julkaissut Pyhän Henrikin tien kehittämissäryhmä. Painettu Jaakkoo-Taarassa vuonna 1993. (Siinä on tielinjaukselle esitetty joitakin sellaisia kulkukohtia, joita ei missään aikaisemmassa esityksessä ole ollut.)
  - Kaitanen, Veijo: Korpi- ja maanteille – luonnonsatamista markkinapaikoihin. Muinainen Kalanti ja sen naapurit. Hämeenlinna 2003. Veijo Kaitanen on esittänyt, että kansanperinteen tuntema Repolan länsipuolinen Sant Henrikin tie olisi ollut Pyhän Henrikin tien rinnakkainen Mynämäen kirkon kautta kulkenut haara.
- Luokitusehdotus:** -
Lisäyksiä: Vrt. Numapolku.

Muinaisjäännöksiä muistuttavia kohteita

Suden maja, ampumaradan näyttösuojien vallit

Historiallisen ajan muinaisjäännöksiä voidaan lukea mm. Suomen viime sotien aikaisia sotilaskohteita ja satunnaisesti muitakin historiallisesti merkittäviä kohteita. Tätä kirjoittaessani ei ole tiedossani, olisiko Nousiaisten Sontamalassa Perkkovuoren pohjoispuolella sijaitseva Suojeluskunnan ampumaradan paikka muinaisjäännökseksi katsottava kohde. Ampumaradoista tiedetään, että niitä on ollut kaksi, toinen on ollut pistooliampumarata. Tässä kohteessa olen nähnyt 30.8.2002 maavallin, josta sittemmin sain tietää, että se on ollut ampumaradan näyttösuojaa varten kaivetulla kohdalla. Tuolloin en merkinnyt muistiin paikan tarkkaa sijaintia, enkä tehnyt muistiinpanoja.

Muistikuvani mukaan Perkkovuoren pohjoispuolella oleva valli on aivan lähellä korkean pystysuoran kallioseinämän pohjoispuolella melkein pä suomalaisella maalla. Sitä maastonkohtaa onkin sanottu joskus, ehkä ennen sen ojitamista Tapanin Vajosuoksi. Valli ei ole kovin pitkä, vain muutamien metrien pituinen.

Olen kuullut, että Santamalan kaavaa valmisteltaessa on tarkoitus huomioida nämä ampumaradat niillä olevan lyijyn vuoksi. Tätä kirjoittaessani en tiedä, tarkoittaako muinaismuistolain tulkinta tällaisen kohteen suojelemista. Toinen asia on, halutaanko tässä säilyttää ratojen jäännökset muutoin muistona vapaaehtoisesta maanpuolustustoiminnasta, mutta se on asia, joka ei sinänsä liity muinaisjäännösinventointiin eikä inventoinnin tulosten esittämiseen.

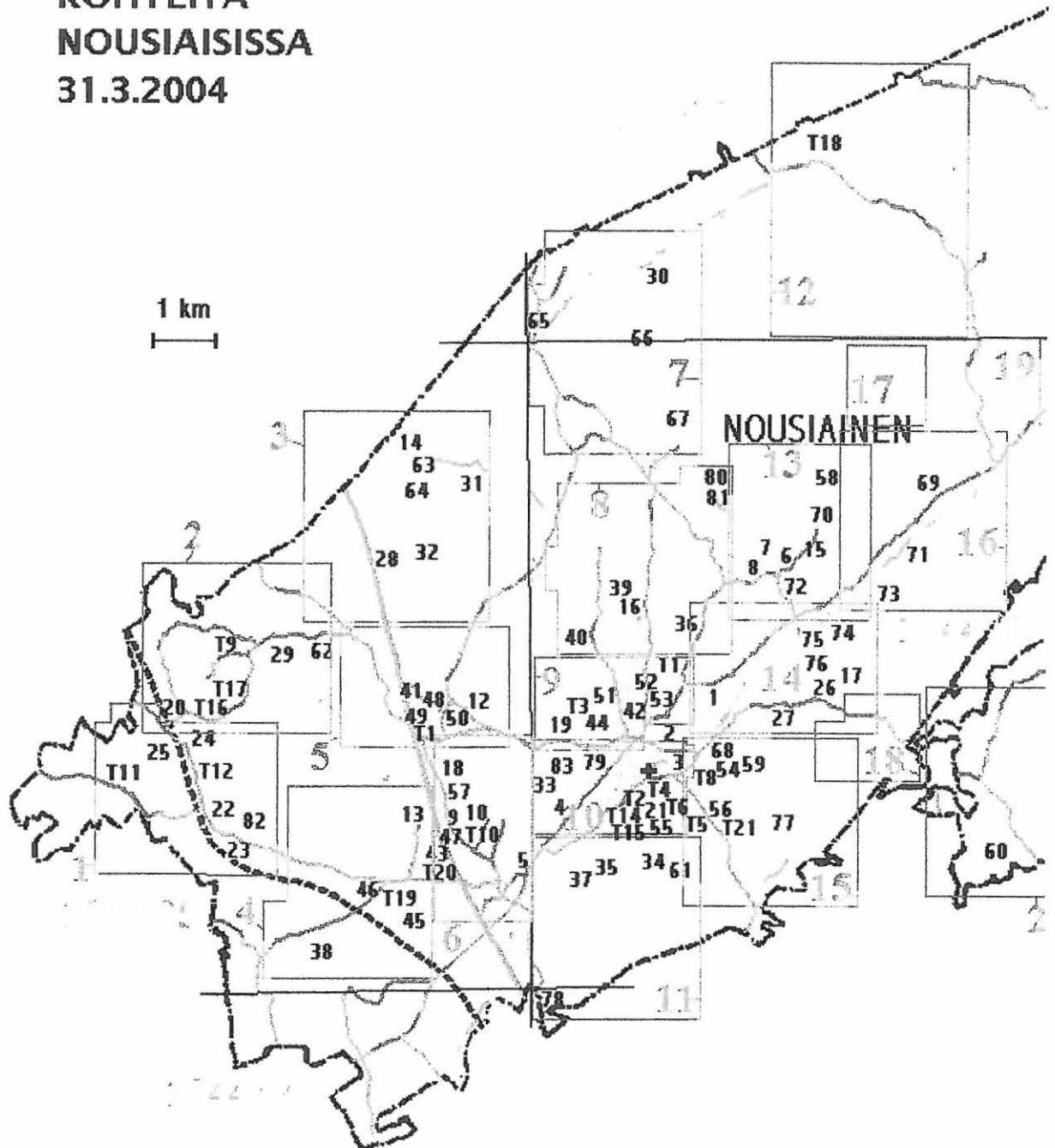
Velodromin maarakenne Valpperin vanhan urheilutalon lähetyvillä

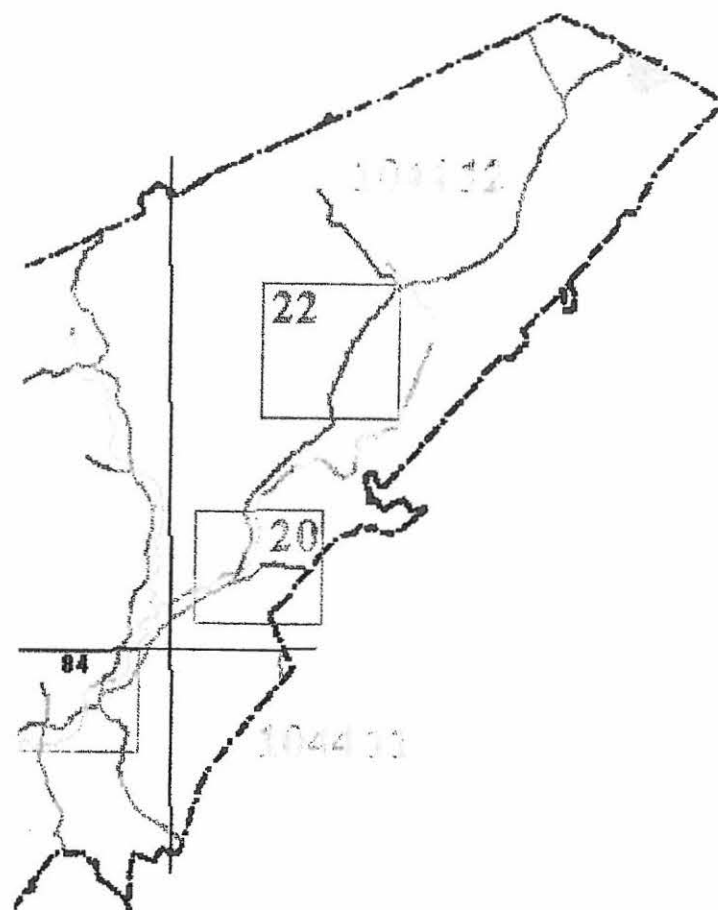
Valpperissa on ollut vanhan urheilutalon ympärillä polkupyörärata, jonka kaarteet on tehty maarakenteiden varaan. Maavallit ovat yhä näkyvissä.

Kärrysmäki

Kärrysmäellä Kärrysissä (merkitty peruskarttalehdelle 1044 05 Mietoinen lähinnä ruutuihin 6736/3225 ja 6736/3226) on luonnollista lohkarapeltoa.

Yleiskartta 1
KIINTEITÄ MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ
JÄ NIIKSI OLETETTAVIA
KOhteITA
NOUSIAISSA
31.3.2004

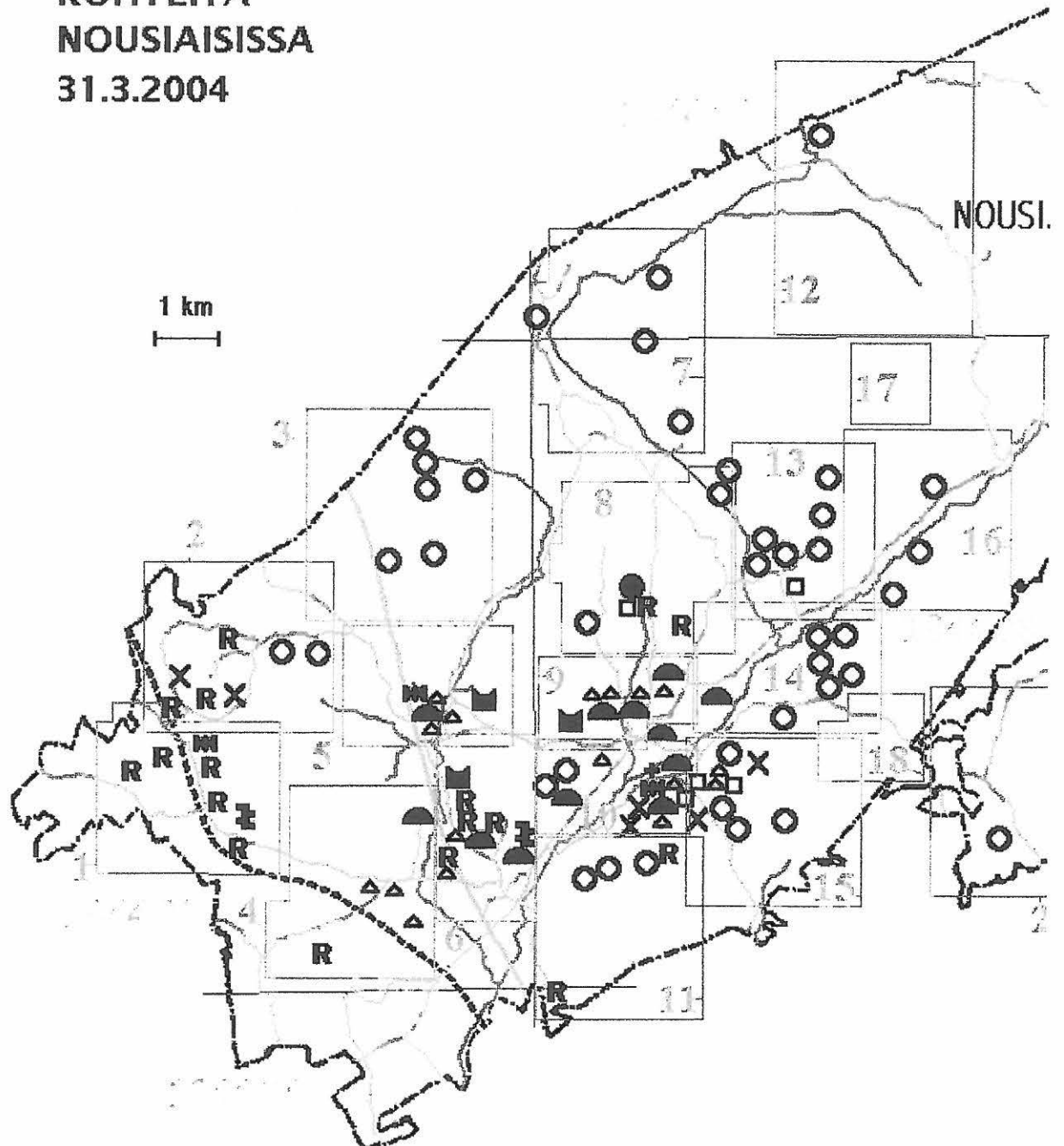

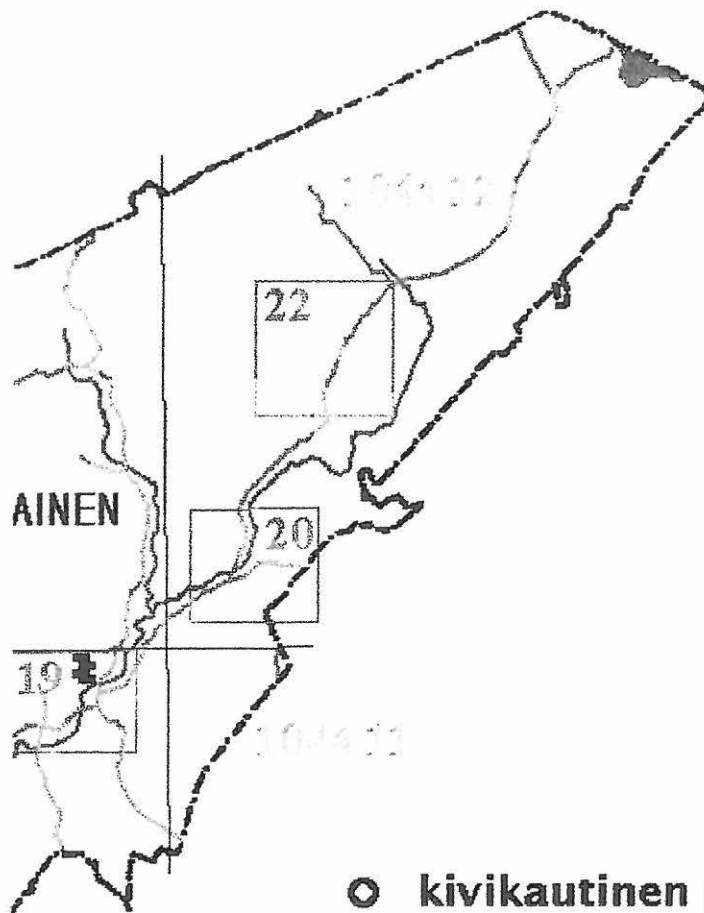
- tie
- - - rautatie
- + kirkko
- ~ joki, raja

Yleiskartta 2

**KIINTEITÄ MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ
JA NIIKSI OLETETTAVIA
KOHTEITA
NOUSIAISSA
31.3.2004**

Selvyyden vuoksi tähän ei ole merkitty kartta rajausta, joka kattaa samaa aluetta, jota näky karttaotteilla 9, 10, 14 ja 15.

- kivikautinen asuinpaikka
- kivikautinen kalmisto
- R kiviröykkiö tai -röykkiöryhmä
- ▲ uhrikuoppia kivessä tai kalliossa
- ▲ rautakautinen kalmisto tai hauta
- rautakautinen asuinpaikka
- linnavuori
- rautakautinen muinaisjäännös
- X ajoittamaton muinaisjäännös
- ⚡ historiallisen ajan muinaisjäännös

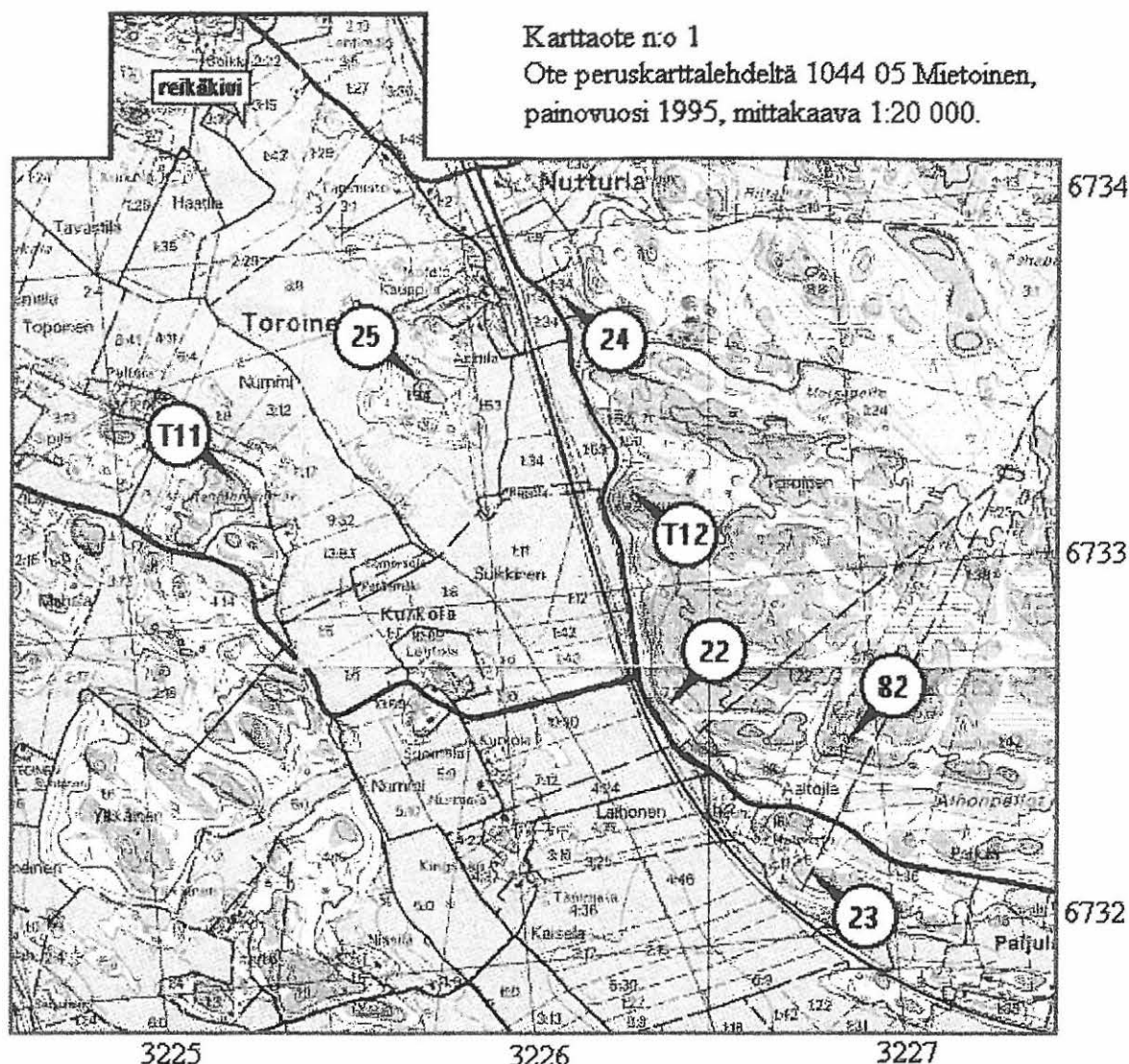
— tie

— rautatie

+ kirkko

— joki, raja.

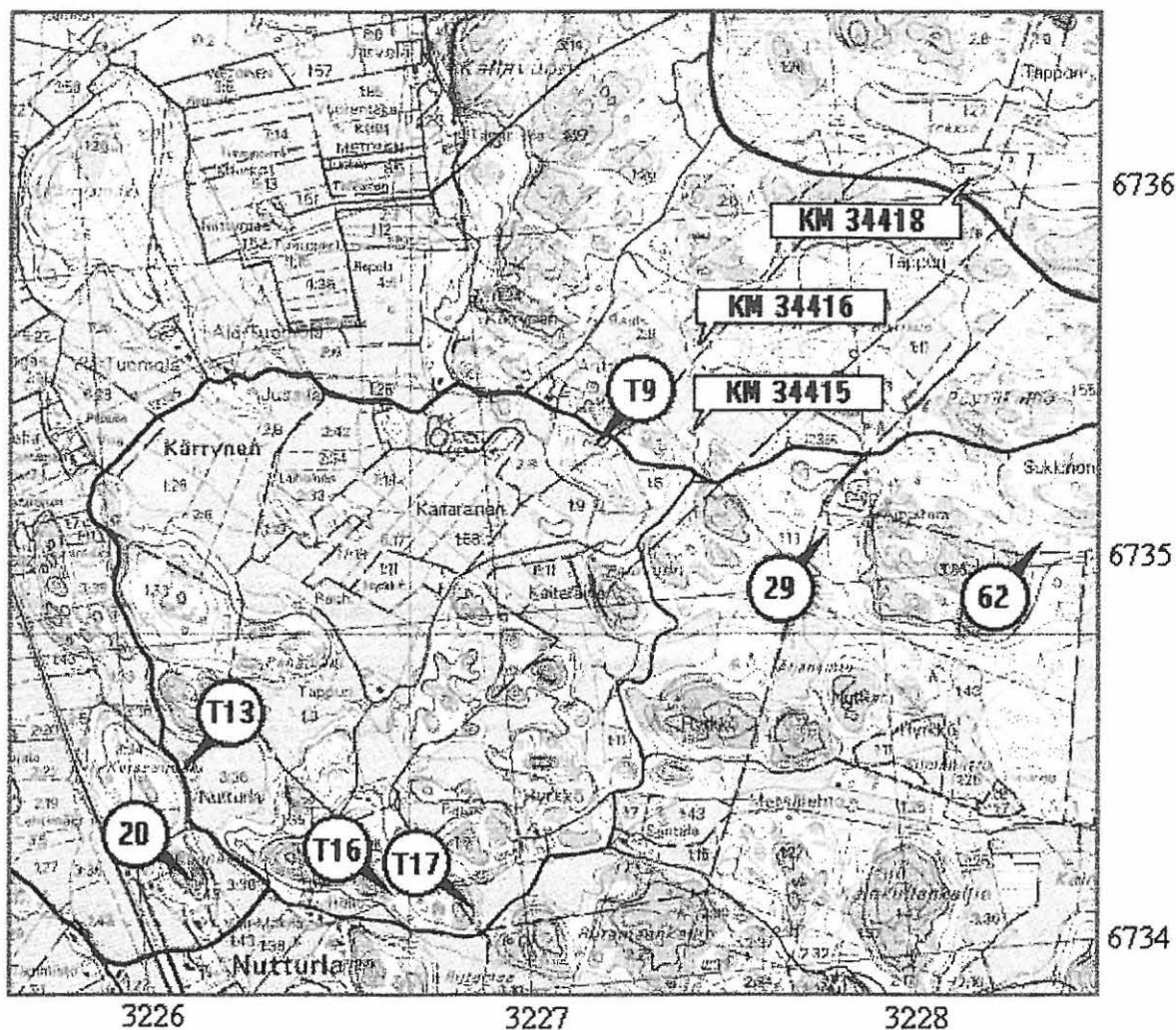
otteen 23
y myös

- 22 Anttila, p = 6732 646, i = 3226 452, z = 20; kivirakenne, pronssikautinen?
- 23 Radan varsi 224, p = 6732 174, i = 3226 780, z = 20-25; kivirakenne, rautakautinen?
- 24 Alakoulunmäki, p = 6733 789, i = 3226 265, z = 12,5; muinaisjäännös, rautakautinen.
- 25 Takamäki, p = 6733 625, i = 3225 858, z = 25; kivirakenne, pronssikautinen.
- 82 Kokkovuori, p = 6732 500, i = 3226 920, z = 55; sotilasrakennelman paikka, Krimin sodan aika.
- T11 Mustanlehmänmäki, p = 6733 382, i = 3225 333, z = n. 25; kivirakenne, pronssikausi?
- T12 Laukvuori, p = 6733 264, i = 3226 398, z = 25-30; kivirakenteita (3), pronssikausi?
- Reikäkiivi: n:otta, Kuuvanajokivarsi, löytynyt v. 1998.

Karttaote n:o 2.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 05 Mietoinen, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

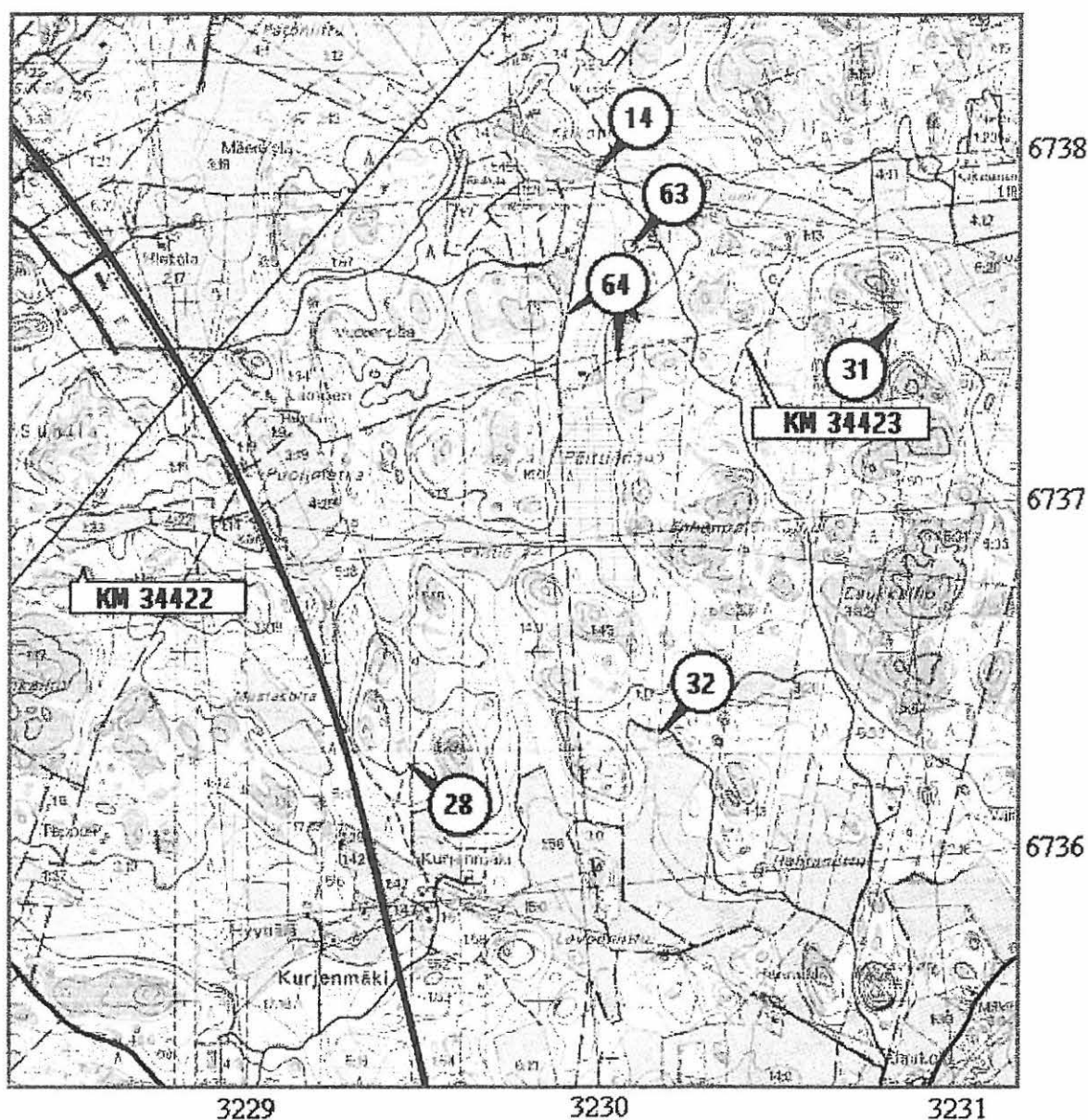

- 20 Nunnavuori, p = 6734 382, i = 3226 148, z = 30; kivirakenne, pronssikautinen.
- 29 Ampumarata, p = 6735 118, i = 3227 884, z = 33-37; asuinpaikka, kivikautinen.
- 62 Pöytäkalio, p = 6735 040, i = 3228 430, z = 42-43; asuinpaikka, kivikautinen.
- T9 Kärystentie, p = 6735 424, i = 3227 289, z = 30-35; kivirakenteita (2), pronssikautisia?
- T13 Pahan ämmän mäki, p = 6734 663, i = 3226 154, z = 15-20; muinaisjäännös, ajoitus?
- T16 Riitamaa 1, p = 6734 270, i = 3226 660, z = 25; kivirakenne, ajoitus?
- T17 Riitamaa 2, p = 6734 220, i = 3226 880, z = 25; kivilatomus, ajoitus?
- KM 34415 Tappurin rihi, p = 6735 430, i = 3227 550, z = 30-35, ytimen ja iskoksen löytöpaikka.
- KM 34416 Palovuori, p = 6735 610, i = 3227 550, z = n. 35; porfyriesineen löytöpaikka.
- KM 34418 Inkkiö, p = 6736 020, i = 3228 340, z = n. 42,5; iskosten löytöpaikka.

Karttaote n:o 3.

Ote peruskarttalehdeistä 1044 05 Mietoinen, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

14 Kukonharju, p = 6738 029, i = 3230 231, z = n. 37,5-39; asuinpaikka, kivikautinen.

28 Kurjenmäki, p = 6736 364, i = 3229 536, z = 40; asuinpaikka, kivi- ja/tai pronssikautinen.

31 Rauannähti, p = 6737 543, i = 3231 041, z = 40-44; asuinpaikka, kivikautinen.

32 Levonnähti, p = 6736 420, i = 3230 245, z = 35; asuinpaikka, kivikautinen.

63 Kukonharju 2, p = 6737 810, i = 3230 310, z = 40; asuinpaikka, kivikautinen.

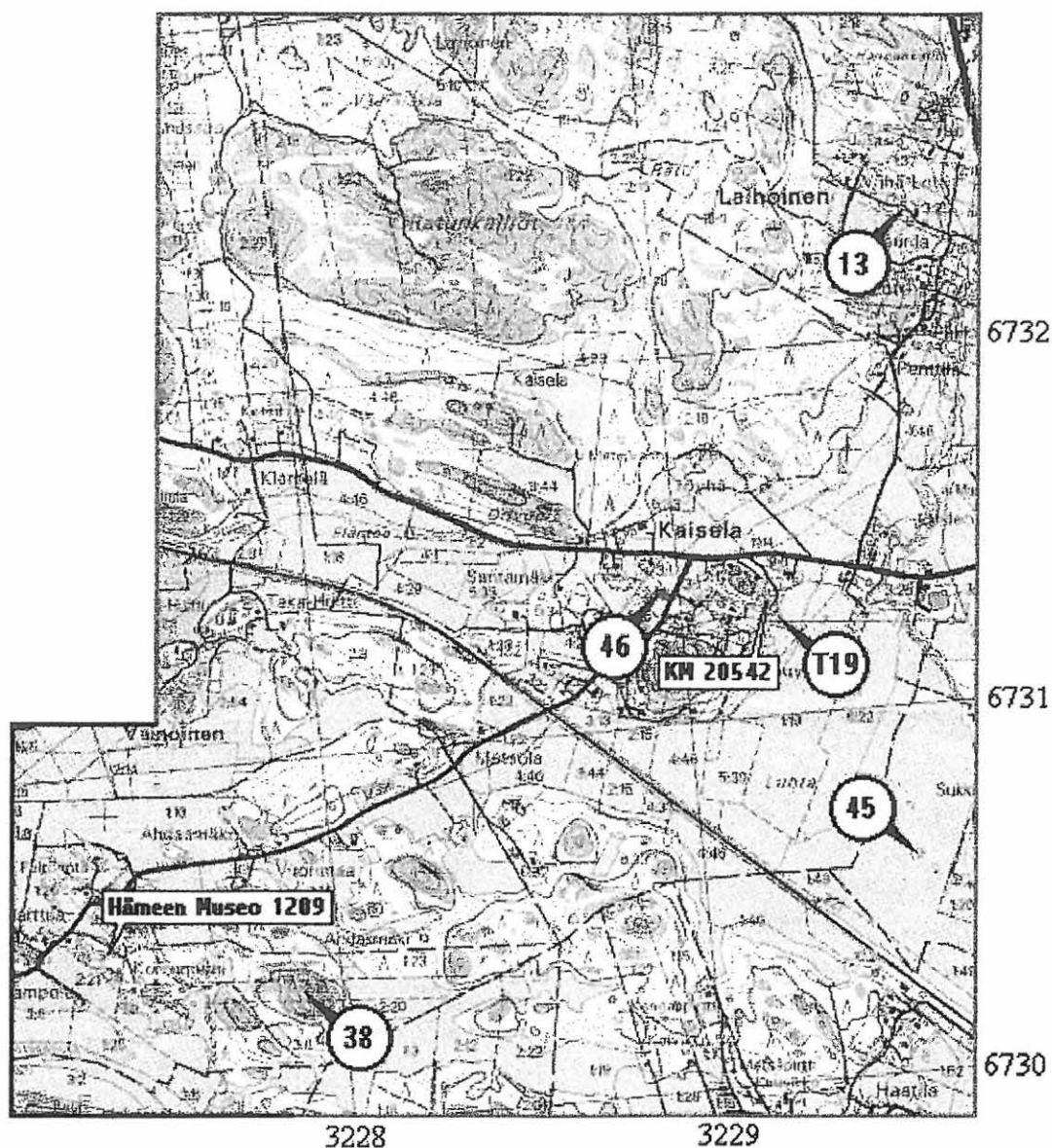
64 Päitiönsuo, p = 6737 480, i = 3230 240, z = 42,5; p = 6737 600, i = 3230 320, z = n. 42,5; p = 6737 630, i = 3230 100, z = n. 37; asuinpaikka, kivikautinen.

KM 34 423 Hautavuorensuo, p = 6737 470, i = 3230 590, z = 42,5-45; iskosten löytöpaikka.

KM 34 422 Inkkiönkallio, 6737 040, i = 3228 660, z = 45; iskosten löytöpaikka.

Karttaote n:o 4.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 05 Mietoinen, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

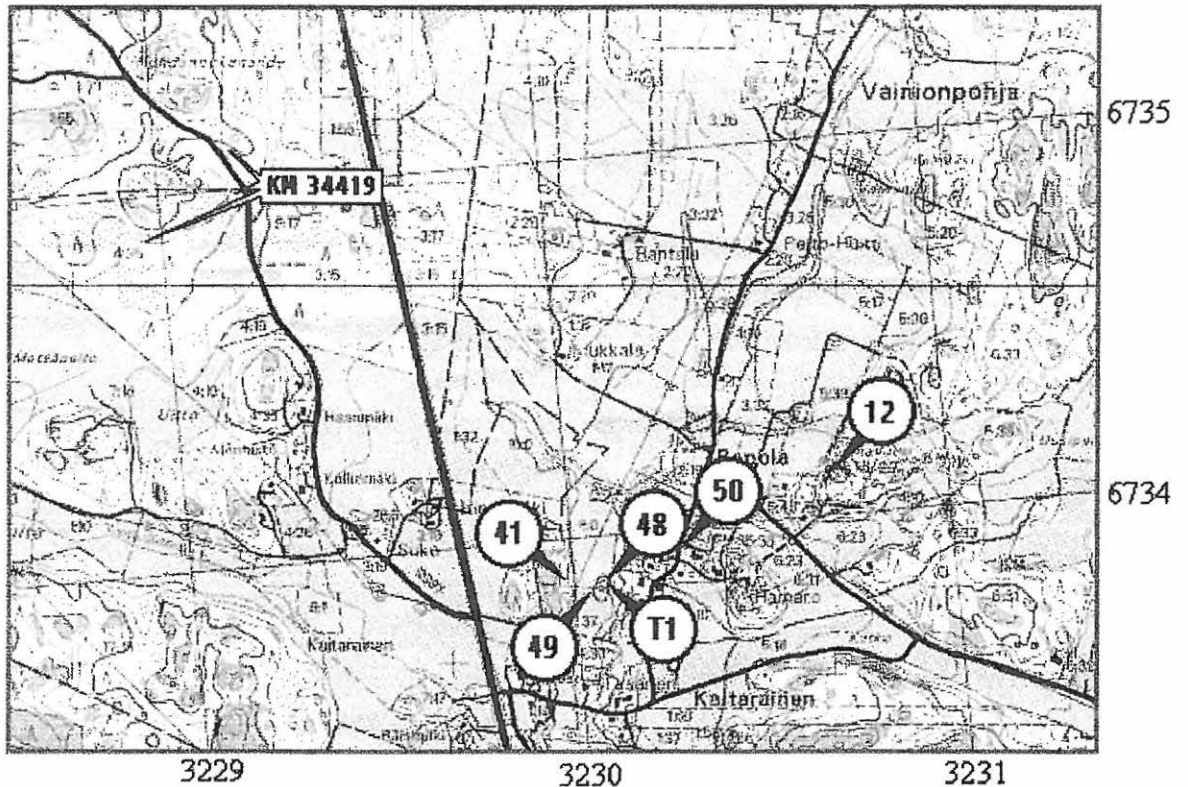
13 Vähä-Lotti, p = 6732 340, i = 3229 690, z = 25; hautapaikka, rautakautinen.
 38 Koivuniemi, p = 6730 363, i = 3227 901, z = 35; kivirakenne, pronssikautinen?
 45 Sukkinen, p = 6730 581, i = 3229 579, z = 7,5-10; kuppikallio, rautakautinen.
 46 Töyhä, p = 6731 352, i = 3228 946, z = n. 17,5; kuppikallio, rautakautinen.
 T19 Krouvila p = 6731 240, i = 3229 260, z = n. 15; mahdollinen kuppikallio,
 rautakautinen?

Hämeen Museo 1209, Mäntymäki, p = 6730 490, i = 3227 390, z = 12,5;
 rautakautisten esineiden löytöpaikka.

KM 20542, p = 6731 300, i = 3229 230, z = n. 12-15; miekan löytöpaikka.

Karttaote n:o 5.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 05 Mietoinen, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

- 12 Linnavuori, p = 6734 106, i = 3230 706, z = 40; muinaislinna, rautakautinen.
 41 Otemäki, p = 6733 883, i = 3229 962, z = 30; kalmisto, rautakautinen.
 48 Uusi Hemminki, p = 6733 892, i = 3230 083, z = 20; kuppikallio, rautakautinen.
 49 Hietämäki, p = 6733 844, i = 3230 059, z = n. 15; kuppikallio, rautakautinen.
 50 Kylähuitti, p = 6733 953, i = 3230 290, z = 20, kuppikallio, rautakautinen.
 T1 Varesmäki, p = 6733 861, i = 3230 091, z = 20; löytöpaikka, rautakautinen.
 KM 34 419 Huhdannokanahde, p = 6734 950, i = 3229 200, z = 32,5-35;
 p = 6735 090, i = 3229 210, z = 40; p = 6734 880, i = 3228 920, z = 35;
 iskosten löytöpaikka.

Karttaote n:o 6.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 05 Mietoinen, painovuosi 1995, mittakaava 1.20 000.

5 Moision Myllymäki, p = 6731 370, i = 3231 360, z = 12,5-20 ; p = 6731 330, i = 3231 200, z = n. 15; kalmisto, rautakautinen; keskiaikaisen kirkon ja kirkkomaan ja mahdollisesti myös kellotapulin paikka.

9 Vastamäki, p = 6732 140, i = 3230 270, z = 25; p = 6732 100, i = 3230 280, z = 25; p = 6732 030, i = 3230 280, z = 26; p = 6732 070, i = 3230 270, z = 20-30; kaksi hautarauniota, kalmisto ja kivikehä, rautakausi.

10 Vastamäki 2, p = 6732 286, i = 3230 278, z = 32,5; kivirakenteet, esihistoriallinen.

18 Linnamäki, p = 6732 897, i = 3230 193, z = 20-25; mahdollinen rautakautinen linnavuori.

43 Hiidenmäki 2, p = 6731 379, i = 3230 195, z = 25-30; kivirakenne, ajoitus?

47 Etuperkki, p = 6732 420, i = 3230 130, z = 15;

kuppikallio, rautakautinen?

57 Linnamäki 2, p = 6732 596, i = 3230 186, z = 19; kivirakenne (ei ole jäljellä), ajoittamaton.

85 Suuri Postitie, p = 6732 790, i = 3230 0050, z = n. 12,5, kulkuväylä; hist. aika.

T10 Linnamäki 3, p = 6732 040, i = 3230 320, z = 27; kivirakenne, esihistoriallinen?

T20 Hiidenmäki, p = 6731 340, i = 3230 110, z = 20; mahdollinen rautakautinen kuppikallio.

KM 3932:7 Ylistuvan tontti, p = 6731 210, i = 3231 030, z = 27,5; keihäänkärjen löytöpaikka.

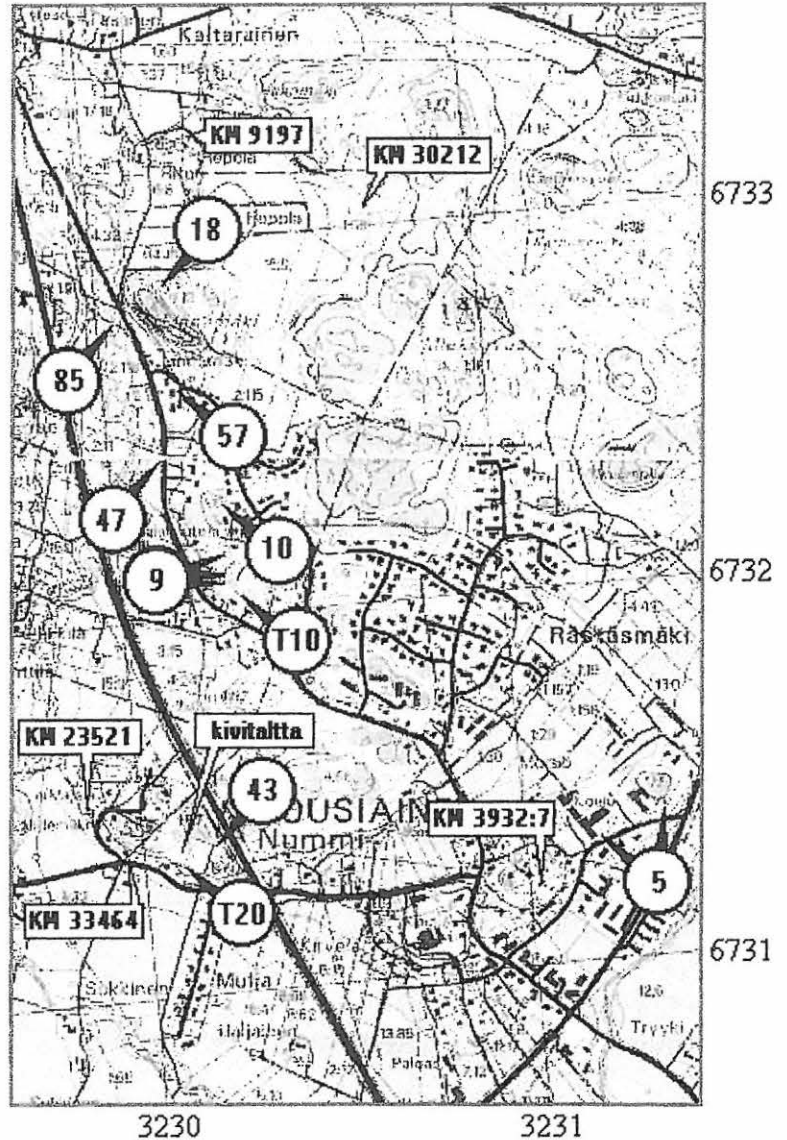
KM 9197 Kaitaraisten Kalmamäki, p = 6733 250, i = 3230 270, z = 25; keihäänkärjen (ja muidenkin esineiden?) löytöpaikka.

KM 23521 Majala, p = 6731 530, i = 3229 860, z = 15; keihäänkärjen löytöpaikka.

KM 30212 Vainio, p = 6733 060, i = 3230 740, z = 30; riipushioimen löytöpaikka.

KM 33464, Hiidenmäentie, p = 6731 400, i = 3229 920, z = 15; leijonasoljen löytöpaikka.

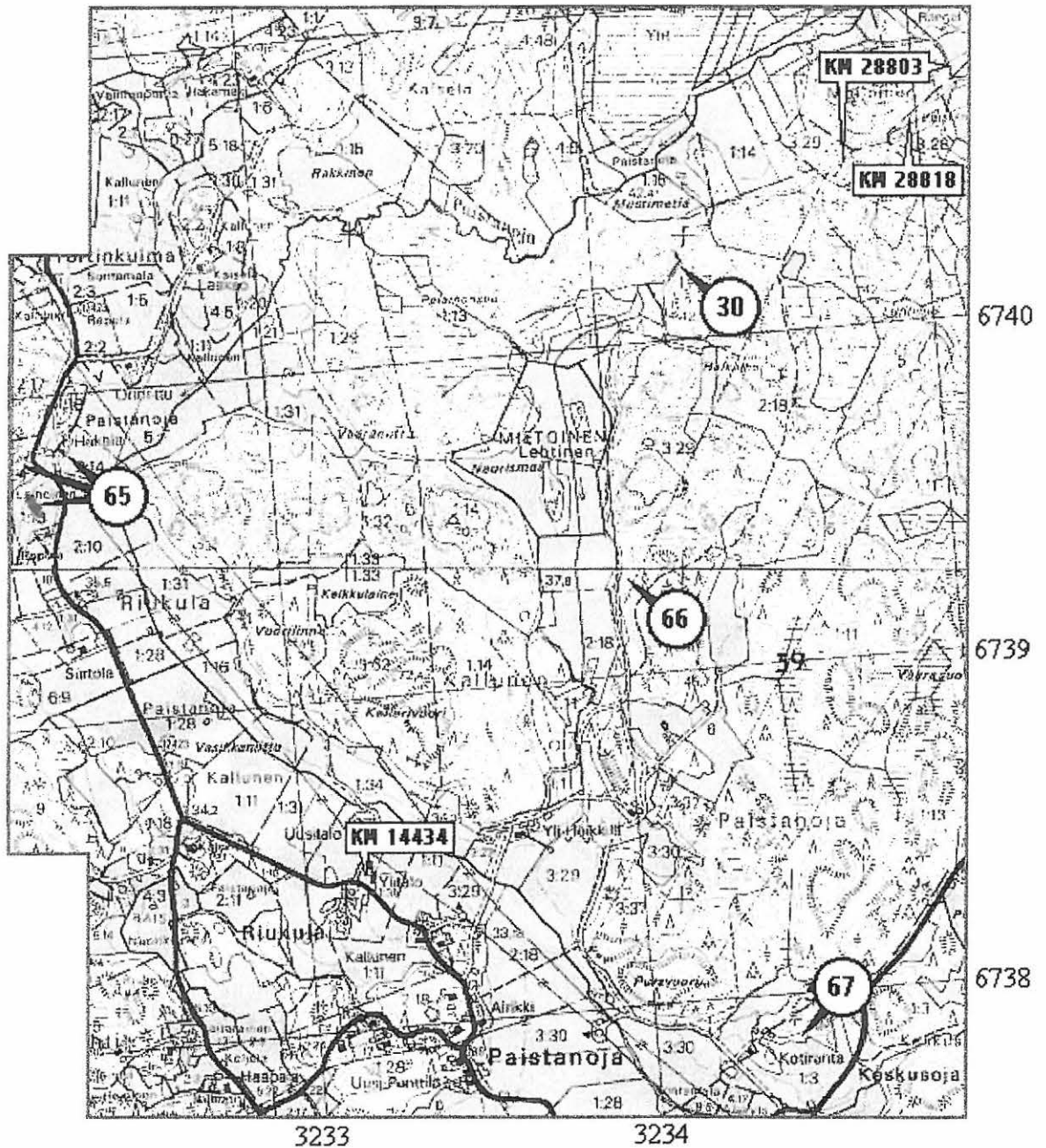
N:otta Hiidenmäen etelärinne, p = 6731 370, i = 3230 100, z = 21; kivitaltan löytöpaikka.

Karttaote n:o 7.

Otteet peruskarttalehdiltä 1044 08 Koljola ja 1044 09 Tapaninen, molempien painovuosi 1984, mittakaava 1:20000.

30 Mustimetä, p = 6740 213, i = 3234 260, z = 42,5-45; asuinpaikka, kivikautinen.

65 Joenpolvi, p = 6739 810, i = 3232 260, z = 34-45; asuinpaikka, kivikautinen.

66 Kiivuori, p = 6739 270, i = 3234 030, z = 40-45; asuinpaikka, kivikautinen.

67 Kotiranta, p = 6737 870, i = 3234 430, z = n 40; asuinpaikka, kivikautinen.

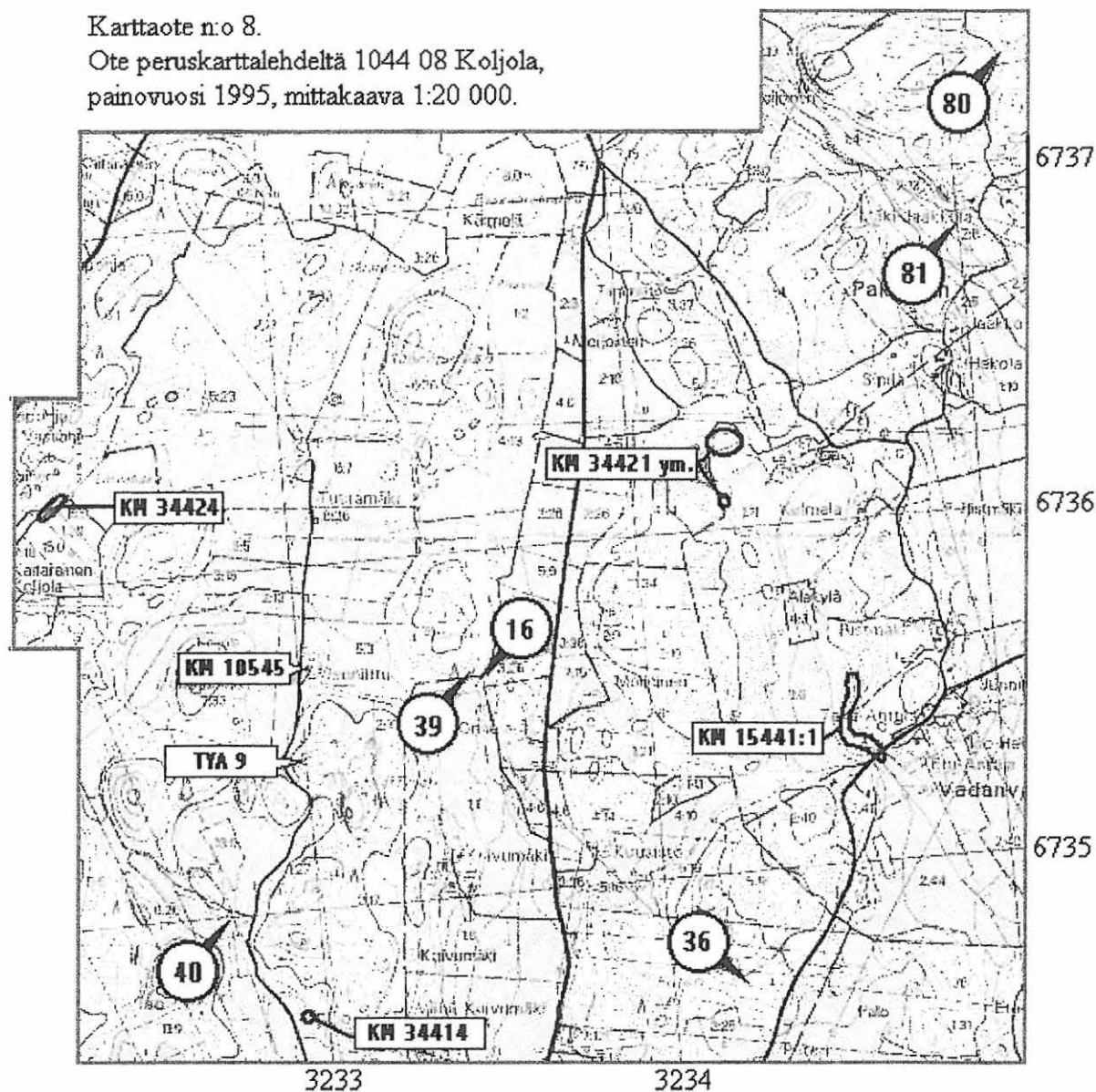
KM 14434 Ylitalo, p = 6738 450, i = 3233 170, z = n. 35; kivikirveen teelnän löytöpaikka.

KM 28803 Rangel, p = 6740 760, i = 3235 110, z = n. 45; p = 6740 490, i = 3234 770, z = n. 50; kaksi iskosten löytöpaikkaa.

KM 28818 Paistanoja, Pitkäperkko, p = 6740 600, i = 3234 980, z = 50-55; kivisen riipushioimen löytöpaikka.

Karttaote n:o 8.

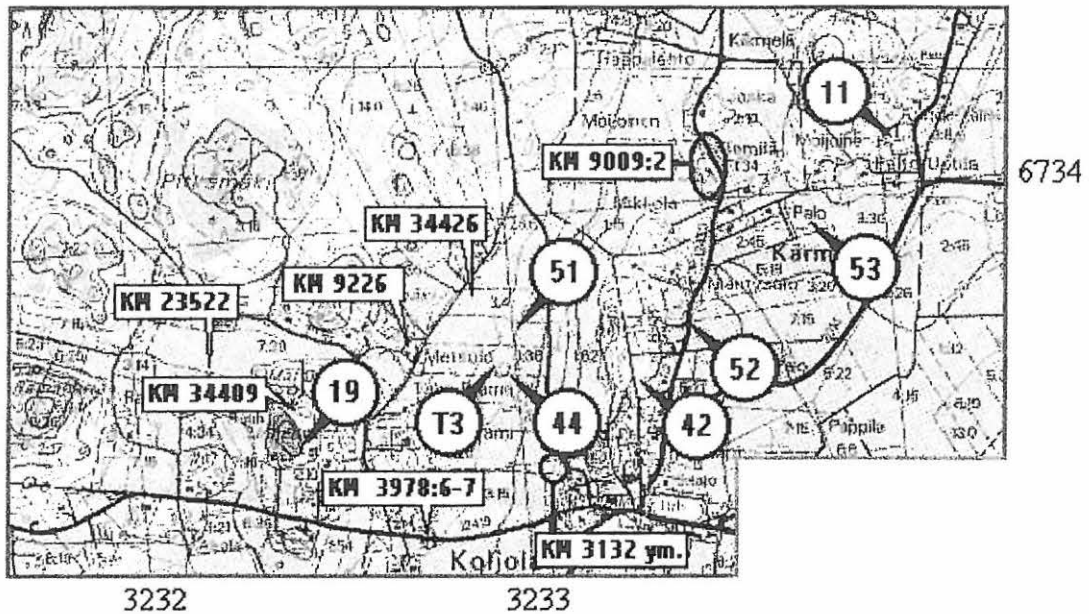
Ote peruskarttalehdeltä 1044 08 Koljola,
painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

- 16 Koivumäki, p = 6735 620, i = 3233 510, z = 35; asuinpaikka, rautakautinen.
 36 Mäntyniemi, p = 6734 669, i = 3234 215, z = 35; kivirakenne, ajoitus?
 39 Ritämäki, p = 6735 641, i = 3233 480, z = 35; kivirakenne, rautakautinen.
 40 Isoniityntie, p = 6735 007, i = 3232 718, z = 37,5; asuinpaikka, kivikautinen.
 80 Alhoperkontie, p = 6737 300, i = 3235 150, z = 52,5; asuinpaikka, kivikautinen.
 81 Mäki-Jaakkola, p = 6736 830, i = 3235 000, z = 30-35; asuinpaikka, kivikautinen.
 KM 10545 Isoniittu, p = 6735 700, i = 3233 020, z = 35; hioimen katkelman löytöpaikka.
 KM 15441:1 Vadanvainontie; olkakirveen katkelman löytöpaikka.
 KM 34414 Pohjapitkämäki, p = 6734 680, i = 3232 940, z = 32,5-35; iskoksen ja mahdollisen hioimen löytöpaikka.
 KM 34421 Kulmala 1, p = 6736 080, i = 3234 260, z = 37,5; iskosten löytöpaikka lähellä kivesineiden löytöpaikkaa.
 TYA 9 Korsuvuori, p = 6735 430, i = 3232 990, z = 45; keramiikan palan löytöpaikka.

Karttaote n:o 9.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 08 Koljola, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

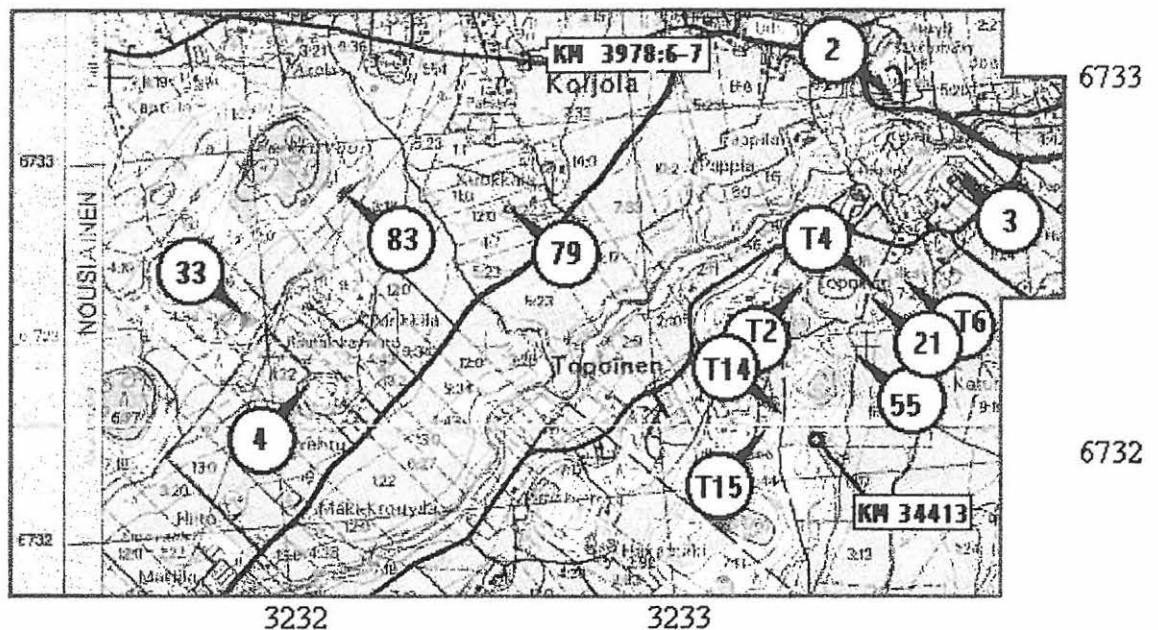

- 11 Palmumäki, p = 6734 124, i = 3234 024, z = 30; kalmisto, rautakautinen.
- 19 Koljolan linnavuori, p = 6733 448, i = 3232 405, z = 45; mahdollinen muinaislinna, rautakautinen.
- 42 Markulanmäki, p = 6733 503, i = 3233 334, z = n. 36; hautakumpu, rautakautinen.
- 44 Himilänmäki, p = 6733 556, i = 3232 977, z = 25-26; kalmisto, rautakautinen.
- 51 Metsola, p = 6733 694, i = 3233 010, z = n. 23; kuppikivi, rautakautinen.
- 52 Viitala, p = 6733 663, i = 3233 459, z = 22,5; kuppikivi, rautakautinen.
- 53 Pelto-Uotila, p = 6733 903, i = 3233 803, z = 22,5, kuppikivi, rautakautinen.
- T3 Taka-Prami, p = 6733 608, i = 3232 962, z = 25; kuppikivi, rautakautinen.
- KM 3132 & 3579, Nikkilän talon Grönroosin torpan riihi, hopea-aarten löytöpaikka.
- KM 3978:6-7, Koopo, kilven kupuran katkelman löytöpaikka.
- KM 9009:2, Moijoinen, Navettamäki, keihään kärjen löytöpaikka.
- KM 9226, Metsola 2, p = 6733 650, i = 3232 720, z = 30-35; keihään kärjen löytöpaikka.
- KM 23522 Pitkämäki, p = 6733 660, i = 3232 210, z = n. 25; kivitaltan löytöpaikka.
- KM 34409 Koljolan linnavuori, p = 6733 530, i = 3232 400, z = 30-35; iskoslöytöpaikka.
- KM 34426 Pramintie, p = 6733 790, i = 3232 890, z = 25-27,5; iskoksien löytöpaikka.

Karttaote n:o 10.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 08 Koljola, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

2 Mäksmäki, p = 6732 980, i = 3233 668, z = 25; kalmisto, rautakautinen.

3 Hinttermäki, p = 6732 760, i = 3233 830, z = 22,5; hautaröykkiö, rautakautinen.

4 Prehtun Myllymäki, p = 6732 371, i = 3232 095, z = 25; mahdollinen hautapaikka, rautakautinen.

21 Kalmamäki, p = 6732 445, i = 3233 589, z = 20-25; kalmisto, rautakautinen.

33 Perkkovuori 1, p = 6732 503, i = 3231 856, z = 27-30; p = 6732 530-570, i = 3231 930-970, z = 27-32; asuinpaikka, pronssikautinen.

55 Pilpola 1, p = 6732 310, i = 3233 527, z = n. 18; kuppikivi, rautakautinen.

79 Eräänmiehenmäki, p = 6732 770, i = 3232 650, z = 20; kuppikallio, rautakautinen.

83 Perkkovuori 2, p = 6732 840-890, i = 3232 210-280, z = 25; asuinpaikka, esihistoriallinen.

T2 Granströminmäki, p = 6732 491, i = 3233 412, z = n. 26; muinaisjäännös, rautakautinen.

T4 Rauvola, p = 6732 484, i = 3233 603, z = 20; uhrikuppeja, rautakautisia.

T6 Rauvolan pelto, p = 6732 488, i = 3233 663, z = 17,5-20; asuinpaikka, rautakautinen?

T14 Pilpola 3, p = 6732 177, i = 3233 334, z = 27,5; muinaisjäännös, historiallinen?

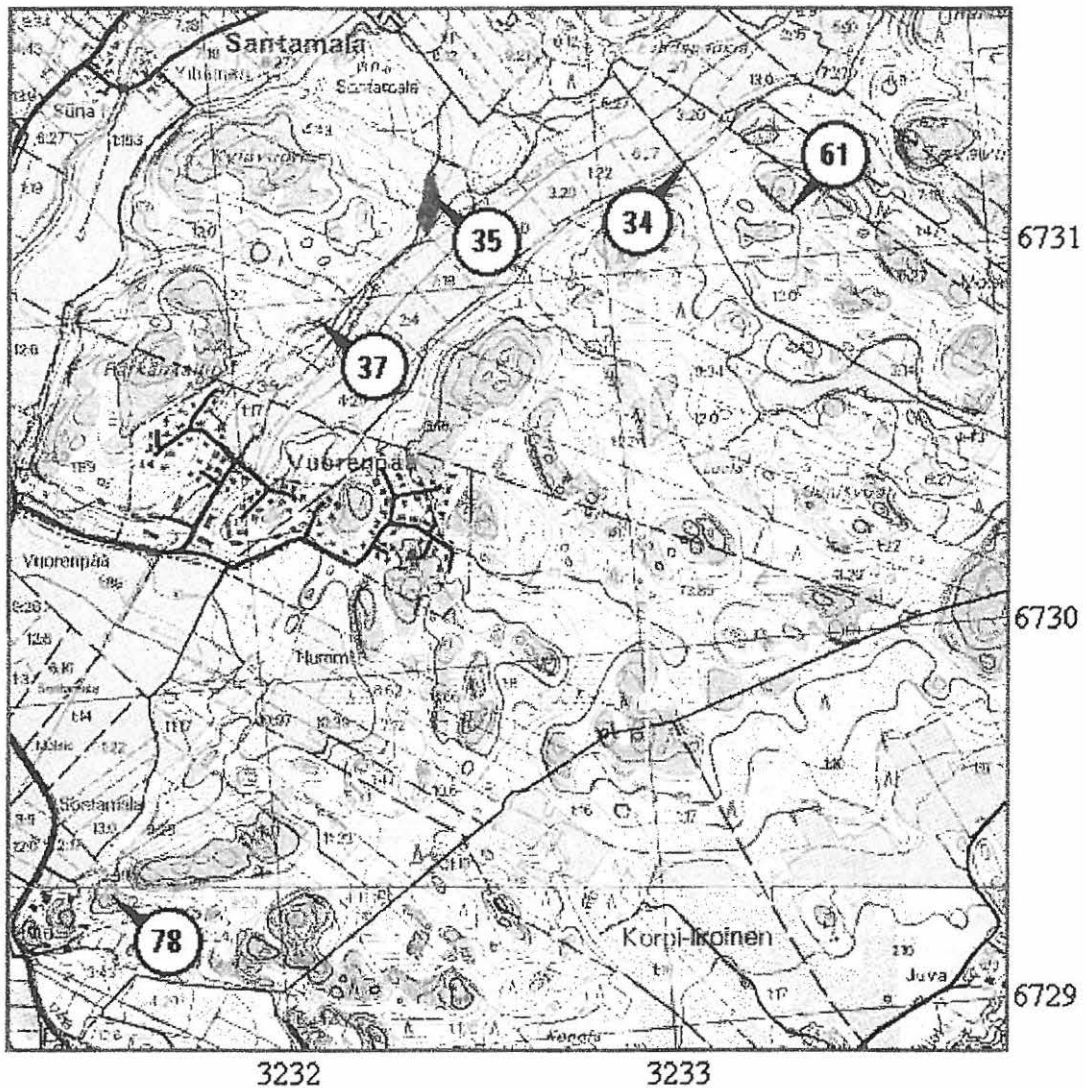
T15 Ulkomuseon mäki, p = 6732 121, i = 3233 288, z = 27,5-30; muinaisjäännös, ajoittamaton.

KM 3978:6-7 Koopo, kilven kupuran katkelman löytöpaikka.

KM 34413 Pilpolan pelto, iskosten löytöpaikka.

Karttaote n:o 11.

Ote peruskarttalehdiltä 1044 08 Koljola ja 1044 07 Rusko, molempien painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

34 Tevavuori, p = 6731 272, i = 3233 231, z = n. 20-25; asuinpaikka, kivikautinen ja/tai pronssikautinen.

35 Luhdanoja, p = 6731 254, i = 3232 546, z = 25; asuinpaikka, kivikautinen.

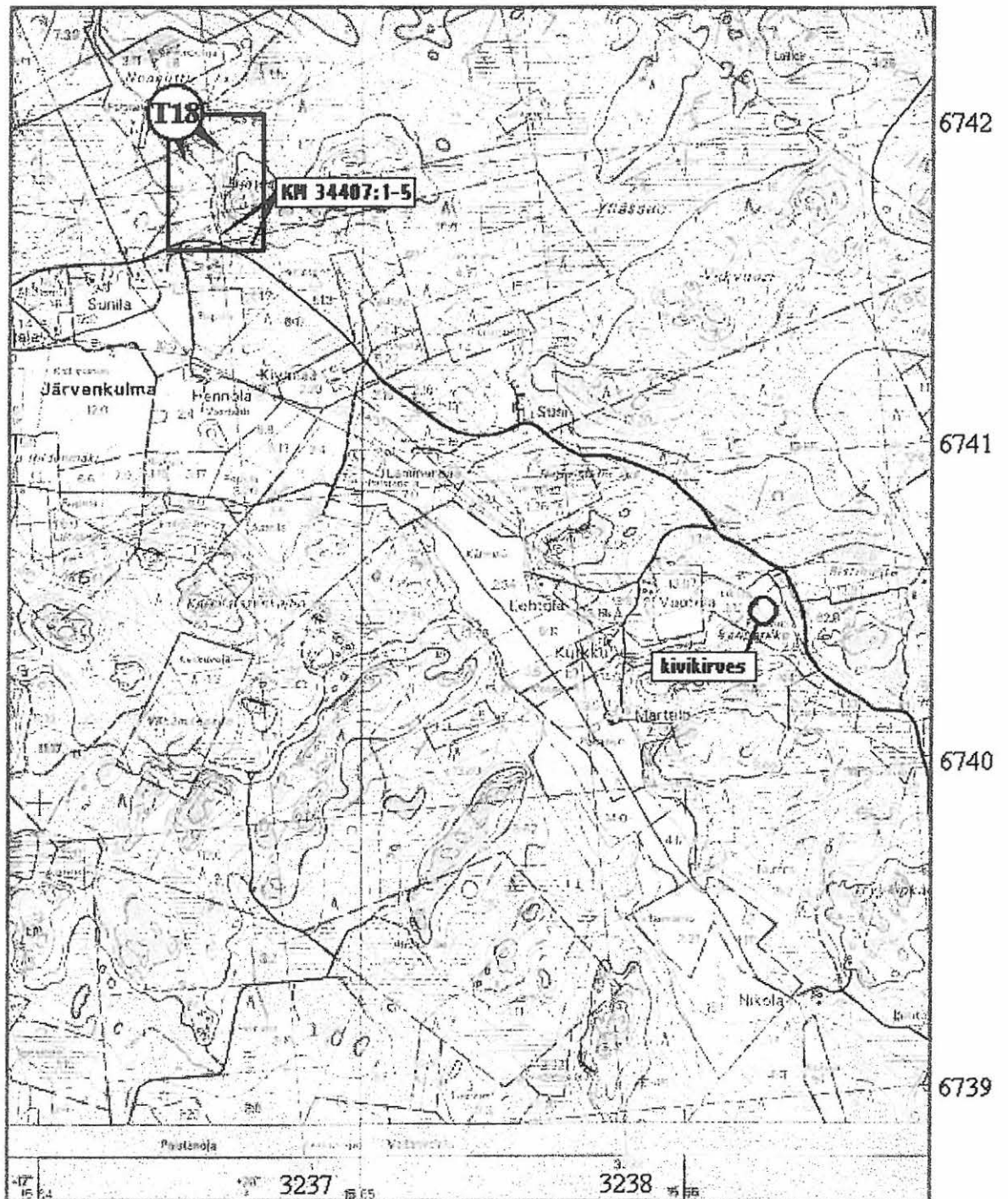
37 Kylävuori, p = 6730 941, i = 3232 235, z = 25-30; asuinpaikka, kivikautinen.

61 Teva, p = 6731 120, i = 3233 490, z = 40; mahdollinen muinaisjäännös, ajoitus avoin.

78 Ruskallio, p = 6729 470, i = 3231 570, z = 27,5; kivrakenne, ajoitus avoin.

Karttaote n:o 12

Ote peruskarttalehdeltä 1044 09 Tapaninen, painovuosi 1994, mittakaava 1:20 000.

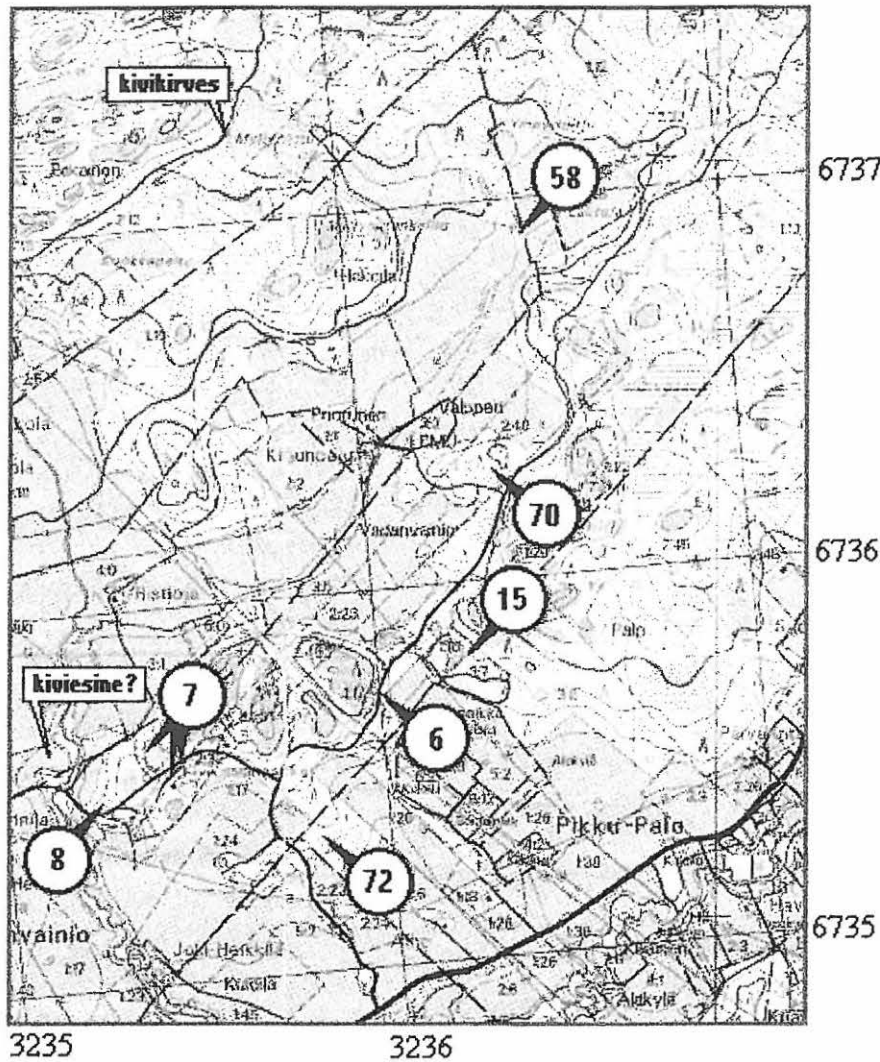
T18, Puotusenkalio, p = 6742 100, i = 3236 910 - 3237 030, z = 47,5-52,5; mahdollinen kivikautinen asuinpaikka.

KM 34407:1-5, Puotusenkalio 2, p = 6741 850, i = 3236 990, z = 47,5-50; p = 6741 800-820, i = 3237 070-090, z = 50; ytimien, iskosten ja hieman hiotun hiekkakiven palan löytöpaikka.

N:otta, Väliperkko, p = 6740 450, i = 3238 550, z = 45-50; kivikirveen löytöpaikka. Suurimittakaavaisemman karttaotteen alue rajattu.

Karttaote n:o 13.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 08 Koljola, painovuosi 1995, mittakaava 1.20 000.

6 Takahaka, p = 6735 714, i = 3235 979, z = 37,5; asuinpaikka, kivikautinen.

7 Kolisuo, p = 6735 527, i = 3235 379, z = 35; asuinpaikka, kivikautinen.

8 Kujanpäämäki, p = 6735 498, i = 3235 256, z = 32,5; asuinpaikka, kivikautinen.

15 Kirjunpaju, p = 6735 811, i = 3236 229, z = 35-40; asuinpaikka, kivikautinen.

58 Ympyräntu, p = 6736 895, i = 3236 469, z = 35; löytöpaikka, kivikautinen.

70 Taka-Anttilan hiekkakuoppa, p = 6736 300, i = 3236 360, z = 40; asuinpaikka, kivikautinen.

72 Alho, p = 6735 350, i = 3235 810, z = 27,5; asuinpaikka, esihistoriallinen.
numerotta:

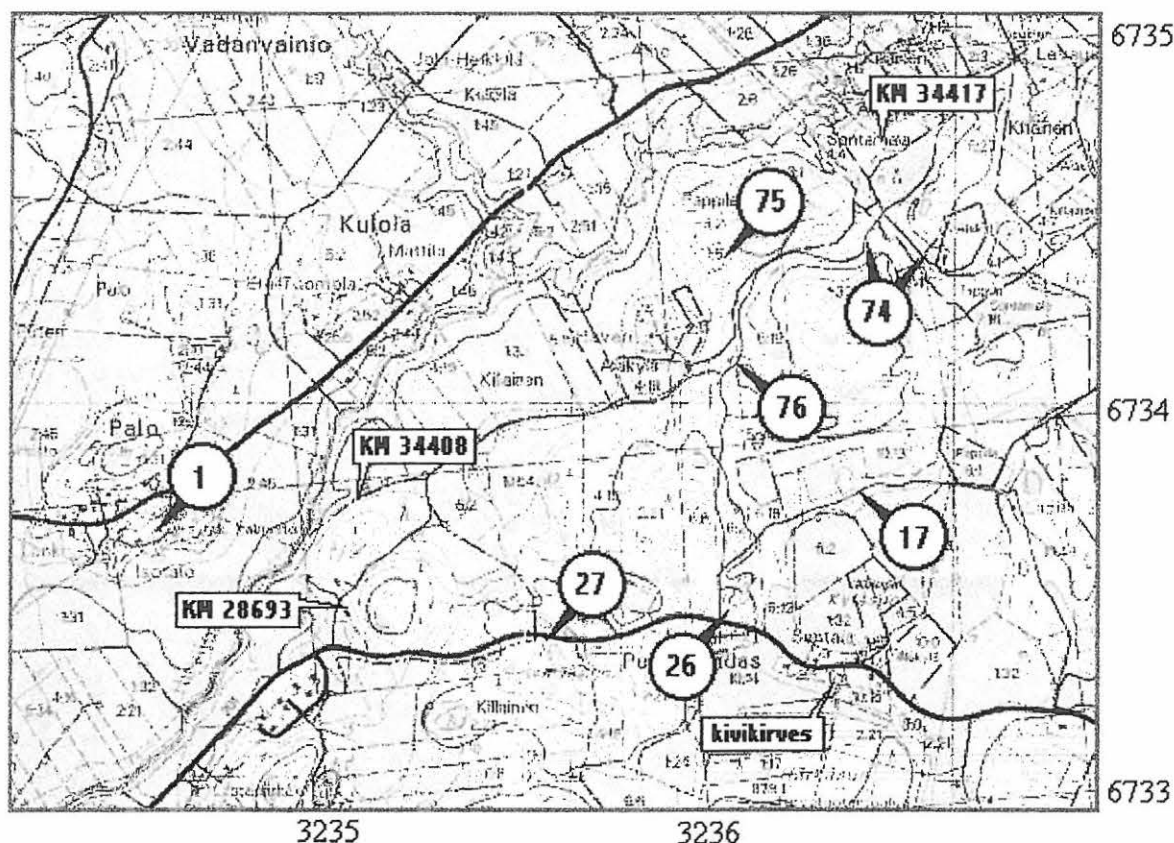
Ristimäki 2, p = 6735 650, i = 3235 110, z = 32,5; (mahdollisen) kiviesineen löytöpaikka.

Myllyntu, p = 6737 250, i = 3235 700, z = 45-50, kivikirveen löytöpaikka.

Karttaote n:o 14.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 08 Koljola, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

1 Isotalo, p = 6733 908, i = 3234 628, z = 27,5-32,5; kalmisto, rautakautinen.

17 Pitulannummi, p = 6733 850, i = 3236 460, z = 37,5-40; asuinpaikka, kivi- ja/tai pronssikautinen.

26 Pehkutehdas, p = 6733 581, i = 3236 105, z = 40; asuinpaikka, kivi- ja/tai pronssikautinen.

27 Seinäkallio, p = 6733 520, i = 3235 610, z = 47,5-50; asuinpaikka, kivikautinen.

74 Haverinummi, p = 6734 500, i = 3236 560, z = 30-35; p = 6734 450, i = 3236 720, z = 37,5; asuinpaikka, kivikautinen.

75 Haverinummen hiekkakuoppa, p = 6734 490, i = 3236 190, z = 30-35; asuinpaikka, kivikautinen.

76 Koivisto-Pajala, p = 6734 230, i = 3236 170, z = 30-35; asuinpaikka, kivikautinen.

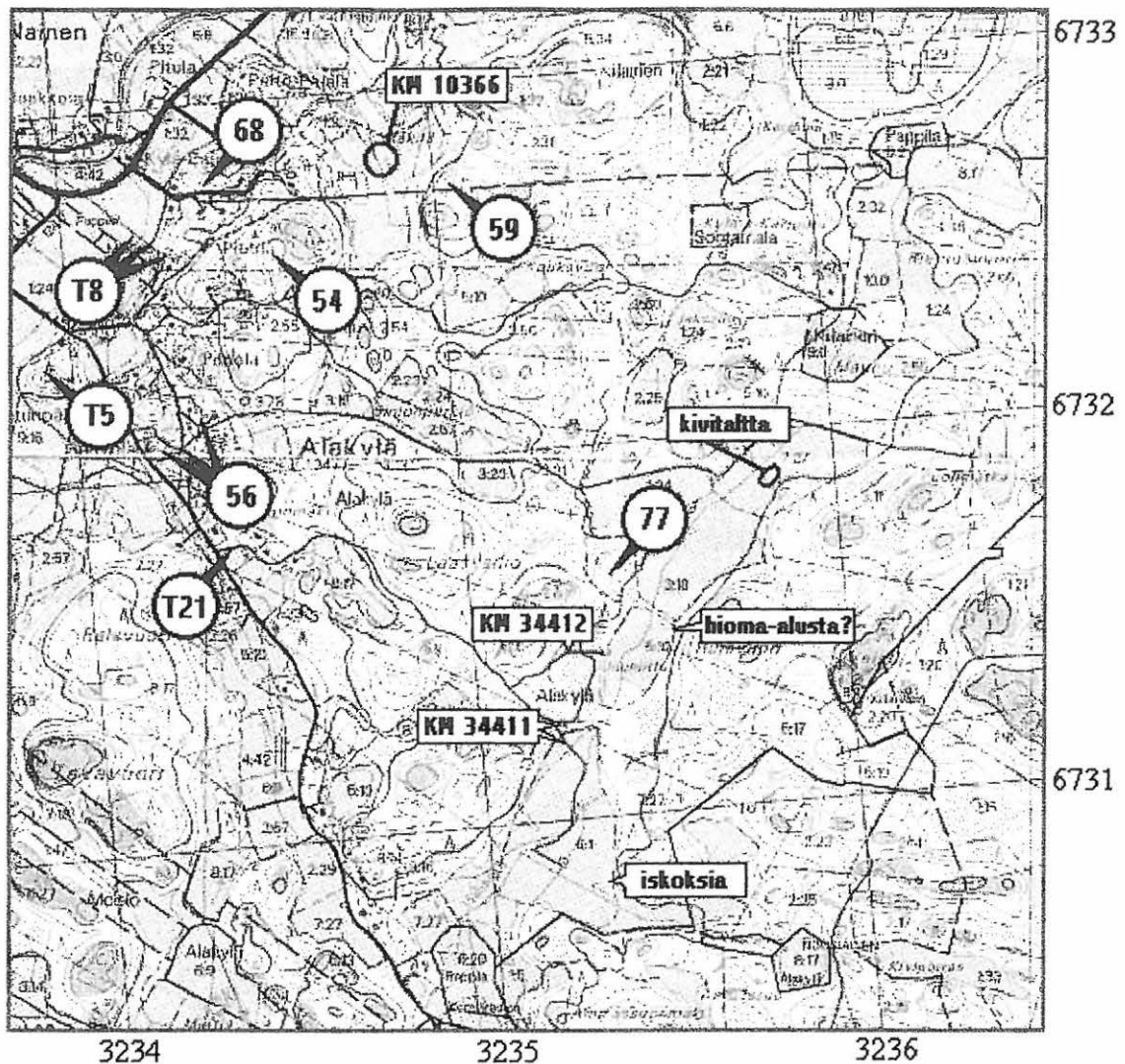
KM 28693 Killainen, Kolkka, p = 6733 650, i = 3235 100, z = 25; kivikirveen katkelman löytöpaikka.

KM 34408 Koivistontien mutka, p = 6733 950, i = 3235 160, z = 22,5; iskoksien löytöpaikka. n:otta: Pehkutehdas 2, p = 6733 340, i = 3236 350, z = n. 37,5; kivikirveen löytöpaikka.

KM 34417 Valpperinjokivarssi, p = 6734 770, i = 3236 600, z = 25-30; hioma-alustan löytöpaikka.

Karttaote n:o 15.

Ote peruskarttalehdeltä n:o 1044 08 Koljola, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

54 Pietilä, p = 6732 569, i = 3234 545, z = 46-49; asuinpaikka, rautakautinen.

56 Rauvola-Mäkilä, p = 6732 119, i = 3234 293, z = n. 30; asuinpaikka, kivikautinen.

59 Mäkilä, p = 6732 734, i = 3235 043, z = 50; kivrakenne, ajoittamaton.

68 Tonttimäki, p = 6732 770, i = 3234 380, z = 28; asuinpaikka, kivi- ja/tai pronssikautinen.

77 Kikertäjä, p = 6731 620, i = 3235 380, z = n. 45; asuinpaikka, kivikautinen.

T5 Katunpäänmäki, p = 6732 320, i = 3233 920, z = 30; maarakenne, ajoittamaton.

T8 Finni-Pietilä, p = 6732 662, i = 3234 182, z = 16; asuinpaikka, rautakautinen?

T21 Keonmäki, p = 6731 790, i = 3234 380, z = 30-32,5; mahdollinen asuinpaikka, kivikautinen.

KM 10366 Ilkkisten oja, rautaisen keihään kärjen löytöpaikka.

KM 34411, Orko, p = 6731 240, i = 3235 210, z = 40; saviastian palan löytöpaikka; p = 6731 200, i = 3235 220, z = 37,5-40; iskoksen löytöpaikka.

KM 34412, Hiuuittu, p = 6731 460, i = 3235 260, z = 40-45; iskoksen löytöpaikka.

KM-n:otta:

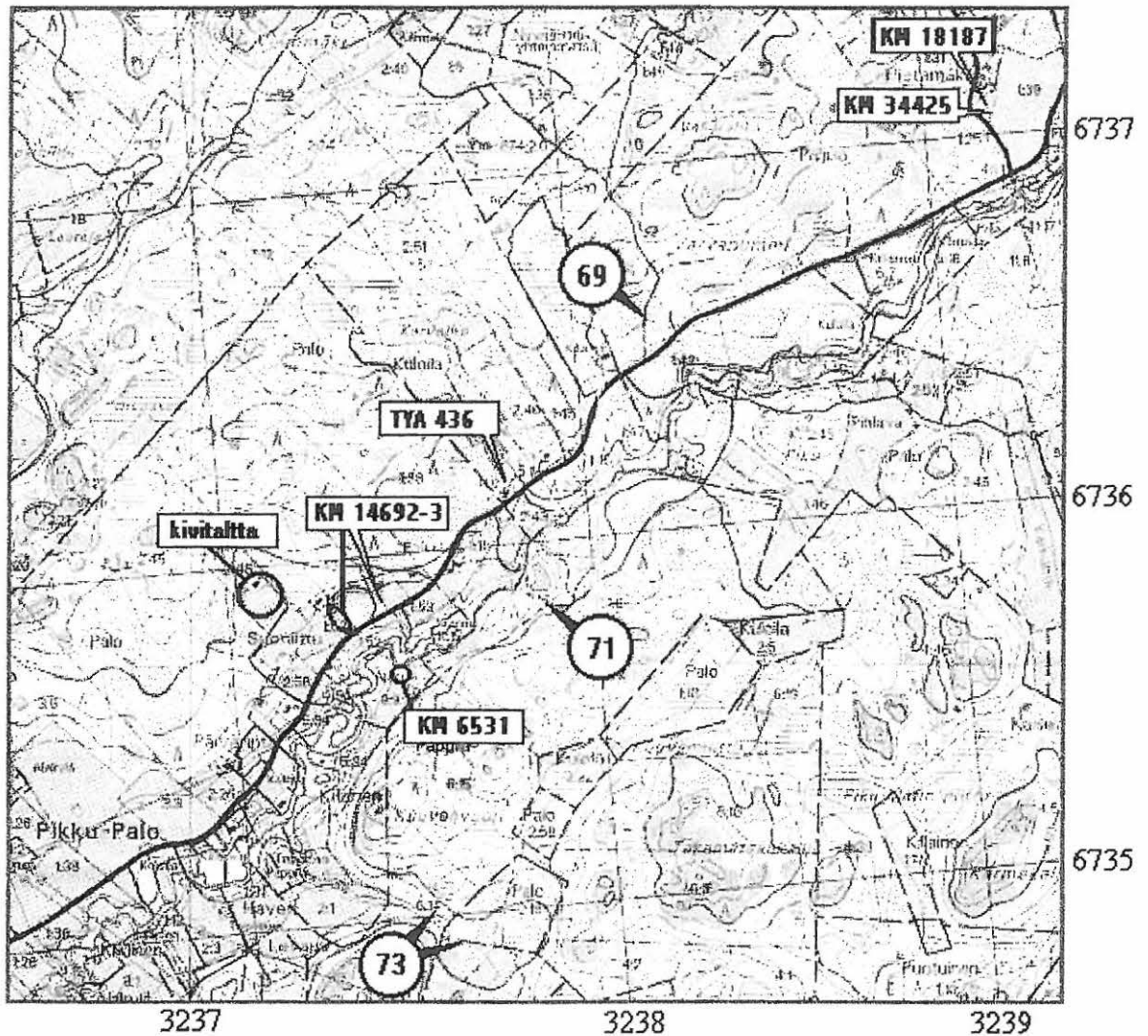
Kikertäjä 2, p = n. 6731 840, i = n. 3235 810; z = n. 37; kivitaltan löytöpaikka.

Halisojan varsi, p = 6730 820, i = 3235 320, z = 37,5; iskoksen tai iskoksien löytöpaikka.

Hujavuori, p = 6731 480, i = 3235 520, z = n. 37; mahdollisen hioma-alustan löytöpaikka.

Karttaote n:o 16.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 08 Koljola, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

69 Varvanummi, p = 6736 570, i = 3238 210, z = n. 47,5; asuinpaikka, kivikautinen.

71 Falkinkoski, p = 6735 800, i = 3237 870, z = 35-40; asuinpaikka, kivikautinen.

73 Kuuvanvuori, p = 6735 000-020, i = 3237 480-500, z = 35; asuinpaikka, kivikautinen.

KM 6531 Falkki, vasarakirveen löytöpaikka.

KM 14692-3 Mansikkaniitty, p = 6735 870, i = 3237 400, z = 30-35; lähekkäisiä kivistä löytöpaikkoja.

KM 18187 & 34425 Hietämäki 2, p = 6737 080, i = 3239 170, z = n. 48; kivistä ja ytimen löytöpaikka.

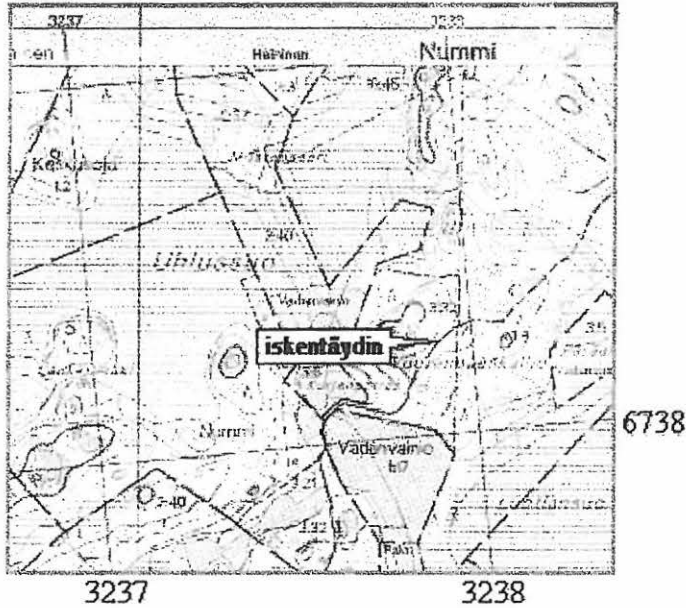
TYA 436, kivikauden löytöjä, p = 6736 160, i = 3237 780, z = 40-42,5.

notta:

Törmä, kivistä löytöpaikka.

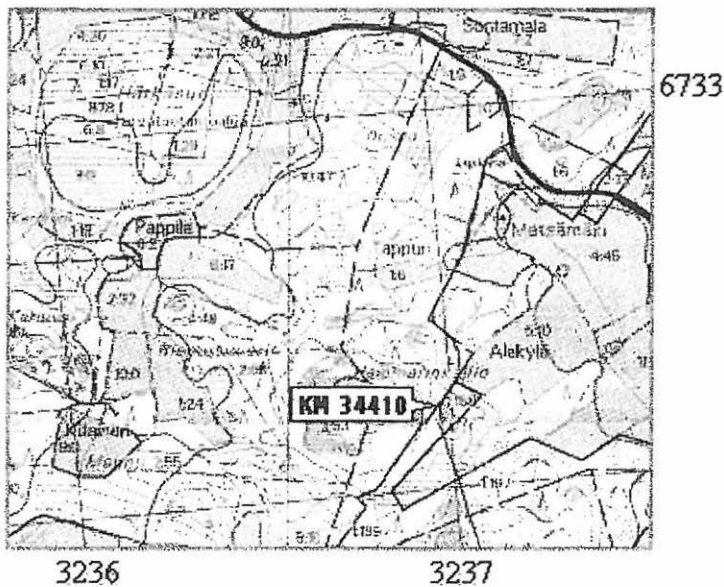

Karttaotteet n:o 17 ja 18.

Karttaote n:o 17.
Peruskarttalehti 1044 08
Koljola, painovuosi 1995,
mittakaava 1:20 000.

Kurjenporras, p = 6738 239,
i = 3237 899, z = 57,5;
iskentäytimen löytöpaikka.

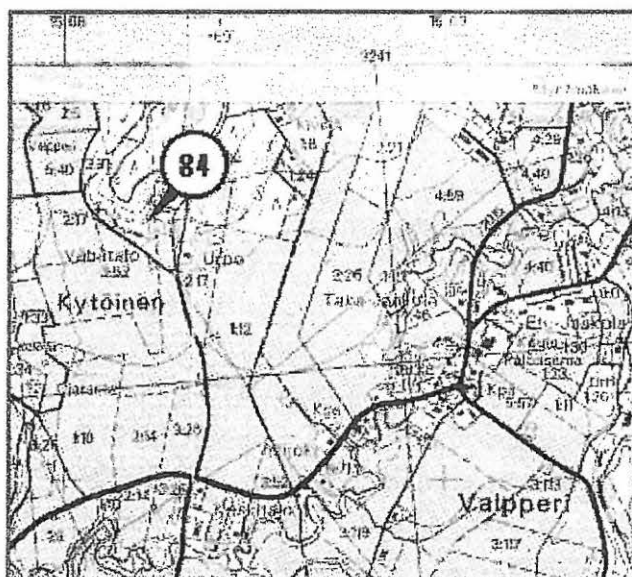

Karttaote n:o 18.

Ote peruskarttalehdeltä 1044 08
Koljola, painovuosi 1995,
mittakaava 1.20 000.

KM 34410 Hammarinkallio,
p = 6732 220, i = 3236 960, z =
45-50; iskosten löytöpaikka.

Karttaotteet n:o 19 ja 20.

3240

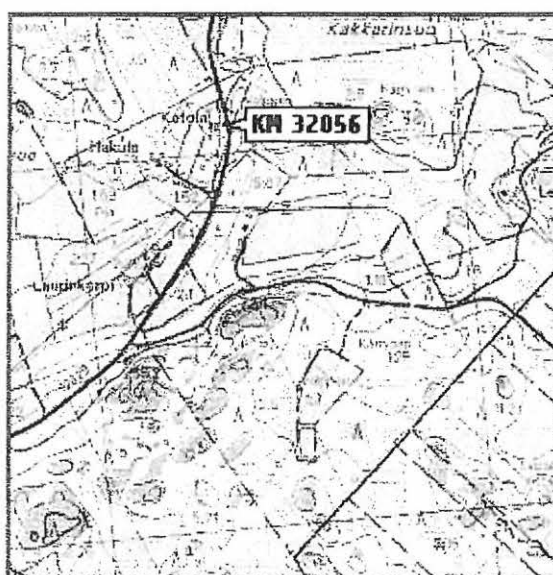
3241

Karttaote n:o 19.

Ote peruskarttalehdeltä
1044 08 Koljola, painovuosi
1995, mittakaava 1:20 000.

84 Vähätalo, p = 6738 430, i =
3240 360, z = n. 52;
Muistomerkki, 1800-luvun
loppu?

6738

3243

3244

Karttaote n:o 20.

Ote peruskarttalehdeltä
1044 12 Savojärvi, painovuosi
1994, mittakaava 1:20 000.

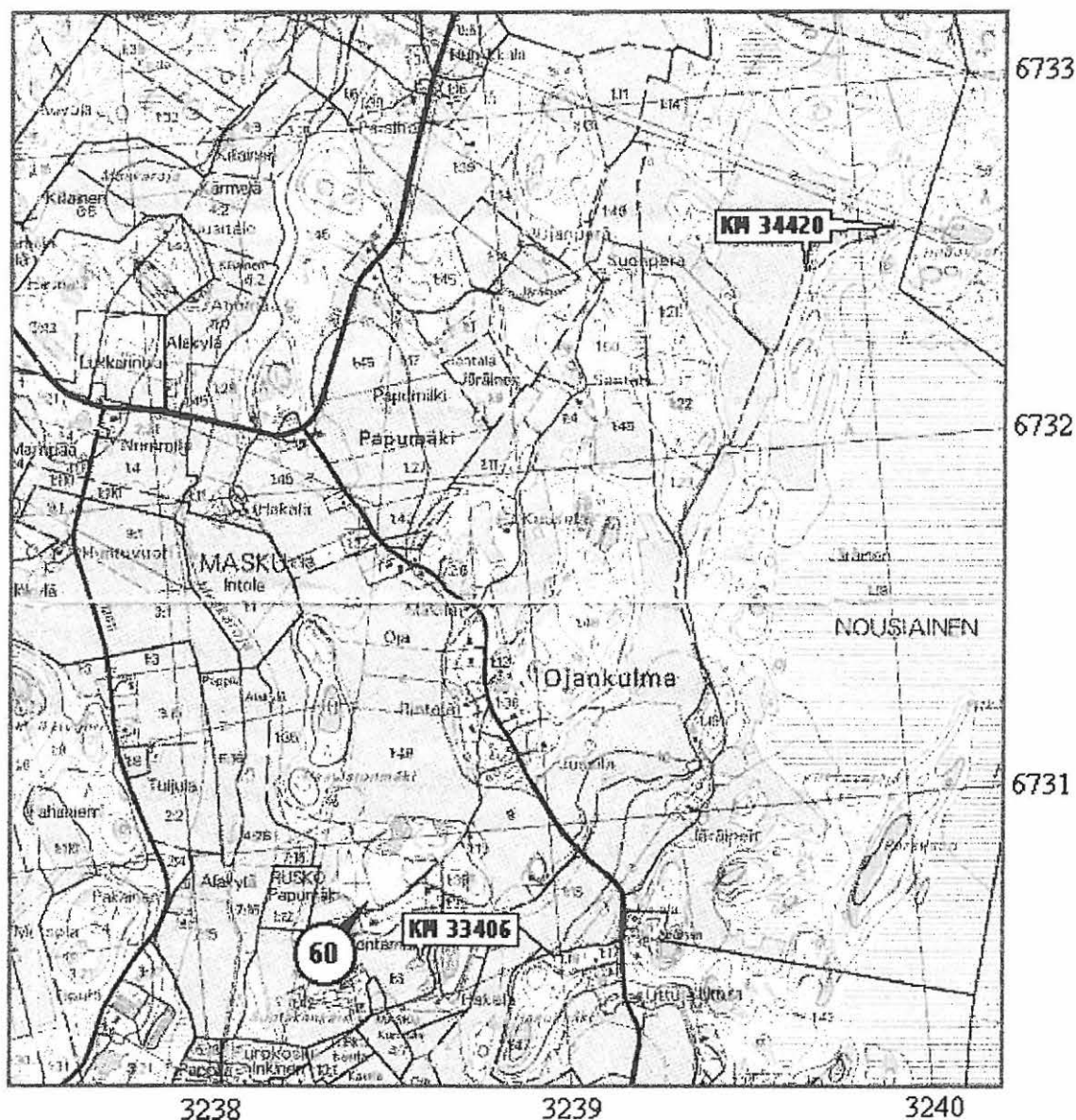
KM Ketola 3792:2, 32056,
p = 6740 040, i = 3243 380,
z = 57,5; kiviesineiden
löytöpaikka.

6740

6739

Karttaote n:o 21.

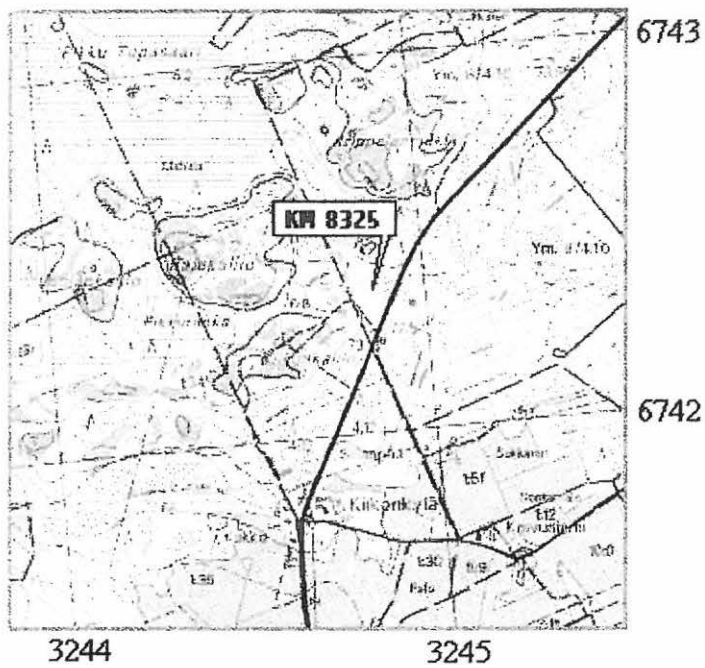
Ote peruskarttalehdeltä n:o 1044 08 Koljola, painovuosi 1995, mittakaava 1:20 000.

60 Ojankulman santakuopat, p = 6730 832, i = 3238 477, z = 37,5-40; asuinpaikka, kivikautinen.

KM 33406 Hakula, p = 6730 650, i = 3238 600, z = 37,5; iskosten ja hioimen löytöpaikka.

KM 34420 Järäisten Isonittu, p = 6732 480, i = 3239 840, z = 40-45; p = 6732 600, i = 3240 100, z = 45-47,5; iskentäytimen ja iskosten löytöpaikat.

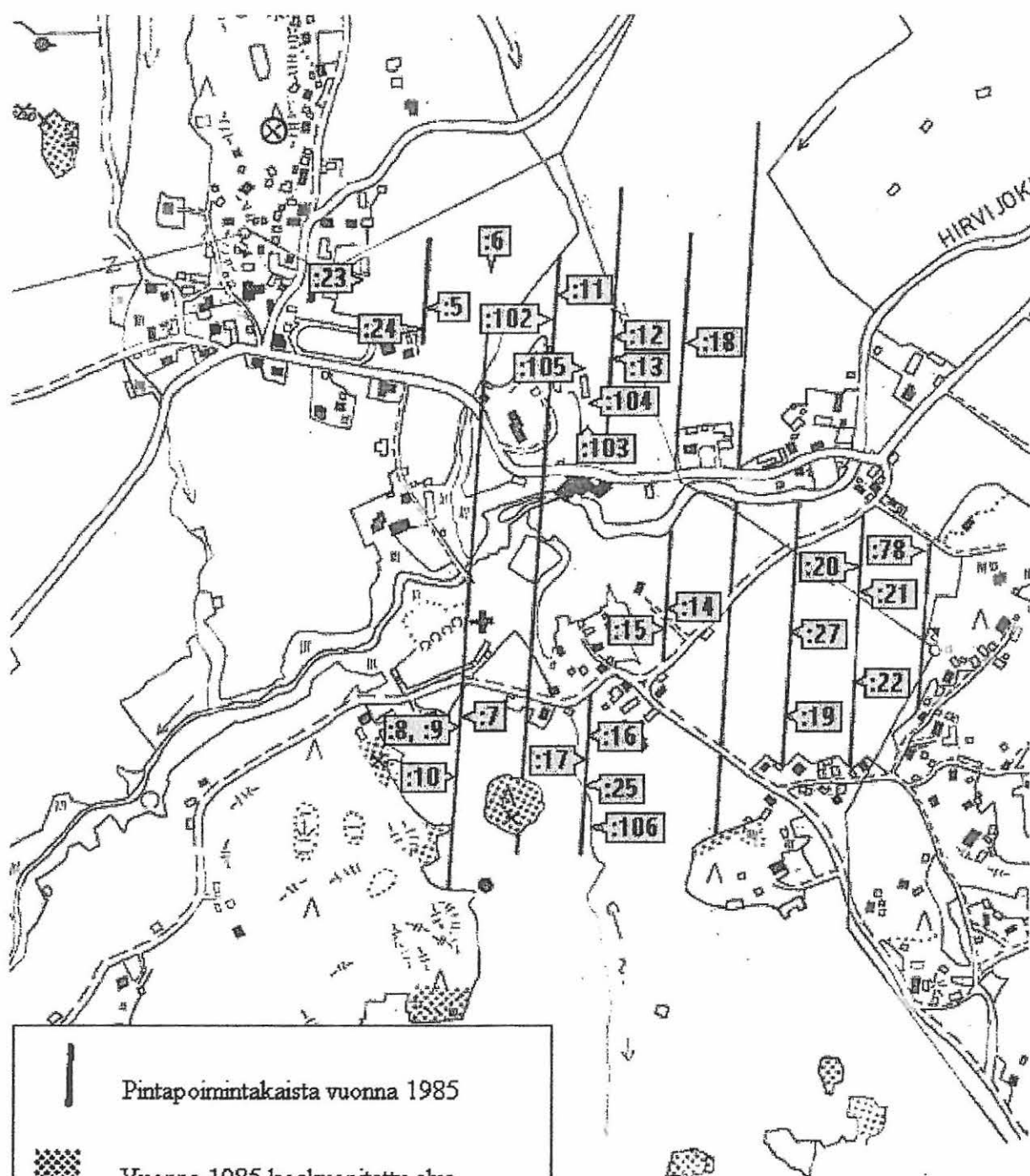
Karttaote n:o 22.

Ote peruskarttalehdeltä
1044 12 Savojärvi, painovuosi
1994, mittakaava 1:20 000.

KM 8325 Krippalanmäki,
p = 6742 380, i = 3244 870,
z = 70-75, vasarakirveen
katkelman löytöpaikka.

Karttaote 23:

Vuoden 1985 pintapöimintään liittyviä löytöpaikkoja merkittyinä otteelle Aino Nissinahon ja Hannu Poutiaisen kartalle mittakaavassa 1:10 000.

— Pintapöimintakaista vuonna 1985

▣ Vuonna 1985 koekuopitettu alue

× Uusi löytöpaikka vuonna 1985

● Uhrikivi

○ Silmäkivellinen röykkiö

Kaikkien löytöjen päänumero TYA 265, löytölajit:

saviastian paloja: :5 - :22 ja :102 - :105;

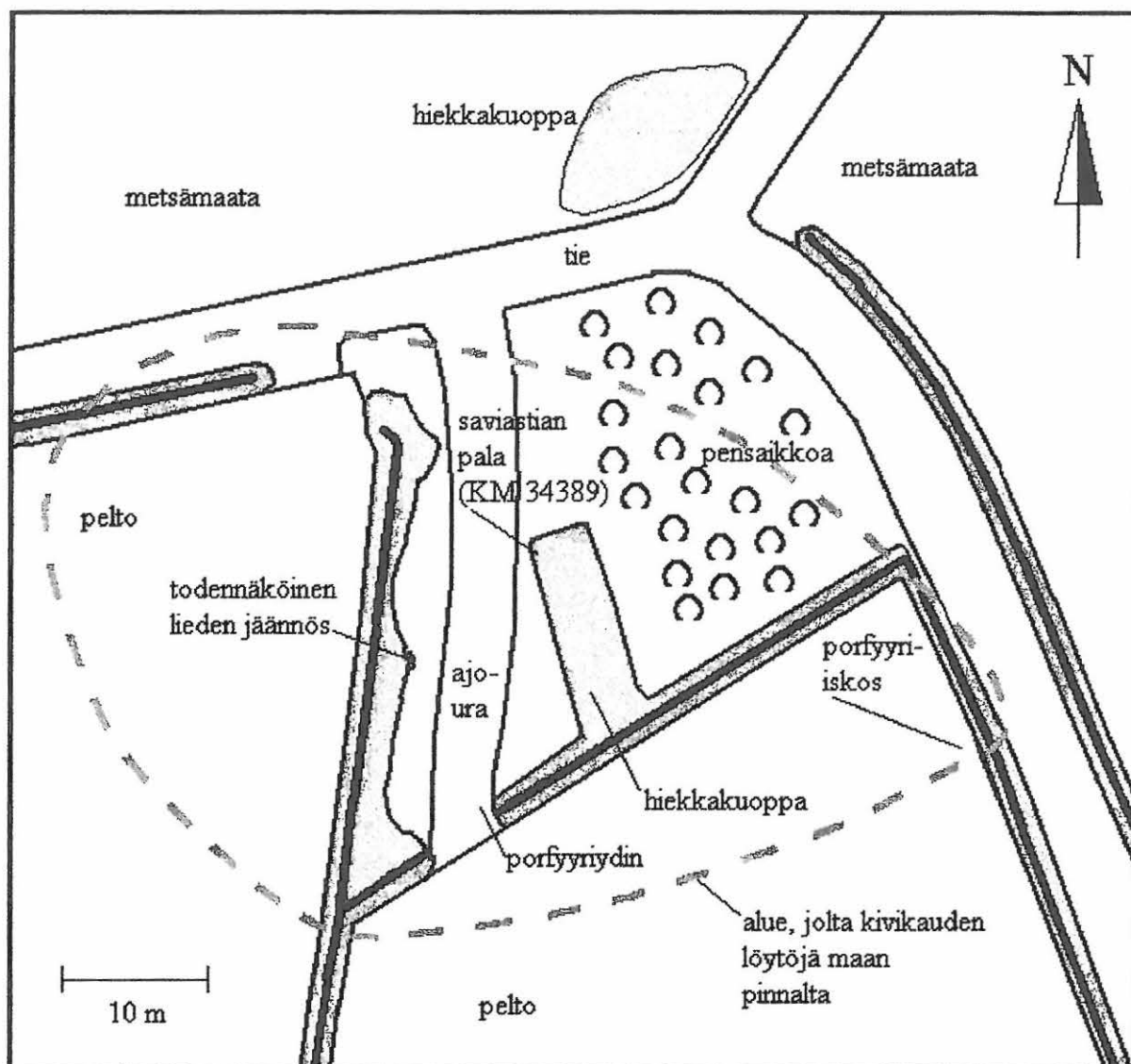
kiekon katkelmia: :23 - :25, :27, :106;

kvartsi-iskos: :78.

(Tähän ei ole merkitty piin, kuonan, hioimien, hioimen katkelmien, palaneen saven tai savitiivisteiden löytöpaikkoja, joista myös on tietoja tutkimuselonteossa.)

Asemapiirros n:o 1, Levonniitun kivikautinen asuinpaikka (32)

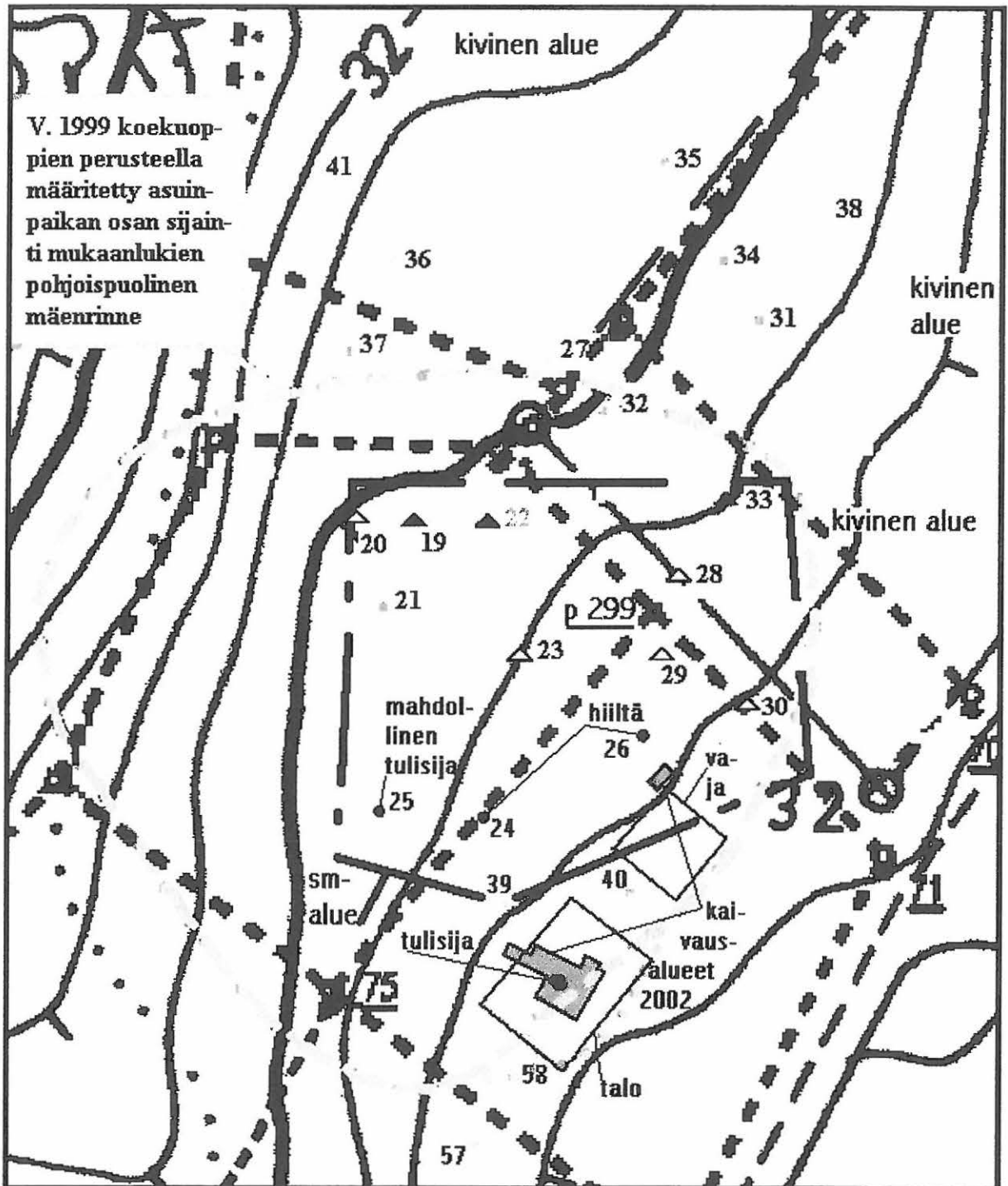
Mittakaava 1:500

Pohjoissuuntana tässä asemapiirroksessa on peruskoordinaatiston karttapohjoinen.

Asemapiirros n:o 2, esihistoriallisen asuinpaikan osa inventointikohteessa n:o 33, Perkkovuori 1

Tämän asuinpaikan osan alkuperäiseksi ulottuvuudeksi voitaneen tämänhetkisen tiedon valossa katsoa harmaan katkoviivan ja sen jatkeena olevan harmaan pisteiviivan yhdessä rajaama alue.

- 43 = Löydötön koekuoppa
- ▲ 33 = Porfyri-iskos tai -ydin koekuopasta
- ▲ 23 = Kvartsi-iskos koekuopasta
- 25 = Muu havainto koekuopasta

mk
1:500

10 m

**Asemapiirros n:o 3,
Käsivarainen luonnos Puolimatkan kivilatomuksesta**

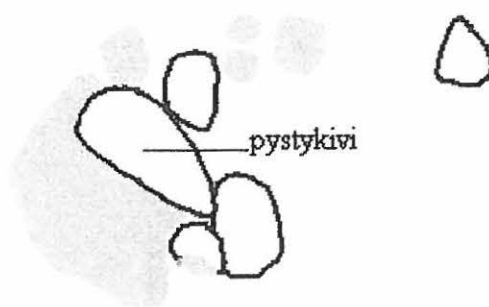

pohjoisnuoli ei ole
tässä kovin tarkasti
suunnassaan;
alueella on
magneettisia
häiriöitä

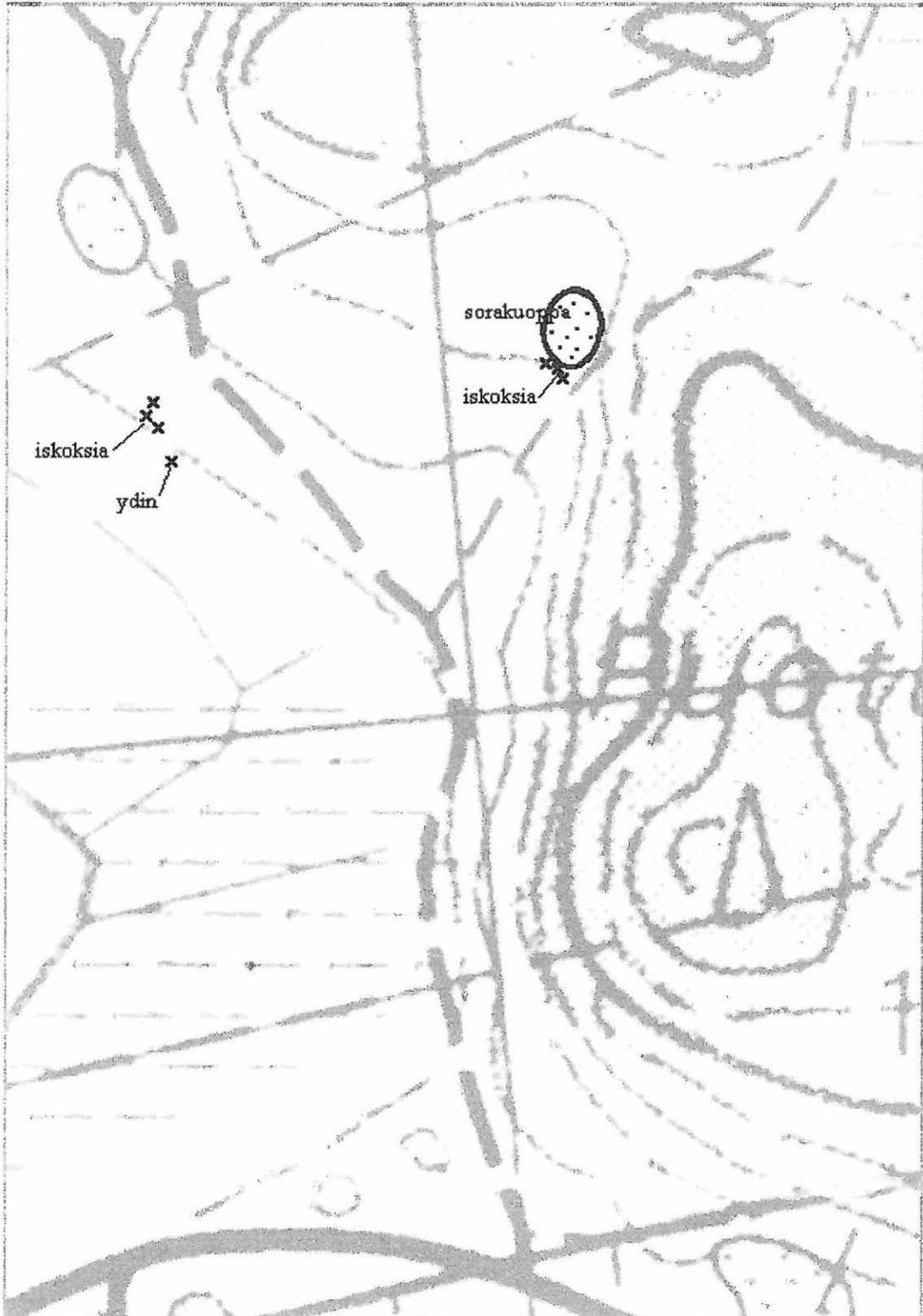
aluskiille asetettu kivilaaka,
mitat 20 X 40 X 70 cm

harmaalla varjostuksella
on osoitettu sammalen
alla olevat irtokivet

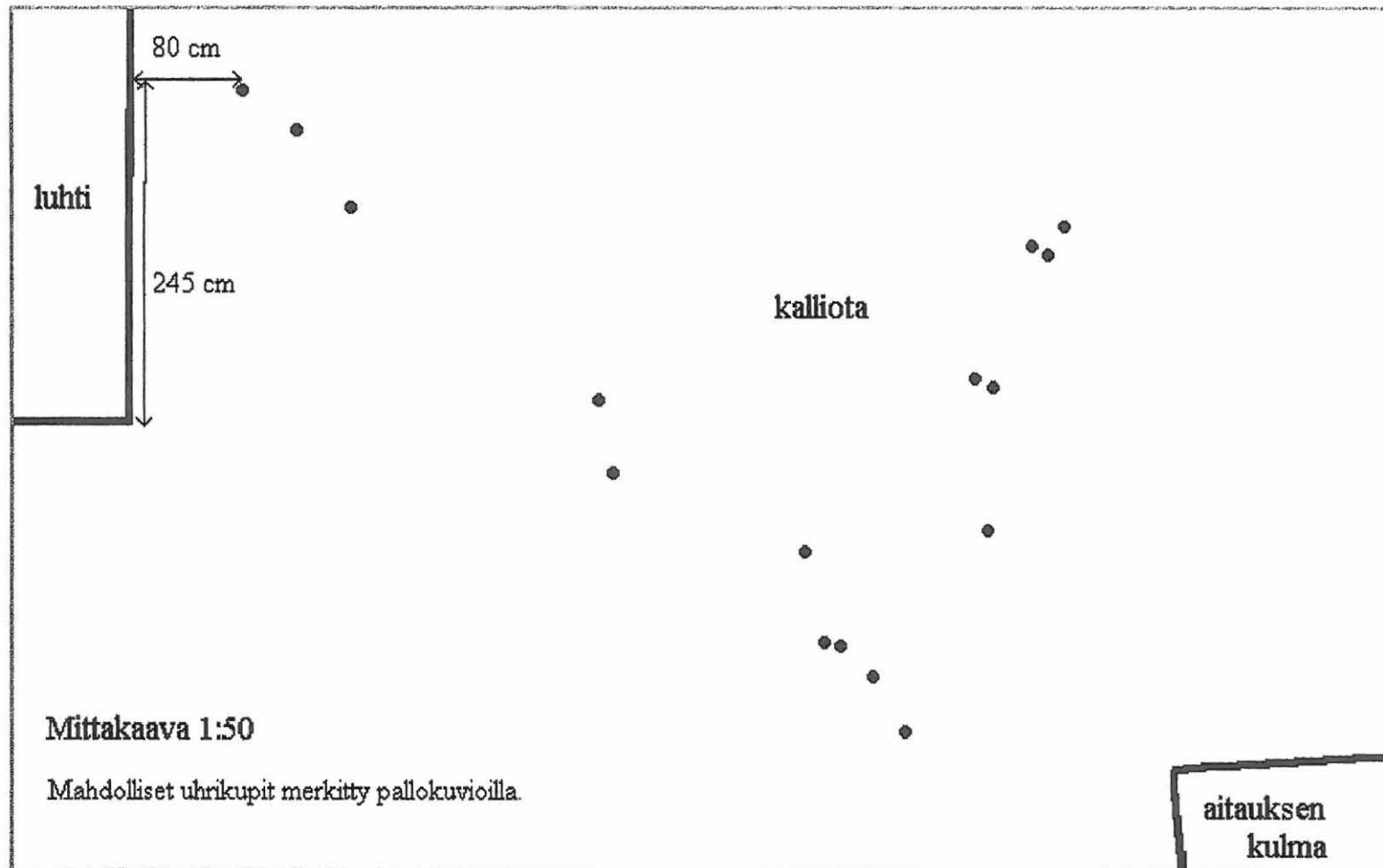

pystykivi

Asemapiirros n:o 4 Puotusenkallio, todennäköinen kivikautinen asuinpaikka Puotusenkallion (T18) löytökohdat peruskarttaotteelle merkittyinä. Peruskarttalehti 1044 09 Tapaninen, painovuosi 1995. Sijaintikohta: p = 6742 100, i = 3236 910 - 3237 030, z = 47,5 - 52,5.	Mittakaava 1:2000 20 m
--	---

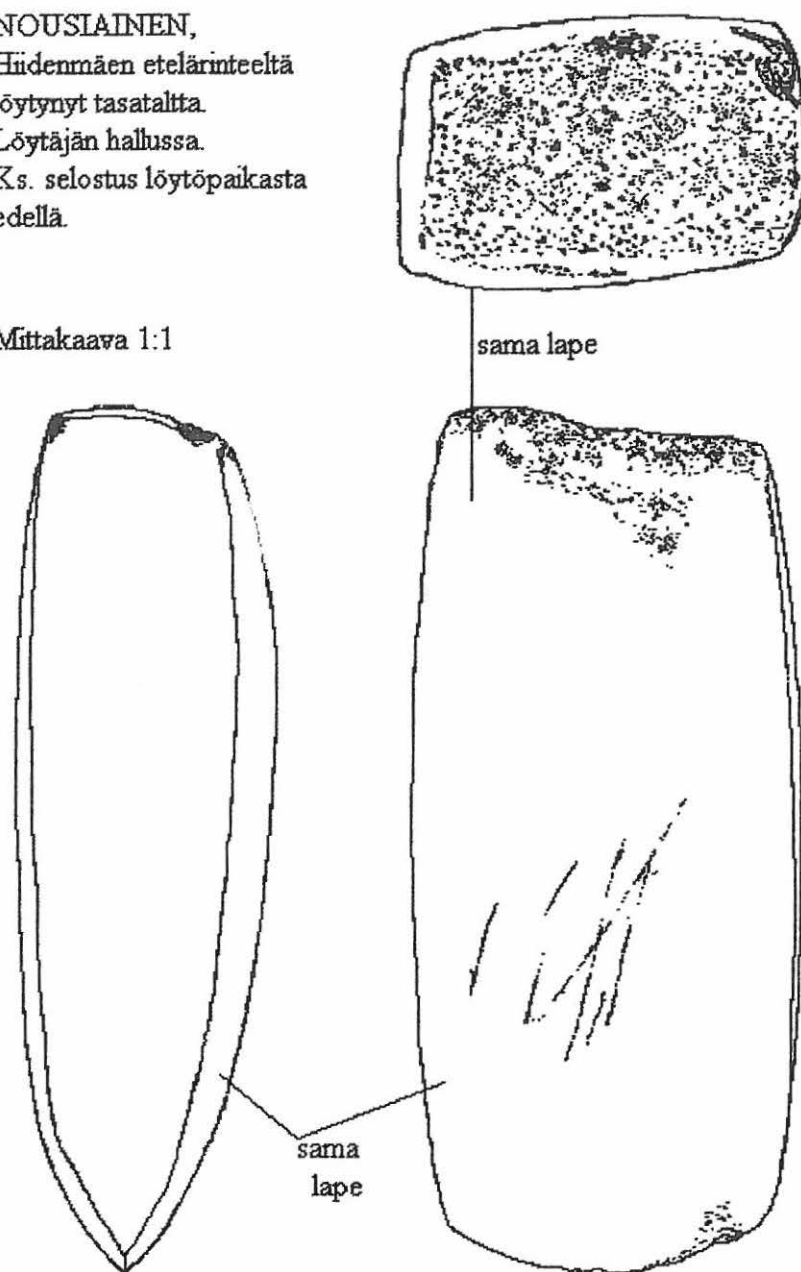

Asemapiirros n:o 5
Hiidenmäki (T20), mahdollisia uhrikuppeja kalliossa

NOUSIAINEN,
Hüidenmäen etelärinteeltä
löytynyt tasatalta.
Löytäjän hallussa.
Ks. selostus löytöpaikasta
edellä.

Mittakaava 1:1

Taltilta on harmaata tasa-aineista kivilajia. Se on hiottu yli alansa lukuun ottamatta kantaa ja siihen lähinnä liittyviä osia. Lappeita erottavat muista sivuista selvät särmät. Piirroksessa kokonaan näkyvä lape on epämääräisesti kupera, toinen on lähinnä suora. Kuperammalla lappeella on hienoja naarmuja (esitetty piirroksessa), muilla sivuilla on vähäisempää samanlaista naarmutusta. Mitat: 113 X 48 X 32 mm.

Valokuvaluettelo

Mustavalkonegatiivit

Nousiaisten kunnan valokuva-arkisto

Kuvaajana kaikissa Esa Laukkanen.

Negatiivi-Numero	Inventointi-kohde n:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
1:1	72	Palo, Alho. Hiekkakuopan kaakkoispää.	E	27.8.03
1:2	72	Palo, Alho. Hiekkakuopan luoteispää.	E	27.8.03
1:3	7	Kolisuon löytöpaikka. Lähes koko kuvassa näkyvä pellon reuna suuresta kuvan vasemmasta laidasta olevasta maakivestä oikealle on iskoslöytöaluetta, joka ulottuu myös kuvan keskellä etualalla heikosti näkyvän rullamitan kotelon paikkeille asti.	SE	27.8.03
1:4	8	Kujanpäänmäki. Löytöjä on kuvassa näkyvästä sisäkaarten puoleisesta tienojan leikkauksesta.	E	27.8.03
1:5	17	Pitulannummen asuinpaikan jäännöksiä. Iskoksia löytyi nyt kuvassa näkyvän isomman kuoppaan kaatuneen kuusen juurakon luota.	S	3.9.03
1:6	26	Pehkutehtaan asuinpaikan jäännöksiä. Kuvassa hieman keskikohdasta oikealle kuopan reunaleikkauksen ylälaidan tuntumassa näkyvä paperilappu on paikalla, jossa oli iskos.	SW	3.9.03
1:7	74	Haverinnummen asuinpaikkaa. Etualalla olevassa perunamaassa näkyi runsaasti iskoksia.	NW	3.9.03
1:8	60	Ojankulman santakuopat, kivikautisen asuinpaikan jäännöksiä etualalla.	W	4.9.03
1:9	32	Mahdollisen kivetyksen tulisijan jäännöksiä Levonniitun kivikautisella asuinpaikalla.	W	8.9.03
1:10	32	Levonniitun asuinpaikkaa.	S	8.9.03
1:11	32	Levonniitun asuinpaikalta: kaivanto, josta saviastian pala.	S	8.9.03
1:12	64	Päittiönsuo. Tekolammen reunaleikkausta. Paperinpala siinä osoittaa kohdan, jossa oli nuorakoristeisen saviastian pala.	W	9.9.03
1:13	64	Päittiönsuo. Hiekkakuopan suu.		9.9.03
1:14	64	Päittiönsuo. Hiekkakuopan perä.	NW	9.9.03
1:15	14	Kukonharju. Koekaivauspaikan ympäristöä.	SW	9.9.03
1:16	14	Kukonharju. Hiekanottoa paikan itälaitaa.	SW	9.9.03
1:17	63	Kukonharju 2. Sorakuopan länsilaita ja keskikohta.	S	9.9.03
1:18	63	Kukonharju 2. Sorakuopan keskikohta ja itälaita.	S	9.9.03
1:19	T19	Mahdollisia uhrikuppeja kalliossa Krouvilan talon maalla.	Lähikuva	11.9.03
1:20	T19	Kallio, jossa kaksi mahdollista uhrikuppia Krouvilan talon maalla.	SE	11.9.03
1:21	T19	Edellisessä kuvassa näkyvän kallion lähellä pellossa olevan kiven päällys. Siinä ovat	Lähikuva	11.9.03

Negatiivi-Numero	Inventointi-kohde n:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
		epämääräiset uhrikupin näköiset syvennykset on osoitettu niihin asetetuilla kolikoilla.		
1:22	T19	Etualalla sama kivi kuin edellisessäkin kuvassa.	SE	11.9.03
1:23	2	Mäksmäen kalmistomäeltä. Töyräs, josta näkyy valuvaa maata, josta on löytynyt keramiikkaa.	E	11.9.03
1:24	83	Metsän reunaa, jossa Perkkovuori 2:n asuinpaikka on.	SW	12.9.03
1:25	43	Kiviröykkiö Hiidenmäellä.		12.9.03
1:26	40	Isoniityntien kivikautisen asuinpaikan tienoita Korsvuoresta lounaaseen.	W	12.9.03
1:27	40	Sama aihe kuin edellisessä kuvassa.	SW	12.9.03
1:28	-	Kivistä ladotun maanpäällisen tulisijan jäännös (Ristimäki 1) Pakaisten kylässä Ristimäen ja Kulmalan tilojen rajan lähellä metsässä.		16.9.03
1:29	58	Hiekanottoaika Ympyrniitun löytöpaikalla.	NE	16.9.03
1:30	84	Kivi, jossa on vainajan muistoksi tehty kivihakkaus on.	Lähikuva	17.9.03
1:31	69	Varvanummen kivikautiselta asuinpaikalta. Hiekkakuopan itäpään luota.	E	17.9.03
1:32	82	Veistetty mänty Kokkovuorella. On kohteen 82 alueella ja selostettu sen yhteydessä, vaikka on eri aikakaudelta.	Lähikuva	18.9.03
1:33	T17	Kivivallia Hyrkön talon lähellä. Vallin pohjoisin kohta, joka yhdistyy kallionjyrkänteeseen.	NE	18.9.03
1:34	T17	Sama vallin kohta kuin edellisessä otoksessa.	W	18.9.03
1:35	T17	Vallia etelämpää	N	18.9.03
1:36	T17	Valliin ladottu kulma, joka on heti vallin keskivaiheilla olevien suurten siirtolohkareiden luona olevasta katkoksesta pohjoiseen päin.	Lähikuva	18.9.03
1:36A	-	Kivihakkaus Tortinkulmalla kivessä. (Selostettu historiallisen ajan kivirakenteiden joukossa.)	SE	19.9.03
2:0A	31	Rauanniitun kivikautiselta asuinpaikalta. Hiekkakuopan länsilaita.	E	19.9.03
2:1A	32	Rauanniitun kivikautiselta asuinpaikalta. Hiekkakuopan pohjoislaita.	SE	19.9.03
2:2A	T18	Puotusenkallion lähellä olevan hiekkakuopan reunaleikkaus, jonka reunalla iskosten löytöpaikka.	E	19.9.03
2:3A	T18	Sama aihe kuin edellisessäkin otoksessa.	NE	19.9.03
2:4A	77	Hiekkakuoppa Kikertäjän asuinpaikalla.	S	22.9.03
2:5A	56	Aulis Mantereen hallussa oleva kivitalan katkelma, joka on löytynyt hänen pihaltaan.		22.9.03
2:6A	54	Sorakuoppia Pietilän talon metsässä olevalta asuinpaikalta.	S	22.9.03
2:7A	27	Etulalla ennen asfalttietä näkyy Seinäkallion löytöpaikka. Ruutu on valottunut osittain päällekkäin seuraavan kanssa.	SE	22.9.03
2:8	11	Palmumäen kalmistoaluetta. Taka-alalla näkyy tontilla oleva asuinrakennus. Ruutu on valottunut osittain päällekkäin edellisen kanssa.	NE	23.9.03
2:9	11	Palmumäen kalmistoalueelta. Kuva siirtolohkareesta ja sen ympäristössä olevista	N	23.9.03

Negatiivi-Numero	Inventointi-kohde n:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
		kivistä. Kuvattu suunnilleen samalta kohdalta kuin edellinenkin otos.		
2:10	1	Maisemakuva Palon Isontalon kalmistoalueelta Hirvijoen yläjuoksulle päin.	SW	23.9.03
2:11	81	Mäki-Jaakkolan kivikautista asuinpaikkaa.	S	24.9.03
2:12	67	Hiekkakuoppa, jonka reunoilta on tullut näkyville kivikautista asuinpaikkaa Kotirannan pihamaan läheltä.	E	24.9.03
2:13	67	Sama aihe kuin edellisessä otoksessa.	W	24.9.03
2:14	65	Taka-alalla näkyy pihamaa Paistanojantie 740:ssä. Asuinpaikkalöytöjä on runsaasti siltä pihalta sekä kuvassa etualalla näkyvältä pellolta.	S	25.9.03
2:15	28	Kurjenmäen sorakuoppia, joista on iskoslöytöjä.	S	26.9.03
2:16	62	Pöytäkallion hiekanottoa. Kuvattu kalliolta sen kohdan yli, josta nyt löytyi kaksi kvartssia.	W	26.9.03
2:17	62	Pöytäkallion hiekanottoa etelälaitaa. Kuva liittyy seuraavaan.	W	26.9.03
2:18	62	Pöytäkallion hiekanottoa pohjoislaitaa. Kuva liittyy edelliseen.	W	26.9.03
2:19	-	Kellarivuorelta. Tilava luolamainen suoja louhikossa. Sijaitsee kohdassa p = 6739 070, i = 3233 300.		29.9.03
2:20	-	Porattu kivenlohkare edellisen luolamaisen muodostuman vieressä.		29.9.03
2:21	66	Kiivuren asuinpaikalta. Taustalla Jukka Sainio ja Jyrki Matikainen.	NW	29.9.03
2:22	-	Latomus, Heininen. Selostettu nimellä Heininen osiossa ” Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäännöksistä ”.	SW	29.9.03
2:23	10	Vastamäki 2. Kiviröykkiö.	SE	30.9.03
2:24	T10	Linnamäki 3. Kiviröykkiö.	W	30.9.03
2:n:otta	9	Pohjoisempi Vastamäki 9:n röykkiöistä.	N	30.9.03
3:1	-	Heikki Mäkilän pihalla Repolassa oleva kivi, joka on löytynyt tien varrelta. Kivessä on puumerkki, joka on myös Mäkilän talossa säilytettävässä vanhassa rasiassa. Selostettu nimellä ”Repola, Mäkilä” osiossa ” Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäännöksistä ”.		30.9.03
3:2	-	Sama aihe kuin edellisessä otoksessa		30.9.03
3:3	38	Koivuniemen röykkiön jäännös Taurivuorella. Etualalla näkyy muutamia kiviä, joitten takana on kallion painanne, ja sen takana röykkiön jäännös.	S	1.10.03
3:4	38	Pieni kallion painanteessa Taurivuorella oleva kivikko röykkiön jäännökseltä päin kuvattuna.	SE	1.10.03
3:5	T9	Kärryentien röykkiöt, etualalla pohjoisempi kahdesta röykkiöstä.	NW	1.10.03
3:6	T9	Kärryentien röykkiöt, eteläisempi kahdesta röykkiöstä.	SW	1.10.03
3:7	-	Sudenkuoppa Raikon talon lähellä. Selostettu		3.10.03

Negatiivi-Numero	Inventointi-kohde n:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
		nimellä "Raiko" osiossa "Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäännöksistä".		
3:8	73	Hiekkakuoppa Kuuvanvuoren kivikautisella asuinpaikalla. Kuopan itälaita.	W	7.10.03
3:9	73	Sama aihe kuin edellisessä otoksessa.	W	7.10.03
3:10	73	Hiekkakuopan länsilaita Kuuvanvuoren kivikautisella asuinpaikalla.	E	7.10.03
3:11	39	Koivumäki. Kahden suuren kiven väliin tehty kivilatomus.		7.10.03
3:12	39	Koivumäki. Kiviröykkiö.	S	7.10.03
3:13	-	Korsuvuori, keramiikan löytöpaikka. Kuvassa näkyvien vastakkain olevien siirtolohkareiden väliin muodostuu luolamainen tila, josta Antti Lonki on havainnut saviastian palan. Selostettu irtolöytöpaikkojen yhteydessä Koljolan kylästä saadun löytöerän TYA 9 yhteydessä. Sijaitsee Korsvuoren luoteispuolella tilusrajalla tien (Isoniityntie) sisäkaarteessa (kohdassa p = 6735 430, i = 3232 990).		7.10.03
3:14	51	Kiviryhmä, jossa on (Metsolan) kuppikivi.		7.10.03
3:15	-	Nikkilän riihen paikalla oleva KM 3132:n ja KM 3579:n löytöpaikka Koljolassa. Kuvattu mahdollisimman tarkoin samalta kohdalta kuin Museoviraston kokoelmassa oleva Alfred Hackmanin valokuva vuodelta 1914. Hackmanin ottamassa kuvassa näkyvän kaivon katoksen kohdalla on yhä kaivo, joka ei kuitenkaan kasvillisuuden vuoksi näy tässä kuvassa.	SW	7.10.03
3:16	41	Maastonkohta, josta on kalmistolöytöjä.	S	9.10.03
3:17	49 ja T1	Etualalla Hietämäen kuppikallio, taustalla Varesmäki.	S	9.10.03
3:18	13	Vähä-Lotin kaivausalueen ympäristöä. Tämä otos liittyy seuraavaan.	SE	9.10.03
3:19	13	Vähä-Lotin kaivausalueen ympäristöä. Tämä otos liittyy edelliseen. Äärimmäisenä oikealla olevan rakennuksen kauempi näkyvissä oleva nurkka on niillä kohdilla, missä röykkiötä on kaivettu.	S	9.10.03
3:20	T11	Mustanlehmänmäeltä. Pohjoisin raunio. Kuvassa oikealla erottuu siitä ulkoneva kivivalli.	N	9.10.03
3:21	T11	Mustanlehmänmäeltä. Lähikuva pohjoisimmassa rauniossa olevasta kohdasta, jossa kivikossa oli kuin mahdollista muurimaista rakennetta erotettavissa.	NE	9.10.03
3:22	T11	Mustanlehmänmäeltä. Keskimäinen raunio kallion reunalta kuvattuna.	SW	9.10.03
3:23	T11	Mustanlehmänmäeltä. Sama aihe kuin edellisessäkin otoksessa.	SW	9.10.03
3:24	Hiidenmäen etelärinne	Sukkisista Hiidenmäeltä löytynyt kivitaltta, joka on löytäjien hallussa. Hiidenmäen etelärinteen irtolöytöpaikka.		13.10.03
3:24A	Hiiden-	Sukkisista Hiidenmäeltä löytynyt kivitaltta, joka on		13.10.03

Negatiivi-Numero	Inventointi-kohde n:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
	mäen etelärinne	löytäjien hallussa. Hiidenmäen etelärinteen irtolöytöpaikka.		
4:1	21	Kalmamäki.	W	16.10.03
4:2	53	Pelto-Uotilan kuppikivi.	SE	16.10.03
4:3	52	Viitalan kuppikivi.		16.10.03
4:4	-	Kivilatomus Nousiaisten ja Maskun rajan lähellä. Selostettu osiossa ”Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäänöksistä ” nimellä Puolimatka.	N	16.10.03
4:5	-	Edellisessä kuvassa olevan latomuksen keskuskivi kannatinkiviensä päällä.		16.10.03
4:6	-	Sama aihe kuin edellisessä otoksessa.		16.10.03
4:7	Puolimatka	Irtokiviä suuremman kiven halkeamassa. Nämä ovat 5-6 m lounaaseen edellisissä otoksissa kuvatusta latomuksesta.		16.10.03
4:8	T20	Hiidenmäellä kalliossa oleva mahdollinen uhrikuppi.		17.10.03
4:9	T20	Hiidenmäellä kalliossa oleva mahdollinen uhrikuppipari.		17.10.03
4:10	T20	Kallion pintaa, jossa Hiidenmäen mahdollinen uhrikuppiesiintymä on.		17.10.03
4:11	Hiiremäki	Katelaaka reunaltaan kivetyn kuopan suulla Hiidenmäellä. Selostettu osiossa ”Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjäänöksistä ” kohteena ”Hiiremäki”.	SE	17.10.03
4:12	Hiiremäki	Sama kohde kuin edellisessäkin otoksessa.	SE	17.10.03
4:13	34	Hiekkakuoppa Tevavuoren asuinpaikalla. Maakerrosten värierot eivät tässä erotu.	NW	18.10.03
4:14	61	Tevan kahdesta kivilatomuksesta suurempi.	S	18.10.03
4:15	35	Luhdanojan asuinpaikka. Iskoslöytöalue näkyy kuvan keskivaiheilla tiestä alarinteeseen ja tiheikön ja pellon rajalla ja siitä etualalle päin.	N	18.10.03
4:16	37	Kylävuoren löytöpaikka. Löytöjä on kuvassa näkyvästä tien reunaleikkauksesta.	E	18.10.03
4:22-24	37	Sama aihe kuin edellisessäkin otoksessa. (Tässä on kuvattu kameran sulkimen reistailemisen vuoksi varakuvia.)	E	18.10.03
4:24A	19	Koljolan linnavuoren alempi kivivalli.	N	19.10.03

Diapositiivit

Nousiaisten kunnan valokuva-arkisto

Kuvaajana kaikissa Esa Laukkanen.

Dian numero	Inventointi- kohde n:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Ku- vaa- ja	Päivä- määrä
1	74	Saviastian pala Haverinnummen kivikautisella asuinpaikalla.			3.9.03
2	32	Mahdollisia liesikiviä Levonniitun kivikautisella asuinpaikalla.	S		8.9.03
3	32	Levonniitun kivikautista asuinpaikkaa			8.9.03
4	T19	Mahdollinen uhrikuoppapari kalliassa Krouvilan talon maalla.			11.9.03
5	T19	Krouvilan talon maalla oleva kallio, jossa on mahdollinen uhrikuoppapari.			11.9.03
6	T17	Kivivallin ladottu kulma, joka on heti vallin keskivaiheilla olevien suurten siirtolohkareiden luona olevasta katkoksesta pohjoiseen päin.			18.9.
7	1	Palon Isotalon kalmiston mäki	E		23.9.
8	-	Heikki Mäkilän pihalla Repolassa oleva kivi, joka on löytynyt tien varrelta. Kivessä on puumerkki, joka on myös Mäkilän talossa säilytettävässä vanhassa rasiassa. Selostettu nimellä ”Repola, Mäkilä” osiossa ”Hajahuomioita ajoitukseltaan epämääräisistä ja historiallisen ajan muinaisjännöksistä”.			30.9.
9	-	Raiko, sudenkuoppa ja siinä olevan salon jäännös			3.10.03
10	52	Viitala. Kuppikivi valopylvään alla	S		16.10.03
11	52	Kuten edellinen			16.10.03
12	34	Tevavuori, esihistorialliselta asuinpaikalta.			18.10.03
13	-	Kiuksvuori, rajamerkki Nousiaisten ja Maskun rajalla.	W		18.10.03
14	79	Eräänmiehenmäki, uhrikuppeja kalliassa mittauspisteen ympärillä. Kolmen uhrikupin ryhmä on noin 10-20 cm oikealle kahdesta lähes keskellä kuvaa näkyvästä päreen kappaleesta (Päreet ovat kolmiomittausmerkin jäännöksistä.).			19.10.03
15	19	Koljolan linnavuorelta, ylempi kahdesta kivrakenteesta.	N		19.10.03
16	19	Yksityiskohta edellisessä kuvassa olevasta kivrakenteesta.	N		19.10.03
17	19	Koljolan linnavuorelta, ylempi kahdesta kivrakenteesta.	W		19.10.03
18	19	Lähde Koljolan linnavuoren laella.			19.10.03
19	19	Koljolan linnavuoren päällystää.			19.10.03

Valokuvaliite

Joenpolven kivikautinen asuinpaikka (65) Paistanojantie 740:ssä etelästä kuvattuna. Kuvan etualalla on pellossa alue, jossa on runsaasti iskoksia. Taustalla näkyvän pihan tienoilta on runsaasti asuinpaikkalöytöjä.

Hirvijokivarren maisemaa Palon kylässä. Kuvattuna Isontalon kalmiston (1) itäpuolelta yläjuoksulle päin.

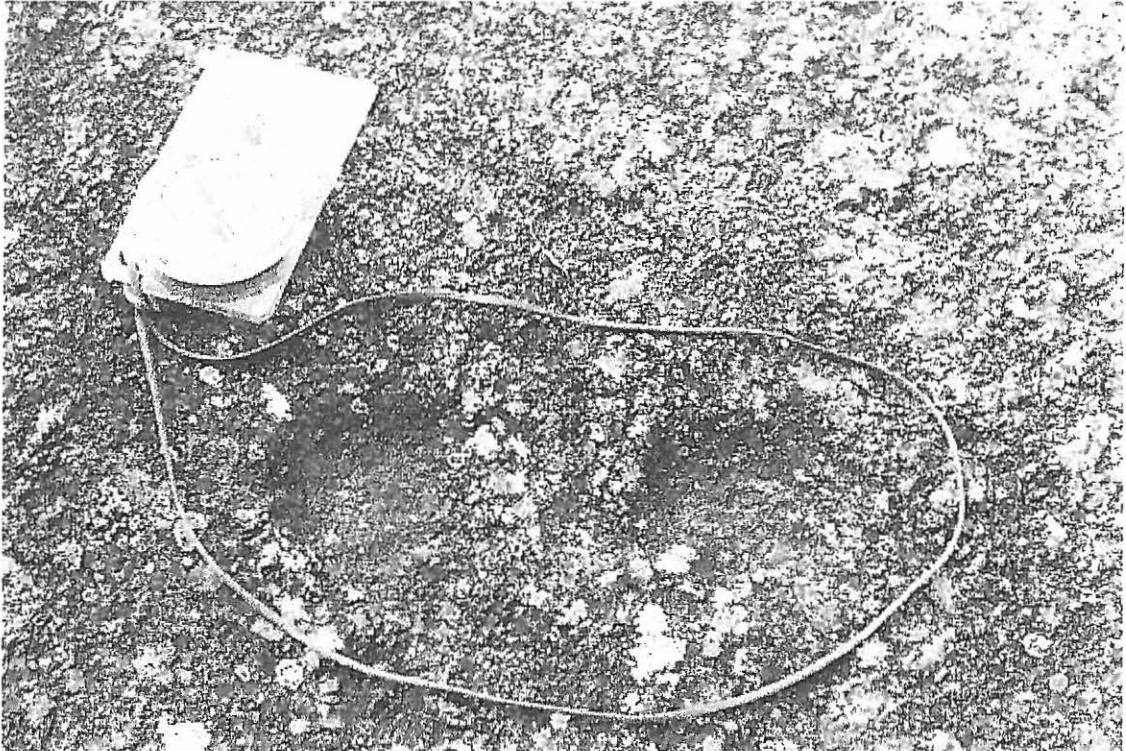

Yllä:
 Mustanlehmänmäen
 kivilatomuksia (T11).
 Kuvan oikealla laidalla ja keskellä
 näkyvien näreitten välistä erottuu
 kivivallia, joka liittyy muuhun
 kivikkoon, jota sitäkin
 kuvassa erottuu.
 Kuvattu pohjoisesta.

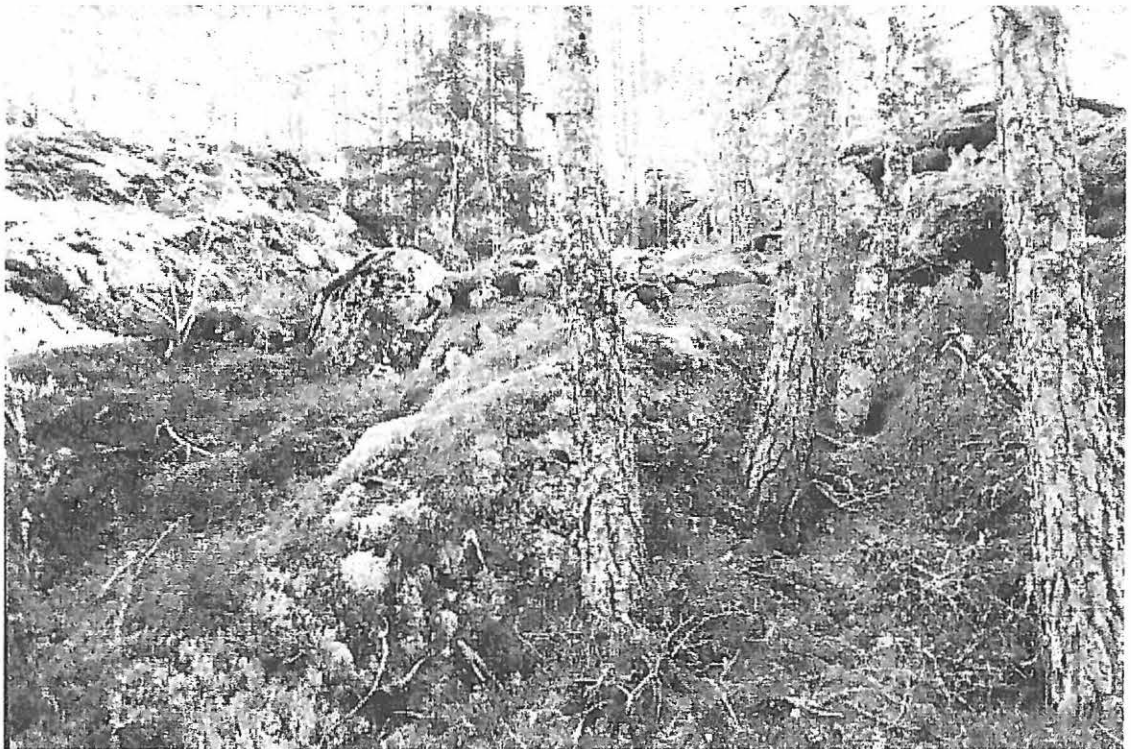
Vasemmalla:
 Kivilatomus edellisen yläpuolella
 Mustanlehmänmäellä (T11).

Kivikautta nuoremman esihistoriallisen keramiikan löytöpaikka Palon kylän Alhon talon metsässä olevassa hiekkakuopassa. (72)
Kuvattu idästä päin.

Kaksi mahdollista uhrikuppia kalliolla Sukkisiin kuuluvalla Hiidenmäellä (T20).

Kivilatomus Koljolan linnavuoren (19) pohjoislaidalla.

Yllä: pitkän kivilatomuksen (T17 Rütamaa 2) pohjoispää. Hyrkin yksinäistalo.
Alla: Saman kivilatomuksen keskivaiheilta.

Yllä: kivistä ladotun maanpäällisen uunin jäännös (Ristimäki 1) Ristimäen ja Kulmalan tilojen rajalla.

Alla: kivilatomus lähellä Nousiaisten ja Maskun rajaa (Puolimatka). Kuvattu pohjoisesta.

Luettelo inventointinumeroille merkityistä kohteista peruskarttalehdittäin

PK-lehti n:o	Inv. n:o 2003	Paikannimi	Tyyppi	Ajoitus	p	i	z
1044 05	5	Moision Myllymäki	Muinais- jäännösryhmät: polttokenttä- kalmisto, ruumis- kalmisto, kirkon paikka, oletettu kello- tapulinpaikka	Rautakausi ja keskiaika	6731370 6731330	3231360 3231200	12,5-20 n. 15
1044 05	9	Vastamäki	Hautapaikat	Rautakausi?	6732140 6732100 6732070 6732030	3230270 3230280 3230270 3230280	25 25 20-30 26
1044 05	10	Vastamäki 2	Kivirakenteet	Esihist. aika	6732286	3230278	32,5
1044 05	12	Linnavuori	Puolustus- varustukset	Rautakausi	6734106	3230706	40
1044 05	13	Vähä-Lotti	Hautapaikat	Rautakausi	6732340	3229690	25
1044 05	14	Kukonharju	Asuinpaikat	Kivikausi	6738029	3230231	n. 37,5- 39
1044 05	18	Linnamäki	Puolustus- varustukset	Rautakausi?	6732897	3230193	25-30
1044 05	20	Nunnavuori	Kivirakenteet	Pronssi- kausi	6734382	3226148	30
1044 05	22	Anttila	Kivirakenteet	Pronssi- kausi?	6732646	3226452	20
1044 05	23	Radan varsi 224	Kivirakenteet	Rautakausi?	6732174	3226780	20-25
1044 05	24	Alakoulunmäki	Muinaisjäännös	Rautakausi	6733789	3226265	12,5
1044 05	25	Takamäki	Kivirakenteet	Pronssi- kausi	6733625	3225858	25
1044 05	28	Kurjenmäki	Asuinpaikat	Kivi- ja/tai pronssi- kausi	6736364	3229536	40
1044 05	29	Ampumarata	Asuinpaikat	Kivikausi	6735118	3227884	33-37
1044 05	31	Rauanniittu	Asuinpaikat	Kivikausi	6737543	3231041	40-44
1044 05	32	Levonniittu	Asuinpaikat	Kivikausi	6736420	3230245	35
1044 05	38	Koivuniemi	Kivirakenteet	Pronssi- kausi?	6730363	3227901	35
1044 05	41	Otemäki	Hautapaikat	Rautakausi	6733883	3229962	30
1044 05	43	Hiidenmäki 2	Kivirakenteet	Ajoitus?	6731379	3230195	25-30
1044 05	45	Sukkinen	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6730581	3229579	7,5-10
1044 05	46	Töyhä	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6731352	3228946	n. 17,5
1044 05	47	Etuperkki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6732420	3230130	15
1044 05	48	Uusi-Hemminki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733892	3230083	20
1044 05	49	Hietämäki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733844	3230059	n. 15
1044 05	50	Kylähuitti	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733953	3230290	20
1044 05	51	Metsola	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733694	3233010	n. 23
1044 05	57	Linnamäki 2	Kivirakenteet	Ajoittama-	6732596	3230186	19

				ton			
1044 05	62	Pöytäkalio	Asuinpaikat	Kivikausi	6735040	3228430	42-43
1044 05	63	Kukonharju (2)	Asuinpaikat	Kivikausi	6737810	3230310	40
1044 05	64	Päittänsuo	Asuinpaikat	Kivikausi	6737480 6737600 6737630	3230240 3230320 3230100	42,5 n. 42,5 n. 37
1044 05	82	Kokkovuori	Sotilas- rakennelmat	Krimin sodan aika	6732500	3226920	55
1044 05	85	Suuri Postitie	Kulkuväylät	1600-luku?	6732790	3230050	n. 12,5
1044 05	T1	Varesmäki	Löytöpaikat	Rautakausi	6733861	3230091	20
1044 05	T9	Kärrystentie (rekisteröity nimeämättä)	Kivirakenteet	Pronssi- kausi	6735424	3227289	30-35
1044 05	T10	Linnamäki 3 (rekisteröity nimeämättä)	Kivirakenteet	Ajoitus?	6732040	3230320	27
1044 05	T11	Mustanlehmän- mäki (rekisteröity nimeämättä)	Kivirakenteet	Pronssi- kausi	6733382	3225333	n. 25
1044 05	T12	Laukvuori (rekisteröity nimeämättä)	Kivirakenteet	Pronssi- kausi	6733264	3226398	25-30
1044 05	T13	Pahan ämmän mäki	Muinais-jäännös	Rautakausi ja/tai keskiaika	6734663	3226154	15-20
1044 05	T16	Riitamaa 1	Kivirakenteet	Ajoitta- maton	6734270	3226660	25
1044 05	T17	Riitamaa 2	Kivilatomukset	Ajoitta- maton	6734220	3226880	25
1044 05	T19	Krouvila	Kultti- ja Tarinapaikat	Rautakausi	6731240	3229260	n. 15
1044 05	T20	Hiidenmäki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6731340	3230110	20
1044 07	78	Ruskallio	Kivirakenne	?	6729470	3231570	27,5
1044 08	1	Isotalo	Hautapaikat	Rautakausi	6733908	3234628	27,5- 32,5
1044 08	2	Mäeksmäki	Hautapaikat	Rautakausi	6732980	3233668	25
1044 08	3	Hinttermäki	Hautapaikat	Rautakausi	6732760	3233830	22,5
1044 08	4	Prehtun Myllymäki	Hautapaikat	Rautakausi	6732371	3232095	25
1044 08	6	Takahaka	Asuinpaikat	Kivikausi	6735714	3235979	37,5
1044 08	7	Kolisuo	Asuinpaikat	Kivikausi	6735527	3235379	35
1044 08	8	Kujanpäänmäki	Asuinpaikat	Kivikausi	6735498	3235256	32,5
1044 08	11	Palmumäki	Hautapaikat	Rautakausi ja/tai keskiaika	6734124	3234024	30
1044 08	15	Kirjunpaju	Asuinpaikat	Kivikausi	6735811	3236229	35-40
1044 08	16	Koivumäki	Asuinpaikat (Ehkä myös hautapaikka samalla)	Kivikausi ja rautakausi	6735620	3233510	35
1044 08	17	Pitulannummi	Asuinpaikat	Kivi- ja/tai pronssi- kausi	6733850	3236460	37,5-40
1044 08	19	Koljolan linnavuori	Puolustus- varustukset	Rautakausi?	6733448	3232405	45
1044 08	21	Kalmamäki	Hautapaikat	Rautakausi	6732445	3233589	20-25
1044 08	26	Pehkutehdas	Asuinpaikat	Kivi- ja/tai pronssi-	6733581	3236105	40

				kausi			
1044 08	27	Seinäkallio	Asuinpaikat	Kivikausi	6733 520	3235 610	47,5-50
1044 08	33	Perkkovuori	Asuinpaikat	Kivi- ja/tai pronssi- kausi	6732503 6732530- 6732570	3231856 3231930- 3231970	27-30 27-32
1044 08	34	Tevavuori	Asuinpaikat	Pronssi- kausi	6731272	3233231	n. 20-25
1044 08	35	Luhdanoja	Asuinpaikat	Kivikausi	6731254	3232546	25
1044 08	36	Mäntyniemi	Kivirakenteet	Ajoitus?	6734669	3234215	35
1044 08	37	Kylävuori	Asuinpaikat	Kivikausi	6730941	3232235	25-30
1044 08	39	Ritamäki	Kivirakenteet	Rautakausi	6735641	3233480	35
1044 08	40	Isoniityntie	Asuinpaikat	Kivikausi	6735007	3232718	37,5
1044 08	42	Markulanmäki	Kivirakenteet	Rautakausi	6733503	3233334	n. 36
1044 08	44	Himilänmäki	Hautapaikat	Rautakausi	6733556	3232977	25-26
1044 08	52	Viitala	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733663	3233459	22,5
1044 08	53	Pelto-Uotila	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6733903	3233803	22,5
1044 08	54	Pietilä	Asuinpaikat	Rautakausi	6732569	3234545	46-49
1044 08	55	Pilpola	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6732310	3233527	n. 18
1044 08	56	Rauvola-Mäkilä (ks. Rauvola 2)	Asuinpaikat	Kivikausi	6732119	3234293	n. 30
1044 08	58	Ympyrniittu	Muinajäännös	Kivikausi	6736895	3236469	35
1044 08	59	Mäkilä	Kivirakenteet	Ajoittama- ton	6732734	3235043	50
1044 08	60	Ojankulman santakuopat	Asuinpaikat	Kivikausi	6730832	3238477	37,5-40
1044 08	61	Teva	Kivilatomukset	Ajoitus?	6731120	3233490	40
1044 08	66	Kiivuori	Asuinpaikat	Kivikausi	6739270	3234030	40-45
1044 08	67	Kotiranta	Asuinpaikat	Kivikausi	6737870	3234430	n. 40
1044 08	68	Tonttimäki	Asuinpaikat	Kivikausi (pronssi- kausi?)	6732770	3234380	28
1044 08	69	Varvanummi	Asuinpaikat	Kivikausi	6736570	3238210	n. 47,5
1044 08	70	Taka-Anttilan hiekkakuoppa	Asuinpaikat	Kivikausi	6736300	3236360	40
1044 08	71	Falkinkoski	Asuinpaikat	Kivikausi	6735800	3237870	35-40
1044 08	72	Alho	Asuinpaikat	Pronssi- kausi tai rautakausi	6735350	3235810	27,5
1044 08	73	Kuuvanvuori	Asuinpaikat	Kivikausi	6735000- 6735020	3237480- 3237500	35
1044 08	74	Haverinummi	Asuinpaikat	Kivikausi	6734500 6734450	3236560 3236720	30-35 37,5
1044 08	75	Haverinummen hiekkakuoppa	Asuinpaikat	Kivikausi	6734490	3236190	30-35
1044 08	76	Koivisto-Pajala	Asuinpaikat	Kivikausi	6734230	3236170	30-35
1044 08	77	Kikertäjä	Asuinpaikat	Kivikausi	6731620	3235380	n. 45
1044 08	79	Eräänmiehenmäki	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6732770	3232650	20
1044 08	80	Alhoperkontie	Asuinpaikat	Kivikausi	6737300	3235150	52,5
1044 08	81	Mäki-Jaakkola	Asuinpaikat	Kivikausi	6736830	3235000	30-35
1044 08	83	Perkkovuori 2	Asuinpaikat	Kivikausi ja/tai pronssi- Kausi	6732840- 6732890	3232210- 3232280	25
1044 08	84	Vähätalo	Muistomerkit	1800-luvun loppu?	6738430	3240 360	n. 52
1044 08	T2	Granströminmäki	Löytöpaikat	Rautakausi	6732491	3233412	n. 26
1044 08	T3	Taka-Prami	Kultti- ja	Rautakausi	6733608	3232962	25

			tarinapaikat				
1044 08	T4	Rauvola	Kultti- ja tarinapaikat	Rautakausi	6732484	3233603	20
1044 08	T5	Katunpäänmäki	Maarakenteet	Ajoittamaton	6732320	3233920	30
1044 08	T6	Rauvolan pelto	Asuinpaikat	Rautakausi?	6732488	3233663	17,5-20
1044 08	T7	Rauvola 2 (sama kuin n:o 56 Rauvola- Mäkilä)	Asuinpaikat	Kivikausi	6732119	3234293	n. 30
1044 08	T8	Finni-Pietilä	Muinais- jäännösryhmät: asuinpaikka ja kaksi kuppi- kiveä	Rautakausi?	6732662	3234182	16
1044 08	T14	Pilpola (3)	Työ- ja valmistuspaikat	Historial- linen aika	6732177	3233334	27,5
1044 08	T15	Ulkomuseon mäki	Maarakenteet	Ajoitta- maton	6732121	3233288	27,5-30
1044 08	T21	Keonmäki	Asuinpaikat	Kivikausi	6731790	3234380	30-32,5
1044 09	30	Mustimetä	Asuinpaikat	Kivikausi	6740213	3234260	42,5-45
1044 09	65	Joenpolvi	Asuinpaikat	Kivikausi	6739810	3232260	34-45
1044 09	T18	Puotusenkallio	Asuinpaikat	Kivikausi	6742100 6742100	3237030 3236910	52,5 47,5

Valokuva-liite

Joenpolven kivikautinen asuinpaikka (65) Paistanojantie 740:ssä etelästä kuvattuna. Kuvan etualalla on pellossa alue, jossa on runsaasti iskoksia. Taustalla näkyvän pihan tienoilta on runsaasti asuinpaikkakalotyöjä.

Hirvijokivarren maisemaa Palon kylässä. Kuvattuna Isontalon kalmiston (1) itäpuolelta yläjuoksulle päin.

Yllä:

Mustanlehmänmäen
kivilatomuksia (T11).

Kuvan oikealla laidalla
ja keskellä näkyvien
näreitten välistä
erottuu kivivallia,
joka liittyy muuhun
kivikkoon, jota sitä-
kin kuvassa erottuu.
Kuvattu pohjoisesta.

Vasemmalla:

Kivilatomus edellisen
yläpuolella
Mustanlehmän-
mäellä (T11).

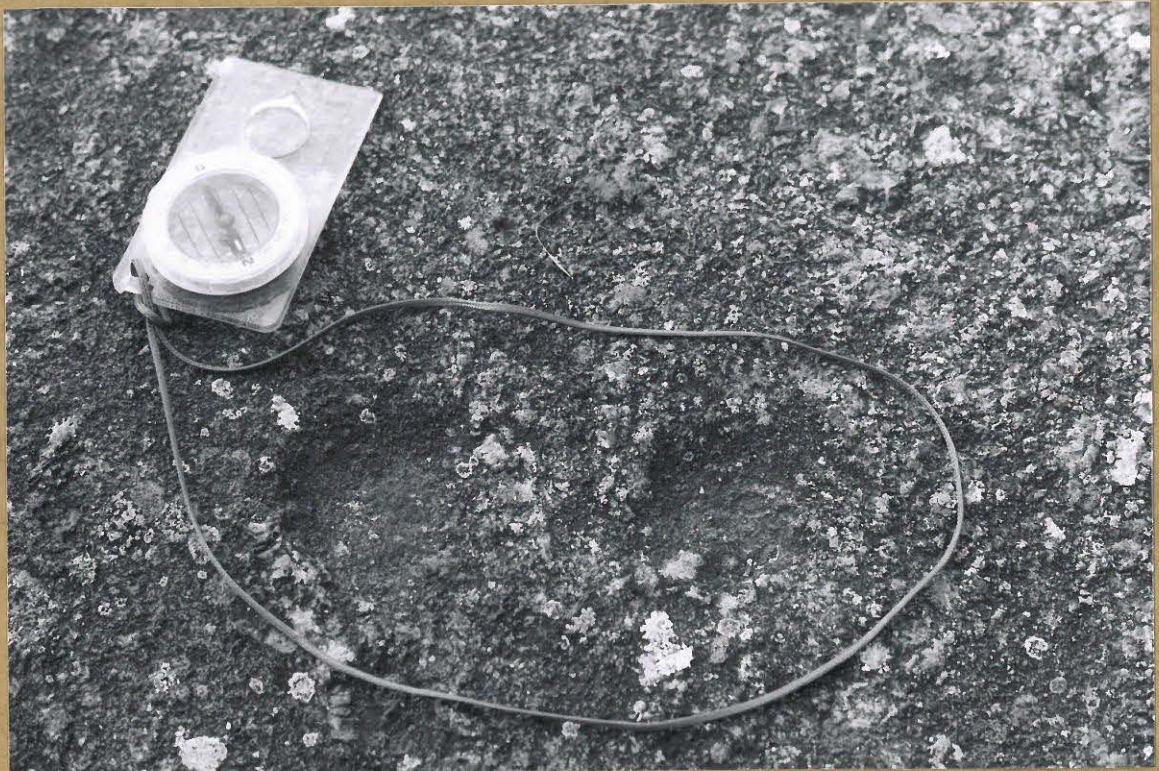

Kivikautta nuoremman esihistoriallisen keramiikan löytöpaikka Palon kylän Alhon talon metsässä olevassa hiekkakuopassa. (72) Kuvattu itästä päin.

Nousraisten inventointi: 2003

Kaksi mahdollista uhrikuppia kalliolla Sukkisiin kuuluvalla
Hiidenmäellä (T20).

Kivilatomus Koljolan linnavuoren (19) pohjoislaitalla.

Yllä: pitkän kivilatomuksen (T17 Riistamaa 2) pohjoispää. Hyrkin yksinäristalo.
Alla: Saman kivilatomuksen keskivaiheilta.

Yllä: kivistä ladotun maanpäällisen uunin jäännös (Ristimäki 1) Ristimäen ja Kulmalan tilojen rajalla.

Alla: kivilatomus lähellä Nousiaisten ja Maskun rajaa (Puolimatka). Kuvattu pohjoisesta.

